

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Gorki, Maksim.; autoriseret Oversættelse fra Russisk ved J. Weihe.
Titel Title:	<u>Mørke Billeder</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	København : Gyldendalske Boghandels Forlag, 1902
Fysiske størrelse Physical extent:	215 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

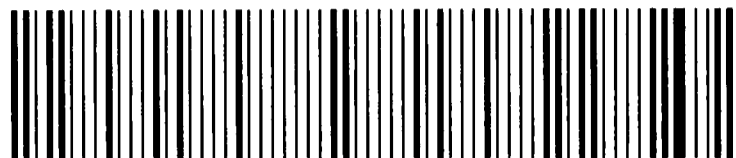
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

58-407.

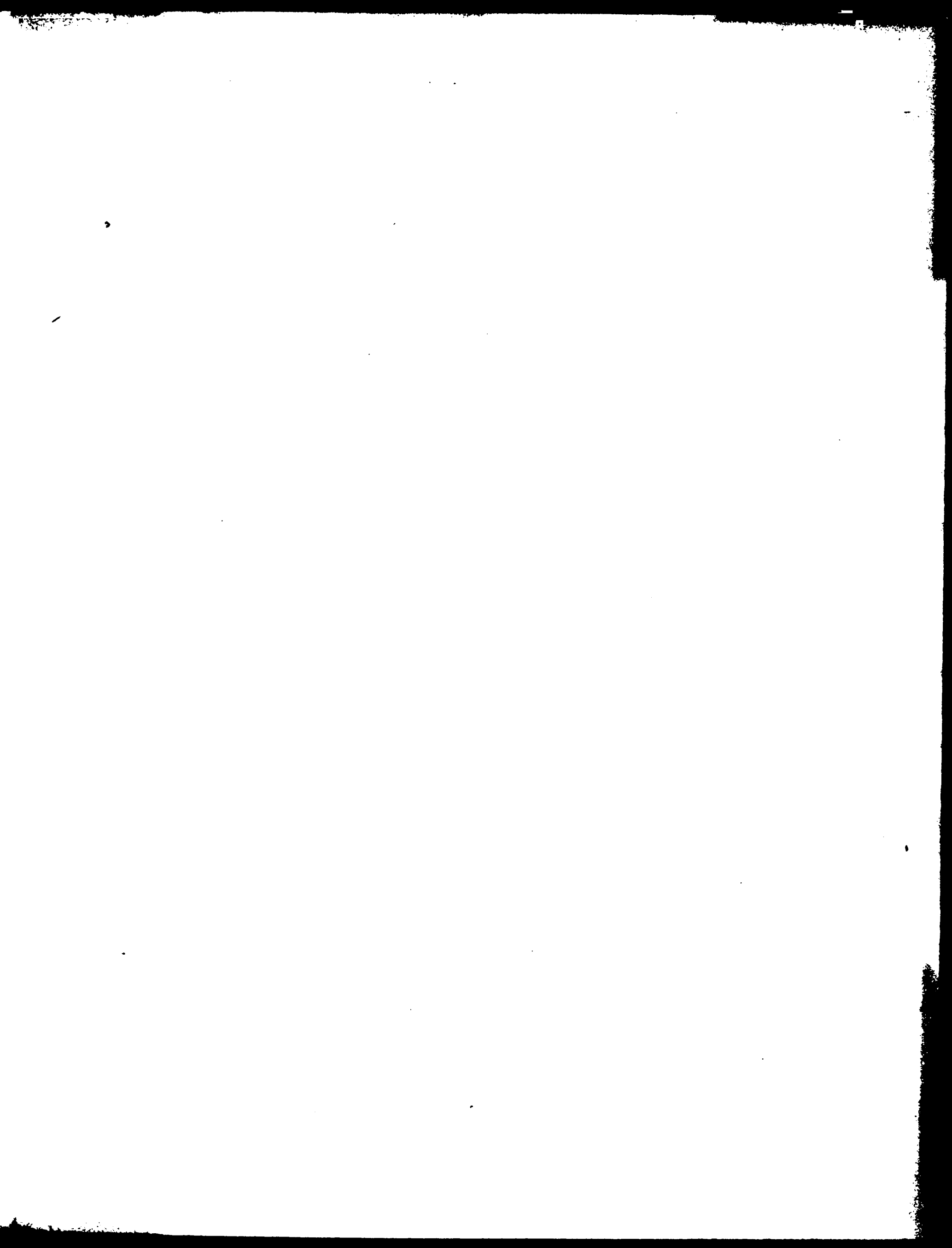
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 14116 2

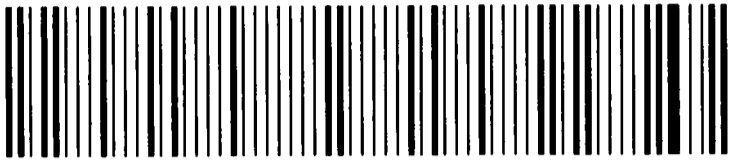
+REX

58-407.

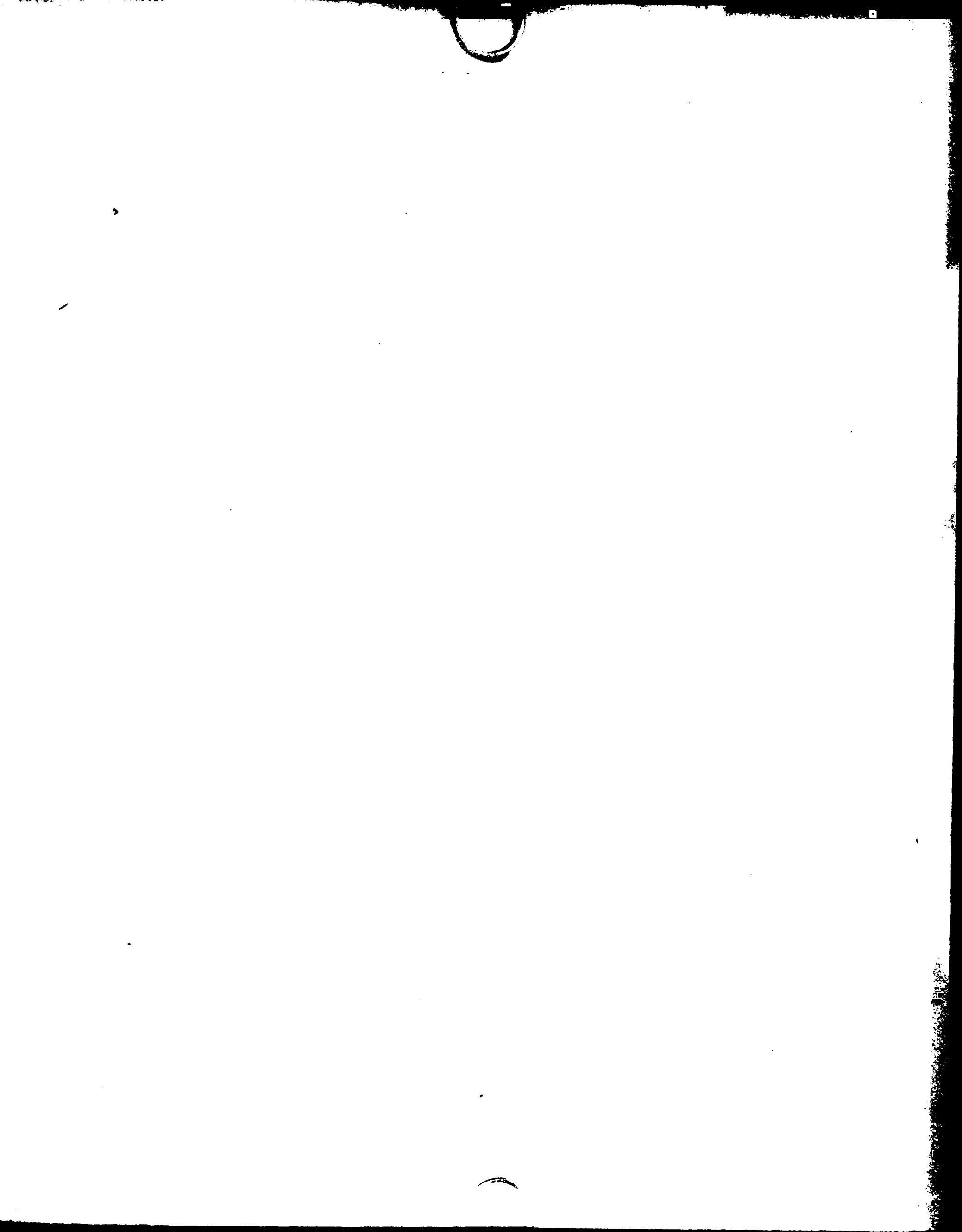
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

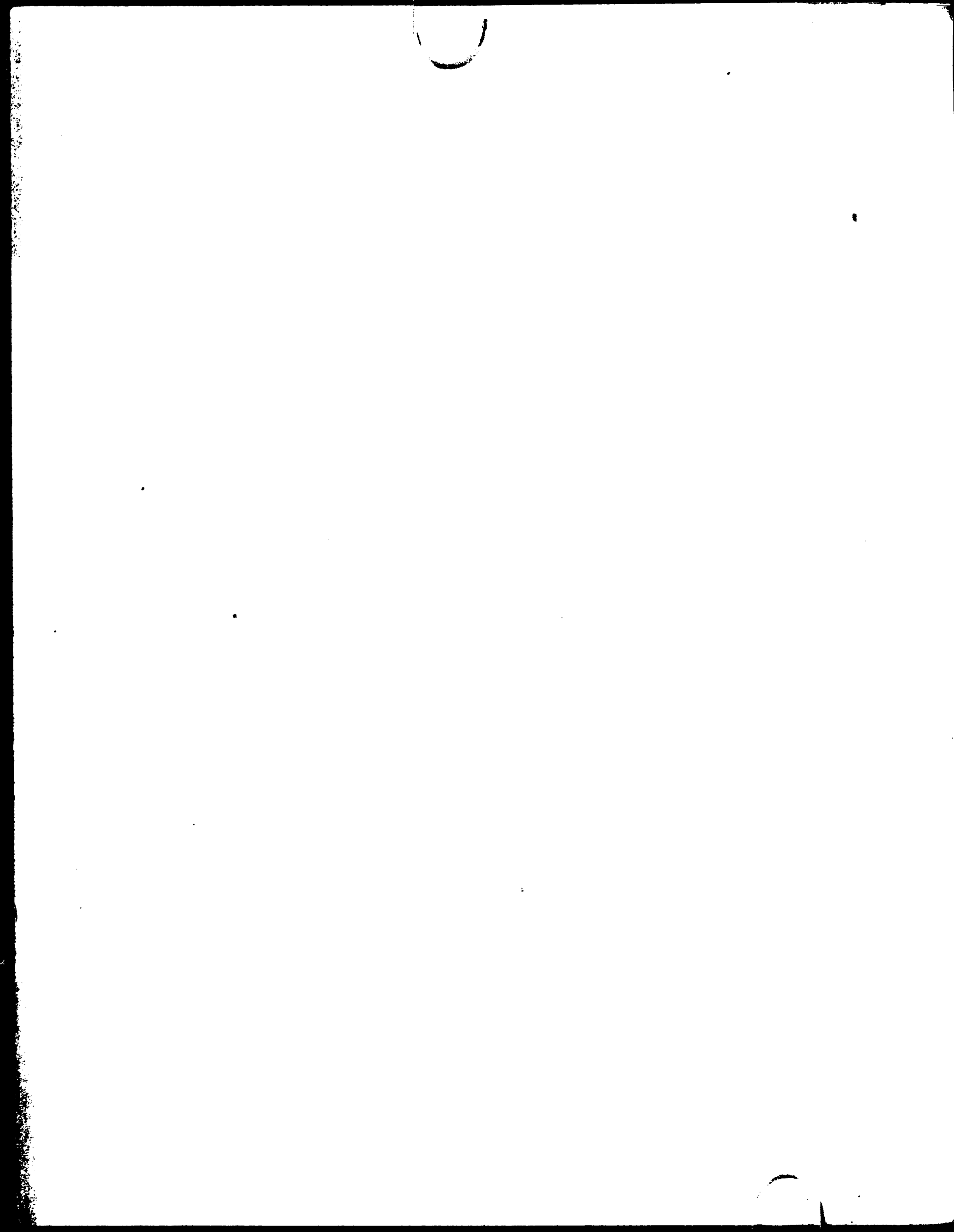

1 1 58 0 8 14116 2

+REX

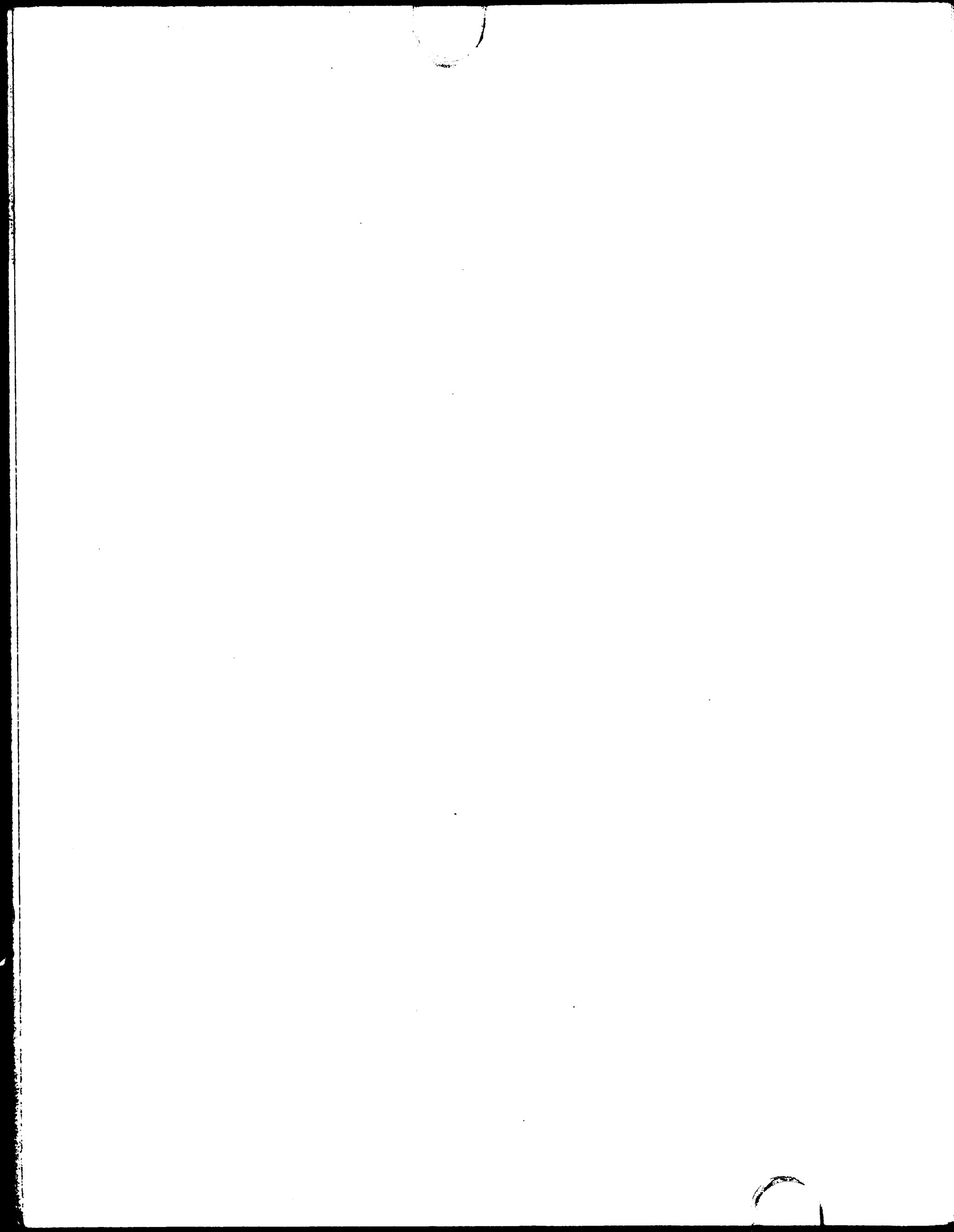
MAKSIM GORKI

MØRKE BILLEDER

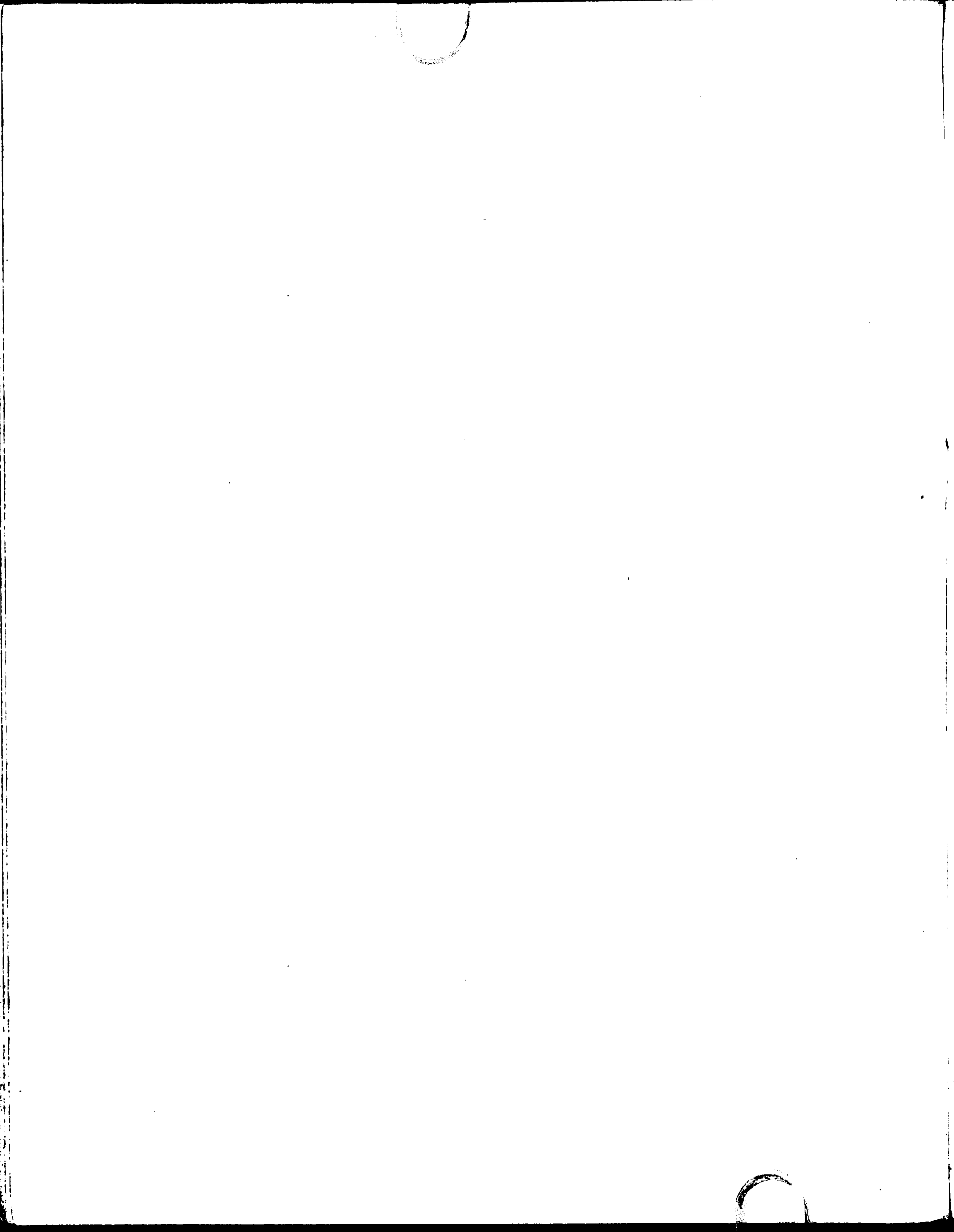
1902-16.

1930.

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL

MØRKE BILLEDER

Мопкин.

MAKSIM GORKI

MØRKE BILLEDER

AUTORISERET OVERSÆTTELSE FRA RUSSISK

VED

J. WEIHE

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG

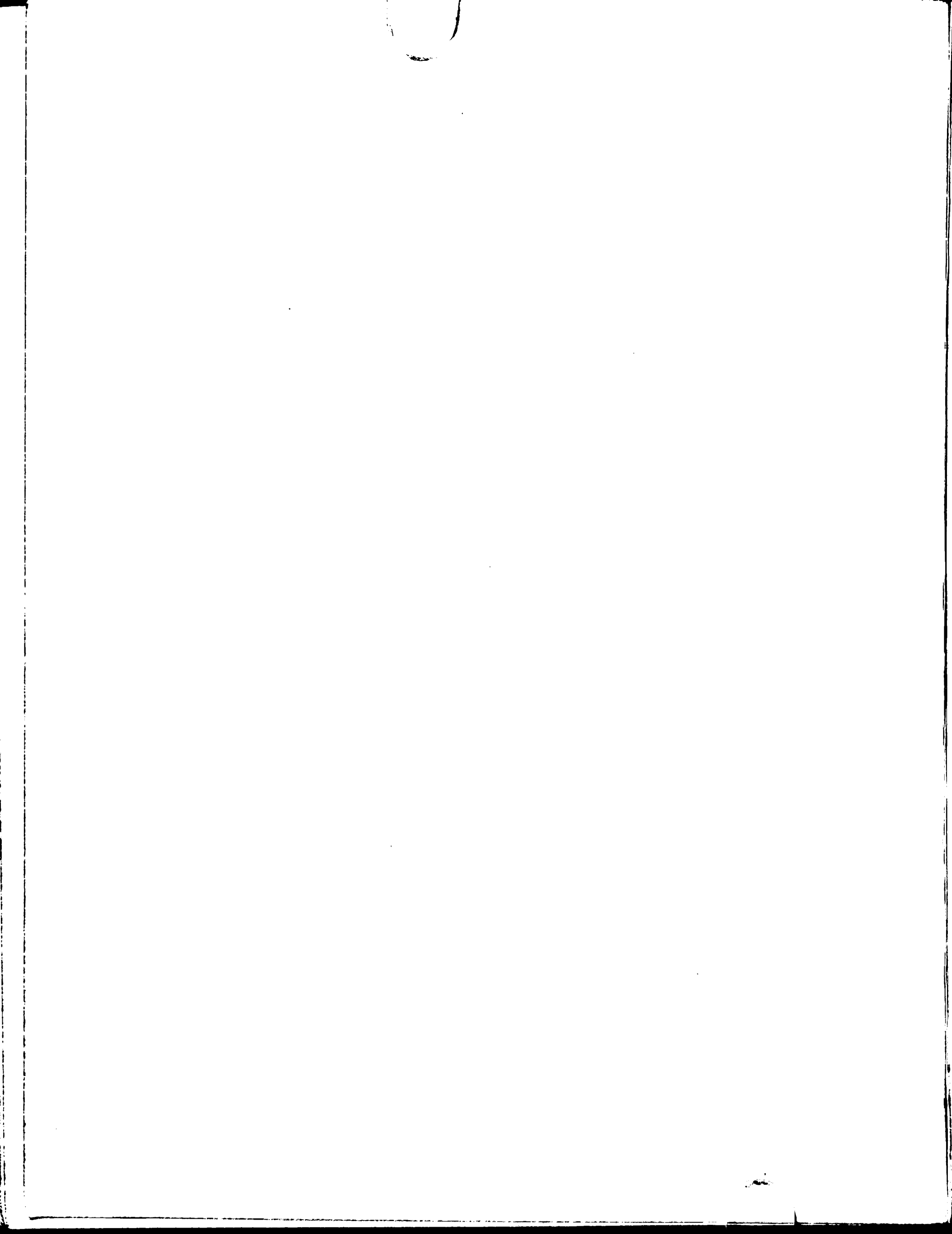
FR. BAGGES BOGTRYKKERI

1902

INDHOLD

	Side
I Steppen	I
Ægteparret Orloff.....	17
Kammerater	91
Paa Tømmerflaaden	111
Konovaloff	129
Vennerne	196

I STEPPEN

1897

. . . . Vi gik fra Perekop i det allerdaarligste Humør — hungrige som Ulve og bitre paa hele Verden. I et halvt Døgn havde vi anstrengt os til det yderste for at stjæle eller fortjene noget, men da vi omsider var komne til det Resultat, at der ikke var nogetsomhelst at gøre, havde vi bestemt os til at drage videre. Hvorhen? — Blot videre!

Dette var vi enige om, hvilket vi ogsaa udtalte for hverandre, men vi var ogsaa rede til paa anden Vis at gaa videre paa Livets Vej, den vi allerede saa længe havde vandret paa, — vi havde stiltiende besluttet dette hver for sig, og skønt det ikke blev sagt højt, saa glimtede det dog klart i vore forsultne Øjnes dystre Glans.

Vi var tre og havde for nylig gjort hverandres Bekendtskab i Cherson, hvor vi var truffet sammen i en Beværtning ved Bredden af Dnjepr.

Den ene af os var en Soldat fra Jærnbane-korpset, der siden var bleven ansat som Opsynsmand ved en af Jærnvejene ved Weichselfloden; han var en rødhaaret og muskelstærk Mand med kolde, graa Øjne; han kunde tale Tysk og besad et meget nøje Kendskab til Fængslerne.

Vore ligestillede holder ikke af at tale udførligt om deres forbigangne Liv, da de alle har en mere eller mindre gyldig Grund til at lade være, og derfor stolede vi alle

paa hinanden — i hvert Fald lod vi, som om vi gjorde det; for inderst inde stolede vist ingen af os paa sig selv.

Naar vor Kammerat, en tør og lille Fyr med tynde, skeptisk sammenknebnede Læber, fortalte, at han var Student fra et Moskauer-Universitet — saa betragtede Soldaten og jeg det som et Faktum. I Virkeligheden var det os komplet ligegyldigt, om han havde været Student, Politispion eller Tyv, — det vigtigste var, at han, i det Øjeblik vi lærte ham at kende, stod paa lige Fod med os — sultede, nød i Byerne Politiets særlige Bevaagenhed og paa Landet Bøndernes mistænksomme Forholdsregler, hadede baade det ene og det andet med et kraftesløst, forjaget og sultent Dyrs Had, fantaserede om en universal Hævn paa alt og alle. — Med ét Ord, han var baade ifølge sin Stilling overfor Naturens og Livets Love som ifølge sit Gemyt en Gren af vor Stamme.

Ulykken er den Cement, som binder bedst, naar det gælder om at forene Naturer — selv de mest modsatte, og vi var overbeviste om at være i vor fulde Ret, naar vi regnede os for ulykkelige.

Jeg var den tredje. Af Beskedenhed, som jeg har været i Besiddelse af, fra jeg blev født, skal jeg ikke sige et Ord om mine egne Fortrin, og da jeg ikke ønsker at synes naiv, vil jeg fortie mine Mangler. Men, maaske vil jeg som et Bidrag til min Karakteristik sige, at jeg altid har regnet mig selv for bedre end andre, og at jeg med Held vedbliver at gøre det.

Naa, som sagt, vi kom ud af Perekop og drog videre med Tschabanerne som Maal, da disse sjældent afslog de vejfarendes Bøn om Brød.

Jeg gik ved Siden af Soldaten, »Studenten« holdt sig bag os. Over hans Skuldre hang der noget, som skulde forestille en Jakke; paa Hovedet bar han en spids, kantet og beklippet Rest af en bredskygget Hat; graa Benklæder med forskelligfarvede Lapper dækkede hans tynde Ben, og under Fødderne havde han med Snore, som var snoede af

Trævler af hans Jakke, fastgjort Stykker af et Støvleskaft, han havde fundet paa Vejen; han kaldte disse Apparater for Sandaler og traskede nok saa tilfreds og rolig henad Vejen, mens han rejste store Støvskyer og missede med sine smaa grønne Øjne. Soldaten var iført en rød Bomuldskjorte, som han ifølge sit eget Udsagn »selv« havde anskaffet sig i Cherson; ovenpaa Skjorten havde han en varm vatteret Vest, paa Hovedet en Soldaterkasket af ubestemmelig Farve; om hans Ben sjaskede vide Pludderbukser. Han var barfodet.

Vi gik — omkring os til alle Sider bredte Steppen sig i kæmpemæssigt Omfang, og dækket af den skyfri Sommerhimmels hede, blaa Kuppel laa den som et vældigt, rundt, sort Fad. Den graa, støvede Vej gennemskar den som en bred Stribe og brændte vore Fødder. Undertiden traf vi paa børsteagtige Striber efter mejet Korn; disse havde en slaaende Lighed med Soldatens i lang Tid ubarberede Kinder.

Soldaten gik og sang med en meget hæs Basstemme:

»Og Din hellige Opstandelse lovprise vi . . .«

I Tjenesten havde han ved Garnisonskirken haft en Stilling noget lignende som en Klokkers, og han kunde derfor et Utal af Salmer og Lovsange, som han noget malplaceret anvendte, hver Gang vor Samtale af en eller anden Grund ikke rigtig kunde komme i Gang.

Langt ude i Horizonten foran os kom nogle Højdedrag til Syne. Konturerne var bløde og Farverne smukke, i Chatteringer fra lilla til fint lyserødt.

»Det maa sikkert være de Krimske Bjerge,« sagde Studenten tørt.

»Bjerge!« udbrød Soldaten, »nej, det er lidt for tidligt, min Ven . . . Skyer er det og ikke andet end Skyer, de ligner Tranebærgrød med Mælk . . .«

Jeg bemærkede, at det vilde have været i højeste Grad behageligt, om Skyerne virkelig havde bestaaet af Trane-

bærgrød. Dette vækkede lige med ét vor Sult — vore Dages Forbitrelse.

»Aa, for Djævlen!« skældte Soldaten og spyttede, »om vi dog bare kunde træffe paa en eneste levende Sjæl! Ikke én. Vi kommer vist — ligesom Bjørnen om Vinteren — til at suge paa vore egne Labber . . .«

»Jeg sagde det jo, vi skulde være gaaet til beboede Steder,« sagde »Studenten« docerende.

»Ja, det sagde du!« svarede Soldaten opbragt. »Hvad skulde du ellers være »lærd« for, naar det ikke var for at snakke? Men hvilke beboede Steder er der her? Guderne maa vide, hvor de er?«

Studenten tav og kneb Læberne sammen. Solen var ved at gaa ned, Skyerne i Horizonten spillede i Farver, som Ord ikke kan beskrive. Der stod en Duft om én af Jord og Salt.

Og denne tørre og aromatiske Duft øgede vor Appetit.

Det ligefrem sugede i vore Maver. Det var en besynderlig og ubehagelig Fornemmelse: som om al Saften fra Legemets Muskler flygtede bort og fordampede, som om Musklerne mistede deres Evne til at strække og bøje sig. En Følelse af stikkende Tørhed pinte Munden og Halsen, Hovedet værkede, og foran Øjnene jog sorte Pletter, som antog Form af dampende Stykker Kød eller store Brød. Hukommelsen forsynede disse »Billeder fra bedre Dage« med de dertil hørende Dufte, og da var det, som om en Kniv blev drejet rundt i Maven paa en.

Vi blev ved at gaa, spejdende til alle Sider, om vi dog ikke skulde kunne opdage nogle Faarefolde, og lyttede efter, om ikke en Tartars tohjulede Vogn paa Vej til en armenisk Bazar skulde lade sig høre.

Men Steppen var tom og tavs.

Dagen før denne sørgelige Dag havde vi tre tilsammen spist fire Pund Rugbrød og vistnok fem Vandmeloner, men vi havde ogsaa tilbagelagt henved fyrretyve Verst — Udgiften var ikke efter Indtægterne — og saa var vi

faldne i Søvn paa Torvet i Perekop og var vaagnede op af lutter Sult.

»Studenten« havde haft Ret, da han raadede os til ikke at lægge os til at sove, men at tage os noget til i Løbet af Natten . . . naa, man plejer jo ikke i ordentligt Selskab at tale højt om Planer til at overskride Ejendomsrettigheden, og derfor tier jeg. Jeg vil kun være retfærdig — jeg har ingen Interesse af at være tølperagtig. Jeg ved meget vel, at Mennesker i vore højkulturelle Dage faar en blødere Sjæl, og at de, selv naar de griber deres nærmeste i Halsen for at kvæle dem, gør det med den størst mulige Elskværdighed og med Iagttagelsen af den yderste Takt, som maatte passe i det givne Tilfælde. Egen Erfaring tvinger mig til at antyde denne Retning paa det sædelige Omraade, og det er med sikker Overbevisning, at jeg siger, at *alt* udvikles og fuldstændiggøres i denne Verden. Og denne Retning gør sig særlig bemærket ved den aarlige Tilvækst af Fængsler, Beværtninger og Utugtshuse.

Altsaa travede vi, synkende vort slunkne Spyt og søgende ved venskabelig Samtale at dulme vore Mavers Smerter, gennem den øde og tavse Steppe; vi gik i Solnedgangens rødlige Skær, opfyldte af et usikkert Haab om et eller andet; foran os gik Solen ned; langsomt sænkede den sig i bløde Skyer, der var pragtfuldt forgyldte af dens Straaler. Men bag ved os og paa Siderne hævede det blaa-lige Mørke sig fra Steppen op mod Himlen og ligesom trak Horizonten til sig.

»Se at faa skrabet noget sammen til et Baal,« sagde Soldaten, idet han tog en Klods op fra Jorden. »Vi bliver nødte til at overnatte. Steppen — den er dugget. Tag bare alt — Kviste, Gødning fra Kørne, — alt, hvad der kan brænde.«

Vi gik hver til sin Side og gav os til at samle tørt Steppegræs og alt, hvad der kunde benyttes som Brændsel. Hver Gang man bukkede sig mod Jorden, opstod der i ens Legeme en usigelig Lyst til at kaste sig ned paa den for

at ligge ubevægelig stille og æde sig mæt i denne fede Jord — mæt lige til Udmattelse og saa falde i Søvn. Om man saa skulde sove ind for evig, blot man kunde komme til at spise, tygge og føle en varm tyk Grødmasse glide fra Munden ned gennem det udtørrede Spiserør ind i den indskrumpede Mave, der brændte af Længsel efter at gribe, hvad det saa end var.

»Blot vi dog kunde finde nogle spiselige Rødder,« sukkede Soldaten, »for der er Rødder, som kan spises«

Men i den sorte oppløjede Jord var der ingen Rødder. Den sydlige Nat faldt hurtigt paa, og den sidste Solstraale var næppe slukket, før Stjernerne allerede glimtede paa den mørkeblaa Himmel; de sorte Skygger flød tættere sammen om os, idet de ligesom gjorde den uendelige Steppe saa usigelig snæver.

»Brødre!« hviskede »Studenten«, »der til venstre ligger der et Menneske.«

»Et Menneske?« sagde Soldaten tvivlende, »hvad skulde det vel ligge dér for?«

»Gaa hen og spørg ad. Han maa sikkert have Brød, siden han har lagt sig til Rette her i Steppen,« mente »Studenten«.

Soldaten skævede hen i den Retning, hvor Mennesket laa, og idet han spyttede, sagde han afgjort:

»Lad os gaa hen til ham!«

Det var kun »Studentens« skarpe, grønne Øjne, der kunde skælne, at den mørke Klump, som laa et Par Hundrede Alen borte fra Vejen, var et Menneske. Naa, vi stolprede skyndsomt hen over Pløjejordens Ujævnheder og følte, hvorledes Udsigten til Mad skærpede Sultens Smerter.

Vi var allerede tæt ved; Mennesket rørte sig ikke.

»Men maaske er det slet ikke et Menneske,« Soldaten udtalte bittert den Tanke, der vist var den samme hos os alle.

Men vor Tvivl forsvandt i selv samme Øjeblik, thi

Bunken paa Jorden rørte sig og blev højere; vi saa', at det var et virkeligt levende Menneske, som laa paa Knæ og strakte Armene ud imod os.

Og det sagde med en hul og skælvende Stemme:

»Kom ikke nærmere — eller jeg skyder!«

I den bedrøvelige Luft lød et spagfærdigt og kort Knæk.

Vi standsede som paa Kommando, tabte Mælet for nogle Sekunder, forskrækkede over den uvenlige Modtagelse.

»Saadan en Skurk!« brummede Soldaten med Eftertryk.

»Hm—ja . . .« bemærkede »Studenten« dybsindigt. »Han gaar med Revolver . . . saa skulde man da tro, at det maatte være en Fisk med Rogn«.

»Hej!« raabte Soldaten; han havde øjensynlig faaet en Idé.

Mennesket tav og forandrede ikke Stilling.

»Hej, du! Vi skal ikke røre dig . . . giv os blot noget Brød . . . det har du jo — ikke sandt? For Kristi Skyld, Bror, giv os noget. Vi skal blive staaende her . . . du kan kaste det hen til os . . .«

»Vel . . .« svarede Mennesket kort.

Han kunde gjerne have sagt »kære Brødre«, og havde han blot sagt disse to Ord med Varme, vilde vi ikke have følt os i den Grad krænkede, som vi nu gjorde det over dette mutte »Vel« . . .

»Du skal ikke være bange for os« . . . sagde Soldaten blidt og med et sødt Smil — som strengt taget var overflødigt, da det ikke i Mørket kunde bemærkes i en Afstand paa over tyve Skridt.

»Vi er skikkelige Folk . . . som er paa Vej til Kuban . . . vi har forregnet os med Pengene og har spist alt op, hvad vi ejede — og nu er det paa andet Døgn, at vi ikke har faaet Mad i Livet . . .«

»Dér!« raabte Mennesket, og et stort Stykke Brød

faldt ned paa Jorden ikke langt fra os. »Studenten« kastede sig over det.

»Grib igen . . . og én Gang til — saa nu er der ikke mere!«

Da »Studenten« havde faaet samlet denne paa original Vis modtagne Almisse sammen, var vi i Besiddelse af fire Pund tørt Hvedebrød. Det var blevet tilsmudset af Jord og var meget tørt; det første generede os ikke, og det sidste var vi glade for, thi tørt Brød mætter mere end friskt.

»Værsgo', værsgo' og værsgo'« . . . Soldaten fordelte Stykkerne. »Aa, stop du lærde Mand, du maa af med lidt, ellers faar han dér for lidt.«

»Studenten« fandt sig deri uden Modsigelse og afleverede omtrent 5 Gram Brød; jeg fik det, puttede det i Munden og gav mig til at tygge det, idet jeg gjorde mig Umage for at gøre det langsomt, men det var mig svært at betvinge mine Kæbers ustyrlige Raseri, de kunde have knust Sten. Det var en stor Nydelse for mig at mærke Spiserørets begærlige Bevægelser og lidt efter lidt i Draabevis at stille det tilfreds. Mundfuld efter Mundfuld gled efterhaanden paa en uforklarlig, ubeskrivelig og velgørende Maade ned i den udtørrede Mave, som, syntes det mig, næsten i samme Nu omdannede dem til Blod og Hjerne. En forunderlig og stille Glæde varmede Hjærtet, efterhaanden som Mavesækken fyldtes; og Totalindtrykket af min Tilstand forekom mig at være en Slags Halvslummer. Jeg glemte helt disse forbandede Dages kroniske Lidelser af Sult og havde ikke en Tanke tilovers for mine Kammerater, optaget som jeg var af de Følelser, der greb mig.

Men da jeg havde slikket den sidste Krumme af min Haand, mærkede jeg, at jeg var ved at dø af Sult.

»Det Bæst maa ogsaa have noget Fedt eller Kød« — vrissede Soldaten, mens han sad foran mig paa Jorden og gned sin Mave med Hænderne.

»Ja, uden Tvivl, for Brødet lugtede af Kød . . . og

mere Brød har han vist ogsaa« — ytrede »Studenten«, og han tilføjede sagte:

»Naar det blot ikke havde været den Satans Revolver!«

»Hvad mon han er for en? Hvad?«

»Det er da tydeligt, at han er Jøde . . .«

»En Hund . . .« rettede Soldaten det til.

Vi sad tæt op ad hinanden og skulede hen til vor bevæbnede Velgører. Ikke den svageste Lyd eller det ringeste Tegn paa Liv hos ham kunde vi opfange.

Natten samlede sig endnu mere om os. Dødsstille var der i Steppen — vi kunde høre hinandens Aandedrag. Af og til lød Stepperottens melankolske Piben . . . Stjærnerne — Himlens levende Blomster — blinkede over os . . . Vi var sultne.

Jeg er stolt af at indrømme — at jeg i denne, noget eventyrlige Nat, hverken var værre eller bedre end mine tilfældige Kammerater. Jeg foreslog selv, at vi skulde styrte os over dette Menneske. Ham selv skulde vi ikke forgribe os paa, men vi skulde røve alt, hvad han havde af spiseligt. Han skyder maaske — naa saa lad ham det; af tre rammer han vel ikke mere end én — hvis han i det hele taget rammer — og skulde han ogsaa ramme, saa er en Revolverkugle vist næppe saa farlig.

»Ja, lad gaa!« sagde Soldaten og sprang op.

»Studenten« kom noget langsommere paa Benene.

Og vi gik — næsten løb. »Studenten« holdt sig bagerst — »Naada, Kammerat!« raabte Soldaten bebrejdende til ham.

Vi hørte en hul Brummen og en Hanes Klikken. Derefter glimtede der Ild, og et Skud smældede os i Ørerne.

»Skudt forbi!« raabte Soldaten glad og naaede i et Spring Mennesket. »Naa, din Satan! nu skal der blive til dig!«

»Studenten« kastede sig over Vadsækken.

Men Fyren, som indtil nu havde ligget paa Knæ,

faldt om paa Ryggen og rallede, [mens han slog om sig med Armene.

»Sikke dog en Djævel!« Soldaten standsede forbavset — han havde allerede løftet Benet for at give Fyren et Spark. »Skulde han virkelig have ramt sig selv. Hej, du! hvad er der ivejen med dig? Har du skudt dig?«

»Aa, her er Kød, nogle Klatter og Brød . . . her er meget, Brødre!« lød »Studentens« triumferende Stemme.

»Naa, Fanden være med dig — kreper saa bare! . . . Lad os saa spise, Venner!« raabte Soldaten. Jeg tog Revolveren ud af den fremmedes Hænder; han var hørt op med at ralle og laa nu ubevægelig. I Revolveren var der kun én Patron tilbage.

Vi spiste altsaa paany — i Tavshed. Den fremmede vedblev ogsaa at tie og rørte ikke et Lem.

»Mine kære Brødre — var det virkelig kun for Brødets Skyld?« lød pludselig en hæs og skælvende Stemme.

Vi fôr alle sammen. »Studenten« fik Maden forkert i Halsen og var ved at kvæles af Hoste.

Soldaten tyggede færdig og gav sig saa til at skælde ud.

»Saadan en Hundesjæl, gid du maatte sprække som Barken paa et tørt Træ! Tror han, at vi vil flaa Skindet af ham? Hvad skulde vi med det? Idiot — onde Aand! Sikken én! — gaar med Revolver og skyder paa skikkelige Folk! Gid Fanden ha'de dig!«

Han vedblev at spise, samtidig med at han skældte ud, og hans Stemme lød derfor ikke særlig kraftig og truende.

»Ja, vent bare, nu skal vi først spise — og saa skal vi nok gøre Regnskabet op med dig!« sagde »Studenten« ildevarslende.

Da lød i Nattens Stilhed en hjerteskræende Hulken, som forfærdede os.

»Brødre! hvor kunde jeg dog vide det? Jeg skød, fordi jeg blev bange. Jeg er paa Vej fra Afon hjem til det Smolenske Guvernement. Aa Gud — aa Gud! Jeg

er ødelagt af Feber. Naar Solen er gaaet ned — er det saa frygteligt for mig! Og netop for Feberens Skyld drog jeg bort fra Afon . . . jeg arbejdede dér — jeg er Snedker . . . Hjemme har jeg Kone — — og to Smaapiger . . . i henved fire Aar har jeg ikke set dem . . . Aa, Brødre! Spis blot det altsammen . . .«

»Vi skal saamæn nok spise det — du behøver virkelig ikke at bede os derom,« svarede »Studenten«.

»Aa, Gud! havde jeg vidst, at I var gode, fredsommelige Mennesker . . . saa havde jeg da ikke skudt? Men, tænk Jer, Brødre — her midt i Steppen — om Natten . . . er det ikke undskyldeligt? Hvad?«

Han blev ved med at snakke og græde — eller snarere hyle.

»Hvor han tuder!« sagde Soldaten foragtligt.

»Han maa have Penge hos sig,« bemærkede »Studenten«.

Soldaten kneb Øjnene sammen og lo som Svar.

»Du er et lyst Hovede! . . . Men ved I nu hvad, skal vi nu ikke tænde et Baal og lægge os til at sove?«

»Men hvad skal vi gøre med ham?« spurgte »Studenten«.

»Aa, lad ham ligge — eller mener du maaske, at vi skulde stege ham?«

»Ja, oprigtig talt!« svarede »Studenten«.

Vi gik hen og hentede vort Brændselsmateriale, som vi havde kastet fra os, da Snedkeren standsede os med sit truende Raab, fik det lagt til Rette og tændt, og snart efter sad vi omkring Baalet. Det brændte roligt i den blikstille Nat og belyste den lille Plads, vi havde optaget.

Vi var søvnige, til Trods for at vi saa udmærket godt kunde spise til Aften endnu engang.

„Brødre!« raabte Snedkeren til os. Han laa et lille Stykke fra os — og ligesom snakkede halvhøjt, forekom det mig.

»Javel?« svarede Soldaten.

»Maa jeg komme hen til Jer . . . hen til Ilden? Det er Døden, der kommer . . . i alle mine Lemmer værker det — aa Gud! Jeg naar aldrig hjem, kan jeg mærke . . .«

»Kryb herhen!« »Studenten« gav sin Tilladelse.

Snedkeren krøb hen imod Baalet — langsomt, som om han var bange for at tabe en Arm eller et Ben. Det var et højt og frygtelig udtæret Menneske, alt dinglede saa uhyggeligt paa ham, og de store, matte Øjne fortalte om, hvad han led. Hans fortrukne Ansigt var benet, og endog i Skæret fra Baalet havde det en gullig, jordagtig Lig-Farve. Han rystede over hele Kroppen og strakte de lange, magre Hænder frem mod Ilden, idet han gned Fingrene, hvis Led kun bøjede sig besværligt og trægt. Det var næsten ikke til at udholde at se paa ham.

»Hvor kan det være, du rejser til Fods, naar du er saa syg? Du er maaske gærrig?« spurgte Soldaten mørkt.

»Man raadede mig dertil . . . rejs ikke over Vandet, sagde de, men gaa gennem Krim, dér er Luften styrkende og god . . . men jeg kan ikke gaa . . . jeg er ved at dø, Brødre! Langt borte fra mit Hjem dør jeg her i Steppen — Ravnene vil hakke mig op, uden at nogen faar det at vide . . . Min Kone og mine Børn vil vente mig — for jeg skrev jo til dem, at jeg kom . . . og Stepperegnen vil vaske mine Knogler . . . Aa, Herre Jesus!«

Han hylede angst som en saaret Ulv.

»Aa, din Djævel!« Soldaten blev gal i Hovedet og sprang op. »Hvad hyler du for? Kan du ikke lade Folk have Ro? Er du ved at krepere, saa kreper for Fanden og hold din Mund . . . Der er saamæn ingen, der har Brug for dig . . . Hold nu Kæft . . .«

»Giv ham en i Skallen!« foreslog »Studenten«.

»Lad os nu sove,« sagde jeg . . . »Men vil du have Lov til at ligge ved Ilden, saa maa du virkelig ogsaa lade være med at hyle.«

»Har du forstaaet det?« spurgte Soldaten vredt . . .

»Du forlanger, at vi skal have Medlidenhed med dig, fordi du kylede Brødet i Hovedet paa os og skød paa os! Din sure Djævel! Andre havde . . . føj!«

Soldaten tav og strakte sig paa Jorden.

»Studenten« havde allerede strakt sig. Saa lagde jeg mig ogsaa. Den ulykkelige Snedker krøb sammen i en Klump og gav sig til at stirre ind i Ilden. Jeg laa ved Siden af ham og kunde høre, hvorledes hans Tænder klaprede. »Studenten« laa til venstre for ham og var vist allerede falden i Søvn. Soldaten laa med Armene under Nakken og stirrede op mod Himlen.

»Hvilken Nat! hvad? Og saadan en Mængde Stjærner,« sagde han, da der var gaaet en kort Tid . . . »Himlen er som et blødt Tæppe . . . Dette Landstrygerliv — Bro'r — det elsker jeg. Ganske vist kan man sulte og fryse — men man er saa fri . . . Man har ingen over sig — man er sin egen Herre . . . om du slog mig ihjel . . . ingen vilde røre dig . . . Dejligt er det . . . Sultet har jeg i disse Dage — og gal i Hovedet har jeg været . . . men nu ligger jeg og stirrer op mod Himlen . . . Stjærnerne blinker til mig, som vilde de sige: Det er ret, Lakutin, strejf du blot rundt paa Jorden, og underkast dig ikke nogen! Man er saa let om Hjærtet . . . men, hej Snedker, hvad er det nu, du hedder? Du skal ikke være gal i Hovedet paa mig — og du skal heller ikke være bange for mig . . . Vi spiste ganske vist dit Brød — du havde jo nok deraf, og vi havde slet intet . . . Men du, dit Af-skum, du skyder paa os. Kan du virkelig ikke forstaa, at du kunde have dræbt en af os? Jeg blev skam ordentlig gal i Skrallen paa dig før, og var du ikke dejset om, havde jeg givet dig en Dragt Hug for din Frækhed. Og hvad Brødet angaar — saa kan du jo imorgen købe dig en ny Forsyning i Perekop — for Penge har du — det ved jeg. Har du været syg længe?«

Endnu længe lød Soldatens Bas og den syge Snedkers hæse Stemme for mine Øren. Natten sænkede sig mørk,

næsten kulsort ned over Jorden, mens en blød, frisk Brise pustede hen over os.

Baalet brændte roligt og udbredte en velgørende Varme. Øjnene lukkede sig, og vi sov ind med en god Samvittighed . . .

»Rejs dig! hurtigt! Lad os komme af Sted!«

Jeg slog Øjnene op med en Følelse af Skræk og kom i en Fart paa Benene.

»Naa hurtig — lad det gaa lidt raskt!«

Soldatens Ansigt var barskt og uroligt. Jeg saå mig omkring. Solen var ved at staa op, og en rosenrød Solstraale gled allerede hen over Snedkerens ubevægelige og blaalige Ansigt. Hans Mund stod aaben, Øjnene var traadte ud af Øjenhulerne og stirrede med et glasagtigt Blik fuldt af Rædsel. Hans Tøj var revet i Stykker over Brystet, og han laa i en unaturlig fordrejet Stilling. »Studenten« var forsvundet.

»Naa, du har nok ordentlig snuet! Men — skynd dig nu!« sagde Soldaten bestemt og trak mig afsted ved Armen.

»Er han død?« spurgte jeg, mens jeg i den kølige Morgenluft rystede af Kulde.

»Selvfølgelig. Naar man vilde kvæle dig, saa vilde du ganske sikkert ogsaa dø.«

»Har — har Studenten?« udbrød jeg.

»Naa, hvem ellers? Maaske du? Eller jeg? Hm — ja — og han — er en lærd . . . Det gjorde han snedigt nok — tog Livet af ham og bragte os i Forlegenhed . . . Havde jeg anet det, skulde jeg igaar have slaet denne »Student« ihjel. Bare ét Slag, og han skulde have været leveret. — Min knyttede Næve i Tindingen — og en Skurk mindre i Verden! Forstaar du, hvad dette betyder for os? — Det vil sige, at vi nu maa snige os afsted, saa ikke et

menneskeligt Øje skal faa os at se i Steppen. Ser du! Snedkeren vil man finde i Løbet af Dagen — kvalt og udplyndret. Og saa gaar man paa Jagt efter os . . . Hvorfra kommer I? — Hvor har I tilbragt Natten? Saa bliver vi sat fast, skønt de ikke finder noget paa os — jo det er sandt, hans Revolver har jeg jo!»

»Kast den!« tilraadede jeg Soldaten.

»Nej du,« sagde han eftertænksomt —, »det er en værdifuld Tingest . . . maaske bliver vi heller ikke snuppede . . . Nej — jeg kaster den ikke — hvem kan ogsaa vide, at Snedkeren har haft en Revolver? Det vilde dog være Synd at smide en tre Rubler bort . . . Naada! hvor jeg kunde lide at jage denne sidste Kugle ind gennem Øret paa »Studenten« . . . Hvormange Penge mon den Hund har hugget — det forbandede Bæst!«

»Naa, nu sidder Pigebørnene godt i det,« sagde jeg.

»Hvilke Pigebørn? . . . Aa Snedkerens . . . De klarer sig nok — vi skal ikke fri til dem — det kunde der vist næppe blive Tale om . . . Men lad os nu bare komme afsted, Bro'r. Hvor skal vi gaa hen?«

»Det ved jeg virkelig ikke . . . det er vist ogsaa ligegyldigt, hvad Vej vi gaar.«

»Jeg ved det heller ikke — lad os forsøge til højre — saa maa vi sikkert komme til Havet.«

Vi gik til højre.

Jeg så tilbage; langt bag ved os i Steppen hævede et lille Bakkedrag sig forgyldt af Solen.

»Kigger du tilbage for at se, om han ikke skulde være opstanden fra de døde? Du kan saamæn være ganske rolig, han løber ikke efter os . . . »Studenten« er sikkert en Fyr med Haandelag, der har besørget det grundigt . . . Ja, det var en net Kammerat . . ., han har bragt os saadan i Fedtefadet! — Aa, Bro'r, Menneskene bliver slettere og slettere med Aarene« . . . sagde Soldaten mismodigt.

Steppen bredte sig omkring os, tavs og øde, men smykket af den skære Morgensols Straaler; langt borte

i Horizonten flød den sammen med Himlen i et klart, godt og rigt Lys, der syntes at umuliggøre enhver mørk og uretfærdig Handling paa denne uendelige, frie Steppe, som var dækket af Himlens blaa Kuppel.

»Nej, hvor jeg er sulten, Bro'r,« sagde min Kammerat, idet han rullede sig en Cigaret af Bondetobak.

»Ja, Gud ved, hvorledes vi bjærger os Føden idag — det bliver et Kunststykke« . . .

*

*

*

Her endte Fortælleren — min Nabo paa Hospitalet — sin Beretning, idet han tilføjede:

»Ja, det var det hele. Vi blev inderlige Venner, Soldaten og jeg, og samme Aften naede vi det Karske Distrikt. Han var en god og klog Fyr — rigtig en Type paa en Landstryger — og »en barbenet«. Jeg satte Pris paa ham. Vi fulgtes ad lige til Lilleasien; der skiltes vi.«

»Tænker De undertiden paa Snedkeren?« spurgte jeg.

»Som De ser — eller rettere hører!«

»Og det generer Dem ikke?«

Han lo.

»Men hvorfor skulde det ogsaa kunne genere mig? Hvad der skete med ham, var jeg ligesaa lidt Skyld i som De . . . Ingen er i det hele taget Skyld i noget — vi er lige store Bæster allesammen.«

ÆGTEPARRET ORLOFF

1897

. . . Næsten hver Lørdag før Aftengudstjenesten lød der fortvivlede Kvindeskrig fra to Kældervinduer i Købmand Petunnikoffs gamle og smudsige Hus ud i den snævre Gaard, som var overfyldt af alt muligt Skrammel og forfaldne Træskure.

»La' vær' — bliv her nu — din fordrukne Djævel!« skreg en Kvinde hæst.

»Slip!« svarede en Mands grove Stemme.

»Jeg slipper dig ikke — jeg slipper dig ikke, dit Bæst!«

»Uh! du ly—ver! Du slipper mig . . .«

»Om du saa slaar mig ihjel, slipper jeg dig ikke!«

»Aa! . . . Din Løgnhals!«

»Du gode Gud! . . . Han slog mig — Aa Gud!«

»Slip—per du?«

»Slaa mig bare ihjel — dit Dyr, gør det blot af med mig, med det samme.«

»Aa, du kan vel vente, det skal nok blive besørget.«

Naar et saadant Skænderi begyndte, fôr Sénka Tschik, som var i Lære hos Malermester Sutschkoff og Dagen igennem var beskæftiget med at rive Farver i et af Skurene i Gaarden, som en Pil ud derfra og raabte af fuld Hals:

»Saa, nu slaas de hos Skomager Orloffs. Det kan nok være!«

Tsischik, som var en lidenskabelig Beundrer af den Slags Tildragelser, styrtede hen til Orloffs Kældervinduer, hvor han lagde sig paa Maven og dukkede sit forpjuskede og frække Hoved med det magre, af Okker tilsmudsede Ansigt, for med forslugne Øjne at kigge ned i det mørke og fugtige Hul, hvorfra der trængte en Stank af Mug, Beg og Læder op. Og nede paa Bunden af det tumlede to Skikkelser omkring som rasende; de hvæsedede, stønnede og skældte ud.

»Du slaar mig jo ihjel,« skreg Konen og var nær ved at tabe Vejret.

»Det har ikke noget at sige,« svarede Manden med overbevisende og koncentreret Ondskab.

Der lød tunge, dumpe Slag; derefter Suk, Skrig og et Menneskes anstrengte Hiven efter Vejret.

»Naada, sikken en han langede hende ud!« Tsischik holdt det Publikum, der havde forsamlet sig, à-jour med Begivenhedernes Gang. Der var Skræderen, Budet Leftschenko, Spillemanden Kisljakoff og mange andre, som holdt af gratis Adspredelser, og hvert Øjeblik trak de utaalmodigt Sénka i hans Bukseben og forhørte:

»Naa, hvordan gaar det? Hvad gør han nu ved hende?«

»Nu sidder han over Skrævs paa hende og dunker hendes Hoved ned mod Gulvet,« berettede Sénka, mens han vellystig gottede sig over, hvad han så.

Tilskuerne trængte sig hen til Vinduerne for at faa alle Detaillerne i Slaget med; for skønt de i lange Tider havde kendt de Tag ud og ind, som Grischka Orloff benyttede sig af, naar han sloges med Konen, morede det dem dog stedse.

»Den Djævel! han har skamferet hende helt.«

»Næ, hvor hendes Næse bløder,« kom det stakaandet fra Sénka.

»Aa, du milde Gud!« hylede Kvinderne. »Sikken et Uhyre — Tyran!«

Mændene talte mere sagligt derom.

»Paa den Maade slaar han hende jo ihjel,« sagde de. Og Harmonikaspilleren erklærede profeterende:

»Husk mine Ord. — Det ender med, at han sprætter hende op med en Kniv. Omsider vil han blive træt af at boltre sig paa denne Maade, og saa ender han hele Musikken paa en Studs.«

»Færdig!« meddelte Sénka halvhøjt og fløj som en Bold bort fra Vinduet hen i en Krog, hvor han indtog en ny Udkigspost, eftersom han vidste, at Grischka Orloff nu straks vilde komme ud i Gaarden.

Tilskuerne skyndte sig bort, da de ikke havde Lyst til at vise sig for den grusomme Skomager; efter Slagets Afslutning interesserede han dem ikke længer — og desuden var han ikke ganske ufarlig.

Og som sædvanlig var der ikke — naar undtages Sénka — en eneste levende Sjæl i Gaarden, da Orloff kom op fra sin Kælder. Stønnende, i en forrevet Skjorte, med forpjusket Haar og med det svedige og opbragte Ansigt gik han skulende rundt i Gaarden. Hans Øjne var blodunderløbne, og med Hænderne paa Ryggen slentrede han hen mod en gammel Slæde, som laa op ad et Træskur med Kjælkerne i Vejret. Han fløjtede overmodigt og så sig udfordrende omkring, som om det var hans Hensigt at udfordre alle Beboerne i Petunnikoffs Hus. Saa satte han sig omsider paa Slæden, tørrede med Skjorteærmet Sveden og Blodet af sit Ansigt og sank udmattet hen, mens han sløvt stirrede paa Husets smudsige og afskallede Væg, som var dekoreret med Farveklatter af alle mulige Kulører; Sutschkoffs Malersvende havde anbragt dem dér, naar de kom tilbage fra Arbejde; det var paa den Maade, de rensede deres Pensler.

Orloff var henvend tredive Aar gammel. Hans Ansigt var nervøst og gulligt med fine Træk. Et lille mørkt

Overskæg fremhævede hans fyldige, røde Læber. Over hans store, brusktagte Næse voksede Øjenbrynene næsten sammen, og under disse blinkede hans brændende, sorte Øjne altid uroligt. Hans Haar, som over Panden var filtret og krøllet, faldt fra Nakken lige ned over den brune, aarede Hals. Han var af Middelhøjde, men noget krum-bøjet af Arbejde.

Muskelstærk og varm sad han længe som forstenet paa Slæden og stirrede paa den bemalede Mur, mens hans stærke, brune Bryst bevægede sig ved hans Aandedrag.

Solen er allerede gaaet ned, men der er endnu lum-mert i Gaarden, og der lugter af Oljefarve, Tjære, Surkaal og gamle raadne Ting. Ud fra alle Vinduer lyder Sang eller Skænderi, og af og til kigger et eller andet for-drukkent Ansigt ud i Gaarden og betragter Orloff for der-efter grinende at forsvinde.

Malersvendene kommer fra Arbejde; naar de gaar forbi Orloff, skuler de til ham, blinker til hverandre og snakker højt; saa forsvinder de, nogle for at gaa i Bad, andre for at gaa paa Beværtning. Oppe fra anden Sal kommer Skrædderne ned i Gaarden. Det er et halvt paa-klædt Folkefærd, skævbenede og med usundt Blod i Aarerne. De giver sig til at drille Malersvendene, som er fra Kostroma, for deres Dialekt, der minder om Ærter, som triller ned ad Trapper. Hele Gaarden er opfyldt af Støj, Latter og Kommers . . . Orloff sidder tavs i sin Krog og ser ikke paa nogen. Der er ingen, der nærmer sig ham, og ingen tør tale til ham, da de ved, hvad han er for et rasende Dyr.

Han sidder knuget af indædt Ondskab, som trykker hans Bryst og besværliggør hans Aandedrag. Næseborene udvider sig rovtigt, mens Læberne fortrækker sig, idet de aabner for to Rækker store, gule Tænder. Der opstaar noget uforklarligt og mørkt i ham; han ser røde, taagede Pletter for sine Øjne, og Tungsind og Tørst efter Brænde-vin piner hans Indvolde. Han ved, at han vil føle sig

lettet ved at drikke, men det er lyst endnu, og han skammer sig ved at gaa ned i Beværtningen i en saadan laset og forrevet Tilstand, alle kender ham, Gregor Orloff.

Han kender sig selv og har ikke Lyst til at udsætte sig for Folks Latter, men gaa hjem, klæde sig paa og vaske sig, det kan han heller ikke. For dér hjemme paa Gulvet ligger jo hans forslaaede Kone, og han faar Kvalme ved at tænke paa hende.

Nu ligger hun nok og stønner, og han indrømmer for sig selv, at hun er en Martyr; han ved saa godt, at det er hende, der har Ret, og at det er ham, der er den skyldige. Men netop dette faar Hadet til at blusse stærkere op hos ham, fordi der ved Siden af denne Bevidsthed trænger sig noget stærkere frem i hans Sjæl — noget ondt og mørkt.

Alt er ham uklart og tyngende, og til Trods for sig selv bærer han denne knugende Fornemmelse, skønt han ved, at en Pægl Brændevin vilde kunne befri ham for den.

Nu kommer Spillemanden Kisljakoff med sin Harmonika; han er klædt i en Plysches Vest, rød Silkeskjorte og Pludderbukser, som er stukket ned i elegante Støvler. Hans Overskæg er spidst som Rottehaler; Hatten har han paa Snur, og hans Ansigt straaler frejdigt og fornøjet. Orloff kan saa godt lide ham for dette frejdige Udtryk, for hans Spil og hans gode Humør; han misunder ham dette lette sorgløse Liv.

»Til Lykke med Sejren og med den forkradsede Kind, Grischka!«

Orloff bliver ikke vred paa ham; denne Gratulation har han hørt hundrede Gange før; det er heller ikke af Ondskab, at Spillemanden kommer med den — kun af Lyst til lidt Plasér.

»Naa, Bro'r! Har der nu igen været et Slag ved Plevna?« spørger Kisljakoff, mens han staar foran Skomageren. »Aa, du! hæng bare ikke med Hovedet; du

skulde saamæn gaa med derhen, hvor vi alle er velkomne, — saa kunde vi drikke et Glas sammen.«

»Jeg kommer straks,« siger Orloff uden at se op.

»Jeg venter dig saa og længes efter dig.«

Saa gaar Spillemanden og kort efter Orloff.

En lille, fyldig Kone kommer op fra Kælderen, støttende sig til Væggen. Hendes Hoved er viklet ind i et Tørklæde, og kun et Øje, lidt af Kinden og Panden kan ses. Vaklende gaar hun over Gaarden og sætter sig paa den Plads, hendes Mand lige har forladt. Der er ingen, der bliver forbavset over dette — man kender det saa godt, og alle ved, at hun vil blive siddende dér, indtil Grischka kommer fuld og angergiven hjem fra Beværtningen. Hun sætter sig dér i Gaarden, fordi der er saa lummert i Kælderen, og saa fordi hun maa hjælpe den fulde Mand ned ad Trappen, som næsten er pilraadden og tilmed stejl. Engang styrtede Grischka ned ad den og forstuede sin Arm, saa at han i lang Tid ikke kunde arbejde; saa maatte de sætte næsten alt ud, hvad de ejede. Siden den Tid sad Matróna altid og ventede.

Somme Tider kom en eller anden fra Huset og satte sig hos hende; oftest kom Leftschenko, en afskediget Underofficer, der var en fornuftig og alvorlig Lillerusser med tætklippet Hoved og blaalig Næse.

Han tager Plads, gaber og spørger:

»Har I nu igen været oppe at slaas?«

»Hvad kommer det dig ved?« svarer Matróna ublidt og tirrende.

»Det angaar ganske vist ikke mig,« siger Lillerusseren, og saa tier de begge længe.

Matróna aander med Besvær, og der er noget, der ligesom raller i hendes Bryst.

»Hvorfor slaas I dog altid saadan? Hvad har I at skændes om?« begynder han igen.

»Det bliver jo vor Sag!« svarer Matróna kort.

»Ja, det bliver det, det er sandt nok . . .« Leftschenko samtykker og nikker bekræftende.

»Hvorfor kan du saa ikke lade mig være i Fred?« spørger hun ræsonnerende.

»Du er da ogsaa en underlig en! Man maa jo næppe sige et Ord til dig! Naar jeg rigtig ser paa Jer, saa er du og Grischka to Alen af et Stykke. I skulde begge have Prygl Morgen, Middag og Aften, saa vilde I ikke være saadanne to Pindsvin . . .«

Og han gaar fortørnet bort, og hun er ganske glad derfor, thi i Gaarden er der i lang Tid bleven snakket om hende og Lillerusseren, og hun kan ikke lide ham og andre, der blander sig i Ting, som ikke kommer dem ved. Og Lillerusseren marcherer trods sine halvthundrede Aar strunk og stiv ud af Gaarden.

Nu løber han lige paa Tsischik.

»Hun er ogsaa en rigtig Ræddike, den Madam Orloff! ikke sandt Onkel,« siger Tsischik halvhøjt, idet han blinker hen mod Matróna.

»Jeg skal snart lære dig »Ræddike«!« truer Lillerusseren og ler i Skægget. Han kan godt lide at faa sig en Passiar med den iltre Tsischik, som er inde i alle Husets Hemmeligheder.

»Hos hende kan det saamæn ikke nytte at fiske,« fortsætter Tsischik uden at bekymre sig om Truslen, — »Maler Maksim har prøvet; hun langede ham en ordentlig en ud; jeg hørte det selv . . . den var god! Lige i Synet — som var det paa en Stortromme!«

Halvt Barn og halvt voksen er han med sine tolv Aar livlig og let modtagelig for Indtryk; ligesom en Svamp suger Vand til sig, saaledes indsuger han alt det Smuds, som omgiver ham. Over hans Pande er der allerede trukket en fin Fure, som lader en formode, at Sénka Tsischik har begyndt at tænke.

. . . I Gaarden er der mørkt. Foroven straalet Stjerne-
nerne paa et firkantet Stykke blaa Himmel, og omgivet af

høje Mure, som Gaarden er, ligner den en dyb Brønd. Nede paa Bunden af den sidder en lille Kvindeskikkelse, som søger at finde lidt Hvile og Ro efter Pryglene, mens hun venter paa sin Mand.

Orloffs var gift paa fjerde Aar. De havde haft et Barn, men det var kun blevet halvandet Aar gammelt. De sørgede ikke længe, beroligede ved Haabet om snart at faa et andet. Kælderen, de boede i, bestod af et langagtigt, mørkt Værelse med hvælvet Loft. Lige ved Døren stod en stor, russisk Ovn, som naaede op over Vinduerne; mellem denne og Væggen førte en smal Passage hen til to Vinduer, hvorigennem Lyset i skraa, uklare Striber faldt ind i en Del af Værelset. Der var fugtigt og dødt derinde. Livet levedes et Steds højt oppe og sendte kun hule og ubestemmelige Lyde sammen med alskens Støv ned i denne Grav. Langs den anden Væg overfor Ovnen stod en Dobbeltseng af Træ, dækket af et Sirtses Forhæng, som var brunt med lyserøde Blomster. Et Stykke længere henne stod et Bord, hvor Ægteparret indtog deres Maaltider, og mellem dette og Sengen arbejdede de i de sparsomme Lysstriber.

Paa Væggen spaserede Kakerlakkerne omkring og spiste af det Brød, med hvilket forskellige Billeder fra gamle Aviser var gjort fast paa Kalken. Bedrøvelige, trist summende Fluer fløj omkring overalt; de Billeder, der var tilsmudsede af dem, lignede kun sorte Pletter paa den skidden-graa Grund.

Ægteparrets Dag begyndte saaledes: Henad Klokken seks vaagnede Matróna, vaskede sig og lagde Gløder i Temaskinen; denne var mere end én Gang bleven vanskabt i Slagsmaalenes Hede og var nu udstyret med utallige Zinklapper. Mens Vandet kogte, gjorde hun i Stand i

Værelset og gik i Byen; saa vækkede hun sin Mand, som saa stod op og vaskede sig. Derefter satte de sig til Bords, hvor Maskinen allerede snurrede, og drak Te og spiste Hvedebrød — et helt Pund tilsammen.

Gregor arbejdede godt, og han havde altid Arbejde. Ved Teen tog han sin Bestemmelse desangaaende. Han udførte selv det vanskeligere Arbejde, som krævede en Mesters Haand; hans Kone snoede Begtraaden, limede Foret fast, satte Flækker paa de slidte Hæle og lignende Smaating. Og saa talte man om Middagsmaden. Om Vinteren, hvor man maatte leve lidt mere solidt, var det et ganske interessant Emne; om Sommeren sparede man og fyrede kun i Ovnen paa Helligdagene — og ikke engang altid det. Saa levede de for Størstedelen af Søbe-
mad, Kwas med Tilsætning af Løg, saltet Fisk og engang imellem Kød, som de fik kogt hos en eller anden i Huset. Naar de var færdige med Teen, gav de sig til at arbejde: han sad paa et sprukket Dejgtrug, der var betrukket med Læder, hun ved Siden af ham paa en lille, lav Skammel.

Til en Begyndelse arbejder de uden at sige noget — hvad kan der være at tale om? De siger et Par Ord til hinanden angaaende Arbejdet, og saa tier de halve Timer eller mere ad Gangen. Hammeren banker, og Begtraaden hviner, naar den bliver trukket gennem Læderet. Engang imellem gaber Gregor, og saa ender han altid sin Gaben i et langtrukket Brøl. Matróna sukker og tier. Undertiden giver Orloff sig til at synge. Hans Stemme var skarp med metalagtig Klang, men han forstod at bruge den. Ordene lød snart i hurtigt Recitativ; som om de var bange for at komme for sent, rev de sig løs fra Grischkas Bryst; snart igen trængte Ordene sig som dybe Suk og Klageskrig ud i Gaarden. Matróna sang med med sin bløde Kontra-Alt. Begges Ansigter blev tankefulde og sørgmodige, og Grischkas mørke Øjne blev fugtige. Mens de sang, tænkte hver paa sig selv og søgte at glemme sit triste Livs Tomhed og Kedsomhed; maaske fandt de i

disse Ord de halvbevidste Længsler og Følelser, som spirede i deres Sjæle.

Til Tider improviserede Grischka:

»Ak, ak — mit Liv . . . ak, mit stakkels Liv er fordømt . . . og saa dette Tungsind — dette forbandede Tungsind!«

Disse Udbrud kunde Matróna ikke lide, og hun spurgte ham regelmæssig hver Gang:

»Hvorfor hyler du, som en Hund for Lig?«

Saa blev han straks vred.

»Du stumpnæsede Pjog! Du kan da heller ikke forstaa noget som helst! Saadan et Skelet!«

»Først hyler og hyler du — og saa gi'er du dig til at gø.«

»Hold din Mund! Hvad kommer det dig ved? Hvem tror du, jeg er? Er jeg maaske din Dreng, siden du skal læse mig Teksten? Hvad? . . . Vil du bare tage dig i Agt!«

Matróna, der saå, at Aarerne paa hans Hals spændtes, og at hans Øjne lynede af Vrede, — tav og tav længe; demonstrativt svarede hun ikke paa Mandens Spørgsmaal; hans Vrede gik lige saa hurtigt over, som den var blusset op.

Hun undgik hans Blik, som søgte Forsoning hos hende og ventede paa hendes Smil. Hun var opfyldt af Angst over, at denne Leg med ham igen skulde gøre ham rasende. Paa selv samme Tid var hun vred paa ham og glad over, at han var ved at blive god igen. — Hun syntes, det var en behagelig Følelse, — for dette betød jo at leve, at tænke og at bringes i Bevægelse . . .

De to unge, raske Folk elskede hinanden og var stolte af hinanden . . . Grischka var saa stærk, hed og smuk, og Matróna — hvid, fyldig, med Ild i de graa Øjne, rigtig »en Kærnekone«, som de sagde om hende i Huset. Men det var dem saa trangt at leve — uden Indtryk og Interesser, som kunde bringe dem Hvile og tilfredsstillende Menneskeandens naturlige Krav . . . Thi naar Betingelserne

for at kunne modtage Indtryk ude fra og de aandelige Interesser mangler, saa maa Mand og Kone — om de saa tilhører de højeste Klasser — paa en skæbnesvanger Maade blive hinanden utilfredsstillende. Det er en Lov, der er lige saa uundgaaelig som retfærdig. Havde der hos Orloffs været et Maal at stræbe efter, selv om det kun havde været saa tarveligt som at skrabe Penge sammen, Øre for Øre, saa vilde det have været lettere for dem at leve.

Men det havde de ikke.

Stadig var de hinanden for Øje, de havde vænnet sig til hinanden, kendte alle hinandens Ord og Bevægelser. Dag fulgte paa Dag uden at bringe noget ind i deres Liv, som kunde adsprede dem. En sjælden Gang gik de om Helligdagen paa Besøg hos Bekendte, der var lige saa fattige i Aanden, som de selv; undertiden kom der Gæster hos dem, — saa blev der drukket og sunget — og hypigst endte det med Slagsmaal. Og saa drog den ene farveløse Dag igen afsted efter den anden som Led i en usynlig Kæde, overvældende disse Mennesker med Arbejde, Kedsommelighed og meningsløst Skænderi imellem dem.

Undertiden kunde Grischka udbryde:

»Det er et Liv, som en Heks maa være Bedstemoder til! Og hvorfor er det netop givet mig? Arbejde og Kedsommelighed — Kedsommelighed og Arbejde . . .« Og efter at have tiet et Øjeblik fortsatte han med himmelvendte Øjne og et svævende Smil: »Min Moder har født mig efter Guds Vilje . . . hertil er der ikke noget at sige! Jeg har lært et Haandværk — hvorfor det? Er der ikke Skomagere nok foruden mig? Naa, nu er jeg Skomager, men saa videre! Hvad Glæde har jeg deraf? . . . Jeg sidder i en Grav og syer . . . Og saa dør jeg omsider . . . Nu siger man, at der er Kolera i Byen . . . Naa — hvad saa? . . . Der var engang en Mand, som hed Gregor Orloff, han syede Støvler — og døde af Kolera. Hvad er det »Gode« heri. Til hvad Nytte skal jeg leve, sy og dø, hvad beha'r?«

Matróna tav gjerne, for hun følte noget frygteligt i sin Mands Ord, men hun kunde ogsaa bede ham lade være med disse Bespottelser, — for Gud ved nok, hvorledes han indretter det for hvert Menneske. — Men var hun en Dag i daarligt Humør, kunde hun ironisk sige til ham:

»Du skulde hellere lade være med at drikke Brændevin, du! — saa vilde du blive lykkeligere, og saa vilde du ikke faa saadanne Tanker i dit Hovede. Andre lever — uden at klage, sparer Penge sammen, faar deres egne Værksteder og kan leve som Herrer.«

»Og ved du, hvad du bliver til, naar du kan tale saadan? — En Fandens Dukke! Læg din Hjerne i Blød; skulde jeg kunne lade være med at drikke, naar det er min eneste Fornøjelse? Andre! Kender du maaske mange af dem, de andre, som har været heldige? Drak jeg maaske, før jeg giftede mig? Naar man skal være aldeles oprigtig: er det maaske ikke dig, der udsuger mig og gør mig Livet saa snævert . . . Uh, din Tudse!«

Matróna følte sig saaret, men maatte give sin Mand Ret. Naar han var fuld, var han glad og god — var han anderledes, var det hendes Skyld . . . Før deres Bryllup havde han ikke været saadan . . . Da var han i godt Humør, indtagende og venlig . . . Men nu var han et sandt Dyr.

»Og hvorfor? Var hun virkelig bleven ham en Byrde?« tænkte hun.

Hendes Hjærte snørede sig sammen ved denne bitre Tanke; det gjorde hende saa ondt baade for hende selv og for ham. Hun nærmede sig ham og så ham kærligt ind i Øjnene, idet hun trykkede sig tæt op til hans Bryst.

»Naa, min Ven, nu kan det være nok med at slikkes,« sagde Grischka sørgmodigt og gjorde Mine til at skubbe hende fra sig; men hun vidste godt, at det ikke var hans Mening, og endnu tættere og fastere trykkede hun sig ind til ham.

Saa straaledede hans Øjne, han kastede Arbejdet fra sig, og efter at have sat sin Kone paa sine Knæ kyssede han hende inderligt og længe. Men med et dybt Suk hviskede han, som var han bange for, at nogen skulde høre det:

»Aa—aa, Matrja! Du og jeg — vi lever — aa, hvor ulykkeligt. — — Som Dyr gnaver vi hinanden . . . Men hvorfor? — Saadan blev nu min Stjerne . . . Mennesket fødes under en Stjerne — og den er hans Skæbne!«

Men denne Forklaring tilfredsstillede ham ikke, og efter igen at have trykket sin Kone ind til sit Bryst, faldt han i Tanker.

De kunde sidde længe saadan i deres Kælder i den beklumrede Luft og i dens Halvmørke. Hun talte ikke, men af og til trængte et Suk sig frem. I saadanne gode Øjeblikke kunde hun undertiden komme til at tænke paa de ufortjente Fornærmelser og Slag, han havde tilføjet hende, men hendes Bebrejdelser kom saa kun som stille Taarer ned over hendes Kinder.

Da blev hans Kærtegn endnu ømmere, samtidig med at hendes Taarer flød rigeligere. Men naar dette havde varet en Tid, blev han træt deraf.

»Nu kan det være nok med at tude! Maaske gør det tusind Gange mere ondt paa mig, naar jeg slaar dig. Forstaar du? Naa, ti saa stille! Faar I Kvinder Lov til at gøre, som I lyster, saa griber I straks en i Struben. Det kan ikke nytte, at du siger noget; hvad er der at sige til et Menneske, for hvem Livet er blevet et sandt Helvede?«

Men blev en sjælden Gang hans Sind blødere ved hendes stille Graad, saa kunde han tankefuld og sørgmodig sige til hende:

»Hvad skal jeg gøre ved mit iltre Sind? At jeg gør dig Fortræd — det er sikkert. Du er jo mit et og alt — men jeg husker det ikke altid. Forstaar du, Matrja, undertiden kan jeg næppe taale at se paa dig, og saa kommer der noget saa ondt op i mit Hjærte, at jeg kunde sønder-

rive mig selv og dig med. Og jo mere Ret du har overfor mig, desto større Lyst har jeg til at slaa dig.»

Hun forstod ham vist ikke, men den angrende og kærlige Tone beroligede hende.

»Med Guds Hjælp vil vi vel nok blive bedre og vænne os til hinanden,« sagde hun uden at tænke over, at de allerede for længe siden havde vænnet sig til hinanden — og udtømt hinanden.

»Kunde vi blot faa et Barn — saa vilde det hjælpe . . .« kunde hun sige med et Suk. »Det vilde bringe os Glæde og noget at leve for.»

»Hvorfor faar du da ikke det?«

»Ja men — aa, naar man bliver pryglet saa frygteligt, er det umuligt at føde. Saadan som du slaar mig i Maven og i Siden — og naar du dog blot ikke sparkede mig saa rædsomt!«

»Naa, naa,« svarede Grischka mørk og skamfuld, »tror du, at man i den Tilstand overlægger, med hvad og hvor man slaar? Og forresten er jeg ikke nogen Bøddel . . . det er ikke for min Fornøjelse, jeg slaar — kun fordi mit Sind er saa tungt . . .«

»Og hvad er det, der har bibragt dig dette Tungsind?« spurgte Matróna bedrøvet.

»Det er nu engang min Ulykke, Matrja,« svarede Grischka, »min Sjæls Skæbne og Karakter . . . Er jeg værre end andre Mennesker — for Eksempel end Lillerusseren? Og se, Lillerusseren lever og er i godt Humør. Han er ene — har ikke noget som helst Paahæng . . . Jeg vilde være kreperet, havde jeg ikke haft dig. — Men han klarer sig godt alene, han er tilfreds med sig selv og sin Pibe. Men det kan jeg ikke være . . . Jeg maa sikkert være født med et uroligt Sind. Lillerusserens er som en Stok — mit som en Staalfeder. Jeg sidder her i min Kælder og er ved at slide mig ihjel . . . Jeg har dig, men hvad opmuntrende er der ved dig? Du er en Kone af samme Slags som alle andre. Jeg kender dig ud og ind

selv din Maade at nyse paa, fordi jeg har hørt dig nyse mere end tusinde Gange . . . Hvordan kan Livet saa have nogen Interesse for mig? Ikke en Smule! Naa saa gaar jeg paa Beværtning, for dér er der da noget fornøjeligt.«

»Hvorfor har du da giftet dig?« kunde Matróna spørge.

»Hvorfor?« Grischka lo. »Ja, Pokker maa vide hvorfor . . . jeg skulde aldrig have gjort det, det skal jeg ærligt indrømme . . . jeg skulde hellere være gaaet ud som en Vagabond — selv om man skulde sulte — saa var man dog sin egen Herre og kunde gaa, hvorhen man vilde — den hele vide Verden rundt.«

»Men saa gaa dog og giv mig min Frihed,« svarede Matróna med Taarer i Øjnene.

»Hvor vilde du saa gaa hen?« spurgte Grischka indtrængende.

»Det blev vel min Sag!«

»Hvo—or hen?« og hans Øjne begyndte at blive onde.

»Raab nu ikke op! — jeg er ikke bange . . .«

»Du har maaske Kig paa en? Svar!«

»Slip!«

»Hvem skulde jeg slippe dig bort til?« brølede Grischka.

Han havde allerede revet hendes Hovedtørklæde af og grebet hende i Haaret. Han slog hende, og det gjorde ondt, men samtidig nød hun en vis Pirring i Sjælen, og hun, som med to Ord kunde have slukket hans Skinsyge, tirrede ham endnu mere ved at le ham op i Ansigtet paa en megetsigende Maade. Han blev rasende og slog hende — slog hende uden Skaansel.

Men naar Natten kom, og hun forslaaet og forsparket laa ved Siden af ham i Sengen, saa skulede han hen til hende og sukede dybt. Samvittigheden pinte ham, for han vidste jo, at hans Skinsyge var uden Grund, og at det var uretfærdigt, at han havde pryglet hende.

»Naa,« sagde han, »kan jeg gøre for, at jeg er saa-

dan? Du er ogsaa en underlig en; i Stedet for at tale mig til Rette turrer du mig. Hvorfor gør du det?»

Hun tav; men hun vidste ogsaa hvorfor. Hun vidste, at Forsoningens hæftige og ømme Kærtegn ventede hendes stakkels forslaaede Legeme. Disse var hende Betaling nok for hendes mishandlede Krop.

»Naa, naa, min egen kære Matrja — tilgiv mig!« Han strøg over hendes Haar og kyssede hendes Kinder, tiltrods for den Bitterhed, som opfyldte ham.

Deres Vinduer stod aabne, men Huset overfor dækkede for Himlen og gjorde deres Værelse mørkt, kvælende og snævert.

»Aa, hvilket Liv! En Galejsslaves!« hviskede Grischka uden at kunne lægge al den Smerte deri, som han følte. »Og denne Grav er Skyld deri. Vi to er blevne ligesom levende begravede.«

Matróna tog hans Ord bogstaveligt og svarede med taarefyldte Øjne:

»Lad os da saa hellere flytte.«

»Aa—aa — det er ikke det, min Ven! Om vi saa flyttede op paa en Kvist, vilde vi dog alligevel blive i vor Grav . . . Det er ikke Lejligheden, som er en Grav . . . Livet er en Grav!«

Matróna tænkte og svarede:

»Om Gud vil, saa lemper det sig nok.«

»Det siger du saa tidt. — Det gør Pokker, gør det. Vore Sager bliver næppe bedre . . . Scenerne bliver jo stadig hyppigere — ikke sandt?«

Det var utvivlsomt sandt. Slagsmaalene gentog sig med kortere og kortere Mellemlum, og omsider var det næsten bleven en Regel, at Skænderiet begyndte hver Lørdag Morgen.

»I Aften efter Fyraften gaar jeg over paa Beværtningen — og drikker mig fuld,« sagde han.

Matróna kneb Øjnene sammen og tav.

»Du tier? Ja, det skal du saamæn ogsaa helst. Saa hytter du dit Skind bedre,« svarede han.

I Løbet af Dagen mindede han hende flere Gange om, at han havde foresat sig at drikke sig fuld om Aftenen, og efterhaanden som Dagen skred frem, blev det paa en mere og mere ondskabsfuld Maade. Han vidste, at det gjorde hende ondt, og han saå, hvorledes hun tvang sig til at tie, mens hun med glansfulde Øjne gik op og ned i Værelset rede til Kamp. Og han blev mere og mere grusom.

Om Aftenen meldte deres Ulykkesrapporter Sénka Tsischik, at »Slaget« var i Gang.

Grischka forsvandt, naar han havde banket sin Kone, og undertiden blev han borte hele Natten — somme Tider Søndagen med. Naar han kom hjem, modtog Matróna ham streng og tavs, bulet og skrammet, men indvendig fuld af Medynk for ham, der kom hjem laset, hyppig ogsaa forslaaet, tilsølet og med blodunderløbne Øjne.

Hun vidste, at han trængte til at spæde Rusen op, og hun havde da ogsaa en Pægl Brændevin parat. Han vidste det godt.

»Lad mig faa en Snaps . . .« bad han hæst, drak to — tre og satte sig saa til at arbejde.

Dagen igennem pintes han af Samvittighedsnag, som tidt næsten ikke var til at udholde; saa kastede han Arbejdet fra sig, skældte frygteligt ud, fôr op og ned ad Gulvet, eller væltede sig paa Sengen. Matrja gav ham Tid til at koge over; og saa blev de forsonede.

Tidligere havde der været noget pikant over Forsoningen, men i Tidens Løb var det gradvis forsvundet; nu sluttede de Fred, kun fordi det var ubekvemt for dem at tie og surmule i alle fem Dage lige til Lørdag.

»Du bli'r jo helt fordrukken,« sukkede Matrja.

»Ja, jeg bliver fordrukken,« bekræftede Grischka og spyttede. Han sagde det, som om det var ham fuldstændig ligegyldigt, om han blev fordrukken eller ikke, — »og du

render fra mig . . .« fuldendte han det oprullede Billede, mens han så hende forskende ind i Øjnene.

Hun havde i den sidste Tid begyndt at undvige hans Blik, men Grischka, som lagde Mærke dertil, trak Brynene ulykkespaaende sammen og skar Tænder. I al Hemmelighed gik hun endnu til Spaakvinder og kloge Koner, hvor hun hentede Urter og Kul, som de havde læst over. Og da alt dette ikke hjalp, lod hun læse en Messe for den hellige Bonifacius, som hjælper mod Drikkesyge, og under hele Tjenesten laa hun paa Knæ og græd bitterligt, uden at der kom en Lyd over de skælvende Læber.

Og alt hyppigere og hyppigere følte hun et vildt og koldt Had til Manden, et Had, som vakte mørke Tanker hos hende; mindre og mindre Medlidenhed følte hun for dette Menneske, som for tre Aar tilbage havde gjort hendes Liv saa rigt ved ømme Kærtegn, godt Humør og frisk Latter.

Saaledes levede disse to, som i Grunden ikke var slette Naturer fra Dag til Dag, de levede, mens de stadig var forberedte paa, at der kunde hænde et eller andet skæbnesvangert, som med ét kunde gøre en Ende paa deres pinefulde og uskikkelige Samliv.

En Mandag Morgen, lige efter at Orloffs havde drukket Te, viste en Politibetjent sig i Døren til deres triste Kælder. Orloff sprang op, og mens hans Kone ængstelig fulgte ham med Øjnene, rodede han i sin Hukommelseskiste efter, hvad der kunde være passeret ham under de sidste Dages Rus. Han stirrede stift paa den uvelkomne Gæst og var forberedt paa det værste.

»Kig her ned!« sagde Politibetjenten til en eller anden.

»Her er jo mørkt som i en Afgrund. Gid Pokker

havde Købmand Petunikoff,« lød en ungdommelig og munter Stemme. Derpaa trak Politibetjenten sig lidt til Side, og ind i Stuen hos Orloffs kom en ung Student i hvid Kittel og med Huen i Haanden. Han var tæt klippet, hans høje Pande var solbrændt, og han havde glade, brune Øjne, som lattermildt straaledede gennem Brillerne.

»Goddag!« sagde han med godmodig Basstemme. »Maa jeg have den Ære at forestille mig. — Jeg er Ud-sending fra Sundhedskommissionen og vilde gærne se efter, hvorledes De lever — og lugte til Luften hos Dem — og — den er jo rædsom her.«

Orloff aandede lettet og smilede godmodigt. Denne ligefremme Student syntes han straks godt om; hans Ansigt saa saa sundt og godt ud, og hans Kinder og Hage var dækket af blonde Dun. Hans frejdige og straalende Smil gjorde det ligesom lysere og hyggeligere i Kælderen hos Orloffs.

»Ja—a — mit Herskab,« Studenten talte hurtigt, »Skarnkassen — den maa De tømme lidt hyppigt — for det er fra den, at denne mindre vellugtende Duft stammer. Og saa vilde jeg raade Dem til, min gode Kone, at vaske den lidt oftere, og saa skulde De drysse ulæsket Kalk i Krogene for at rense Luften — det er forresten ogsaa godt mod Fugtighed. — Men De, lille Far, hvorfor ser De saa bedrøvelig ud?« Han vendte sig til Orloff og tog ham om HaandleDET for at føle hans Puls.

Den unge Mands Frejdighed forbløffede Orloffs. Matróna smilede fortabt, mens hun betragtede ham, men Gregor lo af Glæde over hans livlige Ansigt og blonde Dun.

»Hvorledes staar det til med Deres Maver?« spurgte han. — »Kom frem med det — gener Dem bare ikke . . . det er jo en meget naturlig Ting, og skulde der være noget, som ikke er i Orden, skal De straks faa de nødvendige Medikamenter, for at det hurtigt kan blive godt igen.«

»Vi har det saamæn temmelig godt — er ved godt Helbred,« svarede Gregor omsider. »Skulde jeg for Øjeblikket ikke tage mig rigtig godt ud — saa er det ærligt talt — fordi det er lige oven paa en Rus.«

»Naa — ja — ja — min Næse fortalte mig jo straks, at De havde drukket lidt igaar . . . saadan ganske lidt — forstaar sig . . .«

Han sagde det paa en saa komisk Maade og med en saadan Grimace, at baade Gregor og Matróna brød ud i en oprigtig og støjende Latter. Gladest og højest lo Studenten selv, men han holdt ogsaa først op. Og da hans Lattermuskler om Mund og Øjne var komne til Ro, blev Udtrykket i hans Ansigt næsten ligesom mere aabent og ligefremt.

»Drikke maa en Arbejder gerne — naar han gør det med Maade. Men for Tiden var det nok saa godt helt at lade være. Har De hørt, hvad det er for en Sygdom, der raser saa slemt for Øjeblikket?«

Og med et alvorligt Udtryk i Ansigtet gav han sig klart og tydeligt til at fortælle Orloffs om Koleraen og om Forholdsreglerne imod den. Mens han talte, gik han op og ned i Værelset, snart følte han med Haanden paa Væggen, snart kiggede han om bag Døren, hvor Vandbeholdningen og Skarnbøtten havde Plads. Ja han undersøgte endog Ovnene og lugtede til de forskellige Rum i den. Han talte saa forstaaeligt og ligefremt; Ordene kom af sig selv og prægede sig uden Vanskelighed i Tilhørernes Hukommelse.

Hans smukke Øjne straaede, og han var helt optaget af sin unge Kærlighed til det Arbejde, han havde viet sine Kræfter, og som han tjente saa ligefremt og frejdigt.

Gregor betragtede ham nysgerrigt, Matróna snøftede, og Politibetjenten var forsvunden.

»Endnu idag maa De endelig sørge for noget Kalk. Der bliver jo bygget ved Siden af, saa dér vil De for nogle Øre kunne faa saa meget, som De har Brug for.

Og med Hensyn til Spiritus — drik saa kun, hvis De kan holde Maade. Naa Farvel — jeg ser snart ind igen.«

Saa forsvandt han lige saa hurtigt, som han var kommen, efterladende — ligesom til Erindring om de leende Øjne — tilfredse Smil om Ægteparret Orloffs Læber.

Et Øjeblik tav de, da de ikke kunde gøre sig det Indtryk klart, som dette tilfældige Møde med bevidst Energi havde gjort paa deres mørke, avtomatiske Liv.

»Det maa jeg sige . . .« Gregor trak hovedrystende paa det, »det var en rigtig flink Fyr, og om dem siger man, at de for giver Folk! Men kan man tænke sig, at et Menneske med saadant et Ansigt kunde befatte sig med saadant noget? — Og den Stemme . . . og de Øjne . . . Næ! denne her optraadte paa ærlig Maade . . . Værsgo', her er jeg! Kalk — det kan da ikke være skadeligt? — Citronsyre . . . kender jeg ikke! Naturligvis gemén Syre og intet andet. Og det vigtigste — Renlighed alle vegne, i Luften, paa Gulvet og i Skarnbøtten . . . Den Slags Ting kan man da ikke forgive Folk med? — Giftblandere siger man . . . En saadan Hvedebrødsfyr, hvad? Føj! — En Arbejder bør altid drikke med Maade . . . hører du, Matrja. Naa, skænk mig saa en Snaps — har du maaske ingen?«

Hun skænkede ham beredvilligt en halv Kop Brændevin af en Flaske, som hun havde taget uden at vide hvor.

»Han var virkelig rar . . . og til at stole paa,« sagde hun smilende ved Tanken om Studenten . . . »De andre, hvem ved, hvad det er for nogle? Maaske er de ligefrem lejede . . .«

»Til hvad og af hvem?« spurgte Gregor.

»Til at udrydde Folk . . . Man paastaar, at fordi der bliver flere og flere fattige, er der kommen en Forordning, der paabyder at tage de overflødige af Dage ved Gift,« svarede Matróna.

»Hvem siger det?«

»Det siger alle . . . Hun, der laver Mad til Malerne, siger det, og mange andre.«

»Ja, alle Tossehovederne! Skulde der være nogen Profit ved det? Tænk engang: hvorfor skulde man saa kurere paa dem? Begravelserne koster Penge, der skal Kiste og Grav og meget andet til . . . Alt maa Regeringen betale. Næ, det er kun noget Snak! Vilde man virkelig af med Folk, saa behøvede man jo blot at sende dem til Sibirien — hvor der jo er Plads nok — eller til ubeboede Øer . . . Og naar man havde faaet dem derover, saa tvinge dem til at arbejde — og til at betale Skat. Er du med? Det var en Oprømning og oven i Købet en meget fordelagtig . . . For en øde Ø giver ingen Indtægt, naar man ikke sørger for, at der kommer Mennesker paa den. For en Regering er Pengene det vigtigste. Altsaa har den ingen Fordel af at forgive Folk og begrave dem for egen Regning. — Forstaar du? Og nu denne Student . . . en rask en er han, det er vist — men han gaar vist mere ud paa at reformere; at han skulde forgive Folk . . . den tror jeg ikke paa. Ham kan du vist ikke bestikke! Kan man ikke straks se, at han ikke er af den Slags? Det er hans Ansigt for godt til.«

Hele Dagen talte de om Studenten og om, hvad han havde fortalt dem. De huskede hans Maade at le paa, hans Ansigtstudtryk og saa, at der manglede en Knap i hans Kittel. Herover var de nær røget i Totterne paa hinanden, da de ikke kunde blive enige om, hvorvidt det var paa højre eller venstre Side.

Men Gregor huskede i Tide, at Flasken ikke blev tømt, da han fik sin sidste Snaps, og derfor gav han klogeligen efter. Saa bestemte de, at der allerede fra næste Dag skulde indføres fuldkommen Renlighed hos dem.

»Kan du se, Matróna, nu tager man sig af os. Det er da tydeligt at se, at man vil beholde os . . . Al den Snak om Forgiftning og Udryddelsen er noget Kællingevrøvl . . . Og han spørger om, hvorledes det er med min

Mave. Skulde jeg slaas ihjel, behøvede han da ikke at vide, hvorledes min Fordøjelse var. Men hvor tydeligt han forklarede det med disse djævelske Insekter, som kryber ind i ens Tarme, hvad?»

»Saadan noget som Utøj!« lo Matróna. »Det var maaske kun for at gøre en bange og for at faa Folk til at være mere renlige.«

»Naa, hvem kan vide, maaske er det sandt, — af Fugtighed kan der jo komme Orm . . . Hvad Pokker var det nu, de Biller hed? Det var slet ikke Utøj — jeg kan godt huske, hvad det var — jeg har det lige paa Tungen — men jeg kan ikke gribe det.«

Og endnu, da de var komne i Seng, talte de om Dagens Begivenhed med samme naive Begejstring som Børn, der meddeler hinanden Indtrykket af deres første betagende Oplevelser. Og midt i Samtalen faldt de i Søvn.

Tidlig næste Morgen blev de vækkede af Malernes tykke Kokkepige; hendes ellers altid røde og fyldige Ansigt var mod Sædvane graat og langt.

»Ligger I her og gasser Jer?« sagde hun hurtigt, idet hun smaskede med de tykke røde Læber. »Her er Kolera i Huset . . . Herren har hjemsøgt os!« og hun gav sig til at græde.

»Aa, du . . . lyver vist?« udbrød Gregor.

»Og jeg har ikke tømt Skarnbøtten igaar!« sagde Matróna forskrækket.

»Jeg forlanger straks min Afregning. Jeg gaar herfra lige med det samme — og tager ud paa Landet,« erklærede Kokkepigen.

»Ja, men hvem har da faaet Kolera?« spurgte Gregor og rejste sig overende i Sengen.

»Harmonikaspilleren! Han drak, skal jeg sige dig, igaar Aftes Vand fra Brønden, og saa inat blev han angrebet — lige midt i Maven, som om han havde faaet Arsenik.«

»Harmonikaspilleren . . .« brummede Gregor. Han kunde ikke forstaa, at nogen Sygdom kunde faa Bugt med denne kække og glade Fyr, som endnu igaar Aftes spankulerede over Gaarden som en Paafugl. »Nu gaar jeg hen for at se, om det er sandt,« erklærede Orloff og lo mistroisk.

Begge Kvinderne gav sig til at skribe op:

»Men Gud, Grischka, det er jo smitsomt!«

Gregor skældte dygtigt ud, stak Fødderne i Skoene, og med opknappet Skjortelinning og forpjusket Haar gik han hen imod Døren. Matróna greb ham bagfra i Skulderen; han kunde mærke, at hendes Haand rystede, og med ét blev han vred.

»Væk med dig! Jeg skal gi' dig!« brølede han og forsvandt efter at have skubbet sin Kone bort.

Der var stille og tomt i Gaarden; og da han gik hen mod Harmonikaspillerens Dør, følte han paa samme Tid en Gysen af Angst og en vis Stolthed over, at han var den eneste af alle Husets Beboere, som turde vove sig hen til den syge Spillemand. Og hans Stolthed voksede, da han lagde Mærke til, at alle Skræddersvendene paa anden Sal fulgte ham med deres Blikke. — Han gav sig endog til at fløjte saa smaat, mens han knejste med Hovedet. — Men ved Døren til Harmonikamanden ventede en lille Skuffelse ham i Senka Tsischiks Skikkelse.

Senka havde aabnet Døren paa Klem og stukket sin spidse Næse ind gennem Revnen for efter Sædvane at spionere, og saa optaget var han, at han først vendte sig om, da Orloff trak ham i Øret.

»Det kan nok være, at det har taget paa ham, Onkel Gregor,« hviskede han og vendte sit snavsede Ansigt op mod Orloff; idag var det endnu mere tilspidset af de sidst modtagne Indtryk. »Det er lige som om han var sprukken som en raadden Bøtte — ved Gud!«

Orloff, der allerede mærkede Stanken derinde fra,

lyttede opmærksomt til Tsischick, mens han gjorde sig Umage for med det ene Øje at kigge ind gennem Sprækken.

»Om man gav ham lidt Vand at drikke, Onkel Gregor?« sagde Tsischick.

Orloff så paa Drengen, hvis Ansigt skælvede nervøst, og selv følte han sig ogsaa urolig tilmode.

»Ja, gaa og hent noget Vand,« befalede han Tsischick, og da han havde puffet Drengen afsted, blev han staaende paa Dørtrinet — noget tilbagebøjet.

Som gennem en Taage så Gregor Kisljakoff: Spillemanden laa i sin Stadsdragt med Brystet ned over Bordet, idet han med Hænderne klamrede sig fast til det; Fødderne i Lakskoene flyttede han besværligt frem og tilbage paa det vaade Gulv.

»Hvem er det?« spurgte han hæst og ligegyldigt med en klangløs, ligesom falmet Stemme.

Gregor rettede sig og gik forsigtigt hen over Gulvet til ham og gjorde sig Umage for at tale frejdigt, ja endog spøgefuldt til ham:

»Det er mig, Bro'r! men hvad er der i Vejen med dig, Mitrij Pavloff . . . har du overanstrengt dig igaar?« Han så paa Kisljakoff med en Blanding af Frygt og Nysgerrighed og kunde næppe kende ham.

Spillemandens Ansigt var blevet helt spidst, Kindbenene stak frem som to skarpe Kanter, Øjnene laa dybt inde i deres Huler, og kransede af grønne Pletter stirrede de uhyggeligt ud — ubevægelige og slørede. Huden paa Kinderne var, som den plejer at være paa Lig, der har ligget længe i den varme Sommertid. Det var et næsten dødt, frygteligt Ansigt, og kun en svag Trækning ved Kæbebenene godtgjorde, at der endnu var Liv i det. Kisljakoffs ubevægelige Øjne så længe paa Gregor, og dette døde Blik gjorde Gregor helt angst. Ubevidst gav han sig til at beføle sig selv; han stod i tre Skridts Afstand fra den syge og havde en Fornemmelse af, at en med en klam og kold Haand havde grebet ham i Struben for langsomt

at kvæle ham. Og han fik Lyst til hurtigst muligt at forlade dette forhen saa lyse og hyggelige Værelse, der nu var opfyldt af en kvælende raadden Stank og besynderlig Kulde.

»Naa,« vilde han til at begynde og belavede sig paa at trække sig tilbage. Men i det samme begyndte Spillemandens Ansigt at fortrække sig. Læberne, som var bedækkede med sort Skum, aabnede sig, og med tonløs Stemme sagde han:

»Nu — dør — jeg!«

Disse tre Ord, der lød saa uforklarligt ligegyldige, virkede i Orloffs Hoved og Bryst som tre sløve Slag. Med en uvilkaarlig Grimace vendte han sig mod Døren, hvor Tschick fløj ham i Møde med en Spand i Haanden — stakaandet og badet i Sved.

»Her er det — Spiridinoffs vilde ikke give mig det — de Djævla.«

Han stillede Spanden paa Gulvet, mens han løb hen og hentede et Glas, som han rakte Orloff.

»De sagde: I har Kolera. — Men jeg svarede: Naa, hvad saa? I faar det saamæn ogsaa nok — nu den begynder at gribe saadan om sig her i Kvarteret . . . Sikken en han langede mig ud!«

Orloff snappede Glasset, fyldte det med Vand og drak det ud i en Slurk. For hans Øren lød den døendes Ord: »Nu — dør — jeg!«

Tschick vimsede omkring ham; han følte sig nu rigtig i sit Es.

»Giv mig noget Vand . . .« stønnede Spillemanden, idet baade han og Bordet rokkede.

Tschick sprang hen til ham og satte et Glas Vand til hans sorte Læber. Gregor stod lænet op mod Væggen og hørte som i en Drøm, hvorledes den syge slubrede Vandet i sig. Saa hørte han, at Tschick tilbød Kisljakoff at klæde ham af og lægge ham til Sengs; derefter lød Kokkepigens Røst. Hendes brede Ansigt viste sig ved Vin-

duet med et Udtryk af Frygt og Medlidenhed, og med grædende Stemme sagde hun:

»Han skulde have hollandsk Sod med Rom: til et Teglas — to Spiseskeer Sod og Rom op til Randen.«

Og en, man ikke kunde se, anbefalede Olje med Agurke-lage og Brændevin.

Orloff følte pludseligt, at noget mørkt, tungt og tryk-kende i hans Indre blev oplyst af en Erindring. Han strøg sig over Panden, som for at faa den til at træde klarere frem, og pludselig gik han hurtigt ud, løb over Gaarden og forsvandt ud paa Gaden.

»Herre Gud! Har Soten nu ogsaa grebet ham? Han løber saamæn paa Hospitalet . . .« gav Kokkepigen sit Besyv med i en jamrende Tone.

Matróna, der stod ved Siden af hende, stirrede frem for sig med vidt opspilede Øjne, blev bleg og rystede over hele Kroppen.

»Det er ikke sandt,« sagde hun hæst, næsten uden at bevæge de blodløse Læber. — »Gregor faar ikke denne væmmelige Sygdom. Han *vil* ikke have den.«

Men Kokkepigen var allerede forsvundet, og ikke mere end fem Minutter efter summede det udenfor Købmand Petunnikoffs Hus af Naboer og tilfældig forbipasserende. De samme Udtryk vekslede hos dem alle — Uro, Haabløshed, Vrede og Forsorenhed. Ud og ind fôr Tsischick paa bare Ben og bragte Meddelelse om, hvordan det stod til med Spillemanden.

De nysgerrige, som var stimlede sammen, opfyldte den kvalme Luft med en hul Støj af Snakken, blandet med Udbrud af ondskabsfulde og dumme Skældsord.

»Se engang — til Orloff!«

Orloff kom kørende hen imod Porten paa Bukken af et med hvidt Lærred overspændt Køretøj. Kusken paa det var et melankolsk, hvidklædt Menneske, som uafbrudt raabte:

»Varsko — Varsko!«

Han kørte lige ind i Mængden, som forfærdet styrtede til alle Sider.

Synet af dette Køretøj og Kuskens »Varsko« lagde ligesom en Dæmper paa den løftede Stemning — de blev alle alvorlige, og nogle skyndte sig bort.

Lige efter at Vognen var kommen, kom ogsaa Studenten, som havde besøgt Orloffs. Huen var gledet ned i Nakken paa ham, og paa hans Pande perlede store Sveddraaber; han var klædt i en blændende hvid Kittel, paa hvilken der foran gabede et stort, rundt Hul med brune Rande; det så ud til at være brændt.

»Naa, Orloff! hvor er saa den syge?« spurgte han, mens han kiggede hen paa det Publikum, som havde samlet sig i en Krog af Porten og med Mishag, men dog ikke uden Nysgerrighed betragtede hans Ankomst.

Der var en, som sagde højt:

»Sikken en Kok!«

En anden Stemme forsikrede ulykkespaaende:

»Pas bare paa! han skal nok traktere Fyren!«

Som altid fandtes der en Spøgefugl:

»Han skal nok proppe en saadan Suppe i ham, at Navlen springer paa ham!«

Der lød Latter, men ikke naturlig; den var ængstelig og mistænksom, skønt Ansigterne syntes noget oplivede.

»Og de selv er ikke bange for Smitten . . . hvordan skal man forklare det?« spurgte et Menneske betydningsfuldt med et spændt Udtryk i Ansigtet.

Oven paa dette Spørgsmaal formørkedes Ansigterne igen, og Passiaren blev stiltfærdigere . . .

»De bærer ham!«

»Og Orloff . . . den Hund!«

»Han er ikke bange!«

»Hvad kan det gøre ham? Den Drukkenbolt!«

»Forsigtig, forsigtig, Orloff! Løft hans Ben lidt højere . . . saadan! . . . Færdig! Kør, Peter!« kommanderede Studenten. »Sig til Doktoren, at jeg straks skal være til-

bage. Nu kommer jeg til at bede Dem, Hr. Orloff, om at hjælpe mig med at udrydde Smitstoffet . . . saa kan De for alle Tilfældes Skyld med det samme lære, hvordan man bærer sig ad dermed . . . Vil De? . . . Naa, saa kom.«

»Ja gjerne,« svarede Orloff og så sig omkring. Han følte noget som Stolthed i sig.

»Maa jeg være med?« spurgte Tsischick.

Han havde fulgt den triste Vogn ud af Porten og var lige kommen tidsnok tilbage til at kunne tilbyde sin Tjeneste. Studenten så gennem Brillerne paa ham.

»Hvad er du for en?«

»Jeg er i Malerlære . . .« oplyste Tsischick.

»Er du ikke bange for at faa Kolera?«

»Jeg, bange,« svarede Senka forbavset. — »Det var ogsaa et Spørgsmaal, jeg er ikke bange for noget som helst.«

»Naa, det er godt, nu skal I høre.« Studenten satte sig paa en Tønde og gav sig til at forklare Orloff og Tsischick, hvor nødvendigt det var at vaske sig grundigt.

Dér sad de tre, og snart efter kom Matróna ængstelig smilende hen til dem. Derefter kom Kokkepigen, tørrende de vaade Øjne i et fedtet Forklæde. Og efter kort Tids Forløb nærmede endnu flere sig — forsigtige som Katte til Spurve. — Omkring Studenten havde der nu forsamlet sig en halv Snes Tilhørere, og dette opflammede ham. Han stod midt i Klyngen, talte og gestikulerede, fremkaldte snart Smil paa Ansigterne, snart spændt Opmærksomhed, saa Mistillid og skeptisk Latter. Han talte, som om han holdt Foredrag.

»Det vigtigste til at forebygge Sygdomme er — Renlighed med Legemet og den Luft, man indaander,« indprentede han sine Tilhørere.

»Aa, Herre Gud!« sukke Malernes Kokkepige. »For at undgaa en brat Død skal man bede til den hellige Varvara.«

»De fine Herskaber har baade rent Legeme og ren Luft, men de dør dog alligevel,« bemærkede en.

Orloff stod ved Siden af sin Kone og stirrede tankefuld paa Studenten. Der var en, som trak ham i Ærmet.

»Onkel Gregor!« hviskede Senka; han hævede sig paa Taaspidserne, og hans Øjne gnistrede som Kul, »nu dør Mitrij Pavloff nok — han har ingen Slægtninge — hvem skal saa have hans Harmonika?«

»Lad mig være, din Djævlunge!« bed Orloff fra sig.

Senka flyttede sig til Siden og stillede sig ved Spillemandens Vindu og stirrede begærlig ind i Kammeret, som om han søgte noget.

»Kalk, Tjære . . .« opramsede Studenten med høj Stemme.

Om Aftenen efter denne urolige Dag, da Orloffs skulde til at drikke Te, spurgte Matróna nysgerrigt sin Mand:

»Var du ikke et eller andet Sted henne med Studenten?«

Gregor saå paa hende med taagede og fraværende Øjne, og uden at svare gav han sig til at helde Teen fra Glasset ud paa Underkoppen.

Gregor var om Formiddagen, da Rengøringen hos Spillemanden var tilendebragt, gaaet bort med Studenten. Henad Klokken tre var han vendt tankefuld og tavs tilbage, havde lagt sig paa Sengen og ligget der lige indtil nu, med Næsen i Vejret og uden at mæle et Ord. Hans Kone havde flere Gange forsøgt at faa ham til at tale, men han havde ikke saa meget som skældt ud for hendes Trængen paa, og alene dette var besynderligt, noget hende helt uvant og foruroligende.

Med en Kvindes Instinkt, en Kvinde, hvis hele Liv har været til for Manden, fattede hun straks en Mistanke

om, at Gregor maatte være bleven greben af noget nyt; hun blev ængstelig tilmode, og endnu mere efterhaanden som hendes Nysgerrighed voksede.

»Du er maaske ikke rigtig rask, Grischka?«

Gregor heldte den sidste Slurk Te i sig, tørrede Overkægget med Bagen af Haanden og rakte sendrægtigt Konen det tomme Glas. Saa rynkede han Brynene og begyndte at tale:

»Jeg har været med Studenten ude i Barakkerne . . .«

»Hvor der er Kolera?« udbrød Matróna og spurgte derefter hviskende: »Er der mange derude?«

»Tre og halvtreds med vor.«

»Saa—aa?«

»En halv Snes Stykker er i Bedring — de gaar saa gule og saa magre omkring . . .«

»Men er det ogsaa Kolerapatienter? Det er det vist ikke? . . . Man har puttet nogle andre, som slet ikke led af Kolera, derind for at kunne sige: Der kan I se, at vi kan helbrede Jer!«

»Du er et Fæ!« sagde Gregor afgørende, og hans Øjne blev onde. »I er alle nogle Taaber! Udannede og dumme — ikke andet! I lægger os i Graven med Jeres Uvidenhed. I kan ikke forstaa noget!« Han rykkede Teglasset hen til sig og tav.

»Hvor har du lært de Talemaader?« spurgte Matróna ondsksfuldt og sukkede.

Hendes Mand skænkede ikke hendes Ord den ringeste Opmærksomhed; tankefuld, utilgængelig og haard tav han.

Temaskinen, som var i Færd med at gaa ud, peb paa en Melodi fuld af irriterende Kedsommelighed; gennem Vinduerne strømmede ind fra Gaarden en Duft af Oliefarve, Karbol og Stank fra den farlige Mødding. Halvmørket, Temaskinens Piben og den kvalme Luft — flød sammen i et og knugede Orloff som et Mareridt, og Ovnens sorte Gab saå paa dem, som om det kun ventede paa et belejligt Øjeblik til at sluge dem. Længe tav de. De tyggede paa

deres Sukker, klirrede med deres Glas og skyllede deres Te ned. Matróna sukkede, og Gregor trommede med Fingeren paa Bordet.

»En saadan Renlighed, som dér er, har vi aldrig før set,« hans Stemme lød irriteret, »alle er de klædt i hvidt. De syge kommer hvert Øjeblik i Bad. — De faar Vin til seks en halv Krone Flasken! Mad — saa man kunde blive mæt af Duften alene. Pasning, Plejning og Behandling, de er lige omhyggelige for dem alle . . . Hm — ja! . . . Der kan man faa et Øje op for, hvordan man selv lever: Ikke den fattigste Djævel gider spytte paa dig, endsige gaa ind til dig og spørge om, hvordan det staar til med dit Helbred og din Sjæl, hvis du har nogen. Men skal man endelig til at dø — saa vil man forhindre det — gi'r Penge ud til Barakker og til Vin til seks en halv Krone Flasken. Er Folk da virkelig saa dumme, at de ikke kan forstaa, at alle disse Penge, der nu anvendes til Barakker og Vin til de døende, var bedre anvendt til at forbedre Livet for de levende . . . nogle Penge hvert Aar?«

Hans Kone prøvede ikke paa at forstaa ham, det var tilstrækkeligt for hende at føle, at det var noget nyt, som rørte sig hos ham, og hun uddrog heraf, at der sikkert ogsaa i hans Sjæl maatte være opstaaet noget nyt til Fordel for hende. Og hun længtes efter at vide, hvorledes dette vilde udvikle sig. I hendes Ønske herom var der baade Frygt, Haab og Mistillid.

»Dér er de kanske klogere end du?« sagde hun og saå skeptisk hen paa ham.

Gregor trak paa Skuldrene, rømmede sig og skulede hen til hende; saa begyndte han i en endnu mere højtravende Tone:

»Om de er klogere eller ikke — det bliver deres Sag. — Nu vil jeg sige dig noget: Jeg vil ikke sidde her og vente paa, at Koleraen skal komme og tage mig, som den tog Spillemanden — det gaar jeg ikke ind paa — jeg kan det ikke! Peter Ivanovitsch siger: Gaa den imøde! Du

gaar imod *den* — og *den* imod dig — hvem gaar af med Sejren? Det bliver en Kamp! Jeg vil ingen Indvendinger høre. — Det bliver, som jeg har bestemt! Jeg tager Plads som Sygeplejer i Barakkerne. — Har du forstaaet? Jeg gaar lige ind i Svælget — slug kun, men jeg skal nok sprælle med Benene! . . . Dér faar jeg mindst 20 Rubler om Maaneden i Løn og maaske ekstra Gratiale . . . At man risikerer at dø der, det er sikkert, men her kreperede man maaske endnu før. Saa er det tillige en Afveksling i dette forbandede Liv . . .» og Orloff, der var kommen i Oprør, slog med den knyttede Haand i Bordet, saa at Kopperne dansede.

Til at begynde med saå Matróna paa ham med et Udtryk af Uro og Nysgerrighed, men efterhaanden som han talte, kneb hun Øjnene mere og mere fjendtligt sammen.

»Er det Studenten, der har raadet dig til det?« spurgte hun forsigtigt.

»Jeg har ogsaa selv Forstand — og kan selv tage en Beslutning!« — Gregor søgte at gaa uden om Spørgsmaalet.

»Naa, og hvordan mente han, at du skulde indrette dig med mig?« vedblev Matróna.

»Med dig?« — Gregor blev noget forvirret; han havde endnu ikke haft Tid til at overveje denne Side af Sagen. Naturligvis maatte man kunne lade Konen blive i Lejligheden, som man plejer i saadanne Tilfælde — men Kvinder er jo saa forskellige. Og Matróna — det vilde være risikabelt: Hende maatte der passes paa. Da Orloff havde tænkt en Tid, sagde han mørkt: »Studenten . . . hvad der skal blive med dig? . . . Du bliver boende her . . . jeg faar saa Løn . . . hm . . . ja . . .«

»Naa saadan,« svarede Konen kort og roligt og lo, som kun Kvinder kan le, med en Latter, som gjorde Manden skinsyg og stak ham i Hjærtet.

Orloff, der var nervøs og prikken — mest af Egoisme —

vilde ikke gærne lade sig mærke med noget og henkastede derfor kort til sin Kone:

»Æh — og Bæh — det er alt, hvad du kan sige,« og han spidsede Øre i Forventning om, hvad hun vilde svare.

Men hun smilede kun paany med dette tirrende Smil og tav.

»Naa, hvad saa?« spurgte Gregor højere.

»Hvad for noget?« svarede Matróna og tørrede ligegyldig Kopperne af.

»Du er ond! Forstil dig bare ikke . . . for saa faar du Prygl!« hvæsede Orloff. »Jeg gaar maaske Døden imøde.«

»Det er ikke mig, der sender dig — du kan jo lade være . . .« afbrød Matróna ham.

»Du vilde være glad, om du kunde sende mig, det ved jeg!« svarede Orloff ironisk.

Hun tav. Denne Tavshed gjorde ham rasende, men han betvang sine Følelser, saa at de ikke kom til Udbrud, som de plejede i slige Tilfælde. Han holdt dem tilbage under Indflydelse af en, som han selv syntes, temmelig snedig Bagtanke, der var faret gennem hans Hoved. Han smilede endogsaa ondskabsfuldt.

»Jeg ved godt, at du gærne saà, at Tartarus slugte mig med Hud og Haar. Naa, vi vil faa at se, hvem der er den stærkeste. Jeg kan ogsaa spille op — ligesaa godt som du!«

Han sprang op fra Stolen, tog sin Hat og gik, ladende sin Kone tilbage i daarligt Humør over, at hun havde forregnet sig i sin Taktik; hans Trusler havde forvirret hende, med stigende Angst saà hun Fremtiden imøde, og idet hun stirrede ud af Vinduet, hviskede hun for sig selv:

»Aa Gud, aa Gud! — Hellige Jomfru og himmelske Herskerinde!«

Knuget af urolige Tanker sad hun længe ved Bordet og grundede over, hvad Gregor havde i Sinde. De rené

Kopper stod foran hende; paa Genbohusets Væg lige over for hendes Vinduer kastede den nedgaaende Sol sine rødlige Straaler, og Genskinnet fra dem trængte ind til hende og skinnede paa Kanten af Sukkerskaalen, som stod foran hende. Med rynket Pande betragtede hun dette svage Skær, indtil hendes Øjne blev trætte. Saa rejste hun sig fra Stolen, satte Kopperne til Side og lagde sig paa Sengen.

Hun følte sig ikke vel.

Da Gregor kom tilbage, var det allerede mørkt. Af hans Skridt paa Trappen kunde hun høre, at han var i godt Humør. Han gav lidt ondt af sig, fordi der var saa mørkt i Værelset, men saa gik han hen og sagde Godaften til sin Kone og satte sig paa Sengen ved Siden af hende. Matróna rejste sig op og lænede sig til ham.

»Ved du hvad?« spurgte Orloff leende.

»Nej!«

»Du vil ogsaa faa en Plads!«

»Hvor?« spurgte hun, og hendes Stemme skælvede.

»I den samme Barak, hvor jeg er!« svarede Orloff højtideligt.

Hun tog ham om Halsen, trykkede ham til sig og kyssede ham paa Munden. — Det var nu ikke det, han havde ventet, og han skubbede hende bort.

Han tænkte: Det er lutter Forstillelse; hun har vist aldeles ikke Lyst til at være sammen med mig; hun forstiller sig, er lumsk og regner mig for en Nar . . .

»Hvad er du saa glad for?« spurgte han plumpt og mistænksomt, mens han fik Lyst til at slaa hende i Gulvet.

»Aa, jeg er bare saa glad, saa glad . . .« svarede hun.

»Ja, skab dig blot — jeg kender dig!«

»Aa, du min egen modige Mand!«

»Lad vær' — pas ellers paa!«

»Grischka, min egen, kære Ven!«

»Hvad gaar der dog af dig?«

Da hendes Kærtegn havde blødgjort ham noget, spurgte han hende bekymret:

»Men er du ikke bange?«

»Aa, hvad, vi to skal jo være sammen,« svarede hun ligefrem.

Det gjorde ham godt at høre dette, og han trykkede hende ind til sig og sagde: »Du er et Pragteksemplar!«

Den første Dag, da Orloffs havde Vagt sammen, blev der indlagt usædvanlig mange syge, og for de to, der var nye i Tjenesten og vante til et jævnt og roligt Liv, var det besynderligt at komme midt ind i denne hæsblæsende Travlhed. Kejtede, uforstaaende overfor de Ordre, der blev givet dem, og overvældet af de nye Indtryk tabte de næsten med det samme Modet, og skønt de stadig fôr omkring for at prøve paa at gøre Nytte, saa forstyrrede de dog mere, end de hjalp. Gregor følte ved sig selv, at han fortjente Bebrejdelser for sin Uduelighed, men til hans store Forbavselse var der ingen, der sagde et ondt Ord til ham.

Da en af Lægerne, en høj Mand med sort Overskæg, kroget Næse og en Vorte under det højre Øjenbryn, bad ham om at hjælpe en af de syge i Bad, greb Gregor Patienten med en saadan Iver, at denne stønnede og fortrak Ansigtet af Smerte.

»Du skal ikke brække ham itu, min Ven, han kan nok være i Badekarret, som han er . . .« sagde Doktoren alvorligt.

Orloff blev flov; den syge — en tør og lang Bønne-stage — lo mere, end han kunde taale, og sagde hæst:

»En Begynder — uvant!«

En anden Læge, en gammel en med spidst, graat Skæg og store, glansfulde Øjne, gav Orloffs Anvisning paa,

hvorledes de syge skulde behandles, hvad der var at gøre i de forskellige Tilfælde, hvorledes man skulde bære dem o. s. v. Til Slut spurgte han dem, om de havde været i Bad igaar, og gav dem hvide Forklæder. Denne Læges Stemme lød saa mild, og Orloffs syntes godt om ham, men en halv Time efter havde de glemt alle hans Anvisninger, overvældede af den enorme Travlhed. Rundt omkring løb Personalet, klædt i hvidt, adlydende Befalinger, som de greb i Flugten; de syge udstødte hæse Skrig, sukkede og stønnede, Vandet plaskede overalt, og alle disse Lyde opfyldte Rummet, hvor Luften var mættet med en saa skarp Lugt, at det endog forekom en, at hvert af Lægens Ord, ja hvert et Suk fra de syge stank og rev i Næsen.

I Begyndelsen forekom det Orloff, at der herskede det frygteligste Virvar, i hvilket han umulig kunde finde sig til Rette, i hvilket han maatte kvæles, blive døv og syg . . . Men da der var gaaet nogle Timer, følte Gregor sig allerede greben af den imponerende Energi, som udfoldedes; han passede paa og var ivrig efter at hjælpe til ved Arbejdet; det vilde gøre ham roligere og lettere, naar han selv kunde komme ind i Hvirvlen.

»Sublimat!« forlangte en Læge.

»Mere varmt Vand i dette Bad!« kommanderede en mager Student med røde, ophovnede Øjelaag.

»De . . . hvad er det nu, De hedder? Orloff — ja det er rigtigt . . . Gnid hans Ben . . . Saadan — forstaar De . . . Saadan, men lettere, — ellers gnider de Huden af ham . . . Aa, hvor jeg er træt!« Det var en langhaaret, koparret Student, som gav Gregor sine Ordre.

»Der er kommen en syg!« blev der meldt.

»Orloff, gaa ud og faa ham ind!«

Gregor var ivrig — han svedte og var helt fortumlet; hans Øjne var matte, og han var tung i Hovedet. Til Tider følte han ikke sin egen Tilværelse under Presset af alle de Indtryk, der hvert Minut væltede ind over ham.

Grønne Pletter under matte Øjne, ligblege Ansigter, Knogler, der stak frem, klæbrig, stinkende Hud, halvdøde Legemers Krampetrækninger — alt dette fyldte hans Hjærte med knugende Sorg og gjorde ham syg.

Af og til så han et Glimt af sin Kone ude i Korridoren; hun var bleven mager, og hendes Ansigt graat og forknyt. En Gang fik han Lejlighed til at spørge hende:

»Naa, hvordan gaar det:«

Hun smilede og forsvandt uden at sige noget.

En Tanke, der ellers var Gregor fremmed, slog ham: Mon det nu ogsaa var rigtigt, at han havde faaet sin Kone til at paatage sig dette hæslige Arbejde . . . Hun kunde jo blive smittet. — Og da han en anden Gang så hende, raabte han strengt til hende:

»Du sørger vel for at vaske Dine Hænder? . . . Tag dig godt i Agt!«

»Hvad sker der ellers?« spurgte hun drillende og lo sarkastisk.

Saa blev han vred. Det var ogsaa et Sted at le paa. Hvor de Kvindfolk dog var nederdrægtige! Men han fik ikke Tid til at give sine Følelser Luft; Matróna, som straks havde opfanget hans vrede Blik, var hurtig gaaet ind i den kvindelige Afdeling.

Og Gregor bar allerede efter et Minuts Forløb en Politibetjent, som han kendte, ind i Lighuset. Denne laa gyngende paa Baaren med de døde, glasagtige Øjne rettede mod den klare, hede Himmel. Gregor så skrækslagen og uforstaaende paa denne Politibetjent, som endnu iforgaars stod paa sin Post. Gregor havde endog skændtes med ham paa Grund af lidt, der var dem imellem. Og nu laa dette kraftige Menneske her og var død — helt forandret og forvredet af Krampe.

Orloff tænkte: Hvorfor skal man fødes, naar man paa en eneste Dag kan blive slaaet ihjel af en saadan ubarmhærtig Sot? Han stirrede paa Betjenten, og det gjorde

ham ondt for dennes Børn; — der var tre af dem. Den afdøde havde for et Aar tilbage begravet sin Kone — og havde ikke naaet at gifte sig igen.

Det gjorde Orloff ondt helt ind i Sjælen. Og pludselig bevægede Ligets bøjede, venstre Arm sig og rettede sig langsomt ud. Samtidig lukkede den fordrejede, aabnstaende Mund sig.

»Holdt!« raabte Gregor hæst til Portøren, som bar sammen med ham, »han er jo ikke død!«

Portøren vendte sig, så paa Liget og svarede vredt:

»Aa, du ta'r vist fejl. Kan du ikke forstaa, at han arrangerer sig til sin Kiste . . . Ser du ikke, hvor fordrejet han er? . . . Saadan kan man da ikke gaa i Graven. Naa, hank saa op igen!«

»Men han rører sig jo . . .« protesterede Orloff, skælvende af Angst.

»Tag nu bare tat! Er du da Idiot? Jeg siger dig jo, at han strækker sig — selvfølgelig maa han saa røre sig. Pas du bare paa din Mund . . . Tror du, at man har Lov til at sige om Lig, at de er levende? Det er jo oprørende . . . forstaaer du! Lig, de strækker sig altid — men snak du bare ikke om det til nogen — saa skal det snart hedde sig hele Byen over, at vi begraver dem levende, og saa kommer Krapylet og rydder hele Bulen her. Saa er der til dig! Læs af til venstre!«

Portørens sindige Stemme og langsomme Gang virkede beroligende paa Gregor.

»Du skal bare ikke tabe Humøret, Bro'r! Det bliver en Vanesag. Der er ellers godt her. Maden, Behandlingen — og alt andet er ordentligt. Og til Lig bliver vi alle, Bro'r; det er den mest naturlige Ting i Verden. Men foreløbig skal du kun tænke paa at leve — og bare ikke være bange — det er det vigtigste! Driker du Brændevin?«

»Ja, jeg gør,« svarede Orloff.

»Naa, det var da godt. Her i denne Krog har jeg

for alle Tilfældes Skyld en lille Lærke staaende. Kom, la' os ta' en Snaps.«

De gik hen i Krogen ved Barakken og drak. Derefter heldte Portøren nogle Draaber Pebermynteolje paa et Stykke Sukker, som han rakte Orloff:

»Spis det, for ellers lugter du af Brændevin — og det er noget, der er strengt forbudt her. — Det skal være farligt at drikke det, siger man.«

»Kan du finde dig i Livet her?« spurgte Gregor ham.

»Det manglede blot! Jeg har været her lige fra først af. For mine Øjne er der død hundredvis af Mennesker. Livet er nok noget uroligt her — men det er dog en god Gærning, man gør — noget lignende som Sundhedstropperne i Krigen . . . Har du hørt om dem og Diakonisserne. Jeg var baade med ved Ardagan og Kars. De gør rigtignok os Soldater til Skamme. Vi slaas, har Gevær, Kugler og Krudt, men de — de spaserer rundt uden noget som helst i den værste Kugleregn, som promenerede de i en Have. Vore egne og ogsaa Tyrkerne slæber de til Lazaretterne, mens Kuglerne hviner om dem med deres Pif — Paf — schi—i—i—. Og det hænder jo ogsaa, at en Kugle træffer en af disse modige Sanitetstropper — og gør ham færdig!«

Efter denne Beretning og endnu en god Slurk Brændevin blev Orloff mere modig.

»Har du sagt »A«, saa maa du ogsaa sige »B«,« sagde han til sig selv, mens han gned løs paa en sygs Fødder. Bag ved ham var der en, som med klagende Stemme bad:

»Vand — Vand! — Aa Gud — aa Gud!«

Et andet Steds fra hørte han:

»Aa, Hr. Doktor — lidt hedere — lidt hedere — det hjælper! Gud lønne Dem! Jeg kan mærke, at det hjælper. Aa — lidt mere kogende Vand?«

»Kom her med noget Vin!« raabte Doktor Vashtenko.

Orloff arbejdede og passede opmærksomt paa, hvad der foregik omkring ham. Han fandt det i Virkeligheden

ikke saa modbydeligt og frygteligt, som han fra først af havde tænkt sig det, og han indsaå, at der ikke var det ringeste Virvar — men derimod en stor og fornuftig Styrke, som virkede regelret. Men naar han tænkte paa Politibetjenten, gøs han alligevel og skævede til Vinduerne, som vendte ud mod Gaarden. Han troede nok, at Betjenten var død, men alligevel var han dog ikke ganske sikker i sin Sag. Men sæt nu, at Liget pludselig sprang op og gav sig til at raabe? Og han mindedes, at en eller anden havde fortalt, at en Dag var de, der var døde af Kolera, sprunget op af deres Kister og løbet deres Vej.

Orloff havde en Fornemmelse af, mens han blev kostet rundt i Barakken, snart for at gnide de syge, snart for at bringe dem i Bad, at der ligesom blev kogt Grød i hans Hoved. Han tænkte paa sin Kone: Hvordan mon hun klarer den? Undertiden kunde han føle Trang til at se Matróna, men straks efter skammede han sig derover og tænkte ved sig selv:

»Rør du dig bare, din Fedthas! Du skrumper nok ind . . . og glemmer dine Hensigter . . .«

Han kunde ikke lade være med at mistænke sin Kone for Hensigter, der var krænkende for ham, hendes Mand. Men i al sin Mistænksomhed kunde han undertiden ræsonnere fornuftigt og endog give hende Ret. Hendes Liv var jo trist, og naar det var det, kunde det let skabe bitre Tanker hos hende. Men hans Ræsonnementer kunde ogsaa undertiden forandre hans Mistanke til Overbevisning. Saa spurgte han sig selv: Havde det ogsaa været nødvendigt at krybe ud af Kælderen og ind i denne kogende Gryde? — og han fattede det ikke. Men alle disse Følelser laa gemt et Steds dybt inde i ham og var ligesom udelukkede fra at øve nogen direkte Indflydelse paa hans Arbejde; al hans Opmærksomhed var rettet paa Lægepersonalets Virksomhed. Han havde aldrig før set Mennesker saadan næsten slide sig ihjel, som de gjorde det her, og han tænkte mere end én Gang, naar han saå paa Lægernes og

Studenternes trætte Ansigter, — at de Mennesker i Sandhed ikke fik deres Penge for intet!

Da Orloff var bleven afløst fra sin Vagt, gik han ud i Barakkens Gaard, og overvældet af Træthed lagde han sig derude, lænende sig til Væggen lige under Apotekets Vindu. Det buldrede i hans Hoved, det jog i hans Side og værkede i hans Ben. Ugidelig til at tænke paa noget som helst strakte han sig i Græsset og stirrede op i Luften, hvor Skyerne kom drivende, pragtfuldt farvede af den nedgaaende Sols Straaler. Saa faldt han i Søvn og sov som en Sten.

Han drømte, at han sammen med sin Kone var paa Besøg hos Doktor Vaschenko i et stort Værelse, hvor der langs med Væggene stod Wienerstole. Paa disse sad alle de syge fra Barakken. Doktoren og Matróna dansede den »russiske Nationaldans« midt paa Gulvet, og han selv spillede paa Harmonika dertil og lo af Doktorens stive Ben og fandt, at han, stor og opblæst, som han førte Matróna, lignede en Hejre i en Mose. Og alle de syge lo ogsaa, saa de rystede paa Stolene. — Saa saa han pludselig Politibetjenten i Døren: Aa—haa! raabte denne mørkt og truende. Du troede nok, at jeg var helt død? Nu spiller du paa Harmonika, og før slæbte du mig i Lighuset! Rejs dig, og følg med!

Skælvende af Kulde og sveddryppende fór Orloff op. Lige over for ham sad Doktor Vaschenko og sagde bebrejdende til ham:

»Hør, min Ven, man skulde saamæn ikke tro, at du hørte til Hospitalets Folk, naar du lægger dig til at sove i Græsset og tilmed paa Maven. Forkøler du først din Mave, saa bliver du puttet i Seng, og saa dør du rimeligvis . . . Det er dumt, min Ven. Der er jo Plads nok inde i Barakken. Har man ikke sagt dig det? Og du sveder jo og har Kuldegysninger. Kom nu med ind, saa skal du faa noget Mikstur!«

»Det er kun af Træthed!« brummede Orloff.

Han fulgte tavs Doktoren ind gennem Korridoren, fik en Spiseskefuld Medicin og endnu en, rynkede paa Næsen og spyttede.

»Naa, gaa nu ind og sov . . . Farvel!« og Doktoren spaserede paa sine lange, tynde Ben videre gennem Korridoren.

Orloff saå efter ham, smilede bredt og gav sig med det samme til at løbe efter ham.

»Maa jeg takke Doktoren saa mange Gange!«

»For hvad?« spurgte Doktoren og standsede.

»For det Arbejde, jeg er bleven sat til; nu skal jeg nok anstrenge mig af alle Kræfter . . . Deres Venlighed imod mig gjorde mig saa godt — og saa fordi jeg er til Nytte . . . jeg er Dem virkelig saa inderlig taknemmelig!«

Doktoren saå forbavset paa Orloffs Ansigt, som udtrykte lutter Glæde, og smilede ogsaa.

»Du er en Særling! Men for Resten klæder det dig. . . . Hæng i, gør dit bedste, det skal ikke være for mig, men for de syge . . . Vi maa se at frelse disse ulykkelige Mennesker ved at faa Bugt med Sygdommen . . . Men gaa nu hen og sov.«

Kort efter laa Orloff i sin Køje og sov med en behagelig indvendig Varme. Han var bleven saa glad og stolt over denne ligefremme Maade, Lægen havde talt med ham paa.

Men han var alligevel ked over, at hans Kone ikke havde hørt denne Samtale. Skulde han berette hende den imorgen? . . . Den Fandens Peberbøsse vilde naturligvis ikke tro et Ord deraf.

»Kom ind og drik Te!« hans Kone vækkede ham om Morgen.

Han løftede Hovedet og saå paa hende. Hun stod

smilende foran ham med glatstrøget Haar, og i den hvide Kittel saa hun saa ren og frisk ud.

»Hvad vil det sige? Hvor skal jeg drikke Te? Jeg har jo min egen! — hvor vil du ha' mig hen?« spurgte han dystert.

»Du skal komme over og drikke Te hos mig,« sagde hun venligt til ham.

Gregor vendte sine Øjne bort fra hende og sagde, at han nok skulde komme.

Hun gik, og han strakte sig igen og faldt i Tanker.

»Sikken en! Hun inviterer til Te — og er kærlig... Men hun er bleven mager i Løbet af den ene Dag.« Det gjorde ham ondt for hende. Han vilde i Grunden saa gerne gøre hende noget godt. Skulde han købe lidt Slikkerier til Teen? Men mens han vaskede sig, opgav han det — hvorfor skulde man forvænne Konen? Hun lever saamæn nok uden det!

De drak Te i et lille, lyst Værelse, hvis to Vinduer vendte ud mod en Mark, som straaledede i Morgensolens gyldne Skær. Paa Græsset under Vinduerne glimtede endnu Duggen, og langt borte gennem Morgenens taagede, rosafarvede Slør skimtedes Landevejens Træer. Himlen var ren, og fra Markerne stod der en Duft af fugtigt Græs og Jord ind gennem Vinduerne.

Bordet stod ved Væggen mellem de to Vinduer. Gregor, Matróna og en af hendes Kolleger havde taget Plads ved det.

Denne sidste var en ældre, høj og mager Kvinde med koparret Ansigt og gode, graa Øjne. Hun hed Felitsa Jegorovna, var ugift og Datter af en Kollegieassessor. Hun kunde ikke drikke den Te, der blev lavet paa Barakkens Temaskine, og hun havde derfor sin egen. Efter at have forklaret Orloff dette i afbrudte Sætninger bad hun ham gæstfrit om at tage Plads ved Vinduet, hvor han kunde indaande, saa meget han lystede af den »i Sandhed himmelske Luft«, og saa forsvandt hun.

»Naa, du var vel træt igaar?« spurgte Orloff sin Kone.

»Ganske frygteligt!« svarede Matróna livligt. »Jeg kunde næppe føle mine Ben under mig, og i mit Hoved svimlede det, saa jeg ikke kunde forstaa, hvad der blev sagt til mig. Hvert Øjeblik var jeg ved at styrte. Det var med Nød og næppe, at jeg kunde holde ud, til jeg blev afløst . . . Jeg bad hele Tiden til Gud om, at han vilde hjælpe mig.«

»Men er du ikke bange?«

»Hvorfor skulde jeg være bange for de syge?«

»Naa, jeg mener heller ikke for de syge!«

»Jo, for Ligene er jeg bange . . . Tænk dig,« hun bøjede sig ned over ham og hviskede angst til ham: »De bevæger sig efter Døden . . . det ved Gud!«

»Jeg har selv set det!« lo Gregor sarkastisk. »Da Politibetjent Nazaroff var død, og jeg hjalp med til at slæbe ham ud, havde jeg nær faaet en paa Øret af ham. Pludselig slog han ud med den ene Arm — og det var paa et hængende Haar, at han havde ramt mig.« Gregor havde uvilkaarlig overdrevet lidt.

Han holdt meget af at drikke Te i dette lyse og propre Værelse med fri Udsigt til de grønne Marker og den klare, blaa Himmel. Og der var ogsaa noget mere, han var glad over — om det var over Konen eller over sig selv — kunde han ikke gøre sig klart. Han følte Trang til at vise sig fra sin bedste Side og til at være den gryende Dags Helt.

»Nu skal jeg rigtig hænge i — saa de skal forbavse sig oppe i Himlen. For her er der Grund dertil. For det vil jeg sige dig, at bedre Mennesker end her eksisterer der ikke paa Jorden.«

Han fortalte hende om sin Samtale med Lægen, men ligesom før kom han uvilkaarlig til at sætte noget af sin egen Fantasi til, og som Følge heraf talte han sig mere og mere varm.

»Og saa selve Arbejdet! Det er noget ligesom Krig.

En Kamp mellem Kolera og Mennesker — hvem skal gaa af med Sejren? — Det gælder om at bruge de rigtige Vaaben imod den! Doktor Vaschtenko siger til mig: De, Orloff! Dem har vi Brug for nu. Vær blot ikke bange, men sørg bare for at jage Sygdommen fra Benene op i Maven, der skal jeg saa nok gøre en Ende paa den med en eller anden bitter Mikstur. Saa er den færdig, og Mennesket er frelst og vil være os taknemmelig hele Livet igennem, fordi vi har vristet det ud af Dødens Klør.«

Og Orloff rettede sig stolt og saå paa Konen med funklende Øjne.

Hun smilede tankefuldt til ham; han var saa smuk saadan og lignede nu den Grischka, som hun engang for lang Tid siden havde kendt — før Brylluppet.

»I vor Afdeling er ogsaa alle saa flittige og venlige. Baade de overordnede og underordnede kvindelige Læger taler saa ligefremt til os.«

»Saa er du altsaa tilfreds?« spurgte Gregor, da hans Begejstring havde lagt sig noget.

»Ja, det er jeg! tænk selv: jeg faar 12 og du 20 Rubler om Maaneden, det giver 32! Og saa alt frit! Tænk, hvormeget vi maa kunne spare sammen, hvis Koleræen bliver ved lige til Vinter . . . Saa kan vi maaske — om Gud vil — slippe op fra vor Kælder.«

»Hm, ja — det vilde ogsaa være godt!« sagde Orloff tankefuldt, og da han havde tiet en Stund, fortsatte han fuld af Haab, idet han klappede sin Kone paa Skulderen: »Frisk Mod, Matróna, hvorfor skulde Solen da ikke ogsaa engang smile til os? Vær blot ikke bange!«

Hun blussede helt.

»Naar blot du kunde holde igen?« . . .

»Om det — ikke et Ord! Som Læderet er til — bliver Sylen, som Livet er til — bliver Ansigtet . . . Kommer jeg først til at leve, bliver jeg ogsaa bedre,«

»Ja, Gud give, at det maatte ske!« sukede Matróna dybt.

»Naa, nok om det!«

»Grischenka!«

De skiltes opfyldte af nye Følelser overfor hinanden, besjælede af Haab, rede til at arbejde til det yderste, frejdige og glade.

Der var gaaet en tre fire Dage, og Orloff havde allerede flere Gange faaet Ros for sin Dygtighed og Paa-passelighed, men samtidig bemærkede han, at Pronin og flere af de andre Sygepassere blev misundelige paa ham og søgte at skade ham. Han holdt Ørerne stive, mens der opstod en bitter Følelse i ham mod denne Pronin, som han saa gjerne vilde have haft til Ven og talt fortroligt med, og mod Kammeraterne, som saa tydeligt viste deres fjendtlige Sindelag. — »Hvor de er onde!« tænkte han ved sig selv og bed Tænderne sammen, mens han lovede, at han ikke skulde lade nogen Lejlighed gaa fra sig, hvor han kunde komme til at betale tilbage med Renter. Og uvilkaarligt standsede hans Tanker ved Matróna: — Med hende kunde han tale om alt; hun vilde ikke misunde ham hans Held og vilde ikke som Pronin ødelægge hans Støvler med Karbolsyre.

Dagene vedblev at være lige overfyldte med Arbejde, men Gregor blev ikke mere saa træt, for med hver Dag øgedes hans Energi. Han lærte at kende de forskellige Medikamenter paa Lugten — ogsaa Svovlæther, og da han opdagede, at Indaandingen heraf virkede opstrammende paa ham som en Snaps, benyttede han sig tidt i Smug heraf. Lægerne og Studenterne kom til at holde mere og mere af ham, for han udførte deres Ordre punktligt, var venlig og flink og forstod at opmuntre de syge. Alle disse Indtryk af det ny Liv satte ham i en besynderlig løftet Stemning. Han følte sig som et Slags Overmenneske og havde Lyst til at udføre noget, der kunde rette alles Opmærksomhed paa ham, noget, der kunde gribe dem og tvinge dem til at forstaa, at han havde Ret til at være selvbevidst.

Derfor udrettede Orloff de mest risikable Sager, slæbte uden Kammeraternes Hjælp, saa han var nærved at forløfte sig, de sværeste Patienter fra Sengen hen i Badet, plejede de mest uhyggelige af de syge, opførte sig med den største Forvovenhed overfor Smittefaren — og med en saadan Ligefremhed overfor Ligene, at det næsten grænsede til Raahed. Men alt dette var ham ikke nok, han tørstede efter noget større, og dette Ønske brændte i ham og pinte ham og gjorde ham til Tider helt melankolsk. Saa udøste han sit Hjærte for sin Kone, for han havde ikke andre fortrolige.

En Aften, da Ægteparret var blevet afløst og havde drukket Te, gik de ud over Marken. Barakken var rejst langt udenfor Byen midt paa en stor, grøn Slette, der paa den ene Side var begrænset af en mørk Skov, paa den anden — af en lang Række af Byens Huse; mod Nord strakte Marken sig ud mod det fjærne, hvor dens grønne Farve flød sammen med den mat-blaa Horizont; mod Syd endte den i en stejl Skrænt langs med Floden; her strakte Postlandevejen med sine gamle, knudrede Træer sig. Solen var ved at gaa ned, og Korsene paa Byens Kirker hævede sig luende over Havernes mørke Løv op mod Himlen, idet de kastede Solens Straaler tilbage i gyldne Bundter. Ogsaa paa Ruderne i de yderste Huse i Byen faldt Solnedgangens røde Skær. Fra et eller andet Sted lød der Musik. Fra Skrænten, der var bevokset med Graner, og fra Skoven bølgede den lune Vind i duftende Strømme ind mod Byen, og over den vide Slette var der smukt og stille — og vemodigt.

Orloffs gik tavse henover Græsset og indaandede begærligt Luften, der var anderledes ren og frisk end den i Barakken.

»Hvorfra er det man kan høre Musik?« spurgte Matróna sin tankefulde Mand. Hun holdt ikke af at se ham i det Humør — han forekom hende saa fremmed og saa langt borte fra hende. I den sidste Tid havde de kun

sjældent været sammen, og hun skønnede derfor saa meget desto mere paa disse Øjeblikke.

»Musik?« gentog Gregor — ligesom vækket af en Døs, — »Gid Pokker havde den Musik! Du skulde blot høre den Musik, der spilles i mit Hjærte . . . det er af en anden Slags.«

»Hvad er der da i Vejen?« spurgte hun og saa urolig paa ham.

»Jeg ved det ikke — og kan altsaa ikke sige dig det. — Og om jeg kunde, vilde du saa være i Stand til at forstaa det? Mit Hjærte brænder . . . det vil udvide sig . . . det vil have, at jeg skal udfolde mig i hele min Styrke . . . Jeg føler en saadan uovervindelig Kraft i mig! Forstaaer du? Blev denne Kolera forvandlet til et Menneske — til en Kæmpe — til en Goliath — jeg vilde binde an med ham, kæmpe en Kamp paa Liv og Død med ham — og sejre . . . Saa skulde jeg gærne bagefter dø af mine Saar . . . Et simpelt Kors over min Grav med Indskriften: Gregor Andrejef Orloff . . . Frelst Rusland fra Koleraen. — vilde være nok.«

Han blev ved at tale, mens hans Ansigt brændte, og Øjnene lynede.

»Min egen, stærke Mand!« hviskede Matróna og trykkede ham tæt ind til sig

»Jeg skulde styrte mig ind mellem hundrede Knive, — om det kunde nytte — om Livet derved kunde blive lettere at leve . . . Doktor Vashtenko, Student Hochrikoff . . . de arbejder utroligt! At de ikke for lang Tid siden er døde af Overanstrengelse . . . Der er Folk, der tror, at det er for at tjene Penge! Nej, for Penge arbejder man ikke paa den Maade! Doktoren har Gudskelov sit paa det tørre . . . Forleden Dag, da den gamle blev syg, var Vashtenko ikke hjemme i fire Døgn . . . Penge betyder ikke noget her . . . Barmhjærtighed er alene Aarsagen. De faar her Medfølelse for de syge og glemmer helt sig selv. Og hvem er det, de er gode imod?

Mod alle! . . . Mod en som Mischka Usov — hvis Plads er i Tugthuset — det er jo almindeligt bekendt, at han er en Tyv — og maaske værre end det . . . Man vaager over ham og plejer ham og er glad, naar han kommer sig . . . Det er noget af den Glæde, jeg saa gjerne vilde føle — men jeg kan ikke blive glad — og derfor piner og smerter det mig at se andre glade.»

Orloff slog fortabt ud med Haanden og faldt atter i Tanker.

Matróna tav, men hendes Hjærte bankede uroligt; hun ængstedes over Mandens Indfald.

De gik hen til Skrænten og satte sig ved Siden af hinanden . . . Der nede stod de unge Birketræer med deres krøllede Toppe i det allerede begyndende Mørke. Det duftede af Fugtighed og vissent Løv, og af og til strøg Vinden langs med Skrænten og bragte Birketræernes Løv og de smaa Graner til at skælve; — det lød som en bævende, ængstelig Hvisken; det var, som om én, Træerne elskede og holdt Vagt over, var falden i Søvn paa Skrænten i Ly af dem, og at Træerne næppe turde hviske af Frygt for at vække ham. Men inde i Byen tændtes Lysene, og paa den mørke Baggrund af Haver tog de sig ud som rødlige Blomster. Og paa Himlen kiggede Stjærnerne frem. Orloffs sad tavse, — han trommede med Fingrene paa sit Knæ, hun stirrede paa ham og sukede.

Men pludselig slyngede hun sine Arme om hans Hals, lagde sit Hoved ind mod hans Bryst og sagde hviskende:

»Min egen, gode Grischenka — min egen kære Ven! Hvor du igen er bleven god mod mig, min trofaste, modige Mand! Det er jo ligesom den Gang — efter Brylluppet — du er saa tillidsfuld, og ikke et ondt Ord har du til mig.«

»Men det længes du maaske efter? Ja, saa maa jeg jo til at prygle dig igen, hvis du saa gjerne vil have det,« spøjte Gregor godmodigt, mens han følte sit Hjærte gennemstrømmet af Æmhed og Medfølelse for sin Kone.

Han gav sig til at stryge sin Haand over hendes Hoved. Han kunde saa godt lide dette — han fandt det saa faderligt — en Voksens Kærtegn mod et Barn — og Matróna lignede virkelig et Barn: hun var allerede krøbet op paa hans Knæ og havde -- rullet sammen som et Nøgle — lagt sig varmt og blødt til Rette ved hans Bryst.

»Min egen, kære Ven!« hviskede hun.

Han sukkede dybt, mens der fra hans Læber strømmede Ord, der var nye baade for ham og hende.

»Min egen stakkels, lille Mis! Saa sød og god . . . der kan du se, hvordan det saa end gaar, saa er der ingen, der vil dig det bedre end din Mand. Men du flygtede for ham . . . Naar jeg var ond ved dig, saa var det Tung-sindet, som drev mig, Matrja. Vi levede i en Grav . . . uden Lys og kendte næsten ingen Mennesker. Saa krøb jeg ud af Graven og fik de næsten blinde Øjne op og forstaar nu, at under alle Tilskikkelser bliver Konen ens bedste Ven . . . Du skal se, Matrja! Vi retter os nok — vær ikke bange! Kommer Tid, kommer Raad . . . Naa, naa — hvad gaar der af dig, din lille Nar?«

Hun græd af lutter Lykke, og hans Spørgsmaal besvarede hun med Kys.

»Min bedste i Verden!« hviskede han.

Og de kyssede hinandens salte Taarer bort, mens Orloff endnu længe talte Ord, der var nye for ham.

Det var allerede blevet helt mørkt. Himlen, som var pragtfuldt smykket med Stjærner, så i højtidelig Stilhed ned paa Jorden, og paa Marken var der lige saa stille som oppe i Himlen.

Det var blevet dem en Vane at drikke Te sammen. Morgenen efter, at de havde spaseret sammen i Marken, kom Orloff ind i sin Kones Værelse, flov og mørk. Felitsa

var bleven syg, og Matróna var derfor alene i Værelset; hun gik sin Mand i Møde med et straalende Ansigt, men det blev straks alvorligt, og bekymret spurgte hun ham:

»Hvordan er det, du ser ud? Har du det ikke godt?«

»Der er ikke noget i Vejen,« sagde han tørt, idet han tog den allerede skænkede Te hen til sig.

»Men hvad er det da?« trængte Matróna paa.

»Jeg sov slet ikke i Nat, kunde ikke lade være med at tænke . . . Vi talte for meget i Gaar Aftes — blev sentimentale . . . Og nu skammer jeg mig over mig selv. Du og dine Lige søger ved saadanne Lejligheder at faa Krammet paa os. — Hm, ja . . . Men bild dig bare ikke ind, at det skal lykkes dig overfor mig — jeg gi'r mig ikke . . . at du ved det!«

Han sagde dette meget bestemt — men han saå ikke paa hende. Matróna tog ikke sine Øjne fra ham, mens han talte.

»Naa, du fortryder altsaa, at du var god ved mig igaar?« spurgte hun stille. »Du skammer dig over, at du kyssede og kærtegnede mig? — Ikke sandt! Det er krænkende for mig at høre — ja, du sønderriver mit Hjærte med saadan Snak. Hvad er det, du forlanger? — Er Du ked af mig — er jeg dig modbydelig, eller hvad er der?«

Hun saå mistænksomt paa ham, og hendes Stemme lød bitter og udfordrende.

»N—nej . . .« svarede Gregor forvirret, »jeg ved ikke, hvad det er . . . Vi to boede jo i en Grav . . . du husker selv, hvad det var for et Liv! Man kan næsten blive syg af at tænke derpaa. Og se, nu er vi kommen op derfra, — men jeg er saa bange — alt har forandret sig saa hurtigt . . . Jeg er bleven helt fremmed for mig selv, og det er, som om du er en anden. Hvad vil det sige? Og hvad vil der følge efter dette?«

»Det, som Gud vil, Grischka!« sagde Matróna alvorligt. »Du skal blot ikke fortryde, at du var god i Gaar.«

»Lad det nu være nok!« afbrød Gregor hende forlegen

og sukke. »Ser du, jeg tror ikke, at der kan trives noget godt hos os. Vort fordums Liv var ikke saa blomstrende, og det nuværende er heller ikke godt, skønt jeg hverken drikker, slaar eller skælder ud«

Matróna gav sig til at le krampagtigt.

»Nej, nu har du nok ikke Tid til at befatte dig med sligt!«

»Til at drikke kunde jeg vel nok faa Tid,« svarede Orloff med et Smil. — »Men jeg føler ingen Trang dertil . . . det er det mærkelige! . . . Og saa er det saadan i det hele taget . . . ikke alene at jeg skammer mig over noget, men jeg frygter ogsaa noget.« Han rystede paa Hovedet og faldt i Tanker.

»Gud maa vide, hvad der er ivejen med dig!« sagde Matróna med et dybt Suk. »Du har det jo godt, selv om der er meget Arbejde; alle Lægerne holder jo af dig — og du gør din Pligt — ja, jeg ved ikke, hvad det er . . . saa urolig, du dog er.«

»Det er sandt, jeg har ingen Ro . . . Jeg tænkte i Nat: Peter Ivanovitsch siger: alle Mennesker er ens, — men er jeg da ikke et Menneske som de andre? Men er alligevel ikke baade Doktor Vaschtenko, Peter Ivanovitsch og mange andre bedre end jeg? Altsaa er de og jeg ikke ens . . . og jeg passer ikke til dem, det føler jeg. De har helbredet Mischka Usov og er glade derover . . . det forstaar jeg ikke. Hvad Glæde kan der være i, at et Menneske bliver helbredet? Er Livet ikke langt værre end Kolerakrampe, naar man skal være ærlig. Men de maa vel forstaa det — og derfor er de glade. Og jeg vilde ogsaa gjerne glæde mig ligesom de andre — men jeg kan ikke — for hvad er det, jeg skal være glad for?«

»De har Medlidenhed med Folk,« indvendte Matróna, — »og hvor de er omsorgsfulde for dem! Paa vor Afdeling er det ligesaa . . . begynder en syg at komme sig, aa Gud, hvad bliver der saa ikke gjort . . . og naar Pa-

ienten bliver udskreven, vanker der baade Raad og Penge og Medicin . . . Jeg faar ligefrem Taarer i Øjnene.»

»Naa, kommer du nu ogsaa med — Taarer? . . . Jeg er ved at gaa bag over af Forbavselse — og ikke andet!« Orloff trak paa Skuldrene, strøg sig med Haanden over Panden og saå uforstaaende paa sin Kone.

Hun blev ivrig og søgte at bevise Manden, at Menneskene virkelig fortjente Medfølelse, og idet hun bøjede sig ned over ham, saå hun ham kærligt ind i Øjnene og blev ved med at tale om stakkels Mennesker og Livets Besvær. — Han stirrede paa hende og tænkte:

»Hvor hun kan tale! Hvorfra faar hun Ord?«

»Du har jo ogsaa selv Medfølelse for Folk, — siger du ikke, at du skulde kvæle Koleraen, om du kunde! Men hvorfor? For hvis Skyld? For Menneskenes — og ikke for din egen. Du er jo ogsaa blevet langt lykkeligere, efter at den er kommen.«

Orloff gav sig pludseligt til at le.

»Ja, det er sikkert! — Aa! Gid det hele vilde revne! . . . At Lykken skal opnaas ved, at Folk kreperer . . . Sikken et Liv. — Føj!«

Han rejste sig og gik til sin Vagt. Det gjorde ham ondt, at der ikke var andre, der havde hørt, hvad Matróna sagde. For det var nu godt sagt af et Kvindfolk — der kunde man dog se, at Kvinder ogsaa kunde forstaa sig paa noget. Og opfyldt af en behagelig Følelse gik han over i sin Afdeling, hvor de syges hæse Lyde og Stønnen mødte ham.

For hver Dag udvidede hans Følelses-Verden sig, og mere og mere følte han Trang til at meddele sig. Fortælle alle sine Indtryk i ét Hele kunde han naturligvis ikke, for der var mange af dem, han ikke selv forstod. Der ligesom ulmede krænkede Følelser og Misundelse i ham, fordi han fattedes Evnen til at kunne glæde sig.

Saa dukkede Ønsket op i ham: at fuldbyrde en eller anden Daad, hvormed han kunde forbavse alle. Han følte

sig saa alene i Barakken; Lægerne og Studenterne stod højere, Sygepasserne lavere end han, — hvor hørte han selv hen? Han blev grebet af Tungsind, for det forekom ham, at Skæbnen legede med ham, havde pustet ham bort fra hans rette Plads og ført ham ud i Luften som en Fjer. Han fik Medlidenhed med sig selv og gik saa til sin Kone. Undertiden faldt det ham svært, for han fandt, at denne Fortrolighed var under hans Værdighed. Men han gik dog. Han kom mørk og i en snart ond snart skeptisk Stemning, men gik næsten altid trøstet og rolig bort. Det viste sig, at hans Kone havde sin egen Maade at tale paa, — det var kun faa Ord, hun brugte, men de var ligefremme og fulde af Følelse, og han lagde med Forbavselse Mærke til, at Matróna stadig indtog større Plads i hans Liv, og at han hyppigere og hyppigere tænkte paa hende og tyede til hende.

Hun paa sin Side forstod det saa godt og søgte paa alle Maader at udvide sin voksende Betydning i hans Liv. Det arbejdsomme og raske Liv i Barakken øgede stærkt hendes Selvvurdering, — dette skete ubemærket for Matróna. Hun tænkte ikke paa det, men naar hun mindedes sit tidligere Liv i Kælderen i en snæver Kres af Bekymringer for Manden og Husholdningen, saa kom hun uvilkaarlig til at sammenligne det tidligere med det nuværende, men de mørke Billeder fra Kældertilværelsen traadte mere og mere i Baggrunden. De overordnede i Barakken kom til at holde af hende for hendes Dygtighed og Flid. De så alle venligt til hende — og betragtede hende som et Menneske — hvad der var noget nyt for hende og oplivede hende.

Engang under Nattevagten gav den tykke Doktorske sig til at udspørge hende om hendes Liv, og Matróna fortalte gærne og aabent derom; men saa tav hun pludseligt og smilede.

»Hvorfor ler du?« spurgte Doktorsken.

— »Aa, jeg ved ikke — først nu forstaar jeg rigtigt, hvor elendigt mit Liv har været.«

Og nu opstod der hos hende en besynderlig Følelse mod Manden; hun holdt jo nok stadig ligesaa meget af Gregor som forhen — med en Kvindes blinde Kærlighed, men det forekom hende, at Gregor var hendes Skyldner. Undertiden, naar hun talte med ham, lød Tonen i hendes Stemme beskyttende, thi hyppigt vakte hans urolige Ideer Deltagelse i hende. Men dog tvivlede hun tidt om Muligheden af et stille og fredeligt Samliv med Manden, skønt hun jo haabede paa, at han vilde blive skikkelig, og at hans Tungsind vilde fortage sig.

En uheldig Skæbne havde ladet dem mødes — og begge unge, arbejdsdygtige og stærke — vilde have levet et trist Liv i kummerlig Fattigdom — optagne af at tjene det nødvendigeste for ikke at dø af Sult — om ikke Grischkas urolige Sind og Utilfredshed med det hverdagsagtige havde skabt en Forandring i deres Liv.

En mørk Septembermorgen rullede Hospitalsvognen ind i Barakkens Gaard, og Tronin løftede en lille Dreng ud af den; han var tilsmudset af Farve, knoglet, gul i Huden og kunde næppe trække Vejret.

»Igen en fra Petunnikoffs Hus, fra den vaade Gade,« meddelte Kusken paa Spørgsmaalet om, hvorfra den syge kom.

»Tsischik!« — udbrød Orloff bittert. — »Aa, Herre Gud! Senka! Tsisch! Kan du kende mig?«

»Ja . . . jeg . . . kan . . .« sagde Tsischik med Bæsvær; han laa paa Baaren og løftede langsomt Øjnene for at se paa Orloff, som gik bag ved ham, bøjet over ham.

»Aa du — du glade Fugl! Hvordan har du dog baaret dig ad?« spurgte Orloff. Han var bleven saa underlig til Mode ved Synet af denne saa forpinte Dreng. »Og hvorfor dog nu Drengen?« — i dette ene Spørgsmaal rummedes alle hans Følelser, og han rystede bedrøvet paa Hovedet.

Tsischik tav og krympede sig.

»Uh, hvor jeg fryser!« sagde han, da man lagde ham paa Sengen og begyndte at trække hans fattige, farveklattede Pjalter af ham.

»Naa, nu skal vi straks putte dig i varmt Vand,« lovede Orloff. »Og saa skal vi nok faa dig rask igen.«

Tsischik rystede paa sit lille Hoved og hviskede:

»Du faar mig ikke rask . . . Onkel Gregor . . . kom . . . lad mig hviske dig noget. Jeg har stjaalet Harmonikaen . . . Den ligger i Træskuret. Jeg spillede første Gang paa den iforgaars . . . Aa, hvor den var dejlig! Da jeg saa havde gemt den igen — fik jeg straks ondt i Maven. Det maatte vel være, fordi jeg havde syndet. — Den hænger under Trappen paa Væggen . . . og jeg har dækket den til med Brænde . . . Onkel Gregor . . . du maa give den bort . . . Harmonikaspilleren havde en Søster . . . Hun har spurgt efter den . . . Kan du ikke give hende den?« — Han gav sig til at stønne og vride sig i Krampe.

Man gjorde alt, hvad man kunde for at hjælpe ham, men det udmattede, magre, lille Legeme kunde ikke holde Livet fast, og om Aftenen bar Orloff ham paa Baaren over i Lighuset. Idet han bar ham, havde han ligesom en Følelse af, at der var gjort ham, Orloff, Fortræd.

I Lighuset prøvede Orloff paa at rette det lille Legeme ud, men det lykkedes ikke. Saa gik han derfra med mørkt Sind, tagende med sig Billedet af denne glade Dreng, som den frygtelige Sygdom havde været saa grum imod.

Bevidstheden om sin Magtesløshed og Uforstaaelse

overfor Døden greb ham. Hvor godt han end havde plejet Tsischik, hvor ivrigt end Lægerne havde gjort deres yderste — Drengen døde dog! Hvor det var sørgeligt . . . Nu en skønne Dag blev han maaske selv angreben og knækket . . . og saa færdig! Han følte sig ængstelig til Mode og knuedes af Ensomhed. Havde han bare haft et fornuftigt Menneske, han kunde tale med. Mere end en Gang havde han forsøgt at indlede en Samtale med en af Studenterne, men ingen af dem havde Tid til at filosofere. Saa var der kun Konen tilbage, han kunde tale med, og mørk og bedrøvet gik han til hende.

Hun var lige bleven afløst fra Tjenesten og stod nu i en Krog af Værelset og vaskede sig; Temaskinen snurrede allerede paa Bordet og fyldte Luften med Damp.

Gregor satte sig tavs paa en Stol og gav sig til at betragte sin Kones nøgne, runde Skuldre.

I Korridoren fór Sygepasserne frem og tilbage, og Gregor søgte at kende dem paa deres Gang.

Pludseligt forekom det ham, at Matrónas Skuldre var ligesaa kolde og dækkede af den samme klæbrige Sved som hos Tsischik, da denne i Krampe vred sig paa Sygelejet. Han skælvede og sagde hult:

»Senka døde! . . .«

»Er han død? Naa saa være Herren hans Sjæl naadig!« sagde Matróna som i Bøn, og straks efter gav hun sig til at spytte — hun havde faaet Sæbe i Munden.

»Det gør mig ondt for ham,« sukkede Gregor.

»Han var lidt vel fræk!«

»Nu er han død og dermed Basta! Nu kommer det ikke dig ved, hvordan han var . . . Men at han døde, det gør mig ondt. Lidt for meget om sig var han . . . Harmonikaen . . . Hm! En rask Dreng . . . Jeg har undertiden, naar jeg så paa ham, tænkt — om jeg skulde tage ham til mig som saadan noget som Læredreng . . . Forældreløs som han var, havde han jo nok vænnet sig til os og var bleven som en Søn for os . . . Vi har jo ingen

Børn . . . saa kraftig som du er — har du kun født én Gang — og dermed færdig. Aa, ja, du! havde vi blot haft saadanne smaa Pattegrise, saa vilde Livet ikke have været saa kedsommeligt for os . . . Men nu skal man leve, arbejde . . . for hvad? For Føden til dig og mig . . . Men hvad skal vi med Føde? . . . For at kunne arbejde . . . derfor bliver det en meningsløs Køren rundt . . . Men havde vi haft Børn . . . saa havde det været en anden Sludder. Hm — ja!»

Dette sagde han med dybt bøjet Hoved og i en Tone fuld af Sorg og Utilfredshed. Matróna stod foran ham og hørte til, mens hun blev blegere og blegere.

»Jeg er rask, du er rask, men Børn har vi ikke . . . Hvad skal det sige? Af hvad Grund? Hm — ja — saadan tænker og tænker man og — gi'r sig saa til at drikke!«

»Du lyver!« sagde Matróna højt og bestemt. »Du lyver! Vov ikke at byde mig dine lave Ord . . . hører du? Vov det ikke! Du drikker — kun fordi du er vanartet, fordi du ikke kan holde igen paa dig selv, — men min Barnløshed har ikke noget med det at gøre, du lyver, Grischka!«

Gregor var bestyrtet. Han kastede sig tilbage paa Stolen, saå paa Konen og kunde næsten ikke kende hende igen. Aldrig før havde han set hende saa ophidset, aldrig havde hun set paa ham med saa udeltagende — onde Øjne og aldrig talt til ham med saa stærke Ord.

»Naa, naa . . .,« sagde Gregor udfordrende, idet han klamrede Hænderne om Stolesædet . . . »Naa, lad os saa faa mere!«

»Ja du skal faa mere! Jeg vilde ikke have sagt det, men den Bebrejdelse, du kom med, kan jeg ikke bære! Jeg føder dig ingen Børn? Jeg gør det ikke! Jeg kan ikke!« . . . og hun hulkede i sine Skrig.

»Skraal nu bare ikke op!« sagde Manden vredt til hende.

»Hvorfor jeg ikke kan faa Børn? Tænk engang paa, hvor mange Gange du har slaaet mig og paa, hvor mange Gange dine knyttede Næver har ramt mig i Siderne . . . Regn de Gange sammen! . . . Hvor har du ikke pint mig og atter pint mig? Du ved vist ikke, hvor meget Blod du har tappet mig for ved dine Pinsler? Jeg har jo vadet i Blod lige op til Halsen. Se derfor kan jeg ikke faa Børn — min kære Mand! Hvor kan du nu bebrejde mig det, hvad? Hvor du dog maa skamme dig! . . . En Morder er du, forstaar du — en Morder. Alt andet har jeg taalt af dig og tilgivet dig — men saadanne Ord tilgiver jeg dig aldrig i Evighed, og naar jeg skal til at dø — skal jeg mindes dem! Forstaar du da virkelig ikke, at det er dig selv, som har Skylden, — at det er dig, der har ødelagt mig? Skulde jeg da ikke være som andre Kvinder — ikke ønske mig Børn! Du tror, jeg ikke vil! . . . Utallige Nætter har jeg ikke sovet, men tryglet Gud om at bevare Barnet i mit Liv for dig — Morder . . . Ser jeg et fremmed Barn, er jeg ved at kvæles af Bitterhed og Misundelse — og Ynk over mig selv . . . Skulde jeg ikke kunne faa Børn . . . Aa, himmelske Moder! . . . Denne lille Senka . . . har jeg listet mig til at kæle for og være god imod . . . Aa, Herre!«

Hun var ved at tabe Vejret. Uden Tanke og uden Forbindelse strømmede Ordene ud af hendes Mund.

Hendes Ansigt var helt skjoldet, hun skælvede og greb sig med Hænderne om Halsen, som for at standse den Hulken, der var ved at kvæle hende. Gregor sad lige over for hende; bleg og sønderknust klamrede han sig til Stolen, og med vidt opspilede Øjne stirrede han paa denne Kvinde, der var ham saa helt fremmed. Og han frygtede hende — frygtede for, at hun skulde kaste sig over ham og gribe ham i Struben og kvæle ham. Hendes frygtelige Øjne, der brændte feberhede af Vrede, lovede ham netop dette. I dette Øjeblik var hun den stærkeste — det indsaå han og blev bange; han turde ikke rejse sig og slaa hende

ned, som han vilde have gjort, om han ikke havde forstaaet, at hun var bleven forvandlet og udstyret med en uimodstaaelig Magt.

»Du har saaret min Sjæl, Grischka! Hvor du har syndet imod mig! Jeg har taalt og tiet . . . jeg elsker dig, fordi . . . men en saadan blodig Haan kan jeg ikke bære! . . . Jeg har ikke længere Kræfter dertil . . . af Gud er du givet mig! For dine Ord være du tre Gange forb . . .«

»Ti!« skreg Grischka i Raseri.

»Naa I Spektakelmagere! Har I glemt, hvor I er? Kan I dy Jer!«

Det var for Gregor, som om der var bredt et Slør over hans Øjne. Han kunde ikke skelne, hvem det var, der stod i Døren og talte med denne Basstemme; med nogle Ukvemsord skubbede han Personen til Side og fór ud paa Marken. Men Matróna stod et Øjeblik midt i Stuen som lamslaaet, saa strakte hun Hænderne frem for sig, gik vaklende og ligesom i Blinde hen til sin Seng og tumlede stønnende om paa den.

Det blev mørkt, og den nysgerrige, gyldne Maane kiggede allerede fra de forrevne Skyer ind gennem Værelsets Vinduer og tegnede sære Skygger paa Gulvet.

Men snart efter rislede mod Barakkens Ruder og Vægge en fin, tæt Regn — Forløberen for det mørke Efteraars uendelige Regnvejr, der kommer med Tungsind i sit Følge.

Perpendikkelen i Uhret dikkede sine Sekunder, og Regndraaberne faldt uophørligt mod Ruderne. En for en gik Timerne, mens Regnen blev ved, og paa Sengen laa Matróna ubevægelig og stirrede med de brændende Øjne op mod Loftet. Hendes Ansigt var mørkt og strengt, Tænderne sammenbidte, Kindbenene traadte frem, og i Øjnene luede Angst og Sorg. Og Regnen rislede uafbrudt mod Væg og Rude; det var som om den paastaaeligt blev ved med at fortælle noget trættende — noget et og det

samme, for at overbevise en eller anden om noget, og som om den ikke havde tilstrækkelig Energi til at gøre dette hurtigt og eftertrykkeligt. Og nu haabede den at naa sit Maal ved en pinagtig, uendelig og farveløs Prædiken, i hvilken Troens Glød manglede.

Og det regnede endnu, da Himlen farvedes af den gryende Dag med Farver, som lover Regn. Men Matróna havde ikke kunnet sove. I Regnens ensformige Lyd hørte hun stadig det samme triste Spørgsmaal, som gjorde hende angst:

»Hvad skal det nu blive til? . . . Hvad skal det nu blive til?«

Det lød uophørligt bag Vinduerne og trængte ind i hele hendes Væsen med en sviende Smerte.

»Hvad skal det nu blive til?«

Matróna var bange for at give sig selv Svar, skønt dette stadig blussede op i hende i Skikkelse af en fuld, dyrisk og grusom Mand. Men det var hende tungt at give Slip paa Tanken om det rolige Liv, fuldt af Kærlighed, som hun saa sikkert havde haabet paa, og hun jagede derfor den truende Forudanselse bort fra sig. Men paa samme Tid var hun paa det rene med, at begyndte Gregor igen at drikke — saa vilde hun ikke kunne leve sammen med ham. Nu havde hun set ham som en anden og var selv bleven en anden; det fordums Liv fremkaldte i hende Frygt og Modbydelighed — nye Følelser, hun ikke før havde kendt. Men hun var en Kvinde — og til Slut gav hun sig selv Skylden for en mulig Adskillelse.

»Og hvor det dog alt kom! . . . Aa, Herre! . . . Det var, som om jeg var falden ned fra et Bjærg . . .«

Med saadanne Modsigelser og pinefulde Tanker hengik der endnu en lang Time. Det var blevet lyst, men over Marken laa en tung Taage, som skjulte Himlen.

»Orloff! Afløsning . . .«

Mekanisk adlød hun; hun rejste sig langsomt fra Sengen, skyndte sig med at vaske sig og gik saa syg og

kraftsløs, som hun var, ind i Hospitalet. Dér lagde man straks Mærke til hendes trætte Bevægelser, mørke Udtryk og sløve Øjne.

»Orloff! De er vist ikke rask?« spurgte Doktorsken hende.

»Tak! Jeg fejler ikke noget.«

»Tilstaa De det kun uden at genere Dem! Vi skal nok lade en anden besørge Deres Arbejde.«

Matróna skammede sig; hun vilde ikke være sin Smerte og Angst bekendt for dette gode, men alligevel for hende fremmede Menneske. Fra det aller dybeste af sin Sjæl hentede hun den sidste Rest af Kækhed og sagde smilende:

»Det har ikke noget at sige! Min Mand og jeg blev en Smule Uvenner . . . Det gaar nok over igen . . . det er ikke første Gang . . .«

»Stakkels De!« sukkede Doktorsken, der kendte hendes triste Liv.

Matróna havde Lyst til at kaste sig ned for hende og bore sit Ansigt ned i hendes Skød og give sig til at græde . . . Men hun betvang sig, pressede kun Læberne fast sammen og trykkede Haanden mod sit Bryst for at standse den frembrydende Graad.

Efter at være bleven afløst gik hun ind i sit Værelse. Hun så straks ud af Vinduet. En Vogn kom kørende hen over Marken — der var vist en Syg i den. En fin Regn faldt ned fra de graa Skyer. Andet var der ikke at se. Matróna vendte sig fra Vinduet, og med et dybt Suk satte hun sig ved Bordet, optaget af det haardnakkede Spørgsmaal: »Hvad skal det blive til?« Og hendes Hjærte bankede i Takt til hendes Tanker.

Længe sad hun i en tung Døs, og hvert Skridt i Korridoren fik hende til at skælve og til at springe op.

Men da Døren endelig gik op, og Gregor traadte ind, fór hun ikke sammen og rejste sig ikke; hun følte det,

som om de triste Efteraarsskyer pludseligt havde sænket sig fra Himlen ned over hende i al deres Tyngde.

Men Gregor, der var standset i Døren, kastede sin vaade Hat paa Gulvet; derefter stavrede han trampende hen imod sin Kone. Vandet drev af ham. Hans Ansigt var rødt, Øjnene slørede og Læberne fortrukne i et bredt, dumt Smil. Matróna kunde høre, hvorledes Vandet sivede i hans Støvler. Han var ynkværdig, og hun havde ikke troet det muligt, at han skulde komme saadan.

»Du ser nydelig ud!« sagde hun stilfærdigt.

Gregor rystede dumt paa Hovedet og spurgte hende:

»Vil du ha', at jeg skal falde paa Knæ for dig?«

Hun svarede ikke.

»Naa, du vil ikke ha' det? Ja, det bliver din Sag. Og jeg, som hele Tiden har spekuleret paa, om jeg havde Ret eller Uret overfor dig og nu er kommen til det Resultat, at jeg har Uret, spørger dig nu: Vil du ha', at jeg skal falde paa Knæ for dig?«

Hun vedblev at tie, og idet hun indaandede Brændevinsstanken fra ham, følte hun en sviende Smerte i sin Sjæl.

»Nu skal jeg sige dig noget — du skal ikke skabe dig! Benyt nu Øjeblikket, mens jeg er rolig,« — sagde Gregor med hævet Stemme. »Naa, vil du saa tilgive mig?«

»Du er jo fuld,« sagde Matróna med et Suk . . .
»Gaa hellere hen og sov!«

»Det er Løgn, jeg er ikke fuld, men jeg er træt. Jeg har hele Tiden gaaet og tænkt . . . og meget har jeg tænkt paa . . . aa! du skulde tage dig iagt! . . .«

Han truede ad hende og lo haansk:

»Hvorfor svarer du ikke?«

»Jeg kan ikke tale med dig.«

»Du kan ikke. — Hvorfor ikke?«

Han blev pludselig højrød og hans Stemme haard.

»Har du ikke igaar skreget og skældt mig ud . . . naa, og nu kommer jeg og beder om Forladelse. Forstaar du?«

Han sagde dette ulykkespaaende; hans Læber dirrede og Næseborene udvidedes. Matróna vidste, hvad det betød, og klart traadte Billederne af deres fordums Liv frem for hende: Kælderens, Slagsmaalene om Lørdagen og hele deres triste Fortid.

»Ja, jeg forstaar det,« svarede hun skarpt . . . »Og jeg ser — at du igen er ved at blive rasende . . . aa, du!«

»Rasende? Det . . . kommer ikke Sagen ved . . . Jeg spørger kun: Vil du tilgive mig? Hvad bilder du dig ind? Tror du, din Tilgivelse er mig saa nødvendig . . . Jeg skal nok klare mig uden den . . . men jeg saa jo nok helst, at du blev god igen . . . Forstaar du?«

»Gaa din Vej, Gregor!« sukkede Matróna sørgmodigt og vendte ham Ryggen.

»Gaa min Vej?« lo Grischka ondt. »Gaa, for at du skulde blive mig kvit? Nej, det bliver der ikke noget af! . . . Men kender du dette?«

Han greb hende i Skulderen og rev hende hen til sig og holdt en stor, rusten Kniv frem for hendes Ansigt.

»N—aa?«

»Aa, naar du blot vilde dræbe mig,« sagde Matróna med et dybt Suk; saa rev hun sig løs og vendte sig igen fra ham.

Da veg ogsaa han tilbage — ramt ikke af hendes Ord, men af Tonen i dem. Ordene havde han hørt mere end én Gang, men saadan havde hun endnu aldrig sagt dem. Og at hun uden Frygt for Kniven havde vendt sig fra ham, gjorde ham endnu mere forbavset og flov. For et Øjeblik siden havde det været ham en let Sag at slaa hende ned, men nu hverken kunde eller vilde han det. Næsten forfærdet over hendes Ligegyldighed overfor Truslen kastede han Kniven paa Bordet og spurgte hende:

»Djævel — hvad vil du da ha'?»

»Ingenting vil jeg have, intet!« skreg Matróna og snappede efter Vejret. — »Men du? Er du kommen for at myrde mig — naa, saa gør det da!«

Gregor så paa hende og tav; han vidste ikke, hvad han skulde gøre, og kunde ikke faa Rede paa sine forvirrede Følelser. Han var kommen i den Hensigt at besejre sin Kone. Igaar under Sammenstødet havde hun været den stærkeste, det følte han og skammede sig over. Det var aldeles nødvendigt, at hun atter underkastede sig ham; han forstod ikke selv hvorfor, men han vidste bestemt, at det maatte være saa. Han havde — lidenskabelig og heftig som han var — i det sidste Døgn spekuleret og tænkt meget, men i sin Indesluttethed forstod han ikke at klare det Virvar af Følelser, som hans Kone havde vakt hos ham ved den retfærdige Beskyldning, hun dristigt havde slynget ham i Ansigtet. Han betragtede det som et Oprør og havde bragt en Kniv med for at forskrække Matróna, men han havde sikkert dræbt hende, dersom hun ikke saa behersket havde vægret sig ved at give efter. Nu stod hun dér foran ham, værgeløs og knuget af Sorg — og alligevel stærkere end han. Det ærgrede ham, og Ærgrelsen gjorde ham ædru.

»Hør,« sagde han, »du skal bare ikke bilde dig for meget ind. Du ved jo godt nok — at jeg virkelig . . . kan lange dig en saadan én i Siden . . . at du er færdig med det samme! Og saa er det Slut med den Historie! . . . Det er meget ligefremt!«

Men da Gregor mærkede, at det ikke var de rette Ord, han anvendte, tav han. Matróna stod stadig bortvendt fra ham og rørte sig ikke. Der foregik i hende en feberagtig, hurtig Afregning over alt, hvad hun havde gaaet igennem med Manden, og det evindelige Spørgsmaal rejste sig i hende:

»Hvad skal det nu blive til?«

»Matrja!« Gregor begyndte at tale sagte, støttede Haanden mod Bordet og bøjede sig over sin Kone.

»Er det maaske min Skyld — at det ikke er, som det skulde være? . . . Det er mig altfor kvalmt.«

Han rystede paa Hovedet og sukkede.

»Saa kvalmt er det mig — saa snævert er her paa Jorden! Er det et Liv? . . . Men jeg maa jo leve — men hvorledes — ikke noget Liv — kun Krampe . . . er det ikke frygteligt? De syge, dem helbreder man og hjælper paa alle Maader . . . men jeg er kraftig — Naar min Sjæl er syg og smerter, kan jeg saa ikke ogsaa trænge til Hjælp. Tænk engang — jeg har det jo værre end en Kolerapatient — jeg har Krampetrækninger i Hjertet — det er dér, min Sot sidder! . . . Og saa kan du skælde mig ud og kalde mig et Dyr og en Drukkenbold og intet andet. Aa — du Kvindemenneske! Du maa jo være af Træ.«

Han talte langsomt og med Eftertryk, men hun hørte kun lidt deraf, optaget som hun var af et strengt Gennemsyn af det forbigangne.

»Du tier,« . . . sagde Gregor og følte, at der opstod noget nyt og stærkt i ham. »Og hvorfor tier du? Hvad er det, du vil?«

»Intet!« udbrød Matróna. »Hvorfor bliver du dog ved med at pine mig? Hvad er din Mening?«

»Min Mening? Jeg vil . . . at . . .«

Men her mærkede Orloff, at han ikke kunde forklare hende, hvad det var, han netop vilde, — at han ikke kunde sige det paa en saadan Maade, at det vilde staa klart baade for ham selv og hende. Han havde forstaaet, at der mellem dem havde rejst sig noget saadant, som han ikke med nogetsomhelst Ord kunde gennembryde.

Da blussede pludselig en vild Ondskab op i ham. Han slog af al Magt sin Kone i Nakken og gav sig til at brøle som et Dyr.

»Hvad er der med dig, din Heks? Hvad leger du for? Jeg slaar dig ihjel, dit . . .«

Ramt af Slaget styrtede hun med Ansigtet ned mod Bordet, men sprang straks op, og idet hun saå sin Mand ind i Ansigtet med et Blik fuldt af Had, sagde hun bestemt, højt og kort:

»Slaa!«

»Tsch . . .!«

»Slaa! Naa?«

»Aa, din Djævel!«

»Nej, Gregor, nu kan det være nok! Jeg vil ikke vide af det længer . . .«

»Tsch . . .!«

»Jeg taaler ikke mere din Haan . . .«

Han skar Tænder og traadte et Skridt tilbage — som for bedre at kunne slaa hende.

Men i samme Øjeblik gik Døren op, og Doktor Vaschenko stod paa Dørtrinet.

»Hvad skal det sige? Hvad er det for Optøjer?«

Hans Ansigt var strengt og forbavset. Orloff blev ikke forvirret ved Synet af ham, hilste endog og sagde:

»Det er kun saadan — en Desinfektion mellem Mand og Kone . . .«

Og han lo krampagtigt ind i Doktorens Ansigt.

»Hvorfor mødte du ikke til din Vagt?« spurgte Doktoren skarpt, irriteret af hans Latter.

Grischka trak paa Skuldrene og bemærkede roligt:

»Jeg var optaget — af mine egne Sager . . .«

»Naa, saadan! Og hvem var det, der lavede Skandale her igaar?«

»Os!«

»I? Meget smukt . . . De opfører Dem som hjemme . . . og gaar bort uden Tilladelse . . .«

»Vi er ikke Slaver, fordi . . .«

»Ti! En Beværtning har I lavet her . . . Asner! Jeg skal lære Jer, hvor I er!«

Fuld af Frækhed og af en vild Lyst til at omstyrte alt og til at rive sig ud af det Virvar, der knugede hans Sjæl, følte Gregor nu Trang til straks at gøre noget usædvanligt, der med et Slag kunde løse hans mørke Sjæl af de Lænker, som bandt den; og med en katteagtig Gestus vendte han sig mod Doktoren og sagde:

»De skal ikke overanstrenge Deres Hals, skraal ikke saadan op — jeg ved nok, hvor jeg er — i en Morderhule!«

»Hva—ad? Hvad sagde du?« Den bestyrtede Læge bøjede sig hen mod ham.

Grischka forstod, at han havde sagt noget raat; men det kølnede ham ikke — han blev endnu værre.

»Den Pille glider nok ned! Synk den bare! . . . Matróna! gør dig færdig!«

»Nej, stop lidt, min Ven! Du skal svare mig . . .« sagde Lægen med en ildevarslende Ro. »Din elendige Karl, jeg skal . . .«

Grischka så stift paa ham og begyndte at tale, mens han havde en Følelse af, at noget hoppede inde i ham, og for hvert Hop blev det ham lettere at aande.

»De skal ikke raabe saadan op, Andrej Stepanovitsch . . . skæld ikke ud . . . De tror, at De kan kommandere over mig, fordi der nu er Kolera . . . men De tror fejl . . . Folk staar sig saamæn bedst ved at krepere . . . Naar jeg sagde »Morderhule«, var det naturligvis ikke i bogstavelig Forstand — men lidt Drilleri . . . Raab nu bare alligevel ikke saadan op!«

»Nej, du lyver! . . .« sagde Doktoren roligt . . . »Jeg skal lære dig . . .«

I Korridoren var der allerede blevet Opløb. Grischka kneb Øjnene sammen og skar Tænder.

»Jeg lyver ikke og er ikke bange . . . men dersom De behøver at lære mig, saa skal jeg for Deres Bekvemligheds Skyld sige det en Gang til.«

»N—naa? Sig saa . . .«

»Jeg skal gaa ind til Byen og spørge alle: Hør, Børnlille, ved I, hvorledes man kurerer Kolera?«

»Hv—ad?« Doktoren spilede Øjnene op.

»Og saa skal vi foranstalte en regulær Desinfektion hér — med Illumination.«

»Hvad siger du? Pokker tage ved dig!« udbrød Doktoren. Irritationen gav Plads for Forbavselse over denne Fyr, som han havde lært at kende som en flittig og flink Arbejder, og som nu — ufatteligt af hvilke Grunde — ubesindigt og urimeligt lagde Strikken om sin egen Hals...

»Hvad er det for noget Vaas, din Nar?«

»Nar!« lød det som et Ekko i hele Grischkas Væsen. Han forstod, at denne Betegnelse var retfærdig, og blev endnu mere fornærmet.

»Jeg ved nok, hvad jeg siger . . . Alt er mig ligegyldigt . . .« sagde han med lynende Øjne . . . »For mig og mine Lige er altid alt ligegyldigt, og derfor er vi ikke bange for at sige vor Mening . . . Matróna, gør dig nu færdig!«

»Jeg gaar ikke!« sagde Matróna bestemt.

Lægen saå med store Øjne paa ham og gned sin Pande uden at kunne forstaa et Ord.

»Du maa jo være fuld eller gal! Forstaar du, hvad det er, du gør?«

Grischka gav sig ikke — og kunde ikke give sig. Ironisk svarede han Doktoren:

»Forstaar De, hvad De gør? Gør De det? De desinficerer, ha, ha, og helbreder de syge — mens De lader de raske dø af Livets Snæverhed . . . Matróna, jeg slaar dig fordærvet, hvis du ikke kommer!«

»Jeg gaar ikke med dig!«

Hun var bleg og unaturlig rolig; hun fæstede sine Øjne bestemt og koldt paa Manden. Tiltrods for alt sit Heltemod vendte Grischka sig bort fra hende og tav med sænket Hoved.

»Føj!« spyttede Lægen. »Selve Djævelen kunde ikke

begribe dette her . . . Du! Gaa din Vej og vær glad til, at jeg lader dig slippe saa naadigt — du burde have været straffet . . . Gaa! Tølper!«

Gregor så tavs op paa Lægen og sænkede saa igen Hovedet. Det havde maaske været bedre for ham, om han havde faaet Prygl eller var bleven bragt paa Politistationen. Men Lægen var et godt Menneske og kunde se, at Orloff næsten var utilregnelig.

»For sidste Gang spørger jeg dig — kommer du saa?« spurgte Grischka hæst sin Kone.

»Nej, jeg kommer ikke!« svarede hun og bukkede sig, som om hun ventede et Slag.

Grischka slog ud med Haanden.

»Naa . . . Gid Pokker vilde tage Jer allesammen! . . . For hvad Fanden skulde jeg ogsaa med Jer?«

»Dit Asen!« raabte Lægen.

»Skæld ikke ud!« hvæsedes Gregor. — »Naa, forbandede Taske! Nu gaar jeg! Maaske ses vi ikke mere . . . og maaske ses vi . . . det afhænger af mig! Men dersom vi ses — saa bliver det ikke godt for dig — vid det!«

Og Orloff gik mod Døren.

»Farvel — Tragiker!« sagde Lægen haanligt.

Gregor standsede og så op paa ham og sagde halvhøjt:

»De skulde ikke haane mig — ikke spænde den Fjeder igen, som én Gang er sprungen op — uden at saare nogen . . . saa maa det vel være godt.«

Han tog sin Hat op fra Gulvet, satte den paa Hovedet og gik uden at kaste et Blik til sin Kone.

Lægen så forskende paa hende; hun stod bleg lige over for ham med et fuldstændig udtryksløst Ansigt.

Han gjorde et Tegn med Hovedet efter Gregor og spurgte:

»Hvad er der i Vejen med ham?«

»Jeg ved det ikke.«

»Hm, hvor gik han nu hen?«

»Ud for at drikke!« svarede Matróna bestemt.

Lægen rynkede Brynene og gik.

Hun saå ud af Vinduet. I Aftenens Mørke, i Regn og Blæst gik en Mand med hastige Skridt ind mod Byen — alene ude paa den vaade, graa Mark . . .

Matróna Orloffs Ansigt blev endnu blegere, hun vendte sig mod Hjørnet i Værelset og gav sig til at bede med dybt bøjet Hoved, gispende efter Vejret under sin lidenskabelige Bøn og rystende af Sindsbevægelse.

Engang besaa jeg Haandværksskolen i N. Min Cicerone var en mig bekendt Mand — en af dens Stiftere. Han førte mig gennem den mønsterværdige Anstalt og fortalte:

»Som De ser, kan vi være stolte . . . Vort Barn vokser og er i Færd med at blive berømt. Lærerpersonalet er saa flinkt, at det er forbavsende. I Skomagerværkstedet er der for Eksempel Lærerinden — en tarvelig Skomagerkone — en rigtig vakker lille Kone. — Hvor hun kan arbejde, og hvor hun forstaar at undervise i sit Haandværk — og De skulde se, hvor kærligt hun omgaas Børnene — ja det er helt forbavsende. Hun er uvurderlig . . . Hun arbejder for 12 Rubler og har saa Fribolig paa Skolen . . . Og saa underholder hun endda to forældreløse Børn for sine egne fattige Midler! Ja, jeg vil sige Dem, det er den mest interessante Skikkelse.«

Saa ivrigt roste han hende, at jeg fik Lyst til at lære hende at kende.

Det skete snart, og saa en Dag fortalte Matróna Ivanowna Orloff mig sit sørgelige Liv. Den første Tid, efter at hun var gaaet fra Manden, havde han ikke ladet hende være i Fred. Han kom fuld til hende, gjorde Spektakler,

passede hende op overalt og bankede hende skaanselsløst. Hun taalte det.

Da Barakken blev lukket, tilbød Doktorsken Matróna at faa hende ansat paa Skolen og at værgе hende mod Manden. Begge Dele lykkedes, og Matróna begyndte nu at leve et roligt og arbejdsomt Liv. Nogle kvindelige Lægeassistenter lærte hende at læse og skrive; hun tog to forældreløse Børn fra Asylet til sig — en Dreng og en Pige. Og nu arbejder hun glad og tiltreds, mens hun med Sorg og Frygt tænker tilbage paa Fortiden. Hun elsker sine Plejebørn, forstaar Betydningen af sin Virksomhed og er sig den bevidst; og hos Skolens Bestyrere nyder hun en velfortjent Agtelse og Interesse. Men hun hoster, og hendes Hoste er tør og mistænkelig, paa hendes indfaldne Kinder gløder en ildevarslende Rødme, og i de graa Øjne har megen Sorg sat sig fast. Ægteskabet med den urolige Grischka gør sig gældende.

Men han tænker ikke mere paa Konen, og nu er det paa tredje Aar, at han lader hende i Fred. Undertiden kommer han til N., men han viser sig ikke for Matrónas Øjne. Han fører »de barbenedes« Liv, som Matróna betegnende kaldte det Liv, Folk af hans Slags lever.

Det lykkedes mig ogsaa at træffe ham. Jeg fandt ham i en af Byens Rønner, og efter to—tre Gange at have mødt hinanden var vi Venner. Da jeg havde gentaget for ham, hvad hans Kone havde fortalt mig, faldt han i Tanker, men ikke længe, og sagde saa:

»Ja, jeg blev altsaa løftet, Maksim Savatejitsch, og saa klasket ned. Og ingen Heltedaaд fik jeg øvet. Og dog har jeg endnu Lyst til at udmærke mig ved et eller andet . . . Knuse hele Jorden til Støv eller samle en Bande Kammerater og gaa ud og slaa alle Jøderne ihjel . . . hver eneste en! Eller noget saadant, at jeg kunde staa højt oppe over alle Menneskene og spytte dem ned i Hovedet og kalde dem skinhellige Øgleunger! Og saa

selv paa Hovedet ned fra Højden — og smadres i tusinde Stykker! Hm! ja! Gid Pokker vilde tage en — hvor Livet dog er mig snævert og trangt . . . Da jeg havde faaet Matróna fra Halsen, tænkte jeg: Naa, Grischka, nu kan du svømme frit, Ankeret er lettet! Men — saa var Farvandet for lavt. Bums — Jeg var gaaet paa Grund! Men jeg skal nok klare mig og vise, hvad jeg dur til! Hvordan? Det ved kun Djævlén . . . Min Kone? Jeg gi'r hende Fanden! Hvad skulde jeg med hende, naar hun drager mig til alle fire Hjørner paa én Gang . . . Jeg er født med Uro i Blodet . . . og min Skæbne er at være »barbenet«! Den allerbedste Stilling i Verden — fri og . . . alligevel snæver! . . . Om jeg drikker? Naturligvis, hvad ellers? Brændevinen — trøster . . . Men Hjærtet brænder med en voldsom Ild . . . Alt er modbydeligt — Byerne og Menneskene . . . Føj! Skulde man virkelig ikke kunne tænke sig noget bedre end dette? . . . Jeg kunde kvæle alle! Aa, du Liv, du er en djævelsk Visdom.«

Den tunge Dør i Beværtningen, hvor jeg sad med Orloff, gik stadig op og i, og hver Gang peb den vellystigt. Og det Indre af Beværtningen vækkede Forestillinger om et Gab, der langsomt men sikkert vil sluge stakkels russiske Mennesker — et efter et — baade de urolige og andre . . .

KAMMERATER

1896

Den hede Julisol skinnede blændende over Smolkino og kastede et rigt Væld af Straaler ned paa dens gamle Rønner. Især lyste den i Taget paa Sognefogdens Hus, der for nylig var blevet omtækket med glat høvlede, gule Brædder, som endnu lugtede friskt.

Det var Søndag, og næsten hele Landsbyens Befolkning var paa Gaden, der var tæt bevokset med Græs, paa hvilket Støvet laa i tykke Lag. Foran Sognefogdens Hus var en Mængde Bønder og Koner stimlet sammen; nogle af dem sad paa Jordvolden omkring Huset, andre havde sat sig lige ned paa Vejen, og atter andre stod op, og rundt imellem dem fôr Børnene om i en ivrig Tagfat, mens de voksne uafbrudt skændte paa dem og gav dem Knubs.

En høj Mand med hængende Overskæg var Genstand for Mængdens Interesse. Det solbrændte Ansigt var dækket af et tæt graasprængt Skæg og furet af dybe Rynker, og efter dette at dømme og efter de graa Lokker, der stjal sig frem under den smudsige Straahat, kunde man antage ham for at være en Mand paa mindst et halvt hundrede Aar. Han så ned mod Jorden, og Næseborene i hans store, benede Næse bevægede sig; naar han hævede Hovedet og kastede Blikket over mod Vinduerne i Sogne-

fogdens Hus, kunde man se hans store, sørgmodige og næsten truende Øjne; de laa dybt inde i deres Huler, og de tætte Bryn kastede Skygge over dem. Han var iført en tjenende Klosterbroders Kutte; den var brun og laset og naaede ham næppe ned over Knæene, og den blev holdt sammen om Livet med et Reb. Paa Ryggen bar han en Tværsæk, i højre Haand havde han en lang Stok med Jærndupsko, den venstre havde han stukket ind paa Brystet.

Mængden betragtede ham med mistroisk og spodsk Haan og med en tydelig Glæde over, at det var lykkedes dem at fange Ulven, førend den havde faaet anrettet Skade paa deres Flok. Han havde været paa Vej gennem Landsbyen, og da han var kommen til Sognefogdens Vindu, havde han bedt om lidt at drikke. Sognefogden bød ham Kvas og gav sig i Snak med ham. Mod vejfarendes Sædvane svarede den fremmede meget uvilligt. Sognefogden forlangte at se hans Papirer, men da han ingen havde, lod han ham anholde for at sende ham til Amtet. Til at ledsage ham paa denne Tur havde Sognefogden bestemt Byens Vægter, og denne modtog nu sine Instrukser inde i Huset, mens Arrestanten blev tilbage til Forlystelse for Mængden.

Dér, hvor han var bleven stillet ved Piletræet, blev han staaende, lænende sin bøjede Ryg mod dets Stamme.

Paa Husets Trappe kom nu en gammel, nærsynet Mand med Ræveansigt og graat, spidst Skæg til Syne. Langsomt bevægede han sig ned ad Trinene, mens hans tykke Mave adstadigt hoppede under den lange Sirtses Skjorte. Bag hans Skulder kiggede Vægterens skæggede og firkantede Ansigt frem.

»Har du nu forstaaet det, Efimuschka?« spurgte Sognefogden Vægteren.

»Hvad skulde jeg ikke have forstaaet? Det er da let nok. Jeg har som smoljansk Vægter at føre denne Fyr til Amtmanden — det er det hele,« og han sluttede sin

Replik, idet han blinkede til Publikum med megen Værdighed.

»Og du har Papiret?«

»Papiret! det har jeg gemt paa Brystet.«

»Naa, det er godt,« sagde Sognefogden eftertænksomt og føjede lidt efter til:

»Naa, saa aflever det i Guds Navn.«

»Ja, lad os saa komme af Sted. Marsch!« kommanderede Vægteren og smilede i det samme til Arrestanten.

»Du kunde dog have skaffet en Vogn,« svarede denne mut. Vægteren lo.

»En Vogn? Det var ogsaa en Idé! Der er fuldt op af Vagabonder af din Slags, som dukker op paa Marker og i Byer — der blev vist ikke Heste nok til alle dem, skulde de køre. Du naar saamæn ogsaa nok tilfods, hvor du skal hen, ikke sandt? Naa, lad os saa gaa, Fa'r.« — Vægteren anslog en opmuntrende Tone: — »Tror du da, vi skal saa langt? Herregud, maaske henved 20 Verst, ja det er vist ikke engang saa meget. — Vi skal snart være der, og saa kan du udhvile dig — i Brummen.«

»Det skal du nu ikke tage dig saa nær,« fortsatte Vægteren. »Naar man er træt, kan man overmaade godt hvile sig i et Fængsel — og i vores Brumme er der køligt. Oven paa en hed Dag er der rigtig dejligt.«

Arrestanten saå hvast paa sin Ledsager, men denne smilede fornøjet og ligefrem.

»Naa, kom saa, ærværdige Fader! Farvel Vasilij Garilovitsch! Nu gaar vi!«

»Gaa med Gud, Efimuschka! Hold Øjnene aabne!«

»Du maa ha' et paa hver Finger!« raabte en ung Fyr blandt Mængden til Vægteren.

»N—naa! jeg er da ikke noget Pattebarn, eller hvad er Meningen?«

Og saa gik de, idet de holdt sig tæt op ad Husene for at være i Skygge. Manden i Kutten gik forrest i en noget slæntrende, men hurtig Gang som en, der er vant

til at gaa. Vægteren fulgte lige efter med en tyk Stok i Haanden.

Efimuschka var en lille, firskaaren Bonde med et bredt og venligt Ansigt, indrammet af et rødlig-blondt Skæg, der begyndte helt oppe ved de klare, graa Øjne. Han lo altid og viste sine stærke, gule Tænder, og i Næsen gik der bestandig Trækninger, som om han vilde til at nyse. Han var klædt i en lang Frakke, hvis Skøder han havde stukket op under sit Bælte, for at de ikke skulde genere ham under Gangen. Paa Hovedet bar han en mørkegrøn Hue uden Skygge; fortil var den trukken helt ned i Panden og mindede om en Fangehue. Arrestanten gik uden at bekymre sig om ham, som om han slet ikke lagde Mærke til, at han havde nogen bag sig. De fulgte en smal Marksti, der snoede sig gennem et bølgende Hav af Rug, og Skyggerne af de to Vandringsmænd gled henover de gyldne Aks.

I Horizonten forude blaanede Skovens Kroner, og til venstre strakte de tilsaaede Marker sig uendelig langt ud i det fjærne. Som en mørk Plet laa Landsbyen midt mellem disse. Bag den druknede Landskabet i blaalig Dis. Til højre, bag en Gruppe Piletrær, borede et Klokketaarns Spids sig op i den blaa Himmel. Det var tækket med endnu umalet Blik og skinnede saa stærkt i Solen, at det næsten gjorde ondt i Øjnene at se paa det.

Under Himlen jublede Lærkerne, og i Rugen kiggede de venlige Kornblomster frem; det var varmt, næsten trykkende, og Støvet hvirvlede op af de to Vejfarendes Skridt.

Efimuschka kedede sig. Af Naturen var han meget talende, og længe ad Gangen kunde han ikke holde ud at tie. Nu rømmede han sig og gav sig til at synge med Falcet:

»Ak ja, ak ja! Hvorfor dog,
ja hvorfor nager Længselen mit Hjærte?«

»Min Stemme duer ikke mere, gid Fanden havde den! Hm, ja . . . Men jeg *har* engang kunnet synge — — Læreren i Vischenski sagde tit: Naa, Efimuschka, syng du for! Og saa skulde du have hørt ham og mig synge! Han var en flink Fyr, kan du tro.«

»Hvad var han?« spurgte Manden i Kutten paa sin mutte Maade.

»Han var Lærer i Vischenski og hed Michajlovitsch. Han var et Pragteksemplar af et Menneske. Han døde for mange Aar siden.«

»Hvor gammel blev han?«

»Han var ikke fyldt 30 Aar.«

»Hvad døde han af?«

»Rimeligvis af Modgang.«

Den kutteklædte smilede svagt og skottede hen til Efimuschka.

»Ser du, min Ven, Sagen var den — han underviste og underviste syv Aar i Træk, og saa begyndte han at hoste. Han hostede og hostede, og saa blev han melankolsk — og da han var bleven det, slog han sig paa Brændevinen. Fader Aleksei kunde ikke lide ham, og da han opdagede, at han drak, sendte han en Skrivelse til Byen — saadan og saadan: Læreren drikker — Forargelse og Anstød blandt Bønderne o. s. v., og fra Byen kom der en Svarskrivelse og en Lærerinde — saadan en lang, ranglet en med en uhyre Næse. Naa, nu kunde Paul Michajlovitsch indse, at hans Sager stod slet. Han blev jo ikke glad, tænkte som saa:: Nu har jeg undervist og undervist og undervist, og saa — er I saadanne Djævla! — Fra Skolen lagde han sig lige ind paa Sygehuset, og dér gav han efter fem Dages Forløb Gud sin Sjæl . . . Saadan forholdt nu det sig.«

Saa gik de en Tid i Tavshed. For hvert Skridt nærmede de sig Skoven; den voksede for deres Øjne og gik fra den blaa Tone over i en lysere grøn.

»Skal vi gennem Skoven?« spurgte Arrestanten.

»Aa ja, et lille Stykke kan vi maaske tage den — henved en halv Verst. Men hvorfor spørger du om det? Hvad? Hør du — du forekommer mig noget dum, ærværdige Fader, naar jeg rigtig betragter dig.« Og Efimuschka lo, mens han rystede paa Hovedet.

»Hvad mener du?« spurgte den kutteklædte.

»Aa, det var bare saadan — det var ikke noget. — Skal vi gennem Skoven — siger han! Nej, du er virkelig altfor ligefrem, Farlil! Enhver anden havde vist holdt Mund, men været klogere og var gaaet lige ind i Skoven, og saa havde han —«

»Hvad havde han?«

»Aa, ikke noget! Nej, jeg gennemskuer dig, Bro'r, jeg er ikke saa helt dum. Lad du hellere den Tanke fare — at komme gennem Skoven. Du tror maaske, du kunde gøre det af med mig? Jeg skulde tage tre af din Slags paa min Samvittighed og kun løfte min ene Arm for at besørge dig. Forstaar du?«

»Jo tak, du er jo gal!« svarede Arrestanten kort og tydeligt.

»Men du er opdaget!« triumferede Efimuschka.

»Nar! hvad har du opdaget? Den kutteklædte lo spydigt.

»Med Hensyn til Skoven — saa skal jeg sige dig, du tænkte: »Naar vi først er dér, saa skal jeg — altsaa: du — slaa ham — det vil sige: mig — en i Panden, og saa skal jeg — altsaa du — stikke af igennem Mark og Skov. Var det ikke saadan?«

»Du er jo dum!« Den »opdagede« trak paa Skuldrene. »Maa jeg spørge, hvor jeg saa skulde gaa hen?«

»Hvorhen du selv vilde — det maatte du selv om.«

»Ja, men hvorhen?« Efimuschkas Ledsager var ikke hidsig i sit Spørgsmaal, men han vilde dog tydelig nok gerne have Besked om, *hvor* han kunde gaa hen.

»Det siger jeg dig jo: hvorhen du selv vilde!« svarede Efimuschka rolig.

»Jeg har ingen Steder, hvor jeg kan flygte hen, Bror, slet ingen,« sagde den kutteklædte sagte.

»Saa — aa — ?« svarede Vægteren mistroisk og slog ud med Haanden. »Jorden er da stor nok, et Steds vil der vel altid findes Plads for en, der flygter.«

»Men hvad er da egentlig din Mening? Vil du have, at jeg skal flygte?« Arrestanten forsøgte at synes nysgerrig, mens han lo.

»Hvad er den af? Nej den gaar ikke, det var en rar Ordning paa Tingene. Hvem tror du saa, der kom i Brummen i dit Sted, hvis du stak af? Det gjorde jeg. Min Mening var kun at faa en Passiar i Gang.«

»Du er en skikkelig Fyr og lader jo til at være ganske medgørlig,« sagde Arrestanten, idet han sukkede.

Efimuschka nølede ikke med at give ham Ret heri.

»Det er sandt! Der er dem, der siger, at jeg er skikkelig, og at jeg er et godt Menneske — og det er ogsaa vist og sandt. Men det bedste er dog, at jeg er oprigtig. Der er Folk, der opnaar alt ved at være sedske og listige, men det bryder jeg mig ikke om at være. Jeg er ene her i Verden. Er man listig, dør man, og er man oprigtig, dør man ogsaa, derfor kan jeg lige saa godt vælge at være det sidste.«

»Det gør du Ret i,« bemærkede Arrestanten tørt.

»Ja, ikke sandt, hvorfor skulde jeg handle samvittighedsløst, naar jeg er ganske ene. Jeg er et frit Menneske. Som jeg finder for godt, saa lever jeg — mit Liv lever jeg efter min egen Lov. — Men sig mig: hvad hedder du?«

»Hvad jeg hedder? — Naa — du kan jo kalde mig Ivan Ivanoff.«

»Er du Munk?«

»Næ—h — !«

»Ikke det — det troede jeg, du var.«

»Var det paa Grund af min Paaklædning?«

»Ja, saamæn. Du ligner jo paa en Prik en bortløben Munk eller en forløben Præst. Men dit Ansigt

passer ikke ganske dertil, det ser mere ud som en Soldats —. Ja Gud maa vide, hvad du egentlig er for en?» Og Efimuschka stirrede nysgerrigt paa den fremmede.

Denne sukkede, rettede paa sin Hat, tørrede Sveden af Panden og spurgte:

»Ryger du Tobak?»

»Det var ogsaa noget at spørge om, naturligvis ryger jeg.«

Frem fra Brystet trak Efimuschka en fedtet Tobakspung, og idet han bøjede Hovedet, begyndte han uden at standse sin Gang at stoppe en Kridtpibe.

»Værs'god, tænd du bare,« sagde Vægteren, bød den anden Piben og strøg en Tændstik.

Arrestanten standsede, bukkede sig ned over den fremrakte Tændstik, sugede til og sendte en blaa Røgsky ud i Luften.

»Naa, hvem er du saa? Hører du til Borgerklassen?»

»Jeg er Adelsmand . . .« svarede Arrestanten og spyttede ud mod de gyldne Rugaks.

»Se, se! det lyder jo fint. Men hvordan gaar det til, at du spaserer omkring uden Pas?»

»Det gør jeg nu engang!«

»Naa — saadan — Omstændighederne. Et saadant Ulveliv passer vel ellers ikke saa ganske for dit Adelskab? Stakkels Fyr!«

»Naa, lad det nu være godt, nu har vi snakket nok om det,« svarede den anden.

Men Efimuschka betragtede denne Herre uden Pas med voksende Nysgerrighed og Deltagelse. Tankefuld rystede han paa Hovedet og fortsatte:

»Hvor Skæbnen dog kan spille Bold med Menneskene, naar man rigtig lægger Mærke dertil. Det kan maaske være rigtigt nok, at du er Adelsmand, for køn og anselig af Figur er du jo. Men har du strejft længe om paa den Maade?»

Den arresterede så mørkt paa Efimuschka og slog ud med Haanden som efter en næsvis Bi.

»Hold nu op, siger jeg, hæng dog ikke paa som en Burre.«

»Du behøver jo ikke at blive vred,« svarede Efimuschka beroligende, »jeg taler lige ud af Posen og af et godt Hjærte.«

»Naa, ja, det er godt for dig, — men at din Mund gaar uden Ophør, er ikke behageligt for mig.«

»Naa, ja, ja da, jeg kan ogsaa godt holde min Mund. — Man kan jo godt tie, naar ingen gider høre paa en. Men der er ingen Grund for dig til at blive vred. — Er det maaske min Skyld, at du er bleven saadan en Landstryger?«

Arrestanten standsede og bed sine Tænder sammen, saa at hans Kæbeben tegnede sig skarpt paa Kindernes Hud, og de graa Børster strittede paa dem. Han maalte Efimuschka fra Top til Taa med sammenknebne Øjne, som lynede af Vrede.

Men førend Efimuschka havde bemærket disse mørke Miner, skred Arrestanten allerede videre med lange Skridt.

Det var, som om en Mængde Tanker bredte en mørk Skygge over Vægterens Ansigt. Han så op mod Himlen, hvorfra Lærkernes Triller lød, og han fløjtede omkap med dem, mens han bevægede sin Stok i Takt med sine Skridt.

De nærmede sig Skovbrynet, der stod som en ubevægelig og mørk Mur — ingen Lyd bares dem i Møde. Solen var ved at gaa ned, og dens skraa Straaler farvede Træernes Kroner med Purpur og Guld. En fugtig Duft strømmede ud fra Skoven, og Mørket og Stilheden, som fyldte den, tog paa en underlig højtidelig Maade imod dem.

Naar Skoven staar mørk og ubevægelig foran en, naar den er som gennemtrængt af en hemmelighedsfuld Stilheden, og ethvert Træ ligesom lytter spændt efter noget — da er det, som om den hele Skov er opfyldt af noget levende,

som kun for en Stund har skjult sig. Og man venter hvert Øjeblik, at der ud af den pludselig skal komme noget uhyre stort, noget for den menneskelige Forstand uforstaaeligt —, det vil komme frem og med mægtig Stemme tale om de store Hemmeligheder i Naturen.

II

Da Efimuschka og hans Arrestant havde naaet Skovbrynet, blev de enige om at hvile sig lidt, og de satte sig derfor i Græsset op mod en bred Egestub. Den kutteklædte tog sin Tværsæk af Skuldrene og spurgte ligegyldigt: .

»Vil du ha' noget Brød?«

»Ja, gi'r du noget, er jeg ikke den, der ikke spiser det,« svarede Efimuschka fornøjet.

I Stilhed gav de sig til at fortære deres Brød. Efimuschka spiste langsomt og sukkede uafbrudt, mens han stirrede ud over Marken, der strakte sig til venstre for ham, men den anden gav sig helt hen i Nydelsen af at blive mæt; han spiste hurtigt, smaskede højt og maalte Stykkerne med Øjnene.

Det mørknede ude over Marken, Kornet mistede sit gyldne Skær og blev rosa-gult. Paa den sydvestlige Himmel drev uldne Skyer hen over Agrene og kastede Skygger, som sneg sig over Aksene mod Skoven, hvor de to Skikkelser havde sat sig til Ro i Læ af Træerne, under hvis Kroner Mørket ligesom avlede Sorger til Menneskenes Brug.

»Lovet være Herren!« udbrød Efimuschka, da han havde samlet Brødsmulerne op fra sit Skød og spist dem af den hule Haand. »Herren har mættet mig, ingen har set det, men skulde nogen have set det, kunde det ikke

forarge. — Kære Ven! lad os blive siddende her en Timestid eller saa, det haster jo ikke med at komme i Hullet.«

Arrestanten nikkede.

»Naa, det kan jeg lide. — Ja, det er næsten Synd at forlade en saadan dejlig Plads. Og jeg faar her saa mange Minder. Dér til venstre laa Herskabet Tutschkoffs Gods.«

— »Hvor?« spurgte Arrestanten hurtigt, idet han vendte Blikket i den Retning, Efimuschka pegede.

»Dér bag ved Højen. Alt, hvad du kan se, var deres. De var meget rige, men da Friheden kom, gik det ned ad Bakke med dem, — alle her omkring har tilhørt dem. Det var en stor Familie. Han selv — Alexander Nikititsch Tutschkoff — var Oberst. Han havde fire Sønner — ja, hvor mon de nu er henne? Som Bladene bliver fejet bort om Efteraaret af Stormen, saadan forsvinder Menneskene ofte. Kun Ivan Alexandrovitsch er endnu i Live. Det er til ham, jeg skal føre dig, han er vor Amtmand, og er allerede gammel.«

Arrestanten lo. Hans Latter var ejendommelig — en besynderlig indvendig Gurglen. Hans Bryst og Mave bevægede sig, men hans Ansigt var ubevægeligt. Kun Læberne fortrak sig lidt, efterhaanden som enkelte Støn trængte sig ud imellem dem; det lød, som naar en Hund knurrer.

Efimuschka blev urolig, flyttede sin Stok, som han havde lagt fra sig, nærmere hen til sig og spurgte:

»Hvad er der i Vejen med dig? — Er du syg?«

»Det har ikke noget at betyde — det gaar nok over,« svarede Arrestanten med en nervøs Trækning, men venligt. »Fortæl du kun videre.«

»Hm — ja, der kan man se, hvordan det kan gaa. Herskabet Tutschkoff har en Gang haft alt dette her, men nu er det ikke mere til. — Nogle af dem er døde og andre

forsvundne — ligefrem sporløst forsvundne. Der var særlig en — den allermindste — Viktor hed han — Vitja. Han og jeg var Venner. Den Gang Frihedsbudskabet kom, var vi vel begge henved fjorten Aar. Han var en flink Dreng, kan du tro, Gud glæde hans lille Sjæl! Den var som en Bæk, der risler, hver Dag vilde den frem efter noget. — Hvor mon han nu er? Lever han, eller er han gaaet bort?»

»Paa hvilken Maade var han da saa særlig flink?» spurgte den kutteklædte.

»Paa alle Maader,« udbrød Efimuschka, »han var smuk og klog og havde et godt Hjærte. — Ja, du, hvad du nu er for en — du skulde have set os den Gang. Vi kunde faa det til at gaa! Det kan nok være, det var fornøjeligt. Han kunde komme og sige: Efimuschka, gaar du med paa Jagt? Et Gevær havde han — det havde han faaet af sin Fader til sin Navnedag —, og til mig laante han et. Og saa kunde vi holde os i Skoven i flere Dage. Naar vi kom hjem, fik han Skænd og jeg Prygl, men straks næste Dag lød det: Efimuschka, vil du med ud og samle Svampe? — Tusinder af Fugle har vi skudt, og af Svampe har vi samlet mange Lispund. Sommerfugle og Biller fangede han og satte dem paa Knappenaale i Æsker, det var der ogsaa megen Morskab ved. Og han lærte mig at læse. — Efimuschka, sagde han, nu skal jeg være din Lærer, og saa begyndte han: Sig — a-ba-la, sagde han, og jeg brølede a-ba-la! I Begyndelsen tog jeg jo det hele for Grin — hvad skulde en Bonde lære at læse for? Men saa gav han sig til at holde en Formaning: Friheden, den har du faaet, dit Fæ, for at du skal lære noget. Naar du først kan læse, sagde han, vil du altid kunne vide, hvordan man bør leve, og hvor man skal søge Sandheden. — Et Barn tager jo efter, det ved man, og man kunde ogsaa tydeligt mærke, at det var noget, han havde hørt de ældre sige, og som han nu lod gaa videre. — Alt det er der

naturligvis ikke megen Mening i, for Læsningen — se den kan nu nok blive besørget, og hvad Sandheden angaar, saa er det dog Hjærtet, der skal vise en Vej, for det — det er meget klart. — Naa, men altsaa han underviste mig, og han hang saadan i med det, at jeg aldrig havde Fred. Det var ligefrem en slem Pine. Jeg bad for mig. Vitja, sagde jeg, til Læsning slaar mine Kræfter ikke til, jeg magter det ikke. Men saa fôr han op: Jeg pisker dig ihjel med Papas Pisk, du *skal* lære at læse! Saa du, vær nu god! Og jeg læste —. En Gang stak jeg af fra min Time. Jeg sprang lige med et op og løb min Vej. Men saa søgte han efter mig den hele Dag med Geværet i Haanden — han vilde skyde mig. Senere hen sagde han til mig: Havde jeg mødt dig den Dag, saa havde jeg skudt dig! — Se, saa bestemt og ubøjelig var han — en rigtig Adelsmand. Han elskede mig af en glødende Sjæl. En Gang broderede min Fader min Ryg med Linerne, men da Vitja i det samme kom ind i vor Hytte og så det — saa Gud Fader bevare os, sikken en Historie! Han blev ligbleg, rystede over hele Kroppen, knyttede Hænderne og gik frem mod Fader: Hvordan har du kunnet vove det? spurgte han. Fader svarede: Jeg er jo hans Fader. — Naa, saadan! du er hans Fader. Alene kan jeg ikke magte dig, men vær vis paa, at din Ryg skal komme til at se ud som Efims. Saa gav han sig til at græde og løb sin Vej. Naa, og hvad siger du saa til, at han holdt sit Ord? Han havde vist faaet Tjenestefolkene overtalt, for en skønne Dag, da Far kom hjem, gav han sig saa ynkeligt; han vilde trække sin Skjorte af, men den var tørret fast til Kroppen. — Fra den Dag var min Fader vred paa mig. For din Skyld, sagde han, maa jeg finde mig i alt, fordi du gør dig lækker for dit Herskab. Og Prygl fik jeg. Men det var uretfærdigt af ham at sige, at jeg smigrede for Herskabet, saadan var jeg ikke.«

»Nej, det er sikkert og vist, Efim!« sagde Arrestanten

bestemt og kom til at skælve. »Man kan straks se, at du ikke er af den Slags,« føjede han hastigt til.

»Ja, ikke sandt!« udbrød Efimuschka. »Det hele var jo kun, at jeg holdt saa uendelig meget af Vitja. Han var saadan en prægtig Dreng — alle holdt af ham, det var ikke mig alene. — Hvor han kunde fortælle! Ja, hans Fortællinger kan jeg ikke huske, for der er siden den Tid gaaet mere end 30 Aar. — Ak Gud ja! hvor mon han nu er henne? Er han i Live, saa — enten er han blandt de største — eller blandt dem, der er længst nede. Livet er nu en Gang et Lotteri, det giver flest Nitter, og Menneskene gaar til Grunde — og man ynkes tildøde over dem.« Efimuschka sukkede dybt og bøjede Hovedet ned mod Brystet. — Omtrent et Minut varede Tavsheden.

»Har du ogsaa ondt af mig?« spurgte Arrestanten. Hans Spørgsmaal lød saa fornøjet, og over hans Ansigt lyste et inderligt godt og venligt Smil.

»Det var da ogsaa et Spørgsmaal,« svarede Efimuschka. »Hvorfor skulde det ikke gøre mig ondt for dig? — Tænker man nøjere efter, er du for Resten ikke til at blive klog paa. Er du nødt til at strejfe saadan omkring, saa har du jo ikke den Krog, du kan kalde dit Hjem — og maaske bærer du paa en svær Synd, som tynger dig? Stakkels Fyr, du er til at beklage.«

»Ja, maaske,« sagde Arrestanten.

Og igen tav de. Solen var allerede gaaet ned. Mørket blev tættere, og Luften var opfyldt af en Duft af Skov og fugtig Jord og Blomster.

De sad længe tavse.

»Ja, hvor godt her end er at sidde, saa maa vi dog se at komme af Sted. Der er endnu henved otte Verst igen. — Naa, Fader, nu maa du rejse dig!«

»Nej, lad os sidde lidt endnu!« bad Arrestanten.

»Ja, jeg havde saamæn ikke noget imod det, jeg elsker at være i Skoven om Natten. Men det er det, naar

kommer vi saa til Amtmanden. Jeg vil faa mig en Overhaling, fordi det er blevet saa sent.«

»Vær du bare rolig, han skal ikke gi' dig nogen Overhaling.«

»Du lægger maaske et Ord ind for mig?« lo Vægteren.

»Det skal jeg.«

»Det var som Pokker!«

»Ja, hvorfor ikke?«

»Nej, du er ikke billig. Pas du bare paa det, der vil vanke til dig!«

»Tror du, han vil slaa?«

»Ja, hidsig er han, og et særlig godt Haandelag har han. Gi'er han dig en i Synet, staar du ikke bedre, end om du fik en Le over Benene.«

»Vi kunde jo saa betale tilbage med samme Mønt,« sagde Arrestanten og lagde venskabelig sin Haand paa sin Ledsagers Skulder.

Dette fandt Efimuschka noget familiært, for hvordan det saa end forholdt sig, repræsenterede han dog Øvrigheden, og denne Landstryger burde ikke forglemme Messingskiltet paa hans Bryst. Efimuschka rejste sig, støttede sig til Stokken, hængte Skiltet tilrette paa Brystet og sagde strengt:

»Saa! rejs dig nu og lad os komme afsted.«

»Nej!« svarede Arrestanten.

Efimuschka blev forvirret, spærrede Øjnene op og kunde af Forbavselse ikke straks faa noget sagt. Han kunde ikke forstaa, hvorfor Arrestanten lige med et blev saa spøgefuld.

»Naa! nu ingen Komædie, gaa nu!« sagde Vægteren, men i en mildere Tone.

»Nej, jeg gaar ikke!« gentog Arrestanten bestemt.

»Hvad skal det sige, du vil ikke gaa?« busede Efimuschka ud baade forbavset og vred.

»Det vil sige, at jeg vil tilbringe Natten her sammen med dig. — Se nu at faa et Baal tændt.«

»Jeg skal lære dig at overnatte! Jeg skal varme dine Rygstykker, saa du skal faa Fornøjelse deraf!«

Efimuschka truede, men paa Bunden af sit Hjærte var han højlig forbavset. Fyren siger, at han ikke vil gaa, men han gør ingen Tegn til Modstand, søger ikke at yppe Klammeri, bliver roligt liggende og ellers intet. Hvad var her at gøre?

»Raab nu bare ikke op, Efim!« kom det roligt fra Arrestanten.

Efimuschka tav. Han trippede paa Benene foran Arrestanten og saå paa ham med store Øjne. Og denne saå igen paa ham med et muntert Smil. Efimuschka overvejede omhyggeligt, hvorledes han skulde gribe Tingen an.

Hvordan gik det til, at denne Landstryger, som hele Tiden havde været saa alvorlig og kort for Hovedet, nu lige paa en Gang blev gemytlig? Men sæt nu, at det kun var for at kaste sig over ham, binde hans Hænder og give ham nogle over Nakken. Og med en Øvrighedspersons Værdighed og i den strengeste Tone, han kunde opdrive, sagde Efimuschka:

»Naa, min lille Ven, nu skal jeg sige dig noget — nu har du drevet saa længe, at det kan være nok. Se nu at komme op. Ellers bliver du bundet, og saa skal du nok komme til at gaa! Forstaar du? — Naa! rap dig, eller du faar Hug!«

»Jeg?« smilede Arrestanten.

»Ja, hvem ellers?«

»Vil du, Efim Grysloff, slaa Vitja Tutschkoff?«

»Hvad er nu det for Snak?« udbrød Efimuschka, og han fortsatte uforstaaende:

»Jeg tror, Fanden plager dig! Vil du putte mig Blaar i Øjnene? Du skal ha' Tak!«

»Nu synes jeg, det kan være nok med det Skænderi! Kan du virkelig ikke kende mig igen?« Arrestanten sagde det roligt og rejste sig smilende. »Naa, saa god Aften da!«

Efimuschka turde ikke gribe den Haand, der blev rakt

ham. Han stirrede ind i sin Arrestants Øjne. — Saa begyndte hans Læber at dirre, og hele hans Ansigt fortrak sig.

»— Victor Alexandrovitsch! Er det virkelig Dem?« spurgte han næppe hørligt.

»Hvis du ønsker det, skal jeg vise dig mine Papirer, — eller — det er maaske det bedste — jeg skal fortælle dig fra gamle Dage. Kan du huske, da du faldt i en Ulvegrav i Ramenskoj Skoven? Og kan du huske, den Gang jeg krøb op i et Træ efter en Fuglerede og blev hængende i en Gren med Hovedet nedad? Og hvordan vi stjal Fløde hos den gamle Mælkekone Petrovna, der fortalte os Æventyr?«

Efimuschka satte sig tungt ned paa Jorden og lo kort og forvirret.

»Tvivler du nu?« spurgte Arrestanten og satte sig ved Siden af ham. Han saå ham ind i Ansigtet og lagde sin Haand paa hans Skulder. Efimuschka tav. Det var blevet helt mørkt omkring dem. Skoven fyldtes af urolige hviskende Lyde. Et Sted langt borte i Tykningen lød en Natfugls klagende Skrig. En Sky sneg sig hen over Skoven; man kunde næsten ikke se, at den bevægede sig.

»Naa, Efim, er du ikke glad, fordi vi mødtes? Eller er du mere end glad? Aa, du, kære Sjæl! er du endnu som den Gang, du var Barn, Efim? Saa, tal dog, dit Uhyre!«

Efimuschka pudsede med Voldsomhed Næsen i sit Frakkeskøde.

»Naa, naa, naa —!« Arrestanten rystede misbilligende paa Hovedet. »Hvad er der i Vejen med dig? Skam dig dog! Nu gaar du i dit halvtredsindstyvende Aar, og saa tager du dig en saadan dum Ting saa nær, lad du bare være med det!« og han lagde paa ny sine Hænder paa Vægterens Skuldre og ruskede ham lempeligt. Vægteren stirrede forbavset hen for sig og lo med en bævende

Latter, men omsider begyndte han at tale uden dog at se paa Arrestanten.

»Ja, skulde jeg være noget —, saa er jeg glad. Saa er det altsaa Dem! Hvordan skal jeg kunne begribe dette? De, og — i en saadan Forfatning! Vitja — og som De nu ser ud! Skal i Hullet — uden Pas — maa leve af det tørre Brød — har ingen Tobak! Aa, Herre! er der nogen Mening i det? Havde det endda været mig, og det var Dem, som var Vægter, saa havde det da været rimeligere. Men saadan som det nu er gaaet! Hvordan skal jeg kunne se Dem i Øjnene? Jeg har altid tænkt paa Dem med Glæde, Vitja —, ja saa det kildrede mig i Hjærtet. Men nu —? Der kan man se! Aa, Gud, skulde man fortælle Folk dette, vilde de ikke tro derpaa.« Han saå stift paa sine Fødder, mens han talte, og hans Haand fór snart op til Brystet, snart til Halsen.

»Men du skal heller ikke tale til nogen som helst om dette, det er jo ikke nødvendigt. Og vær saa bare rolig. — Du har jo ingen Skyld heri. For mig skal du for Resten ikke være bange. Mine Papirer har jeg hos mig, jeg viste dem blot ikke til Sognefogden. Jeg vilde jo nødtigt genkendes her. Min Broder Ivan lader mig ikke putte i Hullet — tværtimod, han vil gøre sig Umage for at hjælpe mig paa Fode igen. Jeg vil blive hos ham, og saa skal du og jeg igen gaa paa Jagt sammen — Du kan tro, det skal nok blive godt igen altsammen.«

Vitja sagde det kærligt — som naar voksne skal tale godt for utaalmodige Børn. Op imod Skyerne bag ved Skoven hævede Maanen sig, og deres Rande forsølvedes af dens Straaler, og inde i Skyerne skinnede det som Opal. Fra Rugmarken hørte man Vagtlernes Skrig, og et eller andet Steds fra klaprede Vagtelkongen. — Natten blev stadig mørkere.

»Ja, det er jeg overbevist om,« begyndte Efimuschka sagte. — »Ivan Alexandrovitsch vil tage sig af sin Broder,

og De vil igen kunne leve Deres Liv. Saadan vil det gaa, og vi skal jage sammen. — Men det var nu ikke det —. Jeg troede, De skulde udrette noget i Livet — men det — det blev nu saadan.«

Vitja Tutschkoff lo.

»Jeg, Bro'r Efimuschka, har udrettet tilstrækkeligt! Min Del af Godset har jeg sat til, og mit Embede tiltalte mig ikke, saa blev jeg Skuespiller, og derefter har jeg været Kommis i en Tømmerforretning. Saa har jeg selv dannet en Skuespillertrup, men saa blev det total Ruin. — Jeg skyldte Gud og Hvermand og blev blandet ind i en kedelig Historie. — Aa, du, jeg har saamæn haft nok af alt — og nu er det forbi.« Arrestanten slog ud med Haanden og lo stiltørdigt.

»Jeg er nu ikke længer Herre, Bro'r Efimuschka, det er jeg bleven kureret for. Nu skal vi to more os. — Men, hvad er der dog? Kom dog til dig selv!«

»Det er ikke noget,« svarede Efimuschka sagte, »jeg skammer mig kun. Hvad har jeg ikke sagt til Dem nu? Grove Ord og meget mere. — Jeg er en Bondetamp, det er vist. — Skal vi saa blive her i Nat? Saa skal jeg gøre et Baal i Stand.«

»Ja, gør det!«

Arrestanten strakte sig saa lang han var, mens Vægteren forsvandt i Skovtykningen. Derfra hørte man en Knirken af Grene, og snart efter kom Efimuschka tilsyne med en Favfuld Kvas. Et Øjeblik efter krøb Flammerne som Slinger ud fra Grenene oppe paa den lille Forhøjning.

De gamle Venner stirrede tankefulde paa Ilden, mens de sad overfor hinanden og skiftedes til at ryge af Piben.

»Ligesom i gamle Dage,« sagde Efimuschka bevæget.

»Kun har Tiderne forandret sig,« sagde Tutschkoff.

»Hm, ja! Livet tager haardere Tag i én nu. — Se nu, hvor det har taget haardt paa Dem.«

»Naa—aa—, det er ikke afgjort endnu, om det er det, der har taget paa mig — eller jeg paa det,« lo Tutschkoff. Saa tav de. —

Bag ved dem hævede den mørke Skov sig. Den ligesom hviskede noget. Baalet blussede hurtigt, og Skygger dansede uden Lyd omkring dem, og over Markerne laa et uigennemtrængeligt Mørke.

PAA TØMMERFLAADEN

1896

I

Langsomt sejler de tunge Skyer henover den slumrende Flod; det er, som om de sænker sig lavere og lavere, og det ser ud, som berører deres Rande i det fjærne de hurtige, grumsede Foraarsbølger, og som rejser der sig derude en uigennemtrængelig Mur af Skymasser, der spærrer Flodens Løb og Prammenes Vej.

Og Bølgerne, som søger at undergrave denne Mur, bryder forgæves mod den med en sagte, klagende Skvulpen, og idet de kastes tilbage fra den, spreder de sig til højre og venstre — dérhen, hvor den kølige Foraarsnats Mørke breder sig.

Men Prammene flyder af Sted, og foran rykker det fjærne videre ud i Rummet, som er opfyldt af tunge Skyer.

Brederne kan man ikke se; dem har Natten skjult, og helt ud i Horisonten har den trængt de brede Bølger, som Floden ved Foraarstid har sendt ind over Landet.

Floden er ligesom et Hav, og Himlen over den er helt indhyllet i Skyer; alt er saa tungt, saa fugtigt og trist.

I dette graa og uklare Billede er der hverken Luft eller skære Farver.

Paa Vandet glider Prammene hurtigt og lydløst. Ud fra Mørket kommer et Dampskib imod dem; fra dets Skor-

sten staar et Mylder af lysende Gnister, og dumpt lyder Hjulskovlenes Slag.

To røde Sidelanterner bliver større og større, klarere og klarere, mens Lanternen paa Masten vugger sagte fra den ene Side til den anden og glimter hemmelighedsfuldt ind i Mørket.

Man hører kun Larmen af det kløvede Vand og Maskinens tunge Suk.

»Saa pas dog paa!« lyder en kraftig og dyb Stemme paa Flaaden.

Ved Styreaaren bag i Prammen staar der to, Mitrij, Pramførerens Søn, en blond, sygelig og tungsindig Fyr paa henved 22 Aar, og Daglejeren Sergej, en vranten, kraftig Knøs med et rødt Skæg, under hvilket hans store, stærke Tænder viser sig. Overlæben, som er for kort, er spodsk og spottende.

»Haardt til Styrbord!« Paany gennemtrænges Mørket af et højt Raab foran paa Flaaden.

»Det skal vi nok selv passe! Hvad skraaler du op for?« brummer Sergej gnavent, og idet han sukker, stemmer han Brystet ind mod Aaren.

»Hæng i! tag bedre fat, Mitrij!«

Mitrij sætter Fødderne imod de fugtige Træstammer og trækker den tunge Styreaare til sig med sine tynde Arme, mens han hoster hæst.

»Hold mere til Bagbord, forbandede Rak, Djævla!« bliver der raabt utaalmodigt og hidsigt forude.

»Skraal du blot; din udtærede Søn kan ikke knække et Halmstraa over sit Knæ, og ham stiller du ved Roret, og saa vræler du op, saa det kan høres over hele Floden, og én Arbejder til nænnede du ikke at fæste, saadan en Gnier, som du er — saadan en, der er Kæreste med sin Svigerdatter — skraal du bare din Hals fordærvet!«

Sergej brummer dette ganske højt; han er ikke bange for, at det skal høres, det er næsten, som om han ønsker, at det skal blive det.

Dampskibet glider forbi Flaaden, og prustende skyder det Hjulbølgerne bort fra sig.

Stammerne, som ligger paa Prammen, sættes i en gyngende Bevægelse, og de sammenknyttede Bundter knirker med en fugtig, knagende Lyd.

Dampskibets oplyste Vinduer ser ned paa Floden og Prammene som en Række Ildøjne, afspejler sig i det op-rørte Vand som lyse, skælvende Pletter — og forsvinder.

Bølgerne skvulper mod Prammene, Stammerne hæves og sænkes, og Mitrij vakler paa Benene og trykker sig fast til Roret, som var han bange for at falde.

»Ej, ej,« vrissers Sergej haanligt, »du begynder nok at danse! nu faar du nok en Opstrammer af din Fader, eller maaske en knyttet Næve i Siden; saa kommer du nok til at opføre en anden Slags Dans. — Hold til Styr-bord, ohøj!«

Og med Arme spændstige som Staal-fjedre tumler Sergej sin Styreaare og fører den kraftigt gennem Vandet.

Viljestærk og høj, men lidt ondskabsfuld, staar han dér, som om han med de bare Ben var vokset fast til Træstammerne. Han staar i en yderst anstrengende Stilling og ser skarpt fremefter, rede til paa et Sekund at vende Prammen.

»Der skal du se! nu krammer din Fader Marja, saadan noget Rak! Hverken Skam eller Samvittighed har de. Hvorfor beder du ikke de forbandede Djævle ryge og rejse? Hvad, er du døv.«

»Nej, jeg hører jo!« svarer Mitrij halvhøjt uden at se derhen, hvor Sergej gennem Mørket holder Øje med hans Fader.

»Ja, du hører! Aa, du er et Grødhode!« kommer det fra Sergej med en drillende og ironisk Latter.

»Jo, det er en rar Redelighed!« vedbliver han, op-hidset af Mitrijs Ligegyldighed, »og din Gamle er en ren Djævel! Faar Sønnen gift og tager selv Svigerdatteren, og *han* ta'r nu Rettighederne — den gamle Nar.«

Mitrij tier og ser tilbage nedad Floden, hvor der nu ogsaa har dannet sig en Væg af tætte Skyer.

Nu er der Skyer allevegne, og det er, som om Pramene ikke rører sig, men ligger ubevægelige i dette sorte Vand, der knuges af tunge, mørke, graa Dynger af Skyer, som er faldet ned over det fra Himlen, og som spærrer Vejen for det.

Floden ser ud som et endeløst Dyb, omringet paa alle Sider af himmelhøje Bjerge, klædte i Taagers tætte Kappe.

Rundtom kvælende Stilhed; det er, som om Vandet venter paa noget, og dets Skulpen lyder nu kun svagt mod Prammene. Man hører ligesom Tungsind eller frygt-somme Spørgsmaal i disse fattige Lyde, der er de eneste midt i Natten, og som endnu mere fremhæver dens Stilhed.

»Nu skulde vi blot have lidt Vind . . .« siger Sergei. »Nej, hvad skulde vi med den — den gi'r os bare Regn,« — fortsætter han modsigende sig selv og giver sig til at stoppe sin Pibe, mens han rømmer sig.

Tændstikken blusser op, man hører Tobakssaucen slubre i Piberøret — og den røde Ild, der flammer op og ned, belyser Sergeis brede Ansigt, som dukker frem af Mørket.

»Mitrij!« siger han — nu er Sergei ikke saa tvær, og nu lægger man mere Mærke til hans spodske Tone.

»Hvad?« svarer Mitrij halvhøjt uden at vende Blikket bort fra det fjærne, hvor han opmærksomt undersøger noget med sine store, tungsindige Øjne.

»Naa, hvordan er det saa fat, min Bro'r, hvad?«

»Hvadfornoget?« spørger Mitrij utilfreds.

»Gifte dig, gjorde du jo? Vor Herre bevare's! Og hvordan var det saa? Naa, du gik altsaa i Seng med Konen? Naa, og saa? Ha, ha, ha!«

»Naa, sludrer I derhenne? Vil I ha' Øjnene med Jer!« lyder det truende ud over Floden.

»Aa, hvor han vræler, den forbandede Svigerfader,«

bemærker Sergei oprømt, idet han paany vender tilbage til det interessante Emne.

»Naa, saa fortæl mig det da, Mitrij. Sig mig det nu, hører du!«

»Lad mig være, Sergei! jeg har jo allerede fortalt dig det,« hvisker Mitrij bønfaldende; men han har sikkert vidst, at Sergei ikke er til at slippe for, og han fortsætter derfor hurtigt:

»Naa ja, vi gik i Seng, og jeg sagde: Din Mand kan jeg ikke være, Marja; du er en sund og kraftig Pige, jeg et sygt og svagt Menneske. Jeg ønskede slet ikke at blive gift, det var Fader, som tvang mig. Gift dig — sagde han — og dermed Basta. Jeg har aldrig brudt mig om Kvinder og særligt ikke om dig. Du er saadan Fyr og Flamme — ja — og intet af dette forstaar jeg — begriber du . . . dette Svineri — og Synd — og saa Børn, for hvem man skal gøre Gud Regnskab.«

»Svineri!« hviner Sergei og ler højt — »naa, og hvad sagde Marja saa?«

»Men hvad vil du da have, at jeg skal gøre — sagde hun grædende — holder du da ikke af mig, eller er jeg da et rent Umenneske? — Nej, en skamløs en er hun, Sergei, og saa er hun ond. — Synes du da — sagde hun — at jeg skulde tilbyde mig til din Svigerfader? Jeg svarede: Gør som du vil, gaa hvorhen du har Lyst, det er umuligt for mig at trodse min Natur . . . Havde der endda været Kærlighed — men saadan — hvad er der nu? Bedstefar Ivan sagde — en Dødssynd er den Gærning. Er du og jeg da to Dyr? — spørger jeg. Hun bliver ved med at græde og siger: — Min Ungdom og Ære har du berøvet mig —. Det gjorde mig ondt for hende — men, sagde jeg, du klarer dig nok. Ellers kan du jo forresten gaa i Kloster. Saa begyndte hun at skælde ud: — En Nar er du Mitrij — en Skurk — — —.«

»Ser vi det!« hvisker Sergei triumferende, »naa, saa den stak du hende ud, at hun skulde gaa i Kloster?«

»Ja, det gjorde jeg,« siger Mitrij ligefrem.

»Men skældte *hun* dig ud for en Nar?« spørger Sergej højere.

»Ja . . . hun skældte mig ud.«

»Det gjorde hun Ret i, min Bro'r; det var rigtigt nok. Hun skulde have pryglet dig!«

Pludselig skifter Sergej Tonefald og taler strengt og formanende:

»Kan du maaske sætte dig op mod Loven? Ja, du gjorde det; men hvad der er vedtaget ved Lov, det er vedtaget, og det kan man ikke strides om. Men du gjorde, som du fandt for godt; ja, det var rigtignok net lavet. I Kloster! Dumme Dyr! Hvad tror du da et Pigebarn vil? Tror du, hun føler Trang til at komme i Kloster? Sikke Mennesker nuomstunder! Tænk dig en Gang om — hvad er der blevet ud af det? Du er hverken det ene eller det andet; Pigebarnet har du ødelagt . . . Hun er bleven den Gamles Elskerinde — og at den Gamle forsynder sig med sin Svigerdatter, det er du ogsaa Skyld i. Har du saa ikke i tilstrækkelig Grad overtraadt Lovene? Saadant et Ho'de, du er.«

»Du, Sergej! Loven, den er i ens egen Sjæl. Der er én Lov, som gælder for alle: Gør ikke din Sjæl imod, og du vil intet ondt gøre paa Jorden!«

Dette udtalte Mitrij stilfærdigt og forsonende, mens han rystede paa Hovedet.

»Men du har gjort ondt,« svarede Sergej bestemt. »I Sjælen, dér kan der være saa mange Ting, og det er ikke dem alle, vi kan byde Trods. Nej, min Broder, Sjælen, den maa man kunne forstaa — og saa handle derefter.«

»Nej, Sergej, saadan maa du ikke forstaa det« — fortsatte Mitrij indtrængende, som om han pludselig var kommen i Stemning, — »Sjælen — jo — den er altid ren — som en Dugdraabe. I en Skål sidder den — og dybt inde. Men dersom du lytter til den, vil du ikke tage fejl. Hvad du gør, vil være guddommeligt, naar du blot lyder

din Sjæl. I Sjælen er jo Gud — og Loven altsaa ogsaa. Af Gud er den skabt og indblæst Mennesket. Man maa kun forstaa at se ind i den, og man maa ikke skaane sig selv — —«

»Halløj, I søvnige Asener! Hold Øjnene aabne!« rullede det tordnende ud over Flaaden og døde bort over Floden.

Man kunde høre paa Stemmen, at det var et sundt, kraftigt og energisk Menneske, som raabte, et Menneske, der var sig sin Livskraft bevidst. Det var ikke Pramfolkene, som var Anledningen til dette Udraab, der lød som en Bebrejdelse, nej, det var en Sjæl, opfyldt af Glæde og Kraft, som trængte til Frihed — og som saa gav sin Glæde Luft i denne tordnende Lyd.

»Naa, hvor det gamle Bæst bjæffer«, bemærkede Sergei velbehageligt, mens han stirrede fremefter og smaaleende føjede til:

»De kære smaa Duer er nok kærlige mod hinanden! Og det er jo ikke noget at være misundelig over Mitrij?«

Mitrij så ligegyldig hen til de forreste Aarer, hvor to menneskelige Skikkelser bevægede sig frem og tilbage, standsede undertiden nær ved hinanden og flød sammen som en tæt mørk Masse.

»Er du virkelig ikke misundelig?« spurgte Sergei.

»Hvad kommer det mig ved — deres Synd og deres Ansvar«, svarede Mitrij sagte.

»Naa, saadan!« kom det ironisk fra Sergei, mens han paany stoppede sin Pibe.

Det røde Lys blinkede ud i Mørket, Natten blev stadig tættere, og de graa Skyer sænkede sig stedse lavere ned over den stille, brede Flod.

»Hvor har du dog faaet al den Visdom fra, Mitrij? Eller den er dig maaske medfødt? Nej, lille Broder, din Fader ligner du ikke. Din Fader, han er en Knop. Se engang — 52 Aar er han — og han karesserer en lille Skønhed! Lutter Saft er Pigebarnet, og hun elsker ham,

gør hun. Ja, hvad er der at gøre ved det? Hun elsker! Og kan man andet end elske saadan en Kraftkarl, som din Fader er. Det er en Fornøjelse at se, som han arbejder; Formue har han og Anseelse, saa man, uden at det skadede ham, kunde trække en Del fra, og dertil Hovedet paa det rette Sted. — Men hverken din Moder eller din Fader ligner du, Mitrij. Men hvad havde din Fader gjort, om salig Anficia havde levet? Det vilde have været storartet! Saa skulde vi have hørt, hvad hun havde sagt . . . Hun var ogsaa en rask Kone — din Moder, — hun passede godt til Silan.«

Mitrij tav og så ud over Vandet, mens han lænede sig til Aaren.

Sergei tav ogsaa. Foran paa Flaaden hørtes en Kvindes klare Latter, der blev besvaret af en Mands dybe Latter.

Sergei, der nysgerrigt spejder gennem Mørket, kan utydeligt skelne to Skikkelser. Han kan se, at det er en høj Mand, som staar ved Aaren med Benene ud fra hinanden og halvt vendt mod en lille, men fyldig Kvinde, der læner Brystet mod en anden Aare, et Par Alen fra den første. Hun truer med Fingeren ad Manden med en æggende Latter.

Sergei vendte sig bort med et dybt Suk og fortsatte derpaa:

»Ak ja, de har det godt dér. Hvor det er sødt! Jeg skulde blot have det saaledes, jeg Bondetamp. — Aldrig i Livet var jeg gaaet fra saadan en Kone. Aa du! Altid skulde jeg have knuget hende i mine Arme og ikke ladet hende slippe ud, hun skulde have faaet at mærke, hvor højt jeg elskede hende. Men Pokker staa i det! Held har jeg aldrig haft med Kvinderne . . . Det lader ikke til, at de synes om de rødhaarede. — Naada! hvor hun er lune-fuld denne Kvinde . . . og saadan en Skælm, og hvor hun tørster efter at leve. Hej, Mitrij! sover du?«

»Nej,« svarede Mitrij sagte.

»Hør, Broder, hvordan tænker du nu at komme igen-

nem Livet, for sandt at sige, staar du jo ganske muttersene. Det er tungt! Hvad vil du nu bestemme dig til! Et rigtigt Liv vil du aldrig kunne komme til at leve. Du er altfor latterlig. Kan man kalde den et Menneske, som ikke forstaar at holde paa sin Ret? Nej, Broder, der maa Tænder og Klør til. Enhver vil gøre dig Fortræd. Tror du, at du kan forsvare dig? Hvordan skulde du bære dig ad med det? Nej, du er en underlig en! Naa, hvad tror du saa, du vil?»

»Jeg?» fôr Mitrij op — »jeg rejser bort. Jeg tager allerede nu i Efteraaret til Kaukasus — og saa er jeg vel ude af det. Du gode Gud! kan jeg dog blot snart slippe fri for Jer! I hjærteløse! Ugudelige Mennesker er I, og den eneste Frelse er at flygte bort fra Jer. Hvorfor lever I? Hvor har I Jeres Gud? Eller har I ham kun af Navn? Eller lever I i Kristus? Aa, I er nogle Ulve, er I! Men der er Gudskelov Mennesker, der er anderledes, hvis levende Sjæle er i Kristus, og hvis Hjærter er fulde af Kærlighed og tørster efter den evige Frelse. — I, aa I er vilde Dyr, der tørster efter Ondskab. Men der er dog andre Mennesker til. Jeg har set dem, og de kalder paa mig, og til dem vil jeg gaa. De bragte mig den hellige Skrift og sagde: Du Guds Barn og vor elskede Broder, læs det sande Ord. Og jeg læste, og min Sjæl blev som ny ved Guds Ord. Fra Eder drager jeg bort, I gridske Ulve, der mættes af hverandres Kød. Bandlyses skulde I!«

Mitrij talte hæst og lidenskabeligt og kunde flere Gange næppe faa Vejret, saa vred som han var paa disse taabelige Rovdyr, mens han tørstede efter at møde Sjæle, som tænkte paa Frelse for den syndige Verden.

Sergei var bleven forbløffet. Han tav stille en Tid, stod med aaben Mund og holdt sin Pibe i Haanden; efter at have sundet sig lidt og kigget omkring sagde han saa med en tyk og dyster Stemme:

»Du er nok bleven helt gal! — og ond ogsaa. Den Bog har du vist ikke haft godt af — og hvem ved, hvor-

meget man kan stole paa den. — Naa, det er ligemeget, forsvind du bare, førend du er bleven et helt vildt Dyr. — Hvad er det saa for Mennesker, du finder i Kaukasus? Munke? eller maaske »Gammeltroende« eller Molokaner, hvad?»

Men Mitrijs Opblussen døde lige saa hurtigt hen, som den var kommen.

Han arbejdede med Aaren, tabte Vejret af Anstrengelse og hviskede hurtigt og nervøst noget ved sig selv.

Sergei ventede længe et Svar, men han fik intet.

Denne mørke, dødsstille Nat laa knugende over hans raske, usammensatte Natur; han havde Lyst til at bringe Liv i den, Lyst til at vække denne Stilhed ved al Slags Lyd, Lyst til at forurolige og forskrække disse tunge Vandmassers Tavshed, disse Vandmasser, som flød ud i Havet og trist forsvandt i de ubevægelige Skybanker.

I den anden Ende af Flaaden, dér levedes der, og det opæggede ham til Liv. Derfra hørtes stadig snart en sagte tilfreds Latter, snart korte Udraab, afdæmpede af Nattens Stilhed og Mørke, men fulde af Foraarsluft, der opvakte hede Ønsker om at leve.

»Er du gal, Mitrij, hvor styrer du hen? Nu skælder din Fader dig straks ud« — sagde han tilsidst, da han ikke længer kunde udholde Tavsheden, og da han så, at Mitrij aandsfraværende arbejdede med Aaren i Vandet.

Mitrij holdt op, tørrede Sveden af sin Pande og lænede dødtræt sit Bryst mod Aaren, mens han aandede tungt.

»Der er kun faa Dampere paa Floden, hvor mon det kan være. — Nu har vi været undervejs i mange Timer, og kun en har vi mødt.«

Sergei mærkede, at Mitrij ikke gad svare paa dette Spørgsmaal, og ræsonnerede derfor selv meget fornuftigt.

»Det er, fordi Sejladsen endnu kun er ved at blive aabnet. Den begynder først nu. — Men hurtigt vil vi naa

til Kasan — stærkt trækker Volga; dens Ryg er kæmpestærk — alt bærer den.«

»Hvad falder du nu i Staver over, hvad Mitrij?«

»Hvad siger du?« spurgte Mitrij gnavent.

»Ikke noget, du løjerlige Fyr, men hvorfor er du saatavs? Grubler du hele Tiden? Lad dog bare være med det, det er noget, man ikke har godt af. — Ja, du er rigtignok en Vismand! du spekulerer og spekulerer, men at du ingen Forstand har, det falder dig slet ikke ind!«

Sergei lo, og i Bevidstheden om sin Overlegenhed rømmede han sig stærkt og gav sig til at fløjte, men hørte dog snart op og vedblev:

»Gruble, er det noget for Folk af din Slags? Din Fader han grubler ikke — han lever. Gør Kur til din Kone, og ler sammen med hende ad dig, du kloge Nar! Ja, saadan er det! — Jeg gad vide — om Marja ikke allerede er frugtsommelig! Ja, vær bare ikke bange for, at Barnet skal komme til at ligne dig. Det bliver nok ligesaa kækt og frejdigt som Silan Petrov selv. — Men Folk vil regne det for at være dit Barn. Ja det kan nok være, ha, ha. »Fader« vil det sige til dig, men Fader er du jo ikke, men Broder. Men dets Fader vil blive Bedstefader; det er ganske fikst det, du! Ugudelige er de, men Pokkers flinke Folk ellers, hvad, synes du ikke Mitrij?«

»Sergei!« kom det med en lidenskabelig, næsten hulkende Hvisken. »For Kristi Skyld, beder jeg dig, sønderriv ikke min Sjæl, lad mig dog i Fred, ti dog stille. Ved Kristus og Gud besværges jeg dig, tal ikke til mig, riv ikke alt op i mig, sug ikke min sidste Blodsdraabe ud af mig. Om jeg kaster mig i Floden, ja, saa er Skylden din og Synden ogsaa. Min Sjæl vilde være fortabt, rør mig ikke. — Ved Gud jeg besværges dig, bønfalder dig . . .«

En jamrende Klage afbrød Nattens Stilhed, og Mitrij sank om paa Stammerne, som var han bleven ramt af noget tungt, der var faldet ned over ham oppe fra de triste, tunge Skyer, der sænkede sig ned over den sorte Flod.

»Saa, saa, saa!« brummede Sergei bange, skottende hen til sin Kammerat, der laa og vred sig, som om han var bleven skoldet.

»Du er da ogsaa en løjerlig en, — du kunde jo bare have sagt til, hvis der var noget, du helst havde været fri for at høre om.«

»Du bliver ved med at pine mig — og hvorfor? Betragter du mig som en Fjende, kun som en Fjende?« hviskede Mitrii hæst.

»En underlig Fyr er du, Broder, en løjerlig en,« brummede Sergei baade forbavset og fornærmet. »Ved jeg maaske noget? Jeg kender virkelig ikke din Sjæl.«

»Aa, forstaa dog, at jeg vil glemme alt dette, glemme min Skændsel for hele Livet. — Pinen er grusom, og grusomme er I Mennesker! Jeg gaar min Vej — aa for evigt gaar jeg min Vej, jeg holder det ikke længere ud.«

»Ja, gaa du bare din Vej,« lød Sergeis Stemme, efterfulgt af en tordnende Skælden; men paa én Gang brød han af, faldt sammen og satte sig ned; det var øjensynligt, at han var stærkt grebet af Mitrijs voldsomme Sjælsoprør, som han ikke engang forstod.

»Halløj, derhenne, det er Jer, jeg raaber paa! Har I mistet Hørelsen?« Silan Petrovs Raab drønedede ud over Floden — »Hvad er der ivejen med Jer, hvad tager I Jer for? Hvad Pokker er der ivejen?«

Silan Petrov kunde vist godt lide at bryde den tunge Stilhed med sin tætte, stærke Bas, der var saa fuld af Kraft og Sundhed. Raabene strømmede ud af hans Mund, det ene efter det andet, rystede den varme og fugtige Luft og faldt knugende over Mitrijs sygelige Skikkelse, som atter stod ved Aaren.

Sergei, der tog kraftigt til Genmæle, brugte samtidig halvhøjt de groveste Skældsord, han kunde finde.

To Stemmer brød Nattens Stilhed, vækkede den og rystede den; snart flød de sammen i en eneste Tone, som Lyden fra en stor Messing-Trompet, snart hævede de sig

til Falset, svømmede i Luften, fjærnere og fjærnere og forsvandt.

Saa blev der igen stille.

Hvor Skyerne skiltes, sendte Maanen sine gyldne Straaler ned paa den mørke Vandflade, hvor de spillede et kort Minut for saa at forsvinde i det klamme Mørke.

Flaaden gled videre — i Mulmet og Tavsheden.

II

Ved en af de forreste Aarer stod Silan Petrov, klædt i en bred, rød Skjorte med opknappet Halslinning, saa at man kunde se hans kraftige Hals og det haarede Bryst, der saå saa stærkt ud som en Ambolt. Et sort, men dog noget graasprængt Haar hang som en tæt Manke ned over hans Pande, og under den lo et Par sorte, livlige, brune Øjne.

Hans Skjortearmer, der var smøgede op, blottede de muskelstærke Arme, som kraftigt førte Aaren.

Silan Petrov bøjede sig lidt forover, idet han med Blikket forsøgte at gennemtrænge det tætte Mørke.

I et Par Skridts Afstand fra ham stod Marja, og med et lykkeligt Smil skottede hun hen til sin Elskedes bredbrystede Skikkelse.

De tav begge; begge var de optagne af at iagttage: han — det fjærne, — hun — Udtrykket i hans bevægelige, skæggede Ansigt.

»Det maa vist være et Baal, Fiskerne har tændt!« siger han, idet han vender sig lige mod hende. »Naa, det er ligemeget, lad os bare holde vor Kurs,« og mens han bruger Styreaaren kraftigt, staar hans varme Aande som en Sky ud i Luften.

»Anstreng dig nu heller ikke for meget, Maschurka,«

vedbliver han, da han ser, at hun foretager de samme anstrengende Bevægelser med sin Aare.

Med sorte, tindrende Øjne og røde Kinder, bare Ben og klædt i en Dragt, som klæber sig vaad til hendes Legeme og fremhæver hendes fyldige Former, vender hun sig mod ham og siger:

»Du skaaner mig da ogsaa altfor meget; jeg har det da saa godt, at jeg maa takke Vorherre for det.«

»Jeg elsker dig — men jeg skaaner dig ikke,« —
— Silan trækker paa Skuldrene.

»Men du behøver slet ikke at skaane mig,« svarer hun udfordrende.

Saa tav de begge, mens de vekslede begærlige Blikke.

Under Prammen nynnede Floden sin ensformige Melodi. Et eller andet Sted i Land begyndte Hanerne at gale.

Næsten umærkeligt gyngende gled Prammene fremad, derhen, hvor Mørket begyndte at vige, og hvor Skyerne antog skarpere Omrids og lysere Farver.

»Silan Petrovitsch! Ved du, hvorfor de jamrede sig derhenne? Jeg ved det, du, jo, jeg ved det. Det var Mitrij, der beklagede sig over os til Sergej, som talte ondt om os.«

Marja stirrede forskende ind i Silans Ansigt, der nu var mørkt og trodsigt.

»Nu, ja, hvad saa?« spurgte han koldt.

»Aa, ingenting,« — svarede hun.

»Naa, saa behøvede du da heller ikke at sige noget.«

»Bliv bare ikke vred — —«

»Paa dig! Aa, en Gang imellem kunde jeg have Lyst til at blive det, men jeg mangler Energi dertil.«

»Elsker du din Maschka?« hviskede hun overgivent og bøjede sig hen imod ham.

Silan rømmede sig udtryksfuldt, og idet han rakte sine stærke Arme ud imod hende, hviskede han mellem Tænderne: »Saa kom dog, tir mig ikke!«

Og kælen som en Kat smøg hun sig blødt ind til ham.

»Nu faar vi jo igen Flaaden ud af Kurs,« hviskede an, idet han kyssede hendes brændende Læber.

»Saa, nu maa det være nok, det bliver jo lyst nu — man kan se os,« — og hun gjorde Tegn med Hovedet mod de bagerste Pramme, mens hun prøvede paa at gøre sig fri; men han trykkede hende endnu stærkere i sin ene Arm, mens han med den anden førte Aaren.

»Hvis de kan se, saa lad dem bare se! Lad alle se det, jeg er lige glad. At jeg synder, det ved jeg. Naa, men hvad saa, jeg skal nok aflægge Regnskab for Vorherre. — Hans Hustru har du nu alligevel ikke været — fri er du altsaa — han har ingen Ret over dig . . . Det er tungt for ham, det ved jeg — men for mig da? Eller mener du maaske, at det var noget, man skulde gøre sig til af, det at være sin Svigerdatters Elsker? Men alligevel, selv om du ikke er hans Hustru, saa er det dog en Skam, med den Anseelse jeg nyder — er det dog saa ikke grusomt for mig? Er det ikke en Synd overfor Gud? Jo en Synd er det, jeg ved det, og alt har jeg overtraadt. Derfor — der staar: Man lever kun én Gang i Verden, og man kan dø hvad Dag, det skal være. Ak Marja! Kun én eneste Maaned skulde jeg have ventet med at lade Mitrij gifte sig. Saa havde alt dette ikke eksisteret. Saa havde jeg straks efter Anficias Død sendt Brudehververe til dig, og dermed havde alt været, som det burde — efter Loven, uden Synd og Skam. Fejlen var min, og denne Fejl vil tage mange Aar af mit Liv, bringe mig Døden, længe før jeg skulde vente den.«

Silan Petrov talte roligt og bestemt, og hans energiske Ansigt afspejlede en Jærnvilje, og det var, ligesom om han allerede nu forberedte sig paa at forsvare sin Ret til at elske.

»Ja, ja, det er godt, gør dig nu ikke for mange Bekymringer, der har saamæn været talt om det mere end

én Gang,« hviskede Marja, og idet hun gjorde sig fri for hans Favntag, tog hun atter fat paa sin Aare.

Han begyndte at arbejde voldsomt som for at gøre en Ende paa denne Tunghed, der laa knugende over hans Bryst og formørkede hans smukke Ansigt.

Det var ved at dages, og Skyerne, der nu begyndte at sprede sig, sneg sig over Himlen, som om de ikke vilde gøre Plads for den opgaaende Sol.

Flodens Vand blev klarere og antog et koldt Skær af mat Staal.

»Forleden Dag kom han igen til mig — Fader, sagde han, er det ikke en Skam og Skændsel baade for dig og mig? Forlad hende — han mente dig,« lo Silan Petrov — »forlad hende, sagde han, kom dog til dig selv. — Min kjære Søn, svarede jeg, gaa din Vej, hvis du har dit Liv kært. Jeg skal flaa dig i Stykker som en raadden Klud. Der skal ikke blive noget som helst tilbage af din Dyd. Til Ulykke for mig selv har jeg sat dig i Verden, dit vanartede Menneske. Han skælvede. Fader! er det da mig, der er skyldig? Ja, skyldig er du, du usle Myg — fordi du er en Sten paa min Vej. Skyldig er du, fordi du ikke forstaar at holde paa din Ret. Du er et raaddent Aadsel. Havde du endda ikke været en syg Stakkel, saa kunde man have slaet dig ihjel, men ikke engang den Udvej har man. Det gør mig ondt for dig dit ulykkelige Spøgelse. Han gav sig. Aa, Marja, hvor Menneskene dog er blevne ynkelige.

En anden en — ja, han havde hurtigt slidt sig ud af Strikken, men vi — vi bliver i den; ja maaske vil vi ovenikøbet trække den til for hinanden.«

»Hvad er det, du snakker om?« spurgte Marja, idet hun med Angst betragtede ham, som han stod dér, kæmpestærk, mørk og kold.

»Aa, aa, — døde han blot — det er netop det — kunde han bare dø — det var det, der vilde passe bedst! saa vilde alt være i Orden. Saa vilde jeg give min Jord

til dine Slægtninge for at stille dem tilfreds — og vi to, vi kunde rejse til Sibirien — eller til Kuban. Og naar der blev spurgt om, hvad du var for en — saa var du selvfølgelig min Kone. — Et saadant Dokument skulde vi nok faa anskaffet. I en eller anden Landsby kunde jeg saa aabne en Butik, og saa kunde vi da leve, og saa vilde vi bønfalde Vorherre om Tilgivelse for vor Synd. Meget til at leve for behøvede vi jo ikke! Og saa vilde vi hjælpe Mennesker i deres Kamp for Livet, og de vilde hjælpe os med at berolige vor Samvittighed. — Vilde det ikke være godt, hvad Mascha?»

»Jo,« sukke hun, kneb Øjnene sammen og blev tankefuld.

De tav en Stund — Vandet rislede

»Udtæret er han — maaske dør han snart« — sagde Silan Petrov hult.

»Aa ja, Gud give, at det maatte ske snart,« sagde saa Marja, idet hun slog Kors for sig.

Gennem Skyerne brød Foraarssolens Straaler frem, spillede paa Vandet i Regnbuefarver og i Farver af Guld. Og Vinden blæste op, alt sitrede og smilte, den blaa Himmel kiggede frem mellem Skyerne og spejlede sig i Floden.

Og de store Skybanker var nu bag ved Prammene.

Dér havde de samlet sig i en tung, mørk Masse, og de laa ubevægelige og ligesom vankelmodige over den brede Flod, som om de betænkte sig paa, om de skulde drage bort fra denne straalende Foraarssol, der var saa rig paa Lys og Glæde, eller om de skulde vælge Vejen mod deres Fjender, Snefnoggene i den kolde Vinternat, som ikke var flygtet i Tide for Foraaret.

Men foran Prammene var der ren og klar Himmel, og Solen steg straalende lys fra Flodens purpurgylde Bølger op mod Himlens blaa Hvælving.

Til højre for Flaaden saå man den bjærgfulde Bred kantet med grønne Skove, og til venstre paa den mod-

satte Bred et blegt, smaragd-grønt Tæppe — Enge oversaaede med Brillanter af Dug.

Luften fyldtes af en Duft af saftig Jord og spirende Græs og Naaletræers harpiksagtige Aroma.

Silan Petrov kastede Blikket hen mod de bagerste Aarer, hvor Sergej og Mitrij stod som fastnagiede. Men paa Grund af Afstanden kunde han endnu ikke skelne deres Ansigtstudtryk.

Derfra så han hen paa Marja. Hun frøs og krøb sammen ved sin Aare.

Solen kastede en Rigdom af Straaler over hende, mens hun stod dér skuende fremefter med taarefyldte Øjne, idet der om hendes Læber spillede det gaadefulde og fortryllende Smil, som gør enhver Kvinde — selv om hun ikke er smuk — henrivende og attraaværdig.

»Hold Øjnene aabne, Børnlille,« tordnede Silan Petrov af sine Lungers fulde Kraft, idet han følte sit brede Bryst udvides af Energi og Mod.

Og det var, som om hans Raab vakte alt.

Længe lød Ekkoet tilbage fra de høje Bredder.

KONOVALOFF

1896

Da jeg adspredt løb en Avis igennem, stødte jeg paa Navnet — Konovaloff; det interesserede mig, og jeg læste følgende:

»Natten til i Gaar hængte en Mand ved Navn Alexander Ivanovisch Konovaloff sig i det herværende Fængsels Fællesstue paa Ovnsplædet; han var 40 Aar gammel. Selvmorderen var bleven arresteret i Pskov for Landstrygeri og bleven sendt til sit Hjemsted efter Etappe-Forordningen. Ifølge Fængsels-Øvrighedens Udtalelse var dette Menneske altid stille, tavs og tankefuld. Aarsagen til Konovaloffs Selvmord, saaledes sluttede Fængselslægen, maatte være Melankoli.«

Jeg læste denne korte Bemærkning i »petit«; — Bekendtgørelser om Smaafolks sørgelige Endeligt plejer man at trykke med Smaaskrift; — jeg læste den og tænkte, at det muligvis kunde lykkes mig at finde den Aarsag, der havde drevet dette tankefulde Menneske i Døden, og til at belyse den noget klarere, da jeg havde kendt ham og boet sammen med ham. Maaske havde jeg ikke engang Ret til at tie: — han var en prægtig Fyr, en af dem, som man ikke tidt træffer paa sin Vej gennem Livet.

— Da jeg første Gang traf Konovaloff, var jeg atten

Aar. Jeg arbejdede den Gang i et Brødbageri som Haand-
langer. Bagersvenden havde været Soldat ved Militær-
musiken; han drak Brændevin, saa det var en Gru, og han
ødelagde tidt Dejgen. Naar han var fuld, udsendte han
Lyde gennem Læberne, som om han blæste paa Trompet,
og han trommede med Fingrene paa alt, hvad han kunde
raa fat i. Naar Bagermesteren gjorde ham Bebrejdelser
for, hvad han havde ødelagt, eller fordi Varerne ikke var
færdige i rette Tid, blev han rasende og grov, skældte ham
frygteligt ud, og ved saadan en Lejlighed paaberaabte han
sig altid sit musikalske Talent.

»Jeg skulde have ladet Dejgen staa for længe?« skreg
han, mens hans lange, røde Overskæg strittede, og mens
han smaskede med Læberne, som var tykke og altid vaade.
— »Skorpen er brændt, Brødet er ikke gennembagt! Aa,
du! gid Pokker havde dit skeløjede Spøgelse. Er jeg
kommen til Verden for den Slags Arbejde! — Gid Fanden
vilde tage dig og dit Bageri — jeg — jeg er Musiker!
Forstaar du? Det er hændt, naar Alten slog sig paa Flasken,
at jeg maatte spille Bratsch; sad Hoboen i Arrest — saa
blæste jeg Hobo; var Kornet à Piston syg, hvem skulde
saa træde i hans Sted? Selvfølgelig Sutschkoff? Til
Tjeneste, Deres Velbaarenhed! Tjim ta—ram, ra dadi!
Men hvad er du? et Bondebæst! Lad mig saa faa min
Afregning!«

Og Bagermesteren, der var lasket og oppustet, med
Øjne begravede i Fedt og med et kvindagtigt Ansigt, stam-
pede i Gulvet med de smaa, tykke Ben og hylede af
Raseri:

»Din Dagdriver! Klodrian, saadan en gudsfornægtende
Judas! Du gode Gud! hvorfor har du dog straffet mig
saa haardt ved at sende mig saadant et Menneske paa
Halsen?« Med Hænderne hævede mod Himlen brølede
han pludseligt op, saa det formelig gjorde ondt i Ørerne:
»Men dersom jeg nu lader dig sætte fast for Spektakler?«

»Vil du lade Czarens og Fædrelandets Tjener bringe

paa Stationen?» hvinede Soldaten og gik nu løs paa Bagermesteren med knyttede Næver. Denne retirerede, mens Fraaden stod ham ud af Munden, og samtidig skældte han ud. Det var alt, hvad han kunde gøre, for det var i Sommertiden, en Tid, hvor det i Volga-Byerne var svært at finde en dygtig Bagervend.

Næsten daglig gaves saadanne Scener tilbedste. Soldaten drak, ødelagde Dejgen og spillede forskellige Marsche og Valse eller »Nummere«, som han kaldte det, og Bageren rasede, og som Følge heraf kom jeg til at slide for to, hvad der ikke var megen Mening i, men det var saa meget des mere trættende.

Det glædede mig, da der en Dag forefaldt følgende Optrin mellem Soldaten og Bageren:

»Naa, Soldat!« sagde Bageren, da han traadte ind i Bageriet med et Ansigt, der straaede af Tilfredshed, og med Øjne, som smilede onskabsfuldt — »naa, Soldat! faa nu Munden paa Gled! lad os faa en Afmarsch!«

»Hvad er der nu ivejen?« spurgte Soldaten gnavent; han laa paa Kisten med Dejg og var som sædvanlig halv fuld.

»Gør dig klar til Afmarsch, Korporal!« triumferede Bagermesteren.

»Hvorhen?« spurgte Soldaten og satte Benene paa Gulvet; han mærkede, der var Ugler i Mosen.

»Hvorhen du selv vil, — mod Tyrkerne eller mod Englænderne . . .«

»Hvordan skal det forstaas?« skreg Soldaten hidsigt.

»Det skal du forstaa saadan, at jeg ikke vil beholde dig en Time længer. Gaa oven paa og faa din Afregning, og gaa saa til alle Verdens fire Hjørner, om du vil! Marsch!«

Soldaten var vant til at kunne tumle den holdningsløse Mester, og denne sidste Ordre gjorde ham næsten ædru, for han indsaa jo nok, hvor vanskeligt det vilde blive for ham at finde en anden Plads.

»Aa, du lyver vist?« sagde han uroligt og rejste sig op.

»Gaa nu! Gaa, siger jeg! . . .«

»Skal jeg gaa?«

»Forsvind!«

»Naa, jeg er altsaa færdig?« Soldaten rystede bittert paa Hovedet; »først suger du alt mit Blod ud af mig, og saa smider du mig paa Porten; jo, det er net; det er smukt . . . Aa, saadan en Edderkop!«

»Jeg, en Edderkop?« brølte Bageren.

»Ja, du! en blodsugende Edderkop, det er du!« sagde Soldaten med Eftertryk og gik saa vaklende ud af Døren.

Bageren lo onskabsfuldt, og hans Øjne straaledede af Glæde.

»Nu kan du se, hvor du kan faa dig en Plads! Hm — ja — Alle Vegne har jeg berettet om dig, min lille Ven, og det saadan, at selv om du vilde tjene gratis, var der ingen, der vilde tage dig; det er der sørget for.«

»Har De allerede fæstet en ny Svend?« spurgte jeg.

»En ny? Den ny — han er gammel! han har været min Haandlanger — det er en Knop; han er Guld værd; men han er ogsaa en Drukkenbold ligesom den anden; — men han har nu sine Perioder . . . Naar han nu kommer, begynder han at arbejde, og i en tre, ja fire Maaneder kiler han paa som en Bjørn. Søvn og Hvile kender han ikke, og Betaling forlanger han ikke; man kan give ham, hvad man vil. Og han synger saa melankolsk, min Bro'r, at det næsten ikke er til at holde ud — at det bliver én saa tungt om Hjærtet. Han synger og synger — og saa begynder han igen at drikke.«

Bageren sukkede og slog haabløst ud med Haanden.

»Og har han først begyndt paa det — saa er der ikke noget, der kan holde igen paa ham. Han drikker, til han bliver syg, eller til han har drukket alt op, saa han ikke har Klæder paa Kroppen . . . Saa bliver han nok flov,

for saa forsvinder han som en ond Aand for Røgelse. . . .
Naa, der er han jo . . . Er du kommen for at blive her,
Lesa?»

»Ja, jeg er!« svarede en dyb Stemme fra Døren.

Lænet til Dørstolpen stod en høj, bredskuldret Mand paa henved tredive Aar. Efter Dragten at dømme saå han ud som en Lazaron, efter Skikkelsen og Ansigtet var han en Type paa en virkelig Slaver, paa et sjældent Eksempel af denne Race. Han var iført en rød Bomuldsskjorte, som var utrolig smudsig og forrevet, vide Lærredsbukser, og paa Fødderne havde han — paa den ene Resterne af en Gummi-galosche og paa den anden en afskaaret Læderstøvle. Hans lys-blonde Haar var filtret, og der strittede Spaaner, Halm-straa og Papirstumper i det; alle disse Sager fandtes ogsaa i hans prægtige blonde Skæg, der som en Vifte bredte sig over hans Bryst. To store, blaa Øjne lyste i hans smalle, blege og udmattede Ansigt, og de saå med et venligt Smil paa mig. Hans Læber, der var smukke, men blege, smilede ogsaa under det blonde Overskæg paa en Maade, som om de vilde sige:

»Se, saadan er jeg . . . døm mig ikke . . .«

»Kom kun, Saschok; her har du en Haandlanger,« sagde Mesteren, mens han gned sig i Hænderne og venligt saå hen paa den nye Svends mægtige Skikkelse. Denne gik et Skridt frem og rakte mig sin lange Arm med den kæmpemæssige, brede Haand; vi hilste paa hinanden; han satte sig paa Bænken, strakte Benene fra sig, saå paa dem og sagde til Bageren:

»Nikolaj Nikititsh, du kommer til at købe mig to Skjorter, saa jeg kan have noget at skifte med, og saa Sko — og noget Lærred til en Hue.«

»Vær bare ikke bange! du skal faa det altsammen! Huer har jeg, og Skjorterne og det øvrige kommer iaften. Bestil du noget saa længe; jeg kender dig jo og ved, hvad du kan; jeg skal ikke lade dig vederfares Uret . . . der er ingen, der gør Konovaloff Fortræd, for han gør selv

ikke ondt mod nogen som helst. Jeg er da ikke noget Uhyre? Jeg har selv arbejdet og ved nok, hvorledes Peberrod kan faa Taarerne frem i Øjnene paa én . . . Naa, Børnlille, saa bliver I altsaa her — men nu gaar jeg.»

Vi blev alene tilbage.

Konovaloff sad tavs paa Bænken og lo, idet han så sig omkring. Bageriet var i en Kælder med hvælvet Loft, og dets tre Vinduer var lavere end Gaden udenfor. Lys var der kun lidt af, men til Gengæld var der nok af Fugtighed, Smuds og Melstøv. Langs med Væggene stod lange Trug, et med færdig Dejj, et andet med Dejj, der først skulde hæve sig, — et tredje tomt. Ned over hvert Trug faldt en trist Lysstribe fra Vinduerne.

En vældig Ovn optog en Tredjedel af Bageriet, og ved Siden af den laa paa det snavsede Gulv Sække med Mel. I Ovnen blussede lange Favnestykker; de kastede deres Skin hen paa den graa Væg, rystede og skælvede, som om de uden Lyde fortalte noget. Den indestængte Luft lugtede af Surdejj og Fugtighed. Det hvælvede, tilrøgede Loft ligesom tyngede paa os, og Dagslyset og Ildskæret fra Ovnen skabte en ubestemt og for Øjnene trættende Belysning.

Ind gennem Vinduerne trængte Støj og Støv.

Konovaloff lagde Mærke til alt dette, sukkede og halvt vendt imod mig spurgte han sørgmodigt:

»Har du arbejdet længe her?«

Jeg fortalte ham hvor længe. Saa tav vi og skulede til hinanden.

»Det er jo et rent Fængsel!« — sukkede han. —

»Skal vi ikke gaa ud i Porten til Gaden, saa kan vi sidde lidt dér.«

Vi gik derud og satte os paa Bænken.

»Her kan man da aande. Jeg kan ikke saadan paa én Gang vænne mig til denne Afgrund . . . det kan jeg ikke. Jeg kommer lige fra Havet, saa kan du nok forstaa

. . . Ved det kaspiske Hav har jeg arbejdet i Fiskerlejerne
. . . og fra et saadant Hav er jeg dumpet ned i en Grøft.«

Med et bedrøvet Smil saå han hen paa mig; saa tav han og betragtede opmærksomt de spadserende og kørende. Hans klare, blaa Øjne var sørgmodige.

Mørket faldt paa; i Gaden var der lummert, støjende og støvet, og Skygger lagde sig over Husene. Konovaloff sad med Ryggen mod Muren; han havde lagt Armene over kors og lod Fingrene glide gennem sit Skægs silkebløde Haar. Jeg betragtede fra Siden hans ovale, blege Ansigt og tænkte paa, hvad han i Grunden var for et Menneske; men jeg turde ikke spørge ham, fordi han var min Overordnede, og saa fordi han indgød mig en besynderlig Respekt.

Hans Pande var delt af tre fine Furer; men somme Tider udglattedes de og forsvandt. Jeg vilde saa gerne vide, hvad dette Menneske tænkte paa.

»Nu maa vi ind. Det er vist paa Tide at sætte den tredje Surdejg op. Jeg kan sætte den op, mens du ælter den anden, og saa kan vi begynde paa Brødene.«

Da vi havde vejet Dejgen og lagt et Bjærg op af den, æltet den anden og sat Dejg op til den tredje, satte vi os til at drikke Te. Konovaloff stak Haanden ind paa Brystet og spurgte mig:

»Kan du læse? Dér, læs det!« han rakte mig et sammenkrøllet og smudsigt Ark Papir.

»Kære Sascha!« læste jeg, »jeg sender dig Hilsen og tusinde Kys. Jeg har det kun daarligt, og alt er saa trist; med Utaalmodighed venter jeg paa den Dag, da jeg skal rejse bort med dig og leve sammen med dig; jeg er saa led og ked af dette væmmelige Liv, skønt jeg i Begyndelsen syntes om det. Det kan du godt forstaa, og det gik ogsaa op for mig selv, da jeg lærte dig at kende. Vær god og skriv snart til mig; om det saa end kun er et lille Brev, vil jeg blive glad for det. Nu kun paa Gensyn, men ikke Farvel, du min Sjæls kære Ven. Jeg gør dig ingen

Bebrejdelser, tiltrods for at jeg er vred paa dig, fordi du var saa styg at rejse bort uden at tage Afsked med mig. Fra dig har jeg dog ellers ikke mødt andet end godt. Du er den første, der har været saadan imod mig, og det skal jeg aldrig glemme. Kan du ikke gøre alt, hvad der staar i din Magt, Sascha, for at jeg kan slippe ud. De andre derinde har sagt til dig, at jeg vilde løbe bort fra dig, hvis jeg slap ud, men det skal du ikke tro, det er den rene Usandhed; naar du blot vilde have Medlidenhed med mig, naar jeg saa kommer ud, skal jeg følge dig som din Hund. Det er jo en let Sag for dig — men alene kan jeg ikke, naar du var gaaet fra mig, græd jeg over mig selv, men det fortalte jeg dig ikke. Paa Gensyn. Din Kapitolina.«

Konovaloff tog Brevet fra mig og krammede det grublende i den ene Haand, mens han med den anden snoede sit Overskæg.

»Kan du skrive?«

»Ja, jeg kan!«

»Har du Blæk?«

»Ja!«

»Saa skriv du for Guds Skyld et Brev til hende! Hun maa jo tro, at jeg er en Skurk — og at jeg helt har glemt hende . . . tag og skriv!«

»Det skal jeg gærne, om du vil, straks . . . Hvem er hun?«

»En Prostitueret! . . . du kan jo selv se, at hun skriver om at slippe ud. Det er altsaa Meningen, at jeg overfor Politiet skal forpligte mig til at gifte mig med hende; saa faar hun sit Pas tilbage, og hun afleverer sin Bog, og saa er hun fri. Forstaar du?«

Efter en halv Times Forløb var jeg færdig med et rørende Brev.

»Naa! lad mig saa høre, hvad du har skrevet!« sagde Konovaloff utaalmodig.

»Nu skal du høre!«

»Kapa! tro ikke, at jeg er en Skurk, og at jeg allerede skulde have glemt dig. Nej, glemt dig, det har jeg ikke, men lige rent ud sagt — jeg var begyndt at drikke, og jeg havde drukket alting op; men nu har jeg faaet mig en Plads, og imorgen skal jeg tage Forskud paa min Løn og sende Penge til Filip, som saa vil sørge for at faa dig ud. Pengene vil nok strække til til Rejsen. Paa Gensyn. Din Aleksander.«

»Ja—a,« sagde Konovaloff og kløede sig i Hovedet, »jeg synes ikke, at det er særlig godt. Der er jo hverken noget om Medlidenhed eller om Taarer i Brevet. Og saa bad jeg dig jo om at skælde mig dygtigt ud . . . men det har du ikke gjort!«

»Nej, men hvad skulde det ogsaa til?«

»Naturligvis, for at hun kunde se, at jeg skammer mig og indrømmer, at jeg er skyldig. Men hvad er dette her? Det er, som havde du blot spildt nogle Ærter — — saadan har du skrevet. Du maa sætte nogle Taarer til.«

Der var ikke andet for mig at gøre end at sætte Taarer til, og jeg fik det gjort med Held. Konovaloff var tilfreds, lagde Haanden paa min Skulder og sagde inderligt:

»Se, nu er det godt! Tak skal du have! Du er et godt Menneske, og vi skal nok komme ud af det sammen.«

Dette tvivlede jeg ikke om, og jeg bad ham fortælle mig noget om Kapitolina.

»Om Kapitolina? — Hun er en lille Pige — næsten et Barn. Hun er en Købmandsdatter fra Vjatka . . . men hun kom paa Afveje, og det gik jo længer jo værre. Saa kom hun ind i saadant et Hus — du ved! Jeg kom derhen — og så hende, der ikke var andet end et Barn, og jeg tænkte: Du gode Gud! Kan det være muligt! Saa gjorde jeg hendes Bekendtskab. Hun — gav sig til at græde. Jeg trøstede hende og sagde: hold blot ud lidt endnu. Vent bare, saa skal jeg nok se at faa dig ud

herfra. Og fra min Side var alt parat, baade Pengene og alt andet . . . Men saa begyndte jeg at drikke og fandt mig selv i Astrakan. Derfra kom jeg hertil. En eller anden havde givet hende Underretning om mig, og saa fik jeg Brev fra hende dér.«

»Har du nu i Sinde,« spurgte jeg, »at gifte dig med hende?«

»Hvordan kunde jeg dog det? — naar jeg lider af periodisk Drukkenskab? Det blev en rar Brudgom! Nej, jeg vil se at faa hende ud; saa kan hun gaa, hvorhen hun vil. Saa kan hun nok faa sig en Plads — og maaske komme paa ret Køl igen.«

»Ja, men . . . hun vil jo være hos dig?« . . .

»Det er noget, hun siger. Kvinderne — de er alle sammen ens. Jeg kender dem; jeg har truffet mange af forskellig Stand, endog en Købmandsfrue — hun var rig; jeg var Staldkarl i en Cirkus; — hun fik Kig paa mig og spurgte, om jeg vilde være Kusk hos hende. Jeg var dengang saa ked af denne Cirkus og slog derfor til. — Naa og saa, — saa begyndte hun at gøre sig lækker for mig. Hus havde de, Heste og Tjenerskab; de boede som Grever. Hendes Mand var lille og tyk ligesom vor Mester, men hun var slank, smidig som en Kat og varmbloedig. Naar hun omfavnede mig og kyssede mig paa Munden, var det, som om hun heldte gloende Kul i mit Hjærte, og tidt, naar hun trykkede sine Læber mod mine, saa græd hun, saa hendes Skuldre rystede. Naar jeg saa spurgte: »Hvad er der dog ivejen, lille Vera?« svarede hun: »Du er endnu kun et Barn, Sascha, og du forstaar intet.« Hun var god — og hun havde Ret i, at jeg intet forstod. Jeg ved godt, at jeg er meget dum; hvad jeg gør, det forstaar jeg ikke. I al den Tid, jeg har levet — har jeg aldrig tænkt over »hvorledes«.

Og da han tav, så han hen paa mig med vidt opspilede Øjne. I Blikket var der, om ikke Frygt eller Spørgsmaal, saa dog noget uroligt og grublende, som

gjorde hans tiltalende Ansigt sørgmodigere og endnu smukkere.

»Men hvorledes blev du saa af med hende?« spurgte jeg.

»Jo, ser du! Undertiden falder der et saadant Tungsind over mig, ja, min Bro'r, i den Grad, at jeg næsten ikke kan udholde at leve. Saa er det, som om jeg var ganske alene i hele Verden, og at der foruden mig ikke fandtes noget som helst levende. Og alt er mig saa modbydeligt — saa at sige alt! og jeg bliver mig selv og alle Mennesker til Byrde; om alt skulde dø — jeg vilde ikke udstøde et Suk. Det maa vist være en Sygdom . . . med den begyndte jeg at drikke — før drak jeg ikke. — Et saadant Tungsind greb mig, og jeg sagde til Købmandsfruen: Vera Michajlovna! slip mig, jeg holder det ikke ud. Er du ked af mig? spurgte hun, og hun lo, forstaar du, saa underligt. Nej, det er jeg ikke, men jeg taber Magten over mig selv. Hun forstod mig ikke straks, begyndte at skrigge op og at komme med Bebrejdelser, men saa forstod hun, og hun bøjede sit Hovede og sagde: naa, saa gaa da! — og hun græd. Hendes Øjne var mørke, og hendes Hud var mørk. Haaret var sort og kruset. Hun var ikke af Købmandsslægt, hendes Fader havde været Embedsmand. . . . Hm — ja — det gjorde mig ondt for hende, og jeg følte mig samtidig væmmelig ved mig selv. Hvorfor havde jeg givet mig i en Kvindes Vold? Det er uforstaaeligt. — Hun kedede sig naturligvis med saadan en Mand — han lignede en Sæk Mel . . . Hun græd længe — nu var hun kommen til at holde af mig. — — Jeg forkælede hende: jeg kunde tage hende paa mine Arme og vugge hende i Søvn. Hun sover, og jeg sidder og ser paa hende. Naar et Menneske sover, er det saa godt og saa ligefremt — — det aander og smiler og intet andet. Men det hændte ogsaa, naar vi boede paa Landet, at vi kørte ud i Skoven — hun holdt mest af, at vi kørte alt, hvad Remmer og Tøj kunde holde — og naar vi saa kom til en afsides Plet,

bandt vi Hesten og satte os i det kølige Græs. Hun lod mig lægge mig med Hovedet i hendes Skød, og hun læste saa for mig af en eller anden Bog.

Jeg lyttede og lyttede, og til Slut faldt jeg i Søvn. Det var gode Ting, hun læste, udmærket gode; jeg glemmer aldrig den — om den stumme Gerasim og hans Yndlingshund*). Han, som var stum, var et stakkels Menneske, og der var ingen andre end hans Hund, der holdt af ham. Naar nogen lo eller gjorde Nar af ham, tog han altid sin Tilflugt til Hunden. . . . Det var en meget trist Fortælling — ja! Det var fra Livegenskabets Tid . . . Hans Herskerinde sagde til ham: Du umælende, vil du se at faa den Hund druknet, den hyler jo! — Naa, Gerasim gik, tog en Baad og roede ud med Hunden Naar hun kom hertil, skælvede jeg som et Espeløv. Aa, Gud! Det, der for et Menneske er det dyrebareste i Verden, det dræber man! Hvor alt er besynderlig indrettet! Aa — en forunderlig Fortælling — men sand — og det er godt. Der ér virkelig saadanne Mennesker til, hvis hele Verden findes i et eller andet — i en Hund for Eksempel. Men hvorfor i en Hund? Fordi der ikke findes nogen, der kan elske dette Menneske, men Hunden holder af det; helt uden Kærlighed er det ikke muligt for et Menneske at leve, — derfor har det ogsaa faaet en Sjæl, for at det skal kunne elske . . . Hun læste mange forskellige Ting for mig. Hun var en prægtig Kvinde, og det gør mig endnu saa ondt for hende . . . Havde mit Tungsind ikke draget mig, saa var jeg ikke gaaet fra hende, førend hun selv havde villet det, eller førend hendes Mand havde opdaget vort Forhold. God var hun — se, det var det vigtigste; det vil sige, hun var ikke god, fordi hun skænkede mig Gaver, nej men — hun var god af Hjærtet. Naar hun kyssede mig — saa var hun Kvinde som enhver anden Kvinde . . . men undertiden kunde der komme en saadan

*) Af Turgenjeff.

blød Stemning over hende — og saa var det forunderligt, saa god hun kunde være. Hun saå lige ind i Sjælen og fortalte, som var hun min Barnepige eller min Moder, og saa var jeg overfor hende fuldstændig som et Barn paa fem Aar. — Og alligevel forlod jeg hende — fordi jeg led af Tungsind, der ligesom drev mig bort . . . Lev vel, Vera Michajlovna — sagde jeg — og tilgiv mig. — Farvel, Sascha! — sagde hun. Og — var det ikke underligt — — hun blottede min Arm op til Albuen, og saa satte hun sine Tænder i Kødets. Jeg var lige ved at skribe, for hun bed næsten et helt Stykke ud — i tre Uger gik jeg med en daarlig Arm, og der er endnu Mærker at se deraf.«

Han trak Ærmet op over sin kraftige, muskelstærke Arm, som var hvid og smuk, og viste mig den, idet han smilte aabenhjærtig og sørgmodig. I Huden, dér hvor Albuen bøjer, var et tydeligt Ar synligt — to Halvcirkler, der næsten berørte hinanden i Spidserne. Konovaloff betragtede dem, og smilende rystede han paa Hovedet.

»Ja, underlig var hun, hun bed mig til Erindring om sig.«

Jeg har før hørt Fortællinger af denne Slags. Enhver »barbenet« har engang haft til Veninde en »Købmandsfrue« eller »en Dame af den dannede Klasse«, ja næsten hos hver eneste »barbenet« forekommer denne Købmandsfrue eller Dame i utallige Variationer som en fuldstændig fantastisk Skikkelse med de mest forskellige legemlige og sjælelige Egenskaber. Har hun den ene Dag glade blaa Øjne, saa kan man vente, at hun en Uge efter viser sig med taarefyldte sorte Øjne. Og i Almindelighed fortæller den »barbenede« om hende i en skeptisk Tone og med en Masse Enkeltheder, der ikke taler til hendes Fordel.

Men den Historie, Konovaloff fortalte mig, tvivlede jeg ikke paa, som paa de andre, jeg tidligere havde hørt. Der klang i den noget saa sandt — og der var i den helt nye Ting for mig — disse Oplæsninger af Bøger, dette barnlige i Konovaloffs mægtige Skikkelse.

Jeg kunde tænke mig denne fine Kvinde sovende i

hans Arm, lænende sit Hoved til hans brede Bryst — dette var smukt og overbeviste mig endnu mere om, 'at hans Beretning var sand. Endelig udelukkede hans Tales bedrøvede og bløde Tone ved Erindringen om Købmandsfruen enhver Tvivl. En virkelig »barbenet« taler aldrig om Kvinder i en saadan Tone — han søger kun at bevise, at der ikke er den Ting paa Jorden, som han er bange for at binde an med.

»Hvorfor tier du? Tror du ikke, det er sandt?« spurgte Konovaloff, og hans Stemme lød urolig. Han kastede sig paa Melsækkene. I den ene Haand holdt han et Glas Te, med den anden glattede han sit Skæg. Hans blaa Øjne stirrede forskende og spørgende paa mig, og Rynkerne paa hans Pande traadte tydeligere frem . . .

»Du maa tro mig . . . Hvorfor skulde jeg dog lyve? Det er sandt, min Bro'r, at Landstrygeren er en Mester i at fortælle Historier . . . man kan ikke fortænke ham deri . . . Naar et Menneske aldrig har haft det godt i sit Liv, saa digter han sig noget godt til og udgiver det for virkeligt, hvad der ikke kan skade nogen. Han fortæller og tror tilsidst selv derpaa og er glad derved. Mange lever paa dette, og der er ikke noget at stille op dermed . . . Men hvad jeg har fortalt dig, er Sandhed. Og er der noget usandsynligt deri? En Kvinde lever og keder sig og er Askepot . . . Jeg var ganske vist kun Kusk, men for en Kvinde betyder det ikke noget, om man er Kusk, en fin Herre eller Officer — for hende er vi alle Mænd. Et tarveligt Menneske er endog noblere, mere samvittighedsfuldt! Og jeg er tarvelig . . . Kvinderne forstaar mig — de ved, at jeg ikke gør dem Fortræd — det vil sige, at jeg ikke ler af dem bagefter. Se, naar en Kvinde har fejlet, saa er der ikke noget, hun frygter mere end Spot og Haan. De skammer sig mere, end vi gør. Naar vi har faaet vor Vilje, kan vi godt gaa ud paa Gader og Torve og rose os af, hvorledes vi har faaet den eller den Taabe til at gaa i Vandet . . . Men hun har ingen Steder

at gaa hen, hendes Fejl er der ingen, der vil prise hende for. Selv de dybest sunkne Kvinder, min Bro'r, har mere Skamfølelse end vi Mænd.«

Jeg hørte paa ham og tænkte: Er dette Menneske virkelig sig selv bevidst, naar han kan tale paa en saadan Maade, der slet ikke passer til ham.

Det var mig, som om en varm Taage lagde sig over mig og rensede mit Hjærte, der paa den Tid allerede var tilstrækkelig tilsmudset af Livets Urenheder.

Brændet i Ovnén var brændt ud, men noget glødende Kul kastede en skælvende rødlig Plet paa Væggen i Bageriet. Gennem Vinduet lyste et lille Stykke blaa Himmel og to Stjerner. Den ene af dem var stor og skinnede som en Smaragd, den anden tæt ved var næppe synlig.

Der var gaaet en Uge, og Konovaloff og jeg var Venner.

»Du er en oprigtig Fyr, og det er godt!« sagde han og klappede mig med sin store Haand paa Skulderen.

Hans Maade at arbejde paa var et rent Kunststykke. Man skulde blot se ham, naar han tumlede med et Stykke Deig, idet han rullede det ud i et Trug, eller naar han bøjede sig ned over det og æltede det med de muskelstærke Arme begravede lige indtil Albuerne i den elastiske Masse.

I Begyndelsen, da jeg saå, hvor hurtigt han kastede de raa Brød, som jeg næppe kunde naa at lange ham fra Truget, ind i Ovnén, var jeg bange for, at han skulde sætte det ene oven paa det andet; men da han havde fyldt tre Ovne, og ikke et eneste af de 120 Brød — struttende og brune — havde faaet den mindste Bule, forstod jeg, at jeg hér havde med en Artist i Faget at gøre. Han elskede at arbejde, og han reves med af Arbejdet, var bedrøvet, naar Ovnén bagte daarligt, eller naar Dejgen

hævede sig langsomt, blev vred og skældte ud, naar Melet var fugtigt, men var barnlig glad, naar Brødene kom ud af Ovnen, som de skulde være, trinde, høje, tilpas brunede og med en tynd, sprød Skorpe. Det hændte, at han kunde tage det mest vellykkede Brød fra Spaden og kaste det fra den ene Haand til den anden, og mens han brændte sig paa det, lo han glad og sagde til mig:

»Hvor det er blevet smukt — det har vi to lavet!«

Og mig glædede det at se paa dette Kæmpebarn, som lagde hele sin Sjæl ind i Arbejdet . . .

En Dag sagde jeg til ham:

»Sascha, man fortæller, at du skal kunne synge saa smukt!«

Han blev alvorlig og bøjede sit Hoved.

»Ja, jeg synger . . . men det er kun sjældent, at Lysten dertil kommer over mig. Naar jeg begynder at blive i daarligt Humør, synger jeg — og begynder jeg med at synge, bliver jeg melankolsk. Saa, tal ikke om min Sang til nogen . . . Synger du ikke selv? Aa, du løjerlige Fyr! Du skal blot være taalmodig — saa begynder jeg maaske igen . . . Foreløbig kan du fløjte — senere skal vi to synge sammen. Ikke sandt?« Jeg sagde naturligvis ja — og fløjtede, naar jeg fik Lyst til at synge. Men undertiden kunde jeg ikke lade være med at nynne i Skægget, mens jeg æltede min Dejj og rullede mine Brød. Saa hørte Konovaloff paa mig og bevægede Læberne, og efter nogen Tids Forløb erindrede han mig om mit Løfte. Men imellem sagde han bøst til mig:

»Hold nu op med den Støj!«

En Gang tog jeg en Bog ud af min Kiste, satte mig tilrette ved Vinduet og begyndte at læse . . .

Konovaloff sov udstrakt paa et Dejjtrug; men Støjen af Bladene, naar jeg vendte dem over Øret paa ham, fik ham til at aabne Øjnene.

»Hvad handler den Bog om?«

Det var om »Podlipoftsi« af Reschotnikoff.

»Aa, læs højt!« bad han.

Og saa gav jeg mig til at læse, siddende i Vindueskarmen, mens han satte sig tilrette paa Truget med sit Hoved lænet mod mine Knæ. Undertiden saå jeg ud over Bogen og ind i hans Ansigt og mødte hans Blik — indtil nu har jeg ikke glemt det — hans Øjne var vidt opspilede, spændte og opmærksomme. Munden var halvaaben og lod to Rækker hvide Tænder til Syne. Hele hans lyttende, ubevægelige og opmærksomme Stilling gjorde mig godt, og jeg bestræbte mig for saa tydeligt og anskueligt som muligt at læse Sisojkas og Pilas sørgelige Historie for ham.

Omsider blev jeg træt og lukkede Bogen.

»Er du allerede færdig?« spurgte Konovaloff hviskende.

»Der er omtrent Halvdelen tilbage.«

»Vil du ikke nok læse den hele højt for mig?«

»Jo, med Fornøjelse.«

»Aa—!« Han greb med sine Hænder om Hovedet og gav sig til at rokke frem og tilbage paa Truget. Han vilde sige noget, aabnede og lukkede Munden, sukkede som en Blæsebælg og kneb Øjnene sammen. At min Oplæsning skulde gøre en saadan Virkning, havde jeg ikke ventet, og jeg forstod det ikke.

»Hvor du dog læser smukt!« hviskede han. »Med forskellige Stemmer . . . Som om de alle var levende! . . . Baade Aprosjka og Pila . . . Jeg var nær ved at le . . . men jeg holdt mig. Hvad sker der saa videre? Hvor rejser de hen? Aa, Herre Gud! hvert et Ord er jo sandt. Det er jo, som var det den rene Virkelighed . . . virkelige Bønder . . . aldeles som man ser og hører dem . . . Ved du hvad, Maksim? Lad os gaa ind og bage, saa kan du bag efter læse videre.«

Vi gav os til at arbejde og gjorde de næste Brød færdige. Saa læste jeg i syv Kvarter op af Bogen. Derefter holdt vi atter Pausse. — Ovnene havde bagt færdig;

vi tog Brødene ud, satte andre ind, æltede mere Dejj og satte mere Dejj op . . . Alt dette blev udført med feberagtig Hast og næsten, uden at der blev sagt et Ord. Konovaloff, der havde rynket Brynene, gav mig sine Ordre i Enstavelsesord og skyndte sig, som om det galdt Livet.

Henad Morgen var vi færdige med Bogen, men da var min Tunge ogsaa som lammet.

Konovaloff, som sad overskrævs paa en Sæk Mel, stirrede tavs frem for sig med et betaget Udtryk, mens han støttede sine Albuer mod Knæerne.

»Var den god?« spurgte jeg.

Han rystede paa Hovedet, kneb Øjnene sammen og sagde hviskende:

»Hvem har digtet den?« Hans Øjne straaledede saa forundrede, at Ord ikke kan beskrive det, og hans Kinder blussede.

Jeg fortalte ham, hvem der havde skrevet Bogen.

»Sikken et Menneske! Hvor han har truffet alt paa et Haar! Hvad? Det er helt gribende. Det tager ens Sjæl helt — saa levende er alt beskrevet. Men hvad fik han, Digteren, saa for at have skrevet den?«

»Hvad mener du?«

»Fik han ikke for Eksempel en eller anden Belønning eller saadant noget?«

»Ja, men hvad skulde han i Grunden belønnes for?« spurgte jeg, mens jeg selv havde en underfundig Hensigt dermed.

»For hvad? Bogen — er jo som en Retsakt. Den bliver gennemlæst og bedømt: Pila, Sisojka . . . hvad er det for Fyre . . . Alle vil faa ondt af dem, det er ulykkelige Mennesker . . . og hvilket Liv de maa leve . . . men . . .«

»Men hvad?« . . .

Konovaloff saå forlegen paa mig og sagde frygtomt:

»Der maatte da kunne gøres et eller andet for dem. De er dog Mennesker, og de bør dog hjælpes.«

Som Svar herpaa holdt jeg et helt Foredrag for ham — men det gjorde ikke den forønskede Virkning.

Konovaloff faldt i Tanker, sænkede Hovedet, rokkede med hele Kroppen og gav sig til at sukke; ikke med et Ord forstyrrede han mig i mit Foredrag. — Omsider blev jeg træt og gjorde en Pāvse.

Konovaloff løftede Hovedet og saå fortabt paa mig.

»Saa fik han altsaa ikke noget?« spurgte han.

»Hvem?« spurgte jeg, idet jeg ganske havde glemt, at Talen var om Ræschothnikoff.

»Forfatteren!«

Og uden at afvente mit Svar greb han Bogen og vendte og drejede den forsigtigt mellem sine Hænder; han aabnede og lukkede den og lagde den saa fra sig med et Suk:

»Hvor alt dog er forunderligt, Herre!« sagde han halvhøjt. »Der er en, der har skrevet en Bog . . . Papir med en Mængde smaa Tegn . . . det er det hele. Han har skrevet den og . . . er han død?«

»Ja, han er død« . . . svarede jeg tørt.

Den Gang hadede jeg Filosofi og endnu mere Metafysik, men Konovaloff, der ikke kendte mine Anskuelser, vedblev:

»Digteren er død, men Bogen lever og bliver læst og bliver omtalt. Og man hører efter og faar at vide: Der levede en Gang nogle Mennesker — Pila, Sisojka og Oprosjka — og det gør en ondt for disse Mennesker, endskønt man aldrig har set dem, og de aldrig har været noget for en. Maaske gaar der snesevis af den Slags Mennesker om paa Gaden, og *du* ser dem, men ved intet om dem — og *du* har ikke noget med dem at skaffe . . . de gaar og gaar . . . Men i Bogen er de ikke virkelige . . . og alligevel gør det *dig* saa ondt for dem, at det formeligt piner *dit* Hjærte . . . Hvordan skal man kunne forstaa det?

. . . Men døde Digteren saa uden Belønning? Fik han slet ikke noget?»

Jeg blev vred og gav mig saa til at fortælle ham om Digternes Belønninger.

Konovaloff hørte paa mig med et forfærdet Udtryk i de opspilede Øjne, mens han medlidende bevægede Læberne.

»Sikke Forhold!« sukede han af et fuldt Hjærte, og tyggende paa sit Overskæg sænkede han bedrøvet Hovedet ned mod Brystet.

Saa fortalte jeg ham om den skæbnesvangre Rolle, Beværtningen spiller i den russiske Literats Liv, om de store og sande Talenter, der var gaaede til Grunde ved Brændevinen — deres møjsommelige Livs eneste Glæde.

»Ja, men drikker da saadanne Folk?« spurgte Konovaloff næppe hørligt. I hans vidt opspilede Øjne lyste baade Mistro til mig og Forfærdelse og Medynk for disse Mennesker. »De drikker! — Er det, naar de har skrevet Bøger, at de slaar sig til Drik?«

Jeg svarede ikke.

»Det er naturligvis efter . . .« afgjorde Konovaloff. »Menneskene lever — og faar Indblik i Livet — og bliver smittede af andres Sorger. Deres Øjne maa være underlige — og Hjærtet ogsaa . . . De lærer Livet at kende til Bunds — og saa bliver de tungsindige — og deres Tungsind udgyder de i Bøger. Men det hjælper dem ikke, fordi — Hjærtet er blevet berørt, og af dette kan man ikke — selv med Ild — udbrænde Sorgen . . . Det eneste, der er tilbage, er at dyppe det i Brændevin . . . Og saa drikker de . . . Er det ikke sandt, hvad jeg siger?«

Jeg indrømmede ham det, og det ligesom gav ham nyt Mod.

»Og naar det skulde være retfærdigt,« vedblev han, »burde de jo belønnes! Fordi de forstaar mere end andre og paaviser andre deres Fejl og Mangler. Se nu for Eksempel mig. — Hvad er jeg? . . . Barbenet, halvnøgen —

en Drukkenbold, som har gaaet meget ondt igennem. Mit Liv er uden nogen som helst Berettigelse. Hvorfor er jeg til her paa Jorden, og hvem har mig nødig, naar man rigtig skal se efter? Jeg ejer ikke min egen Krog, har ingen Kone eller Børn . . . og ikke engang Lyst til nogen af Delene. — Jeg lever og sørger . . . og over hvad? Det ved jeg ikke. Det er, som om min Moder havde bragt mig til Verden blottet for alt det, andre Mennesker er i Besiddelse af og først og fremmest trænger til. Der er ingen Ting inde i mig . . . forstaar du? Hvordan skal jeg forklare det? . . . Jeg mangler Gnisten i Sjælen — Energien . . . noget mangler jeg — det er sikkert? Kan du forstaa det? . . . Naa, og saa lever jeg og søger efter dette »noget«, men hvad det er for noget, det ved jeg ikke.«

»Hvorfor siger du det?« spurgte jeg.

Han knugede Haanden mod Panden og saå paa mig i stærk Spænding, som om Tankerne arbejdede for at finde Form.

»Hvorfor? Aa . . . for det »urimelige« i Livet! — Ser du, jeg lever og har ingen Steder at gøre af mig selv — ikke det, jeg kan ty til . . . er det ikke et urimeligt Liv?«

»Naa, og hvad saa videre?« spurgte jeg ham, da jeg ikke forstod, hvilken Forbindelse der kunde være mellem ham og Digteren.

»Videre? . . . Mere kan jeg ikke sige dig . . . Men jeg tænkte, at naar en eller anden Digter vilde se nærmere paa mig . . . saa kunde han maaske forklare mig mit Liv . . . Tror du ikke?«

Jeg mente, at jeg var i Stand til at forklare ham det, og gav mig med det samme i Lag med Opgaven, der forekom mig meget simpel og klar.

Jeg begyndte med at tale om de sociale Forhold, om Betingelserne for Livet og Ulighederne deri, om Menneskene,

der var Livets Ofre — og om Menneskene, der var dets Offerpræster.

Konovaloff lyttede opmærksomt til. Han sad lige over for mig med Haanden under Kinden; hans store, blaa Øjne, der var tankefulde og kloge, blev efterhaanden ligesom duggede af Taage, mens skarpe Rynker traadte frem paa hans Pande; det var, som holdt han sit Aandedrag tilbage, helt optaget af Ønsket om at forstaa min Forklaring.

Dette smigrede mig. Med Varme udmalede jeg hans Liv for ham og beviste ham, at han alene ikke var Skyld i, at han var saadan, som han var, og at hans Eksistens var fuldtud berettiget i Kraft af Udviklingen. Han var et beklagelsesværdigt Offer for Livets Betingelser, et Væsen, der efter sin Natur var ligeberettiget med alle andre og med en lang Række af historiske Uretfærdigheder bag sig, der efterhaanden havde gjort ham til et socialt Nul. Jeg endte med at gentage:

»Du har ikke noget at bebrejde dig . . . Du har lidt Uret.«

Han tav og vendte ikke Øjnene fra mig; jeg saå, hvorledes de oplystes af et lyst og godt Smil, og med Utaalmodighed ventede jeg paa, hvad han vilde svare mig.

Et smukt Smil spillede om hans Læber, og med en blød, kvindelig Bevægelse strakte han sig hen imod mig, idet han lagde Hænderne paa mine Skuldre.

»Hvor du fortæller godt om alt dette, Bro'r! Hvor har du dog lært alt det? Er det altsammen af Bøger? Man kan mærke, at du maa have læst mange . . . Blot jeg ogsaa kunde læse dem . . . Og saa, hvad der er det bedste ved det hele — du har saadan en Medfølelse for alle . . . Det er første Gang, jeg har hørt nogen tale saadan. Og hvor forunderligt! Ellers beskylder Menneskene hverandre for den Modgang, de møder, men du giver — selve Livet og Livsforholdene Skylden. Forstaar jeg dig ret, saa er vi selv uden Skyld — er vi fødte til at være

»barbenede«. Ogsaa om Arrestanterne udtaler du dig saa forunderligt; de stjæler, fordi de ikke kan faa Arbejde, blot for at kunne leve. Hvor du dog er god og overbærende overfor alle! Du maa have et usædvanligt stort og varmt Hjærte!«

»Stop lidt!« sagde jeg. »Vil du give mig Ret deri — har jeg talt Sandhed?«

»Det ved du selv bedst — for du kan baade læse og skrive . . . Maaske har du Ret dér, hvor det drejer sig om andre . . . men naar nu Talen er om mig . . .«

»Om dig?« . . .

»Ja, jeg er jo noget helt andet igen . . . Hvem er Skyld i, at jeg drikker? Min Broder Paul drikker ikke; han har sit eget Bageri i Perm. Og skønt jeg er en lige saa god Arbejder som han, er jeg dog — Landstryger og Drukkenbold og har ingen anden Titel eller Lod i Livet . . . Og vi er dog Børn af den samme Moder. Han er endda yngre end jeg. Altsaa maa der i mig være noget, som ikke skulde være der . . . Jeg er ikke bleven født som andre Mennesker. Du siger, at alle Mennesker er ens: de fødes, lever den Tid, der er bestemt for dem, og dør saa. Jeg er nu kommen ind paa en særlig Sti . . . og jeg er ikke alene paa den — vi er mange dér — og vi er nogle Mennesker for os selv, nogle, der ikke kan henføres under en bestemt Kategori. Vi skal have en særlig Bedømmelse — særlige Love — og det meget strenge, for at vi kan blive udryddede. Vi er Skadedyr og staar kun andre i Vejen. Hvem har Uretten mod os? Vi staar os selv og Livet til Regnskab . . . fordi vi ikke føler nogen Lyst til at leve . . . Vore Mødre har avlet os i en ubejlejligh Stund. — Deri ligger det . . .«

Jeg var slaaet af denne uventede Tilbagevisning af mine Argumenter. Han — dette store Menneske med de klare Barneøjne — regnede sig saa ligefremt hen til den Klasse af Mennesker, som Livet ikke har behov og derfor bør udryddes, med et saa smilende Tungsind, at jeg var

aldeles bestyrtet over denne Selvkritik, som jeg ikke før havde truffet hos en »barbenet«, der i det væsentlige af Tilværelsen var løsrevet fra alt, fjendtlig overfor alt og rede til altid at prøve Styrken af sin bitre Skepticisme . . . Jeg har kun paa min Vej truffet Folk, som beskyldte alle og anklagede alle, og som altid søgte at tillægge onde Mennesker eller Skæbnen Skylden for deres sørgelige Liv. Konovaloff gav ikke Skæbnen Skylden, og jo mere jeg gjorde mig Umage for at bevise ham, at han var et Offer for Omgivelserne og for de sociale Forhold, desto paa-staaeligere hævdede han Skylden som sin overfor sig selv og sit triste Liv . . . Dette var originalt, men det gjorde mig gal. Han følte en Glæde i at hudflette sig selv, og hans Øjne straaledede af Tilfredshed, da han med klangfuld Stemme sagde til mig:

»Ethvert Menneske er sin egen Herre, og ingen uden jeg selv har Skylden, hvis jeg er en Skurk.«

I et Kulturmenneskes Mund vilde en saadan Udtalelse ikke have forbavset mig, eftersom der endnu ikke gives det Saar, man ikke skulde kunne finde i en »intelligents« sammensatte og forvirrede Organisme. Men af en »barbenets« Mund — selv om han ogsaa er en »intelligent« blandt de af Skæbnen forurettede, nøgne, sultne og onde Halvmennesker, halvt Dyr, der opfylder Byernes smudsige Rønner — saa var det dog forunderligt af en saadan »barbenets« Mund at høre slige Udtalelser. Man var tilbøjelig til at drage den Slutning deraf, at Konovaloff virkelig var en Undtagelse — men dette vilde jeg ikke gaa ind paa.

I det Ydre forekom Konovaloff --- indtil Bagateller — en som den mest typiske Vagabond; men jo længere jeg iagttog ham, overtlydede jeg mig om, at jeg havde at gøre med en Afart, der krydsede min Forestilling om de Mennesker, som man for lang Tid siden skulde have henregnet til en Klasse, og som fuldtud fortjente Opmærksomhed, umættelige, tørstende, onde og langt fra dumme, som de var.

Konovaloff og jeg diskuterede endnu ivrigere.

»Ja, men vent,« raabte jeg, »hvorledes er det muligt for et Menneske at holde sig oprejst, naar mørke Magter presser ham fra alle Sider?«

»Ved at gøre stærkere Modstand!« udbrød min Opponent heftigt med lynende Øjne.

»Ja, men hvad er der at stritte imod med?«

»Find dit Standpunkt, og strit saa imod!«

»Hvorfor strittede du da ikke imod?«

»Det er jo det, jeg siger dig, du forunderlige Menneske, at jeg selv er Skyld i min Ulykke! . . . Jeg har ikke fundet mit Standpunkt! Jeg søger, jeg længes . . . men jeg finder det ikke!«

Vi maatte dog til at sørge for Brødene, og vi gav os i Lag med Arbejdet, mens vi vedblev at søge at overbevise hinanden om Rigtigheden af vore Anskuelser. Selvfølgelig fik vi intet bevist, og trætte af Striden lagde vi os til at sove.

Konovaloff strakte sig paa Gulvet og faldt hurtigt i Søvn. Jeg havde lagt mig paa Melsækkene og saa dér oppe fra ned paa hans mægtige Skikkelse; han laa, saa lang han var, paa en Bastmaatte lige ud for Dejgtruget. Der lugtede af varmt Brød, sur Deig og Kulsyre, og ind igennem de støvede Ruder trængte det dæmrende Dagslys fra den graa Himmel. En Vogn rumlede, og Hyrden spillede paa sin Fløjte for at samle sin Hjord.

Konovaloff snorkede. Jeg saa paa, hvorledes hans brede Bryst hævede sig, og tænkte paa, hvorledes jeg hurtigst kunde vinde ham for min Tro, men fandt ikke paa noget og faldt i Søvn.

Da det blev Morgen, stod vi op, gav os i Færd med Dejgen og satte os til at drikke Te paa et af Trugene.

»Har du ikke en Bog?« spurgte Konovaloff.

»Jo, jeg har.«

»Vil du ikke læse lidt for mig?«

»Jo, gjerne.«

»Det er storartet! Ved du hvad? Naar jeg har været her en Maaned, faar jeg Løn af Mester — Halvdelen deraf giver jeg saa dig!«

»Til hvad?«

»Til Bøger . . . Køb til dig selv efter din Smag — og køb ogsaa — — et Par Stykker til mig. Men de til mig skal handle om Bønder, helst om saadanne som Pila og Sisojka. Og saa maa de være rørende — ikke nogle til at le af . . . Der er de Bøger, som er det bare Vaas; Paufilka og Filatka — endog med et Billede paa første Side — er Pjank. Saadant noget kan jeg ikke lide. Jeg har aldrig anet, at der eksisterede Bøger som dem, du har.«

»Vil du høre om Stenjka Rasin?«

»Om Stenjka? . . . Er den god?«

»Det er den!«

»Naa, saa kom med den!«

Og kort efter læste jeg Kostomaroffs »Stenjka Rasins Oprør« for ham. I Begyndelsen syntes dette episke Poem ikke at tiltale min skæggede Tilhører.

»Hvorfor er der nu ingen Samtaler her?« spurgte han og kiggede hen i Bogen. Og da jeg havde forklaret ham hvorfor, søgte han at skjule en Gaben, uden at det lykkedes ham, og flovt og brødebetyngt kom det fra ham:

»Aa, læs videre — det betyder ikke noget. Det var rent tilfældigt . . .«

Jeg kunde godt lide hans udprægede Finfølelse, og jeg lod, som om jeg ikke havde bemærket noget og ikke rigtig opfattet, hvad han talte om.

Men efterhaanden som Historikeren med sin Pensel kunstfærdigt malede Stepan Timofejitsch's Skikkelse, og »Fyrsten for de Frivillige fra Volga« voksede frem fra Bogens Blade, blev Konovaloff som født paany. Først kedelig og ligegyldig, med Øjne fortinnede af Søvn — saa lidt efter lidt — næsten umærkeligt for mig — viste han sig for mig forbavsende forandret. Han sad paa Truget

lige over for mig med Hænderne foldet over Knæerne og havde støttet sin Hage paa dem, saa Skægget dækkede hans Ben, og med begærlige Øjne, der saa besynderligt brændte under de strenge, sammentrukne Bryn, stirrede han paa mig. Der var ikke ét eneste Minde tilbage af den Barnlighed, som havde forbløffet mig; alt det ligefremme kvindeligt-bløde, som passede saa godt til hans gode, blaa Øjne, var nu vejet for et mørkt og stirrende Blik. Der var noget ildfuldt — og noget af en Løve i hans muskelstærke, sammenkrummede Figur.

Jeg saå hen paa ham og tav.

»Læs!« sagde han sagte, men indtrængende.

»Hvad siger du!«

»Læs videre!« gentog han. Hans Stemme lød paa samme Tid baade bedende og opbragt.

Jeg fortsatte, idet jeg af og til skottede hen til ham og saå, hvorledes han mere og mere kom i Fyr. Der var noget ved ham, som foruroligede og berusede mig — en underlig hed Taage. Bogen gjorde sin Virkning . . . Og i en Tilstand af nervøs Skælven — med en Forudanelse af noget usædvanligt — naaede jeg til det Sted, hvor Stenjka bliver grebet.

»Grebet!« bruste det ud af Konovaloff.

Smerte, Krænkelse, Vrede og Beredvillighed til at befri Stepan lød i det stærke Udbrud.

Sveden perlede paa hans Pande, og hans Pupiller udvidede sig saa besynderligt. Han sprang op fra Truget og stod høj og ophidset overfor mig og sagde, idet han lagde sin Haand paa min Skulder:

»Stop lidt! Læs ikke videre . . . Sig mig, hvad det bliver til . . . Nej, lad være, sig ikke noget! Bliver han henrettet? Hvad? Skynd dig — læs videre, Maksim!«

Man skulde have troet, at Konovaloff var Rasins kødelige Broder. Det var, som om nogle Blodets Baand — uopløselige og ikke slappede i de tre Hundrede Aar — indtil nu bandt denne »barbenede« til Stenjka, og at denne

»barbenede« med det sunde, stærke Legemes Kraft, med hele den tungsindiges Lidenskab, uden »Aandens Gnist«, følte med den for tre Hundrede Aar siden tilfangetagne, frie Falks Vrede og Smerte.

»Men læs dog, for Kristi Skyld!«

Jeg læste, og voldsomt betaget følte jeg, hvorledes mit Hjærte bankede, og sammen med Konovaloff gennemlevede jeg Stenjkas Tungsind. Og nu kom vi til Torturen.

Konovaloff skar Tænder, og hans blaa Øjne glinsede som Kul. Han laa helt ned over mig og flyttede ikke sine Øjne fra Bogen. Hans Aandedrag lød som en Storm bag mit Øre og blæste mig Haaret ned over Øjnene. Jeg rystede Hovedet for at kaste Haartjavserne tilbage. Konovaloff saà dette og lagde sin mægtige Haand paa mit Hoved.

»Her skar Rasin Tænder i den Grad, at han sammen med Blod spyttede dem ud paa Gulvet . . .« læste jeg.

»Nu kan det være nok! . . . Satans! . . .« skreg Konovaloff, rev Bogen ud af Hænderne paa mig, klaskede den af al Magt i Gulvet og satte sig paa den.

Han græd, men da han skammede sig over at udgyde Taarer, lod han, som om han kun brummede. Han havde gemt Ansigtet mellem Knæerne og hulkede, mens han tørrede Øjnene i sine Drejels-Bukser.

Jeg sad paa Truget overfor ham og vidste ikke, hvad jeg skulde sige for at berolige ham.

»Maksim!« sagde Konovaloff siddende paa Gulvet. — »Hvor forfærdeligt! Pila . . . Sisojka. Og saa Stenjka . . . hvad? Hvilken frygtelig Skæbne! . . . Og saadan som han spyttede Tænderne ud! . . . hvad?«

Og han dirrede af Sindsbevægelse.

Det var især disse Tænder, som Stenjka havde spyttet ud, der gjorde Indtryk paa ham, og han vedblev at tale om dem, mens han nervøst trak paa Skuldrene.

Vi var begge blevne ligesom berusede under Indtrykket af Torturens haarde og pinlige Billede, som var oprullet for os.

»Du maa læse den endnu engang for mig, hører du?« bad Konovaloff mig, idet han tog Bogen op fra Gulvet og rakte mig den.

»Men vis mig bare — hvor staar det om Tænderne?«

Jeg viste ham det, og han borede sit Blik ind i disse Linjer.

»Staar der nu ogsaa: Sine Tænder spyttede han ud sammen med Blodet? Og Bogstaverne er de samme som alle de andre? . . . Aa Gud! Hvor det maa have været frygteligt for ham . . . tilmed Tænderne . . . men hvad ender det saa med? Henrettelse? Aa Gud være lovet, at man dog henrettede ham.«

Han gav sin Glæde over Henrettelsen Luft med en saadan Lidenskab og en saadan Glands i Øjnene, at jeg næsten kom til at skælve over denne Medlidenhed, der saa inderligt ønskede den forpinte Stenjka Døden.

Hele denne Dag gled hen for os i en besynderlig Taage: vi talte uafbrudt om Stenjka, kom stadig tilbage til hans Liv — til Sangene, som berettede om ham og hans Tortur. Et Par Gange begyndte Konovaloff at synge med en klangfuld Baryton, men han holdt snart op.

Fra den Dag var vi knyttede endnu nærmere til hinanden.

Jeg læste endnu nogle Gange »Stenjka Rasins Oprør«, »Tarass Buljba«^{*)} og »Fattige Folk«^{**)} for ham. Tarass syntes min Tilhører nu meget godt om, men han kunde ikke forvinde det stærke Indtryk, som Kostomaroffs Bog havde gjort paa ham. Makar Djævuschkin og Varja forstod Konovaloff ikke. Udtryksmaaden i Makars Breve fandt han latterlig — overfor Varja forholdt han sig skeptisk.

*) Af Gogol.

**) Af Turgenjew.

»Sikken en! hun gør sig lækker for den gamle! Hun er snu. Men han . . . sikken et Skræmsel! Hold bare op — Maksim — med den Snak! — Det er der ikke noget ved . . . Han gør sig lækker for hende — og hun for ham . . . Det er kun at ødelægge Papiret . . . Der er hverken noget sørgeligt eller morsomt deri . . . og hvad er det saa skrevet for?«

Jeg mindede ham om »Podlipoftsy« af Ræschotnikoff, men han var ikke enig med mig heri.

»Pila og Sisojka — det er noget helt andet! Det er levende Mennesker, som lever og kæmper . . . men hvad gør disse? De skriver Breve . . . uf, hvor kedeligt! De er ikke virkelige Mennesker . . . kun opdigtede . . . Men sæt nu, at Tarass og Stenjka var gaaet i Kompagni . . . bevar os vel — hvad de vilde have faaet udrettet. Da vilde Pila og Sisojka . . . maaske ogsaa have faaet Mod.«

Han forstod sig kun daarligt paa Tidsperioder; i hans Indbildning eksisterede hans Yndlingshelte samtidig, kun levede to af dem i Usolje, en som »Lillerusser« og en ved Volga . . . Det lykkedes mig med Besvær at overbevise ham om, at dersom Sisojka og Pila var »rejt« ned ad Kama, saa vilde de ikke have mødt Stenjka, og i Fald Stenjka var »trukket ned over de donske Kosakker og Lillerussere«, da vilde han ikke have truffet Buljba.

Konovaloff blev ærgerlig, da han havde forstaaet. Jeg forsøgte at læse »Det Pugatschofske Oprør« for ham, for at se, hvorledes han vilde synes om Emeljka. Konovaloff kunde ikke lide Pugatschoff.

»Aa, den Skurk! — sikken en! Dækker sig bag det kejserlige Navn og er Oprører . . . og hvor mange Mennesker har han ikke ødelagt . . . den Hund! . . . Nej, Stenjka, han er af en anden Slags, Bro'r! Pugatsch — er en Orm og ikke noget som helst andet. Er der slet ingen Bøger, der ligner den om Stenjka? . . . Se efter . . . Men lad os blive fri for dette Kalvehovede Makar — han

er ikke til at udholde. Saa maatte du hellere endnu engang læse om, hvorledes man henrettede Stepan . . .«

Om Helligdagene fulgtes Konovaloff og jeg ud paa Engene paa den anden Side Floden. Vi tog lidt Brændevin, Brød og en Bog med, og allerede tidligt om Morgenens begav vi os paa Vej ud i fri Luft.

Vi syntes især godt om »Glasfabriken«; saaledes kaldtes et Hus, som laa ude paa en Mark ikke langt fra Byen. Dette havde tre Etager — Taget var styrtet ned — sønderbrudte Vinduer, Kældere, der hele Sommeren igennem stank af Smuds. Grønlig-graat, forfaldent og sunket i Knæ saå det over mod Byen gennem sine mishandlede Vinduesøjne og lignede en Vanfør, som Skæbnen havde været ond imod, og som var bleven forstødt fra Byen — ynkelig og døende. Aar efter Aar blev dette Hus undervasket af Vandet fra Højvandet; fra Taget og ned til Grunden var det dækket af en fugtig, grøn Skorpe, men beskyttet af et sandt Morads stod det, uforstyrret af Politiets hyppige Besøg, og gav tiltrods for det sammenstyrtede Tag Ly for adskillige mørke og husvilde Mennesker.

Dem var der altid nok af; lasede, sultne og skyende Dagens Lys boede de i denne Ruin som Ugler, og Konovaloff og jeg var altid velsete Gæster blandt dem, fordi vi begge medbragte store Hvedebrød fra Bageriet; endvidere købte vi paa Vejen dertil en hel Dunk Brændevin og et helt Trug fuldt af dampende Lever, Lunge, Hjærte og Kallun. For en to til tre Rubler beredte vi et flot Traktement for »Glasfolkene«, som Konovaloff kaldte dem.

De honorerede os for disse Traktements med Beretninger og Fortællinger, i hvilke en frygtelig, sjælerystende Sandhed fantastisk sammenbandedes med de mest naive Løgne.

Enhver Fortælling fremkom for os som et Væv, i hvilket de sorte Traade var de fremherskende — disse var Sandheden — de faa lyse Traade var Løgnene. Et saadant Væv faldt knugende smerteligt baade over Hjærte og

Hjærne, idet det virkede pinefuldt ved sin haarde, uensartede Tegning. »Glasfolkene« holdt af os paa deres Vis og var næsten altid opmærksomme Tilhørere. Engang læste jeg for dem »Hvem lever godt i Rusland?« —, og samtidig med en homerisk Latter hørte jeg mange interessante Udtalelser om dette Emne.

Ethvert Menneske, som har kæmpet med Livet og er bukket under for det, og som lider i Smudsets ubarmhjærtige Fangenskab, er mere Filosof end selve Schopenhauer, fordi en abstrakt Tanke aldrig kan faa en saa nøjagtig og livagtig Form, som en Tanke, der er umiddelbart presset ud af et Menneske ved Lidelser. Kendskabet til Livet hos disse Mennesker, som er blevne kastet over Bord, slog mig ved sin Dybde, og med Begærlighed lyttede jeg til deres Fortællinger, mens Konovaloff kun hørte efter for at sige imod og for at faa en Disput i Gang.

Efter at have hørt en saadan Beretning om et ulykkeligt Liv til Ende, fortalt af en eller anden fantastisk Eksistens med et ikke særligt tillidvækkende Ansigt, smilede Konovaloff tankefuld over Historien, der bar Præg af et Forsøg paa Forsvar eller Retfærdiggørelse, og rystede benægtende paa Hovedet. Dette blev der altid lagt Mærke til, da han gjorde det saa aabenlyst.

»Du tror mig ikke, Ljosa?« udbrød Fortælleren mismodig.

»Hvorfor skulde jeg ikke det? . . . Hvorfor skulde man tvivle! Selv om man ser, at én lyver, saa maa man tro paa ham, d. v. s. høre efter og søge at forstaa, hvorfor han lyver? Undertiden kan Usandhed bedre end Sandhed forklare et Menneske . . . Ja, og hvormeget sandt siger vi om os selv? Forsvindende . . . men lyve kan vi saa udmærket — er det ikke sandt?«

»Jo, det er sandt nok,« indrømmede Fortælleren . . .

»Men hvorfor rystede du saa alligevel paa Hovedet?«

«Hvorfor? Fordi du drager gale Slutninger . . . Du fortæller, som om *du* i hele dit Liv ikke havde skejet det

mindste ud, og det var andre, som havde besørget den Slags Ting. Hvorfor har du ikke gjort Modstand overfor din onde Skæbne? Og hvordan kan det være, at vi klager paa alle Mennesker — vi er jo selv Mennesker, som er udsatte for Kritik. — Man forstyrrer vort Liv, — altsaa har vi sagtens ogsaa forstyrret andres — ikke sandt? Det er ikke saa let at forklare.«

»Man skal skabe saadanne Livsforhold, at der kan være Plads for alle, saa den ene ikke staar den anden i Vejen.«

»Men hvem skal skabe saadanne Forhold?« spørger Konovaloff overlegent, og idet han frygter for at blive narret for Svaret, svarer han sig selv: — »Vi! Vi selv! Men hvorledes skulle vi dog kunne gøre det, naar vi ikke forstaar Livet, og dette altid har været vrangt for os. Resultatet, mine Brødre — det er — at det er os, det kommer an paa, og hvad vi er, det ved man jo . . .«

Man sagde ham imod og søgte at forsvare sine Anskuelse, men han blev paastaaeligt ved sit: Man har ikke Ret til at skyde Skylden over paa andre — det er altid os selv, der har Skylden. Det var yderst vanskeligt at faa ham bort fra dette Standpunkt og ligesaa vankeligt at til-egne sig hans Syn paa Menneskene. Paa den ene Side fandt han dem fuldt ud kvalificerede til Dannelsen af et frit Liv, paa den anden Side forekom de ham svage, af-fældige og aldeles udygtige til noget som helst — uden netop til at anklage hverandre.

Meget hyppigt endte saadanne i Middagsstunden paa-begyndte Meningsudvekslinger først henimod Midnat, og Konovaloff og jeg travede i Smuds indtil Knæerne og i Mørke hjem fra »Glasfolkene«.

En Gang var vi lige ved at drukne i et Morads, en anden Gang blev vi nappet ved en af Politiets Razziaer og maatte overnatte paa Politistationen sammen med en Snes forskellige Venner fra »Glasfabriken«, der efter Politiets Anskuelse var fordægtige Personer. Undertiden havde vi ikke Lyst til at filosofere; saa gik vi langt bort ud i

Engene, hvor der var smaa Søer, i hvilke det vrimlede af Smaafisk, som Højvandet om Foraaret havde bragt med sig derhen. Ud for Buskene ved Bredden af en af disse Søer tændte vi et Baal kun med det Formaal at forstørre Omgivelsernes Skønhed, og saa læste vi en Bog eller talte sammen om Livet. Men undertiden foreslog Konovaloff tankefuldt:

»Maksim! lad os se op paa Himlen!«

Vi lagde os saa paa Ryggen og stirrede op i det lyseblaa, bundløse Dyb over os. I Begyndelsen hørte vi Løvet Raslen omkring os, Vandets Skvulpen i Søen, mærkede Jorden under os og alt, hvad der omgav os . . . men efterhaanden var det, som om den blaa Himmel drog os til sig, indhyllede vor Bevidsthed ligesom i en Taage, vi mistede Fornemmelsen af at være til og følte os som løftede fra Jorden og svømmende i det himmelske Rum i en halvslumrende, beskuende Tilstand, og vi forsøgte ikke at forstyrre den, hverken med Ord eller Bevægelser.

Naar vi havde ligget saaledes i nogle Timer, vendte vi hjem til vort Arbejde, styrkede og forfriskede baade legemligt og sjæleligt ved dette Stævnemøde med Naturen.

Konovaloff elskede den med en inderlig, dyb Kærlighed, som kun gav sig Udtryk i hans Øjnes bløde Glans; og altid, naar han var ude paa Engene eller ved Floden, gennemstrømmedes han helt af en fredelskende, god Stemning, der endnu mere gjorde, at han kom til at ligne et stort Barn. Undertiden sagde han med et dybt Suk, naar han så op mod Himlen:

»Aa — hvor dejligt!«

Og i dette Udbrud var der altid mere Tanke og Følelse end i de mest veltalende Personers hos mange Digtere, for hvem det mere gælder om at holde Reputasjonen oppe blandt Publikum ved en elegant Beskrivelse af det skønne end af virkelig Kærlighed til Naturens uudsigelige og inderlige Skønhed . . .

Ligesom alt andet taber ogsaa Poesien sin hellige Ukunstlethed og Umiddelbarhed, naar den skal drives som Profession.

Dag gik efter Dag, og saaledes henrandt to Maaneder, i hvilke jeg havde talt meget med Konovaloff og læst meget for ham. »Stenjkas Oprør« havde jeg læst saa tit for ham, at han allerede udenad kunde fortælle Side for Side lige fra Begyndelsen til Enden.

Denne Bog var for ham bleven det samme, som et Æventyr undertiden kan blive for et Barn, der er modtageligt for Indtryk. Han gav de Ting, han havde at gøre med, Navne efter dens Helte; en Dag, da der faldt en Brødskaal ned fra Hylden og gik i Stykker, udbrød han vredt og forbitret:

»Aa — du . . . Hærfører!«

De mislykkede Brød blev kaldt »Frolka«, Gær benævnedes »Stenjkas Tanker«, og Stenjka selv var Pseudonymet for alt eksklusivt, stort, ulykkeligt og uheldigt.

Om Kapitolina, til hvem jeg havde forfattet og skrevet Brev den første Dag, jeg gjorde Konovaloffs Bekendtskab, talte vi i den sidste Tid næsten slet ikke

Jeg vidste, at han havde sendt hende Penge, adresserede til en vis Filip med Bøn om, at han hos Politiet skulde indestaa for Pigen, men hverken fra Filip eller fra hende var der kommet Svar.

Men pludselig en Aften, da Konovaloff og jeg skulde til at sætte Brød i Ovnen, gik Døren til Bageriet op, og fra den fugtige Gangs Mørke lød en hviskende Kvindestemme paa samme Tid frygtsom og spotsk:

»Undskyld . . .«

»Hvem ønsker De at tale med?« spurgte jeg, mens

Konovaloff, der havde sænket sin Spade, forvirret trak sig i Skægget.

»Maa jeg spørge — er det her, Bager Konovaloff arbejder?«

Nu stod hun paa Dørtrinnet, og Lyset fra Hængelampen faldt ned over hende. Under hendes hvide Tørklæde saås et rundt, kønt lille Ansigt med Opstoppennæse, runde Kinder med Smilehuller og smilende, fyldige, røde Læber.

»Jo — det er her!« svarede jeg.

»Ja her — hér« — pludseligt og glædestraalende kastede Konovaloff Spaden og fo'r med lange Skridt hen imod Gæsten.

»Saschenka!« sukkede hun ham imøde.

De omfavnede hinanden; Konovaloff maatte bukke sig dybt for at kunne gøre det.

»Aa, du . . . hvordan gaar det? Er det længe siden? Hvad? — Naa — nu er du fri? Det er da godt! Kan du saa se? Jeg sagde det jo nok . . . nu staar Vejen atter aaben for dig . . . Vær nu blot ved godt Mod!« strømmede det ud af Konovaloff, mens han endnu stod paa Dørtrinnet med Armen om hendes Hals og Liv.

»Maksim, du Bror, du kan nok klare dig alene idag, mens jeg sørger for Damen . . . Hvor er du taget ind?«

»Jeg er taget lige herind til dig!«

»Nej, det kan ikke lade sig gøre . . . her bager vi Brød — hér kan du ikke paa nogen Maade være! Vor Mester er det strengeste Menneske, man kan tænke sig. Vi maa se at faa et Værelse til dig et eller andet Sted ude i Byen.«

De gik. Jeg blev tilbage for at bage Brødene og ventede ikke at se Konovaloff førend om Morgenens, men hvor forbavset blev jeg ikke, da han allerede efter tre Timers Forløb vendte tilbage. Og endnu større blev min Forbavselse, da jeg saå hans Ansigt. Jeg havde ventet at se det straalende af Lykke — men det var surt, kedeligt og træt.

»Hvad er der ivejen med dig?« spurgte jeg stærkt interesseret.

»Ikke noget,« svarede han trist, og efter at have tiet lidt, spyttede han vredt.

»Nej, du — noget er der ivejen!« paastod jeg.

»Naa — hvad angaar det forresten dig?« svarede han træt og strakte sig, saa lang han var paa Truget

»Alligevel . . . alligevel . . . et Fruentimmer! . . . Dér har du det . . .«

Det kostede mig stort Besvær at faa ham til at forklare sig nærmere, men endelig gav han sig til at fortælle mig, med omtrent følgende Ord:

»Jeg siger dig — et Fruentimmer! Og havde jeg ikke været en Nar, saa havde jeg været fri for den Historie. Forstaar du! — Naa, og saa paastaar du, at et Fruentimmer ogsaa er et Menneske! — Ja, for saa vidt, at hun gaar paa Bagbenene, ikke æder Græs, kan tale og le. — Men alligevel hører hun dog ikke rigtigt til os . . . Nej! . . . Hvorfor? Det — ja jeg ved ikke rigtigt . . . Hør nu, hvad Kapitolina finder paa. — Jeg vil, siger hun, leve med dig som din Kone — være din Hund. — Er det ikke ufatteligt? Saa sagde jeg til hende: Min kære Pige — du er jo gal! tænk selv over, hvorledes skulde du kunne leve sammen med mig? For det første lider jeg af periodisk Drukkenskab; for det andet har jeg intet Hjem, for det tredje er jeg en Landstryger, som ikke har sit blivende Sted — og meget mere af den Slags sagde jeg hende. Men hun svarede — Drukkenskab, det blæser vi et Stykke. Alle Haandværkere drikker og har alligevel Koner; har du først en Kone, saa har du ogsaa et Hjem, og saa løber du ikke din Vej . . . Jeg svarede dertil: Kapa, ikke paa nogen Maade kan jeg indlade mig derpaa, fordi jeg sikkert ved, at jeg ikke forstaar at leve et saadant Liv, og at jeg aldrig vil lære det. Derpaa sagde hun: Saa springer jeg i Floden. Jeg kaldte hende en Taabe, men saa gav hun sig til at skælde ud og det til Gavns:

Saadant et Vrøvleho'de, Bandit, Bedrager, din lange Djævel! . . . Og saa begyndte hun at brøle. Hun tuder og bebrejder mig: Hvorfor fik du mig saa ud fra det Sted, naar du ikke vil vide af mig? Hvorfor har du lokket mig derfra, og hvor skal jeg gøre af mig selv? Din rødhaarede Idiot . . . Føj, hvad skal jeg nu stille op med hende?»

»Ja, men hvorfor har du da egentlig hjulpet hende ud derfra?» spurgte jeg,

»Hvorfor? Du er virkelig underlig! Det gjorde mig jo ondt for hende — og det maa det jo gøre alle, der ser et Menneske synke dybere og dybere. Men tænkt paa at gifte mig — det har jeg rigtignok ikke! Det tør jeg ikke indlade mig paa. Hvad for en Familiefader vilde jeg blive. — Havde jeg kunnet leve ordentligt, saa havde jeg ikke betænkt mig; jeg kunde have haft Udstyr — og meget andet. Men naar jeg nu ikke kan dy mig, hvor kan jeg saa indlade mig derpaa. At hun giver sig til at græde . . . det er naturligt . . . for det var jo trist . . . Men hvad skal jeg gøre? Gifte mig med hende kan jeg ikke.«

Han rystede paa Hovedet som for at give sit bedrøvede »kan jeg ikke« mere Vægt; saa rejste han sig fra Truget og gav sig til at gaa op og ned ad Gulvet med dybt sænket Hoved, mens han med begge Hænder rev sig i Haar og Skæg.

»Maksim!« bad han ydmygt, »kunde du ikke gaa til hende og sige hende, hvordan det forholder sig . . . hvad? Du gaar nok, Br'or!«

»Hvad skulde jeg da sige til hende?«

»Sig hende hele Sandheden! . . . Sig . . . han kan ikke . . . Du kan sige, at han lider af en fæl Sygdom!«

»Det var en rar Sandhed den!« lo jeg.

»Hm, ja . . . det er jo rigtignok ikke sandt . . . Men det er en god Grund ikke sandt? Og jeg som ikke et Øjeblik havde tænkt paa Giftermaal! Hvad skulde jeg stille op med en Kone?«

Ved disse Ord slog han fortvivlet og raadvild ud med

Haanden — det var tydeligt, at han ikke begreb, hvad han skulde med en Kone. Og uagtet det komiske ved hans Fremstilling af Sagen, kunde jeg dog ikke lade være med at beskæftige mine Tanker med den dramatiske Side i min Kammerats og denne Piges Situation. Konovaloff blev ved med at gaa frem og tilbage i Bageriet, dybt reflekterende.

»Og hvor hun nu er mig væmmelig, det er ligefrem en Gru! Det er, som vilde hun suge mig ind i sig, drage mig ud i ligesom et bundløst Morads. Sikken en, hun vil have sig en Mand! hun er ikke saa dum endda.«

Det var Landstrygerens Instinkt, der talte i ham, en evig urolig Higen efter Frihed — efter den Frihed, der nu var bleven gjort Attentat paa.

»Næ, mig fanger man ikke paa en Orm, dertil er jeg for stor en Fisk!« — udbrød han pralende. »Naar jeg først tager fat, saa . . . skulde jeg?« og han standsede midt paa Gulvet, smilede og faldt i Tanker. Jeg iagttog Spillet i hans Ansigt og prøvede paa at gætte, hvad han havde bestemt sig til.

»Maksim! Lad os gaa til Kuban!«

Dette havde jeg ikke ventet. Jeg havde nogle literær-pædagogiske Hensigter med ham: jeg havde glædet mig til at lære ham at læse og i det hele taget lære ham alt det, som jeg paa den Tid selv kunde. Det havde været morsomt at se, hvad der var blevet ud deraf . . . Han havde lovet mig ikke at røre sig af Pletten hele Sommeren, hvilket maatte lette min Opgave, og nu pludseligt . . .

»Nej, nu vrøvler du vist!« sagde jeg noget overrasket til ham.

»Ja, hvad skal jeg ellers gøre?« spurgte han.

Jeg gav mig til at tale til ham om Kapitolinas Opførsel imod ham og sagde, at det maaske slet ikke var saa alvorligt ment, som han indbildte sig det, og at han skulde vente og se Tiden an.

Og det viste sig, at han ikke skulde vente længe.

Vi fortsatte vor Samtale siddende paa Gulvet foran Ovnene med Ryggen mod Vinduerne. Det var nær Midnat og et Par Timer, siden Konovaloff var kommen tilbage. Pludselig hørte vi en Klirren af Glas, og ned paa Gulvet faldt en stor Sten. Vi sprang forskrækkede op og vendte os mod Vinduerne.

— »Den ramte ikke!« — lød det hvinende imod ham. »Jeg sigtede daarligt, men jeg skulde . . .«

»Lad os gaa!« brummede en raa Stemme. — »Kom. Jeg skal nok senere — traktere ham.«

En fræk, hysterisk og drukken Latter, som sled i Nerverne, hvinede ned gennem den ituslaaede Rude.

»Det er hende!« sagde Konovaloff bedrøvet. Jeg kunde imidlertid ikke se andet end to Ben, der fra Fortovet hang ned i Lyskassen foran Vinduet. De famlede saa løjerligt i Hullet, som om de søgte at finde et Støttepunkt.

»Lad os gaa!« læspede den raa Stemme.

»Slip dog! hal dog ikke saadan i mig — jeg maa have mit Hjærte lettet,« og ovenpaa en Skælden ud, der ikke er til at referere, fulgte et »Farvel, Sascha, Farvel« . . .

Da jeg kom nærmere til Vinduet, kunde jeg se Kapitolina. Hun bøjede sig ned mod Ruden og søgte at kigge ind i Bageriet. Hendes forpjuskede Haar faldt ned over Skuldre og Bryst. Det hvide Hovedtørklæde hang ned til den ene Side, og hendes Liv var flaaet over Brystet. Hun var drukken og slingrede fra den ene til den anden Side, hikkede, skældte ud og hvinede hysterisk; hendes Ansigt var rødt, fordrukkent og vaadt af Taarer.

En høj Mandsskikkelse bøjede sig ned over hende, og med den ene Haand støttende sig til hendes Skulder, den anden mod Muren, brummede han:

»Lad os gaa!«

» — Sascha, du har ødelagt mig . . . husk det! Gid Fanden maatte tage din rødhaarede Rad! Gid du aldrig — ikke saa meget som en Time — maa faa Guds

Sol at se. Jeg haabede at kunne rette mig — men du lod mig i Stikken, din Skurk . . . nu har jeg faaet nok. Vi skal nok engang komme til at tales ved! — Haa — jeg tror, du har gemt dig! Du skammer dig nok! Din smudsige Karl . . . Sascha . . . kære . . .«

»Jeg har ikke gemt mig,« svarede Konovaloff bestemt og hult, idet han nærmede sig Vinduet og krøb op paa et Trug . . . »Jeg gemmer mig ikke . . . og du umager dig forgæves . . . Jeg vilde dig det kun godt — og troede, at jeg gjorde dig godt, men du optog det paa en anden Maade . . .«

»Sascha, kan du ikke slaa mig ihjel?«

»Hvorfor har du drukket dig fuld? Kunde du vide, hvad der kunde ske imorgen?«

»Sascha, Sascha, kast mig i Floden!«

»Saa nu er det nok! La' os gaa!«

»Skurk, hvorfor har du givet dig ud for et godt Menneske?«

»Hvad er det for et Kævleri? Hvad er der ivejen?«

Nattevægterens Fløjten blandede sig med Skænderiet, overdøvede det og døde hen.

»Hvorledes har jeg dog kunnet tro paa saadant et Afskum?« hulkede Pigebarnet.

Saa dinglede hendes Ben pludseligt, løftedes op og forsvandt i Mørket. Der lød Snakken og Støj:

»Jeg vil ikke paa Stationen! Sa—ascha!« hylede Pigebarnet fortvivlet.

Paa Gaden hørtes tunge Trin — saa Fløjten, Raaben og Skrig.

»Sa—ascha! Kæ—ære Sascha!«

Det lød, som om en blev ubarmhjærtigt mishandlet . . . Men Lydene fjærnede sig fra os, blev mere hule og forsvandt omsider helt.

Fortumlede, knugede af, hvad der i saa kort Tid var gaaet for sig, stirrede Konovaloff og jeg ud paa den mørke Gade og havde vanskeligt ved at komme til os selv oven-

paa al denne Graad, Skælden, Kommanderen og Stønnen. De enkelte Lyde lød for mine Øren endnu, men jeg havde vanskeligt ved at tro, at alt dette virkelig var gaaet for sig. Uendelig hurtigt endte dette lille triste Drama.

»Det var det!« sagde Konovaloff saa underlig kort og ligefremt, mens han endnu en Gang lyttede efter Lyde i den mørke Nat, der tavs og streng saå ind til ham gennem Vinduet.

»Hvor hun skældte mig ud!« fortsatte han bestyrtet efter et Øjeblikks Forløb, idet han forblev i den samme Stilling paa Truget, hvor han laa paa Knæ og stemmede Hænderne mod den skraa Vindueskarm. — »Paa Stationen kom hun — fuld — og sammen med en eller anden Bandit. Det var hun ikke længe om!« Han sukede dybt, krøb ned fra Truget, satte sig paa en Sæk og tog sig med begge Hænder om Hovedet; saa rokkede han lidt og spurgte mig hviskende: »Sig mig engang, Maksim, hvad er der dog sket? Jeg mener — hvad kan jeg gøre for, at det er gaaet saadan?«

Jeg udviklede for ham mit Syn paa Sagen. Han var selv Skyld i det hele. For det første burde det staa ham klart, hvad det var, han vilde -- og han maatte ogsaa straks fra først af tænke sig til, hvad der kunde resultere deraf. Dette havde han ikke forstaaet, og nu havde han Skandalen. Jeg var vred paa ham -- Kapitolas Stønnen og Skrig og det drukne — »La' os gaa!« . . . alt dette lød endnu for mine Øren, og jeg skaanede ikke min Kammerat.

Han hørte paa mig med sænket Hoved, og da jeg var færdig, saå han i Vejret, og paa hans Ansigt læste jeg Forfærdelse og Bestyrtelse.

»Naa, det er en net Historie!« udbrød han. »Naa, og hvad nu? Hvad skal jeg gribe til? Hvad skal jeg gøre med hende?«

Der var i Tonefaldet noget saa barnlig-rent i Overbevisningen om, at han havde forsyndet sig mod denne Pige —

og af Ubehjælpssomhed, at det straks gjorde mig ondt for min Ven, og jeg tænkte, at jeg maaske havde taget paa ham med for haarde Hænder.

»Og hvorfor fik jeg hende dog ogsaa ud derfra!« sagde Konovaloff angerfuld. — »Aa! hvor hun væltede sig over mig . . . men nu ved jeg, hvad jeg gør! Jeg gaar hen paa Politistationen — og faar fat i hende — og snakker med hende . . . Synes du ikke?«

Jeg bemærkede, at der vist næppe vilde komme noget godt ud af det. Hvad skulde han sige hende? — og dertil var hun vist fuld og sov.

Men han stod fast paa sit.

»Jeg gaar — ser du! Jeg ønsker hende det dog godt . . . hvordan det saa end gaar. Men hvad er saadan en som han, der var med, for hende? Jeg gaar derhen. Du klarer den nok hér, til jeg kommer.«

Saa tog han sin Hat paa Hovedet og forsvandt hurtigt ud af Bageriet uden at tage de Sko paa, i hvilke han ellers holdt af at lase sig.

Jeg besørgede, hvad der var at gøre, og lagde mig saa til at sove, men da jeg næste Morgen vaagnede og efter Sædvane kiggede hen, hvor Konovaloff plejede at sove, var han der endnu ikke.

Han kom ikke hjem førend henimod Aften — mørk, forpustet, med skarpe Rynker i Panden og med de blaa Øjne helt matte. Han saa ikke paa mig, men gik hen til Truget for at se, hvad jeg havde faaet bestilt; saa lagde han sig uden at sige et Ord paa Gulvet.

»Naa, fik du hende saa at se?« spurgte jeg.

»Det var vel derfor, at jeg gik . . .«

»Naa, og hvad saa?«

»Intet!«

Det var tydeligt, at han ikke *vilde* tale. Og da jeg var overbevist om, at hans Stemning snart vilde forandre sig, gad jeg ikke kede ham med mine Spørgsmaal. Hele denne Dag tav han, han sagde kun det, der var ganske

nødvendigt for Arbejdet. Han gik omkring i Bageriet med sænket Hoved og de samme taagede Øjne. Der var ligesom noget slukket i ham; han arbejdede langsomt og trægt, som lænkebunden af sine Tanker. Da det var bleven Nat, og vi allerede havde sat de sidste Brød i Ovnene og af Frygt for, at de skulde brændes, ikke turde lægge os til at sove, bad han mig:

»Aa — læs lidt om Stenjka!«

Da Pinslerne og Henrettelsen var det, der mest oprørte ham, begyndte jeg med Forsæt netop dér. Han lyttede; ubevægelig laa han paa Gulvet, og uden at blinke saå han op mod de tilrøgede Loftshvælvinger.

»Stenjka døde . . .« sagde Konovaloff langsomt. — »Og dog, paa den Tid var der til at leve. Livet var frit. Nu er der Stilhed og Fredsommelighed — vel at mærke, naar man ser det ude fra — Bøger og Læsning o. s. v., og dog lever Mennesket, uden at der er en eneste, der tager sig af det. Det er forbudt Mennesket at synde, men det er umuligt at lade være . . . For paa Gaderne er der Orden — og i Sjælene er der Oprør. Og ingen forstaar noget.«

»Naa, Sascha, hvad blev der saa af Kapitolina?« spurgte jeg.

»Hvad?« fôr han op. — »Med Kapka? . . . Færdig . . .« Han slog affærdigende ud med Haanden.

»Du har altsaa gjort det forbi?«

»Jeg? Nej . . . hun har gjort det forbi.«

»Hvordan det?«

»Meget simpelt — hun stod paa sit og vilde ikke høre andet — ganske som i gamle Dage . . . kun drak hun ikke før . . . men nu gør hun det . . . Tager du Brødene ud, for saa lægger jeg mig til at sove.«

Der blev stille i Bageriet, Lampen osede, undertiden knagede det i Ovndøren og i Skorperne paa de til Tørring paa Hylderne anbragte, færdigbagte Brød. Paa Fortovet lige overfor vore Vinduer passiarede Natvægterne. Og

endnu en besynderlig Lyd fra Gaden naaede af og til vore Øren, om det nu var et Skilt, der knagede, eller et Menneske, der gav sig —.

Jeg havde faaet Brødene ud og havde lagt mig for at sove; men jeg kunde ikke falde i Søvn og laa derfor med halvlukkede Øjne og lyttede til de forskellige Lyde i Natten. Pludselig ser jeg, at Konovaloff rejser sig, at han lister sig hen over Gulvet og fra Hylden tager Kostomarovs Bog, som han aabner og holder op for sine Øjne. Jeg kunde tydeligt se det tankefulde Udtryk i hans Ansigt og lagde Mærke til, hvorledes han førte Fingeren henad Linjerne, rystede paa Hovedet, bladede om, saå igen stift paa dem og derefter hen paa mig. Hans magre Ansigt havde et forunderlig spændt og spørgende Udtryk — og længe vedblev han at stirre hen paa mig.

Jeg kunde ikke betvinge min Nysgerrighed og spurgte ham, hvad han bestilte.

»Jeg troede, du sov,« svarede han forvirret; saa kom han hen til mig med Bogen i Haanden, satte sig ved Siden af mig og begyndte stammende:

»Ser du, der var noget, jeg vilde spørge dig om . . . Eksisterer der ikke nogen Bog, der handler om Livet . . . saadan som det skal leves? Jeg vilde gærne have at vide, hvad man har Lov til, og hvad man ikke har Lov til . . . For ser du — jeg bliver bange for alt, hvad jeg gør . . . er der noget, som til en Begyndelse tegner godt — viser det sig tidt, at det ender skidt. Som nu det med Kapka.«

Han trak Vejret og sagde indtrængende:

»Se nu, om du ikke kan finde en Bog, hvor der staar noget i, om hvordan man skal leve, og læs den saa for mig!«

Saa forløb nogle Minutter i Tavshed . . .

»Maksim . . .«

»Hvad er der?«

»Hvor Kapitolina dog pyntede mig!«

»Saa, lad det nu være nok om det . . .«

»Det er selvfølgelig helt forbi nu — men sig mig — synes du, at det er hende, der har Ret?« . . .

Det var et kildent Spørgsmaal, men efter at have tænkt mig lidt om, svarede jeg ham bekræftende.

»Ja se — det tror jeg ogsaa . . . Det er hende, der har Ret . . . ja . . .« sagde Konovaloff bedrøvet og tav.

Længe laa han og kastede sig paa sin Maatte, der var bredt ud paa selve Gulvet, nogle Gange stod han op, røg Tobak, satte sig ved Vinduet og lagde sig saa igen.

Saa faldt jeg i Søvn, og da jeg vaagnede, var han forsvunden; han kom ikke igen før hen mod Aften, og da var han helt tilstøvet, og hans taagede Øjne stod stive i Hovedet paa ham. Efter at have kastet sin Hat sukkede han og satte sig ved Siden af mig.

»Hvor har du været?«

»Jeg var henne for at træffe Kapka.«

»Naa, og hvad saa?«

»Færdig! Bro'r, som jeg før sagde dig. Der er ikke noget at stille op med den Slags Mennesker.«

Jeg prøvede paa at adsprede ham, gav mig til at tale om Vanens mægtige Indflydelse og om alt, hvad der kunde passe for dette Tilfælde. Konovaloff tav standhaftig og så ned mod Gulvet.

»Nej — — sikke noget! Det er slet ikke det, det beror paa! Sagen er — at jeg er som en spedalsk. — At leve er min Ulykke — der udgaar fra mig en giftig Aande. Saa snart jeg nærmer mig et Menneske, bliver det smittet af mig. Og intet uden Sorg bringer jeg med mig. For skal man nu tænke over det — hvem har jeg i hele mit Liv glædet? Ingen! Og jeg er kommen sammen med mange Mennesker . . . Nej — et Skadedyr er jeg . . .«

»Det er noget Vrøvl!«

»Nej, det er sikkert!« han nikkede med Hovedet som for at bekræfte det.

Jeg søgte at tale ham til Rette, og han pinte sig selv ved at forsøge paa at overbevise mig.

Han blev en helt anden efter Hændelsen med Kapka, blev tankefuld og tung, mistede Interessen for Læsning, arbejdede ikke saa hurtigt som før, blev tavs og umeddelssom.

Naar han havde fri, lagde han sig paa Gulvet og stirrede op mod Loftet. Hans Ansigt blev magert, og Øjnene mistede deres klare, barnlige Glans.

»Sascha, hvad er der ivejen med dig?« spurgte jeg ham.

»Den periodiske Drukkenskab begynder« — svarede han ligefrem. »Snart florerer den . . . d. v. s. jeg begynder at pimpe Brændevin. Det brænder allerede inde i mig, som om det var Halsbrynde — forstaar du . . . Var denne Historie ikke kommen, saa kunde jeg have holdt mig i nogen Tid endnu. Men denne Sag gnaver mig . . . Hvorfor? Fordi jeg ønskede at gøre en noget godt . . . og saa er det pludseligt blevet saa helt bagvendt! Ja Bro'r, det er absolut nødvendigt, at der maa sættes aldeles bestemte Regler for, hvad der handles i Livet . . . og skulde det virkelig ogsaa være saa umuligt at gøre det paa en saadan Maade, at alle Mennesker kunde være ens i Handlemaade og forstaa hverandre? Kan de Lærde virkelig ikke forstaa, at det er absolut nødvendigt at faa Ordning og Klarhed paa Jorden?« . . .

Optaget af disse Tanker om, hvorledes Livet burde ordnes, hørte han ikke paa, hvad jeg sagde. Jeg lagde endog Mærke til, at han skyede mig. En Dag, da jeg vist for hundrede Gang gentog mit Projekt om Livets Reorganisation, blev han helt vred paa mig.

»Du — det har jeg hørt . . . men det er Mennesket, det drejer sig om. Det vigtigste er — Mennesket . . . Forstaar du? Du siger, at det gælder om at vise ham den Vej, han skal gaa — for at Livet paa Jorden kan blive lyst for ham og ikke trangt . . . det er det, man skal forsøge at gøre. Lær ham at finde Vej . . . Men hvad vil det sige — lutter Hjærnespind . . .«

Jeg protesterede, han blev hidsig og dystert og udbrød gnavent:

»Aa, lad mig nu være fri!«

En Aften gik han bort og blev borte hele Natten og den næste Dag. I Stedet for ham kom Mesteren og meddelte med et bekymret Ansigt:

»Konovaloff er paa Svir; han sidder i »Muren«. Vi maa se at faa en anden Svend.«

»Men maaske makker han ret igen?«

»Naa, skulde vi vente paa det? . . . Jeg kender ham.«

Jeg gik hen i »Muren« — en Beværtning, der snedigt var anbragt i en Jordvold. Den udmærkede sig ved, at der ingen Vinduer fandtes i den, Lyset faldt ned i den fra en Aabning i Loftet. I Virkeligheden var det et firkantet Hul, som var gravet i Jorden og foroven dækket med Brædder. Der stank altid af Jord, Tobak og Brændevin — en Blanding af Dunster, af hvilke man blot efter en halv Times Ophold derinde fik en frygtelig Hovedpine. Men Stamgæsterne i denne Hule — obskure Personer uden Erhverv — havde vænnet sig til Luften, ligesom de havde vænnet sig til saa meget andet, der er andre Mennesker modbydeligt. Og Dage i Træk opholdt de sig her i Forventning om at faa Fingre i en eller anden Haandværker, som de kunde drikke fuld og plyndre til sidste Trevl.

Konovaloff sad ved det store Bord midt i Beværtningen omgivet af seks ærbødige og smigrende Tilhørere i fantastiske Pjalter, med Fysiognomier som Heltenes i Hoffmanns Fortællinger.

De drak Øl og Brændevin og spiste noget dertil, som lignede tørre Lerklumper . . .

»Drik, Brødre, drik bare saa meget, I orker . . . Jeg har Penge og Klæder. Det kan slaa til for tre Dage. Alt vil jeg drikke op . . . og saa færdig! Jeg gider ikke arbejde mere — og leve heller ikke . . .«

»Det er den afskyeligste By, jeg har kendt,« sagde en, som lignede John Fallstaf.

»Arbejde?« en anden saå spørgende op i Loftet og sagde: »Er én kommen til Verden for det?«

Og alle gav de sig til at snakke i Munden paa hinanden og søgte at bevise Konovaloff, at han ikke alene havde Ret til at drikke alting op — men endog Forpligtelse dertil — netop i Selskab med dem.

»Aa, Maksim! er du der!« udbrød Konovaloff, da han fik Øje paa mig. »Naa du lærde Mand og Farisær — faa dig en Snaps! Jeg, Bro'r, er løbet af Skinnerne. Punktum. Det er slet at drikke alting op lige indtil Haaret . . . Er der ikke mere end det tilbage — saa gør jeg det forbi. Du vil ogsaa drikke lidt, ikke?«

Han var endnu ikke fuld, men hans blaa Øjne skinnede af en fortvivlet Uro og Sorg, og hans pragtfulde Skæg, der som en Silkevifte bredte sig over hans Bryst, sitrede ved, at hans Underlæbe skælvede af Nervøsitet. Skjortebrystet var opknappet, paa hans hvide Pande glimtede Sveddraaber, og Haanden, som han strakte ud imod mig med et Glas Øl, rystede.

»Lad være, Sascha, lad os komme bort herfra« — sagde jeg, idet jeg lagde min Haand paa hans Skulder.

»Lade være?« . . . han lo. »Var det for ti Aar siden, at du var kommen til mig og havde sagt det . . . saa havde jeg maaske fulgt dit Raad. Men nu er det bedre, at jeg ikke holder op . . . Hvad andet er der for mig at gøre — end at drikke — hvad? For jeg føler — alt føler jeg — hvorledes det mindste i Livet rører sig . . . men intet af det forstaar jeg — og Vejen, jeg skal gaa, kender jeg ikke . . . Jeg føler — og drikker, fordi jeg ikke har andet at vælge — — Drik!«

Hans Kompagni stirrede paa mig med synlig Utilfredshed, og alle tolv Øjne maalte min Skikkelse med lidet fredelige Blikke.

Staklerne frygtede for, at jeg skulde tage Konovaloff

med mig og saaledes snyde dem for det Traktement, de maaske havde ventet at nyde godt af en hel Uge.

»Brødre! Se det er min Kammerat . . . en Lærd — gid Pokker ha'de ham! Maksim! kan du ikke læse for os om Stenjka? . . . Aa, Brødre! I skulde vide, hvilke Bøger der er til i Verden! Om Pila! . . . hvad Maksim? . . . Brødre, det er ikke nogen Bog — men Blod og Taarer. Og . . . Pila — det er jo mig? Maksim! . . . Og Sisojka — det er mig. — Ved Gud, nu forstaar jeg det hele!«

Med vidt opspilede Øjne stirrede han forfærdet paa mig, og hans Underlæbe skælvede besynderligt. Det var ikke med overdreven Beredvillighed, at Kompagniet gjorde Plads for mig ved Bordet. Jeg satte mig ved Siden af Konovaloff netop i det Øjeblik, han greb et Glas fyldt halvt med Øl, halvt med Brændevin.

Han vilde øjensynligt saa hurtigt som muligt døve sine Sanser med denne Blanding. Da han havde skyllet den ned, tog han fra Tallerkenen et Stykke af det, som lignede Ler, men som var Kød, saa paa det, og kastede det saa over Skulderen hen mod Væggen.

Kompagniet knurrede som en Flok forsultne Hunde over et Ben.

»Ja — et fortabt Menneske er jeg . . . Hvorfor har min Fader og Moder dog sat mig i Verden? Intet ved man . . . alt gemmer sig i Mørke! . . . Alt er saa usigelig snævert! . . . Naar du ikke vil drikke med mig — saa Farvel, Maksim. Tilbage til Bageriet gaar jeg ikke. Jeg har Penge tilgode hos Mester — faa dem og bring mig dem, at jeg kan drikke dem op . . . Nej, nej . . . køb Bøger for dem . . . Vil du? Du vil ikke? . . . Naa, saa lad vær' — saa behold dem selv? Du er et Bæst, at du ikke kan gøre, hvad jeg beder dig om. Gaa din Vej — jeg vil ikke se dig!«

Han var ved at blive fuld, og hans Øjne stirrede vildt.

Kompagniet var udmærket oplagt til at tage mig i

Nakken og kaste mig ud, og da jeg ikke ønskede at afvente dette, gik jeg min Vej.

Omtrent tre Timer efter var jeg igen i »Muren«. Konovaloffs Selskab var blevet forøget med endnu to Mand. Alle var de fulde, men han mindst. Han sang, lænende sig mod Bordet, mens han gennem Aabningen i Loftet stirrede op mod Himlen. Drukkenboltene lyttede til, hikende og henslængte, som de bedst kunde.

Fra høje Toner i Baryton gik han over til Falset, som Haandværkssvende næsten altid gør, naar de synger. Med Haanden under Kinden sang han sørgmodigt, hans Ansigt var blegt af Bevægelse, Øjnene halvtlukkede og Halsen bøjet fremefter. Otte drukne og sanseløse Individier så paa ham, og det meste, man hørte fra dem, var en Hikken eller Brummen engang imellem.

Konovaloffs Stemme vibrerede, græd og stønnede; det gjorde en ondt indtil Taarer at se denne prægtige Fyr, som han sad dér, syngende sin bedrøvelige Sang.

Den tunge Luft, de svedende og fulde Sjovere, to osende Petroleumslamper og Beværtingens Bræddevægge, sorte af Snavs og Os, dens Jordgulv og det sparsomme Morgenlys, der trængte ind — alt dette var tungt og trist — og fantastisk. Det var, som om det var levende begravede, der holdt Fest i en Gravhvælving, som om en af dem sang for sidste Gang en Sang før Døden — idet han gav Afkald paa Himlen. En haabløs Sorg, en resigneret Fortvivlelse, et endeløst Sorgmod, lød i min Vens Sang.

»Maksim, er du her? Vil du være vor Anfører? Kom, min Ven! . . . Jeg, Bro'r, er helt færdig . . . Nu har jeg samlet mig et helt Kompagni — se her er det . . . og der skal nok komme flere . . . Vi skal nok vide at finde nogle . . . Og saa skal vi invitere Pila og Sisojka — og hver Dag traktere dem med Kød og Grød . . . er det godt? Kommer du saa? Og tager du saa Bøgerne med . . . og læser om Stenjka og om de andre . . . Aa,

Maksim, det er ikke til at holde ud, saa uudholdeligt er det mig — u—udholdeligt!»

Af al Magt slog han sin knyttede Næve i Bordet; Flasker og Glas dansede og klirrede, og Banden, der vaagnede op, fyldte Beværtningen med en frygtelig, brutal og hæslig Støj.

»Drik Børn!« raabte Konovaloff. — »Drik, let Hjærterne — hæng i!«

Jeg gik min Vej — stod endnu et Øjeblik uden for Døren og hørte paa, hvorledes Konovaloff med lallende Tunge holdt et Foredrag, men da han saa igen begyndte at synge, vendte jeg hjem til Bageriet; længe fulgte den plumpe og fulde Syngen, der lød som Suk og Graad, mig i Nattens Stilhed.

To Dage efter forsvandt Konovaloff fra Byen. Endnu én Gang traf det sig, at jeg stødte sammen med ham.

Man maa være født i et Kultur-Samfund for at have Taalmodighed til at leve hele Livet igennem uden en eneste Gang et ønske sig fri for de smaa giftige Løgne, den hele Sfære af sygelig Egoisme og al Slags Utroskab, som har vundet Hævd som tilladte — med et Ord, for al denne Beregning, der kølner Følelsen og fordærver Hjærnen. Jeg er født og opdraget uden for dette Samfund, og paa Grund af dette for mig heldige Tilfælde, kan jeg ikke indtage dets Kultur i store Doser, uden at jeg efter kort Tids Forløb føler det som en absolut Nødvendighed for mig at komme udenfor dets Rammer, for at komme noget til Kræfter efter en saadan Tilværelses urimelige, komplicerede og sygelige Forfinelse.

Paa Landet er der næsten ligesaa utaaleligt som midt i »Intelligensen«. Nej, det bedste er at opsøge Byernes Huller og Rønner, hvor der, omendskønt alt er smudsigt,

alligevel er saa ligefremt og inderligt — eller at vandre ud paa sin Hjemegns Veje og Marker; det forfrisker og interesserer og kræver ikke andre Midler end et Par gode udholdende Ben.

For en fem Aar siden foretog jeg netop en saadan Tur. Spankulerende rundt i det hellige Rusland uden nogen bestemt Marschrute, kom jeg til Fedocija. Man var der i Færd med at bygge en Mole, og i Haab om at kunne tjene nogle Penge til Turen, begav jeg mig ud, hvor der arbejdedes.

Da jeg havde Lyst til først at faa et Overblik over Foretagendet, gik jeg op paa en Bakke, satte mig dér og så ned paa det grænseløse, mægtige Hav og paa de smaa bitte Mennesker, der var i Færd med at lægge det i Lænker.

Foran mig strakte sig Bugtens klippefulde Bred, uddybet, fuld af Huller, Dynger af Sten og Bjælker, Trillebøre, Jærnskiner, Bukke til at ramme Pæle ned med og meget andet — og blandt alt dette smuttede Folk om i alle Retninger. Naar de havde sprængt en Blok, slog de den med deres Hakker i smaa Stykker, rensede Pladsen og nedlagde Jærnbaneskiner; i uhyre store Gruber æltede de Cement, hvoraf de støbte næsten favnestore Blokke, som de sænkede ned i Havet for at danne et Værn mod dets Bølgers kæmpemæssige Magt. De syntes smaa som Orme med den mørkebrune Klippe som Baggrund, den Klippe, som de med deres Hænder var i Færd med at ødelægge, og som Myrer rumsterede de travle mellem Dynger af Sten og Træ i en sydlig Dags tredive Graders Hede. Kaoset omkring dem, den ophedede Himmel over dem og deres Iver og Uro havde Udseende af, at de gravede sig ind i Klippens Indre for at søge bort fra Solens brændende Straaler og fra det sørgelige Billede paa Ødelæggelse, der omgav dem.

Den kvælende Luft var opfyldt af en stærk, stønnende og murrende Lyd, Hammerslagene paa Granitten og Hjul-

børenes klagende Piben lød, og med en dump Lyd faldt Rambukken paa Pælene, mens Øksebladene klang i Bjælkerne, og de mørke og graa, travle Menneskemyrer skreg op af fuld Hals.

Et Sted havde en Klynge travlt med at flytte en stor Blok, og et andet Sted var man beskæftiget med at slæbe svære Bjælker, og overalt lød Arbejdernes »Hiv—aa—høj«.

Paa en lang, skæv Strimmel af Brædder bevægede en Række Mennesker sig langsomt, bøjede over Hjulbøre belæssede med Sten, og imod dem kom en anden Række af Arbejdere paa en anden Brædestrimmel, men med tomme Børe; disse gik endnu langsommere for paa denne Maade at gøre Hviletiden længere . . .

Et Sted, hvor man var i Færd med at nedramme en Pæl, var der forsamlet en broget Skare, og i den var der en, som med en langtrukken, klagende Stemme sang for, mens de andre sang Omkvædet med, idet de hejsede den svære Jærnklods op, som et Øjeblik efter faldt ned paa Pælen med et Brag, saa hele Rambukken rystede.

Overalt mellem Havet og Klippen vrimlede det af smaa graa Folk, som opfyldte Luften med Raaben og Støv og en stram Lugt.

Rundt blandt dem gik Opsynsmændene, klædte i hvide Kitler med Metalknapper, der blinkede i Solen — som kolde Øjne. Ovenover dem hvælvede Himlen sig, skyfri, grusom hed, fuld af Støv og Lydbølger fra Arbejdets Symfoni — den eneste Musik, som der ikke er nogen Nydelse ved.

Havet strakte sig bredt og roligt ud mod den taagede Horizont, og ind mod Bredden skvulpede det med blide, krystalklare Bølger. Straalende i Solens Glans var det, som smilte det med Gullivers hjærtensgode Smil — og tilige som om det var sig bevidst, at hvad Øjeblik det vilde, saa behøvede det blot at rejse sig — og Lilleputternes Arbejde vilde være tilintetgjort.

Det laa der i straalende Glans, stort og kraftigt, men

venligt, og dets mægtige Aandedrag drog som et Pust ind over Bredden, hvor det forfriskede de udmattede Mennesker, som søgte at hæmme dets Bølgers Frihed, de Bølger, der nu saa venligt kærtegnede den mishandlede Strandbred. Det ligesom ynkedes over dem: — Dets Alder, der talte Aarhundreder, havde forstaaet, at det ikke var *dem*, der arbejdede, som havde onde Hensigter imod det; det har længe vidst, at disse er Slaver, hvis Levebrød er Ansigt til Ansigt at kæmpe mod Elementerne, og — at det selv er i Stand til at give Svar paa Tiltale. De bygger og bygger i et evigt Slid, deres Sved og Blod er deres Bygningers Cement. Men hvad faar de for alle de brugte Kræfter, der paa Jorden har skabt Vidundere, naar de ikke engang kan opnaa at faa Tag over Hovedet og tørt Brød i Munden. — De — er ogsaa et Element, og netop derfor er det, at Havet ikke ser vredt, men tværtimod venligt paa deres Arbejde, af hvilket *det* ikke har nogen Gavn. Disse smaa graa Myrer, der saadan har udhulet Bjærget — ligner aldeles Stænk og Draaber, der møjsommeligt sliber paa de haarde Klipper i Havets evige Higen efter at udvide sine Grænser — og de er ligeledes dér Fortroppen, der gaar Døden i Møde ved at knuses mod Klipperne.

Disse Stænk og Draaber er i deres Legioner som selve Havet, ligesaa kæmpestærke og sønderknusende, naar blot et Pust af Stormen bærer hen over det.

Havet kender fra Oldtiden Slaverne, der byggede Pyramiderne i Ørkenen, det kender Slaverne hos Xerzes, dette latterlige Menneske, der troede at straffe Havet med tre hundrede Slag Ris, fordi det sønderbrød hans Legetøjsbroer. — Slaverne har altid været de samme, har altid været ens; altid har de faaet daarlig Kost, men i evige Tider har de udført meget stort og vidunderligt, undertiden tilbød dem, der tvang dem til at arbejde — oftest forbandt dem — men aldrig eller sjældent sat sig til Modværg.

Og Havet, der er sig sin Magt bevidst, smiler med Titans rolige Smil, ombølger ham, Titan, med sin friske Aande, Titan, der endnu er jordbunden i Stedet for i Slægtskab med Himlen. Sagte ruller Bølgerne op over Bredden, der er fyldt med Mennesker, som sætter Stenhegn mod Bølgernes evige Bevægelser, og Skummet synger sin melodiske og venlige Sang om alt forbigangent, om alt hvad det i Aarhundreder har oplevet paa Jordens Bredder . . .

Blandt Arbejderne var der nogle besynderlige, tørre bronzefarvede Skikkelser; paa Hovedet bar de en rød Turban eller Fez, og dertil var de iført korte, blaa Jakker og posede Benklæder, der sad snævert om Skinnebenet, men udvidede sig opefter i brede Læg. De talte med en Strubelyd, som var en Blanding af Viatkabeboernes brede, langtrukne Sprog og den energiske Diktion hos Folkene i Volga-Distrikterne samt Lillerussernes bløde Toner.

Der var Hungersnød i Rusland, og Sulten havde jaget Repræsentanter hened fra næsten hvert af de Guvernementer, der var ramte af Ulykken. Disse holdt sammen i smaa Grupper, idet de alle søgte at holde sig til dem, der syntes dem nærmest i det store Rusland; — kun Kosmopolitterne — »de barbenede«, af landstrygeragtigt Udseende og pjaltede — holdt ikke sammen. — Mellem de Mennesker, der endnu underkastede sig Livets Ordning, og som kun for en Tid var gaaet uden om den — uden dog at ville slippe den — men som kun var bortrevne fra den af Sulten — dér fandtes de i alle de forskellige Grupper . . . Blandt Viatkabeboerne og blandt Lillerusserne — alle Steder befandt de sig vel — men dog bedst ved Arbejdet med Rambukkene, da det i Sammenligning med det ved Trillebørene og Hakkerne var forholdsvis let.

Da jeg kom hen ved en af Rambukkene, stod de og havde sluppet Tovet, idet de ventede paa, at Opsynsmanden fik noget rettet oppe i Blokken . . . Tovet var vistnok kommet i Klemme. Han var travlt beskæftiget dermed oppe paa et Stillads og raabte stadig ned derfra:

»Hal væk!«

Saa trak man dovent i Tovet.

»Sto—op! . . . Hal væk! — Sto—op! — Hal igen!«

Forsangeren, en lang, ubarberet Fyr med koparret Ansigt, og Soldaterholdning, trak paa Skuldrene, skævede til Siden, hostede og sang saa for:

»Rambukken jager — Pælen i Jorden . . .«

Hvad der fulgte efter denne Strofe — det var sikkert Improvisation — kan ikke gengives paa Tryk, men det blev modtaget med rungende Latter. Forsangeren følte sig smigret ved Kammeraternes Bifald, snoede sit Overskæg og saå ud som en Artist, der er vant til at gøre Lykke hos sit Publikum.

»Hal væk, for Fanden!« brølte Opsynsmanden oppe fra Stilladset. »Er I nu begyndt at vrinske?«

»Aa, gab ikke saa højt, Mitritsch — dine Kæveben kunde let gaa af Led,« var der en af Arbejderne, der raabte advarende til ham.

Jeg kendte Stemmen og havde ogsaa set denne høje, bredskuldrede Skikkelse med det ovale Ansigt og de store, blaa Øjne før. Skulde det være Konovaloff? Men Konovaloff havde jo ikke noget Ar over Pande og Kind; Konovaloffs Haar var jo ogsaa lysere og krøllede sig ikke i smaa Lokker som hos denne Fyr; Konovaloff havde et prægtigt bredt Fuldskæg; men denne var glatraget med kun et tæt nedhængende Overskæg som en Lillerussers. Men ikke desto mindre var der noget ved ham, som jeg saa godt kendte, og jeg besluttede mig derfor til at gaa netop til ham for at faa Oplysning om, til hvem jeg skulde henvende mig for at faa Arbejde, og jeg gav mig til at vente paa, at de skulde blive færdige med den Pæl, de var i Færd med at ramme ned.

»Aa — og saa! Aa — og saa!« istemmede Arbejderne, mens de næsten lagde sig paa Jorden, idet de halede i

Tovet, for saa, naar Bukken faldt, at fare til Vejrs, som om de skulde flyve op i Luften. Rambukken peb og rystede, op over Mængdens Hoveder straktes Arbejdernes Arme — halende i Tovet — solbrændte og haarede; deres Muskler spændtes, og den ottehundredes Punds Klods fór stadig til Vejrs, men med kortere og kortere Mellemrum mellem sig og Pælen, og Slaget mod Træet begyndte at lyde svagt. Naar man betragtede dette Arbejde, kunde man tro, at det var en Flok Afgudsdyrkere, der bad i Fortvivlelse og Ekstase, idet de hævede deres Hænder mod Guden, bøjende sig i Støvet for ham. Smudsige og anstrengte Ansigter, bedækkede med Sved, med forpjusket Haar, der klæbede sig til vaade Pander, brune Halse, Skuldre, der rystede af Overanstrengelse, — alle disse næsten nøgne Kroppe, der var behængt med brogede Pjalter, opfyldte Luften med kvalme Uddunstninger og flød sammen til ligesom en Dejj af Muskler, der bevægede sig dovent og trægt i den klamme Atmosfære, som var gennemtrængt af Sydens Hede og en tæt Dunst af Arbejdersved.

»Færdig!« brølte en ond og anstrengt Stemme. —

Arbejderne slap Tovet, som derefter hang slapt ned fra Rambukken, kastede sig trætte ned paa Jorden, tørrede Sveden af, strakte Ryggene, trak Vejret dybt, gned Skuldrene og vrissede og murrede som tirrede Vilddyr.

»Landsmand!« sagde jeg til den Fyr, jeg havde bidt Mærke i . . .

Han vendte sig dovent mod mig, lod først sine Øjne glide ned over mit Ansigt, kneb dem saa sammen, idet han saå stift paa mig.

»Konovaloff!«

»Bi lidt!« . . . han bøjede mit Hoved tilbage med sin Haand, som for med den anden at gribe mig i Struben — men lige med et lyste hans Ansigt i et glad og lykkeligt Smil.

»Maksim! Aa du — Djævel! Min egen Ven! — Du er brudt ud fra den slagne Landevej og har meldt dig

ind blandt de »barbenede«? Det er godt gjort — det er brillant! Levevejen som Landstryger er bedre end alle andre Leveveje! Hvor kommer du fra? Nu skal vi to se os om paa hele Jorden! Hvad har vi ikke bag os! Kun Sorg og Elendighed, som vi raadnede i i Stedet for at leve! men siden den Tid har jeg spanket frit om i den vide Verden — og de dejligste Steder har jeg været, og den dejligste Luft har jeg indaandet . . . Nej, hvor du dog har forandret dig — du er jo næsten ikke til at kende igen — efter Klædedragten ligner du en Soldat — efter Ansigtet en Student! Naa, hvad synes du om det Liv — saadan fra det ene Sted til det andet? Men du, alt, hvad du læste for mig om Stenjka, det kan jeg huske . . . og om Tarass, om Pila . . . og om alt det andet.«

Han puffede mig i Siden og slog mig paa Skulderen med sin brede Lab, som om han vilde lave mig til Bøf. Jeg kunde ikke faa indført et Ord og maatte nøjes med at smile, mens jeg så ind i hans aabenhjærtige gode Ansigt, der straaledede af Glæde over Gensynet. Jeg var ogsaa glad ved at se ham, oven i Købet meget glad. Mødet med ham mindede mig om fordums Tider, som sikkert havde været bedre end dem, der kom efter.

Omsider fik jeg dog spurgt min gamle Ven, hvorfra Arret paa hans Pande og Lokkerne paa hans Hoved var kommet.

»Jo, ser du . . . jeg har haft en lille Oplevelse. Jeg tænkte at liste over den rumænske Grænse sammen med tre af mine Kammerater for at se, hvorledes der så ud i Rumænien. Naa, vi drog saa afsted fra Kagula — det er en lille Flække i Besarabien — nær ved Grænsen. Det var naturligvis om Natten, og vi listede ganske stille afsted. Pludselig lød et »Stands!« Vi var gaaet lige paa en Toldpatrulje. Naa, naturligvis gav vi os til at løbe! Her var det, at en af Soldaterne langede mig en ordentlig en ud i Hovedet. Det var ikke noget særlig flot Slag, han havde præsteret, men en Maanedes Tid maatte jeg dog tilbringe

paa Hospitalet. Og sikken en Historie! det viste sig, at Soldaten og jeg var Bysbørn! Han var en af vore fra Muroma . . . Snart efter kom han selv paa Hospitalet — en Kontrabandist havde ødelagt ham — stukket ham en Kniv i Maven. Vi kom imidlertid saa nogenlunde til Hæfterne igen og fik Rede paa Sagerne. Soldaten spurgte mig: Det var altsaa dig, jeg langede en ud? — Det maa det altsaa have været, naar du selv tilstaar det. — Ja, det maa vist have været mig — siger han — men det skal du ikke være fortrydelig paa mig for, for saadan lyder vore Ordre. Vi troede, I havde Kontrabande med Jer. — Nu har jeg nydt Æren af at faa Maven sprættet op. Der er ikke noget at sige til det — Livet er Hazardspil. — Naa, Soldaten og jeg blev Venner; han var en prægtig lille Fyr — Gaschka Masin . . .«

»Men Krøllerne? Krøllerne?«

»Krøllerne, Bro'r min! det er efter en Tyfus. Jeg har haft Tyfus. I Kischeneff puttede man mig i Fængsel, fordi jeg egenmægtig havde overskredet Grænsen, og dér var det, at jeg fik Tyfus. Jeg væltede mig omkring med Feberen — og havde nær aldrig rejst mig igen, om det ikke havde været Sygeplejersken, der tog sig saa magerløst af mig. Jeg, Bro'r, var aldeles forbavset — hun tog sig af mig som et Barn — og hvad var jeg for hende? Marja Petrowna, sagde jeg, hold op med den Musik; jeg bliver jo helt skamfuld. Men hun smilte kun. Det var en god Pige . . . Hun læste undertiden i Biblen for mig. Men saa spurgte jeg hende, om hun ikke havde noget . . . andet. Hun bragte saa en Bog, der handlede om en engelsk Matros, som frelste Livet ved et Forlis og reddede sig ind til en øde Ø, hvor han levede ganske alene. Den var uhyre interessant! Jeg var saa indtagen i den, at jeg kunde være rejst over til Matrosen. Kan du forstaa hvilket Liv? Ø, Hav og Himmel — du er ganske alene, er Herre over Øen og er fuldstændig fri! Der var ogsaa paa Øen en Vild. Jeg vilde nu have druknet den Vilde — for

Pokker skal vide, hvad han skulde være godt for? Jeg skulde ikke have kedet mig alene. Har du nogensinde læst saadan en Bog?»

»Naa stop nu lidt! hvordan slap du saa ud af Fængslet?»

»Man dømte mig — benaadede mig og lod mig løbe. Det var meget simpelt . . . Ved du hvad? Jeg gider ikke arbejde mere idag! Gid Pokker havde det Stads! Nu faar det være nok, jeg har strakt mine Arme tilstrækkeligt idag. Jeg har tre Rubler, og for den halve Dag idag faar jeg 40 Kopek. En hel Kapital. Altsaa gaar du hjem med mig . . . jeg bor ikke i Barakken — men i Klippen her tæt ved . . . i et Hul, som er særdeles egnet til at agere Bolig for Mennesker. Vi bor to i det, men min Kammerat er syg — Feberen har taget Tag i ham . . . Naa, vent saa lidt her, mens jeg gaar hen til Formanden . . . det skal ikke vare længe.«

Han rejste sig hurtigt og gik, netop i det Øjeblik, da Pælearbejderne igen skulde begynde deres Arbejde med at hale i Tovet.

Jeg blev siddende paa Stenen og iagttog den støjende Travlhed, der herskede omkring mig — og glædede mig over det rolige, blaalig-grønne Hav.

Konovaloffs høje Skikkelse smuttede hurtig bort mellem Arbejderne, Stendyngerne og Trillebørene og forsvandt. Idet han gik, vendte han sig tidt og gjorde Tegn til mig. Han var som fuldstændig fornyet, munter, men behersket, hjærtensgod og stærk. Overalt omkring ham arbejdede man; Træet knirkede, Stenene kløvedes, Trillebørene peb sørgmodigt, Støvskeer steg til Vejrs, fra alle Kanter tordnede Brag og Bulder, Arbejdernes Raaben og Skænderi — deres evige høj—o—høj — og deres Sang, der lød som Suk og Stønnen. Gennem dette Virvar bugtede min Vens smukke Skikkelse sig, medens den med faste Skridt fjærnedes sig; endnu langt borte kunde man skelne de skarpe Konturer af hans Skikkelse; der laa ligesom noget forklaret over den.

Et Par Timer efter vort Møde laa han og jeg i »Hullet, der var meget bekvem som menneskelig Bolig. — Det var virkelig ikke saa ueffent — i Klippen, hvorfra man i lang Tid havde taget Sten, var der blevet udhugget en stor, firkantet Nische, i hvilken fire Mennesker magelig kunde rummes. Men lav var den, og over Indgangen til den hang en stor Klippeblok ned — som et Skraatag — saa man maatte krybe paa alle fire for at slippe ind. Den var omtrent tre Alen dyb, men til at krybe helt ind i den havde vi ikke Lyst, da vi frygtede for, at Klippeblokken over Indgangen kunde styrte ned og begrave os levende, hvad Øjeblik det skulde være. Derfor indrettede vi os saadan: Benene og Kroppen puttede vi ind i Hullet, hvor der var dejlig køligt, men Hovederne lod vi blive udenfor, thi fik Blokken i Sinde at falde, skete der dog ikke andet, end at den knuste vore Hoveder. Den syge »barbenede« var krøben helt ud i Solen og laa i et Par Skridts Afstand fra os, saa vi kunde høre, hvorledes hans Tænder klaprede i Feber. Det var en tør og lang Lillerusser »fra Pietava, men maaske dog fra Kief« . . . sagde han tankefuld til mig.

»En lever saa længe her paa Jorden. at det ikke har stort at sige, om han glemmer, hvor han er født . . . Ja — og kan det ikke ogsaa være lige meget. Det er en stor Ulykke at blive født, men hvor det er sket . . . ja, det gør det hverken værre eller bedre . . .«

Han vred sig paa Jorden, søgte at pakke sig fastere ind i en graa Kappe, der ikke var stort andet end Huller, og skældte ud, da han mærkede, at hans Anstrengelser var forgæves. Hans smaa, sorte Øjne var stadig sammenknebne, som om han blev ved med at betragte noget opmærksomt.

Solen bagte utaaleligt paa vore Hoveder, og Konovaloff lavede derfor af min Soldaterkappe noget i Lighed med en Skærm, idet han anbragte den over et Par Stokke, som han stak i Jorden. Men alligevel var det kvælende. Fra

det fjærne lød en hul Støj ind til os; den kom fra Arbejdet nede ved Bugten; denne laa skjult for vore Blikke, men tilhøjre for os kunde vi se Byen, der bestod af lutter hvide Huse — til venstre kunde vi se Havet, og ogsaa foran os; dér strakte det sig ud i det uendelige fjærne, hvor i bløde Halvtoner nogle vidunderlig fine og sjældne Farver — ligesom kærende for Øje og Sjæl med deres Chatteringers næsten overjordiske Skønhed — blandede sig sammen til en feagtig Luftspejling.

Konovaloff stirrede derud, smilte lyksaligt og sagde til mig:

»Naar Solen er gaaet ned, tænder vi et Baal og koger Te; Brød og Kød har vi. Men har du ikke Lyst til en Melon nu?«

Fra en Krog i Rummet trillede han en Vandmelon ud, og mens han gjorde den i Stand med sin Kniv, sagde han:

»Hver Gang jeg er ved Havet, tænker jeg paa, hvor det kan være, at saa faa Mennesker slaar sig til Ro ved det for stedse. De vilde blive bedre derved, fordi Havet er kærligt og godt . . . det skaber bedre Tanker i Menneskenes Sjæle . . . Men nu maa du fortælle mig, hvorledes du har tilbragt de sidste Aar!«

Jeg gav mig til at fortælle ham det, og han lyttede opmærksomt til; den syge Lillerusser gav slet ikke Agt paa os, men lagde sig i Solen, der allerede var ved at forsvinde. Havet i det fjærne var allerede farvet med Purpur og Guld, og fra det hævede der sig rosafarvede og røgfårvede Skyer i bløde Konturer op mod Solen. Det var, som steg der fra Havets Bund Bjærge med Toppe og Tinder dækkede af den hvideste Sne, og andre, der var farvede luerøde af den nedgaaende Sols Straaler.

Fra Bugten lød Arbejdernes melankolske Sang og Drønet fra Dynamitten, der sprængte Klippen.

»Det er ikke til nogen som helst Nytte, at du holder dig til Byerne,« sagde Konovaloff indtrængende, da han

havde hørt min Beretning til Ende. »Hvad er det, der drager dig til dem? Kun Raaddenhed og Snæverhed er der — hverken Luft eller Plads, netop det, som et Menneske trænger til. Skulde *du* trænge til Mennesker, du, der er saa klog og baade kan læse og skrive! Hvad Pokker skulde du med Folk? Hvad Fordel skulde du have af dem? — Og forresten, Folk er der jo alle Vegne . . .«

»Aa—haa!« — stønnede Lillerusseren, mens han vred sig paa Jorden som en Snog . . . »Mennesker er der alle Vegne Overflødighed af . . . En kan ikke komme frem uden at træde en anden over Tærne. De kommer til Verden i tusindvis — som Svampe efter Regn . . . og Svampene — dem spiser endog Herskaberne.«

Han spyttede eftertænksomt og begyndte paany at klapre med Tænderne.

»Men du! det vil jeg sige dig igen« — vedblev Konovaloff — »i Byerne skal du ikke leve. Hvad er der ved dem. Kun Daarlighed og Vrøvl. Bøgerne? Nu har du vist læst nok af dem? Og du er vel heller ikke kommen til Verden for deres Skyld . . . Ja, du! . . . ogsaa Bøgerne er noget Vaas! Kan du ikke undvære dem, naa, saa køb en, put den i Vadsækken og gaa saa. Gaar du med mig til Taschkent — til Samarkand eller videre —? Og derfra kunde vi sætte Kursen mod Amur . . . hvad vil du? Jeg, Bro'r, har bestemt at strejfe rundt paa den hele Jord. Man ser stadig nyt og glemmer de sørgelige Tanker. Den ny Luft, som strømmer en imøde, puster adskilligt Smuds bort fra ens Sjæl. Alt er saa let og frit — uden Tvang: bliver du sulten, stopper du op, arbejder og fortjener et halvt hundrede Kopek — kan du ikke faa Arbejde, beder du om Brød, og du faar. Paa den Maade faar du set meget af Jorden — og meget smukt . . .«

Solen var gaaet ned. Skyerne over Havet var blevne mørke, og Havet var ogsaa blevet mørkt, og det luftede køligt derfra. Enkelte Stjerner glimtede allerede, og Støjen nede fra Havneanlægget var hørt op; kun nu og da hørtes

Menneskestemmer, der lød dæmpede som Suk. Og naar Vinden bar ind over os, bragte den med sig en melankolsk Lyd af Bølgernes Plasken mod Bredden.

Nattens Mørke tættedes hurtigt, og Lillerusseren var allerede næsten skjult af Mørket.

»Om vi kunde faa tændt et Baal?« sagde han hostende.

»Det kan vi!«

Konovaloff trak en Bunke Pinde frem, satte en Tændstik til, og snart begyndte smidige Ildtunger at slikke det gule, harpiksede Træ. Smaa Røgsøjler snoede sig op i den natlige Luft, som var fugtig af Havets friske Pust. Men rundt om os blev det mere og mere stille — Livet ligesom rykkede sig bort fra os, dets Lyde smeltede hen og forsvandt i Mørket; paa den mørkeblaa Himmel straaede Stjernerne klart, og paa Havets Fløjelsflade blinkede Fiskerbaadenes Lys og Skin fra Stjernerne. Baalet foran os lignede en stor rødgul Blomst. Konovaloff satte Tekedlen ind i Ilden, og med Armene om sine Knæ stirrede han tankefuld ind i Flammerne. Lillerusseren krøb som et stort Firben hen til ham og lagde sig op ad ham.

»Som Folk har klumpet sig sammen i Byerne — nej, maa jeg saa bede om det, som vi nu har det!«

»Aa — hvad?« Lillerusseren rystede paa Hovedet — »kunde man saa blot faa en Skindpels og en lun Hytte til Vinteren — saa kunde det være et Herreliv« . . . Han kneb det ene Øje sammen og saå leende hen paa Konovaloff.

»Hm, ja« — denne blev noget forlegen, »Vinteren — det er en forbandet Tid — i den er Smaabyerne nødvendige — men hvad skal de store Byer til med deres sammenstuede Menneskemasser . . . Naar skal man være oprigtig, er der lige lidt Plads alle Vegne i Byerne og paa Steppen. Men det er bedst ikke at spekulere over den Slags Ting — man overanstrenger bare Sjælen . . .«

Indtil nu havde jeg troet, at Landstrygerlivet og den

friske Luft havde befriet Konovaloff for hans Tungsind, men Tonefaldet i hans sidste Ord aabenbarede mig atter Vennen, som jeg før havde kendt ham. Den samme Mangel paa Forstaaelse af Livet og Bevidstheden herom gnavede som en Rust paa denne mægtige Skikkelse, der til Ulykke for sig selv var født med et følsomt Hjærte

Saadanne »grublende« Mennesker er der mange af i det russiske Folk, og alle er de langt ulykkeligere end de, der ikke tænker saa meget, fordi deres Tankers Byrde bliver mange Gange forstørrede ved deres svigtende Forstand. Jeg saå bedrøvet paa Vennen, og i det samme udbrød han bekymret, som vilde han bekræfte min Tanke:

»Maksim! Jeg tænker paa vort Liv den Gang . . . og alt, hvad der den Gang skete . . . Hvor vidt og bredt har jeg ikke vandret siden da, og hvor meget har jeg ikke set . . . Der er ikke den Ting paa Jorden, som passer mig. Jeg har aldrig kunnet finde min rette Plads!«

»Hvorfor er du da kommen til Verden med en Bringe, som intet Seletøj kan passe til?« spurgte Lillerusseren flegmatisk, mens han tog den kogende Tekedel ud af Ilden.

»Nej, sig du mig hellere,« svarede Konovaloff, »hvorfor jeg aldrig kan faa Ro i min Sjæl . . . andre kan faa det, glæder sig ved deres Arbejde, har Kone og Børn . . . men for mig er alt saa kvalmt, og hvorfor er det det?«

»Hvor det Menneske kan jamre sig« — replicerede Lillerusseren, »tror du maaske, at den Hylen vil lette dit Hjærte?«

»Nej, du har Ret!« sagde Konovaloff sørgmodigt.

»Jeg siger kun lidt, men jeg ved, hvad jeg siger,« vedblev den haardnakkede Lillerusser med en vis Værdighed, mens han kastede sig pint af Feberen.

»Naa, lad det nu være nok med alt det Vrøvl . . . Er jeg nu engang kommen til Verden, saa maa jeg vel ogsaa leve uden at mukke,« kom det ondt fra Konovaloff.

Men Lillerusseren mente at maatte tilføje:

»Gør dig bare ikke saa megen Ulejlighed; naar Tiden

er der, bliver du, uden at der spørges dig om Forlov, hentet dérhen, hvor det sig bør, og du bliver forvandlet til Støv . . . Saa kan du ligge dér og holde din Mund . . .«

Da han havde sagt dette, begyndte han at hoste, blev urolig og gav sig forbitret til at spytte ind i Baalet. Alt omkring os var øde, gemt i et uigennemtrængeligt Mørke. Himlen over os var ogsaa sort — Maanen var endnu ikke staaet op — Havet kunde vi snarere føle end se, saa tæt var Mørket foran os.

Baalet var ved at slukkes.

»Skal vi nu ikke sove?« spurgte Lillerusseren. Vi krøb ind i »Hullet« og lagde os som før med Hovederne udenfor. Ingen sagde noget mere.

Som Konovaloff havde lagt sig, sov han ind og blev liggende som forstenet. Lillerusseren kastede sig uophørligt, mens hans Tænder klaprede. Jeg saå længe paa, hvorledes Kullene i Baalet lidt efter lidt slukkedes og forsvandt under Asken. Skæret derfra blev mattere og mattere, og snart var der ikke andet tilbage af Baalet end den varme Os. Jeg saå og tænkte:

»Saadan vil ogsaa alle vi . . . Bare det dog ikke skulde pines saadan ud . . .«

. . . Tre Dage efter sagde jeg Farvel til Konovaloff. Jeg gik til Kuban. Men vi skiltes i den Overbevisning, at vi nok igen skulde mødes et eller andet Sted paa Jorden.

Det skete ikke

VENNERNE

1898

Den ene gik under Navnet »Valse-Peter«, den anden under Navnet »den forhaabningsfulde«, af Profession var de begge Tyve.

De boede i en Udkant af Byen — i en Slags Forstad, som paa en forunderlig Maade var anbragt i en Kløft.

Rønnen, de levede i, var klistret sammen af Ler og halvraaddent Træ som alle de andre, der omgav den; de lignede alle Skarndynger, der var læsset af nede i Kløften.

Det var i de nærmest liggende Landsbyer, at »Vennerne« gik paa Rov, for i Byen havde det sine Vanskeligheder, og i Forstaden hos Naboerne *var* der ikke noget at stjæle.

Forsigtige og hensynsfulde var begge Fyrene: reddede de et Stykke Lærred, en Kappe, en Økse, noget Seletøj eller en Høne i en eller anden Landsby, saa besøgte de ikke denne igen i lang Tid. Men tiltrods for deres Snedighed kendte Bønderne i Byens Omegn dem dog godt og truede med ved Lejlighed at prygle dem ihjel. En saadan Lejlighed tilbød sig imidlertid ikke, og uagtet disse Trusler

— der nu havde varet ved i seks Aar, var de to Venners Rygstykker endnu hele.

Valse-Peter var en Mand paa henved fyrretyve Aar, høj, men kroget, mager, men muskelstærk. Han gik med sænket Hovede, Hænderne paa Ryggen, tog sindige, men lange Skridt og kiggede stadig til Siden med bekymret sammenknebnede, urolige og skarpe Øjne. Haaret var tæt-klippet og Hagen glatraget; men det tykke, sortegraa Soldateroverskæg, som næsten skjulte hans Mund, gav hans Ansigt et trodsigt og barskt Udtryk. Hans venstre Ben var kortere end det højre; det havde vist engang været forvredet eller brækket og var paany vokset sammen. Naar han løftede det i Gangen, gjorde det ligesom et Hop og spjættede saa ud til Siden; det var denne Særegenhed, der havde skaffet ham Navnet »Valse-Peter«.

»Den forhaabningsfulde« var en fem Aar ældre end Kammeraten, ikke saa høj, men bredere over Skuldrene. Han hostede hyppigt og hult, og hans Ansigt, som var bevokset med et sort, noget graasprængt Skæg, var sygeligt og gult. Øjnene var store og mørke, og de så saa sorigfulde og venlige paa alt. Naar han gik, trak han Læberne sammen, saa de kom til at ligne et Hjærte, og fløjtede en ensformig, bedrøvelig Melodi — altid den samme. Om Skuldrene dinglede et kort Klædningsstykke af forskelligfarvede Pjalter — det havde vist engang været en vatteret Jakke. Valse-Peter bar derimod en lang, graa Frakke, der blev holdt sammen om Livet med en Rem. »Den forhaabningsfulde« var Bonde, hans Kammerat Søn af en Degn, der tidligere havde været Opvarter og Markør. Man så altid de to sammen, og naar Bønderne fik Øje paa dem, udbrød de:

»Tak! der har vi Vennerne igen . . . nu er det vist bedst at passe paa!«

»Aa, de Djævle!«

»Hvornaar mon de dog engang vil krepere?«

Men Vennerne drejede ned ad en Sidevej, mens de

holdt skarpt Udkig, og undgik at møde nogen. »Den forhaabningsfulde« hostede og fløjtede, og Kammeratens Ben dansede i Luften, som søgte det at rive sig løs for at flygte fra sin Ejermands farlige Vej. Eller de to laa i Kornet ved Skovbrynet og raadslog om, hvorledes og hvor de skulde stjæle for at faa noget at spise.

Om Vinteren lider endog Ulvene Nød, og de er dog bedre udrustede til Kampen for Tilværelsen end de to Venner. Skindmagre, hungrige og onde snuser de om paa Vejene, og skønt man kan dræbe dem, frygter man dem dog; de har Klør og Tænder til at forsvare sig med — og hvad det kommer mest an paa — deres Hjærter kender ikke til Medlidenhed. Det er netop det, der er det vigtigste, thi for at gaa sejrrig ud af Kampen for Livet maa Mennesket enten have en særlig god Forstand — eller et Vilddyrs Hjærte.

Om Vinteren var det skralt for Vennerne; ofte gik de om Aftenen ud paa Byens Gader og tiggede, idet de søgte at undgaa Politiets Øjne. Det var kun sjældent, at det lykkedes dem at stjæle noget; i Landsbyerne var det særlig vanskeligt, fordi der var saa bitterlig koldt, og fordi de satte Fodspor i Sneen — og alt var ogsaa stænget og tilsneet. Næsten alle de om Sommeren vundne Kræfter satte Vennerne til om Vinteren i deres Kamp med Sulten . . . Maaske er der aldrig nogen, der saa begærligt har ventet paa Foraarets Komme som de to . . .

Og endelig nærmede Foraaret sig. Kammeraterne, som var udtærede og syge, krøb ud af deres Kløft og stirrede glædestraalende ud over Marken, hvor Sneen for hver Dag, der gik, svandt mere og mere hen. Der viste sig brunlige Pletter, helt blottede for Sneen, Vandpytter, der blinkede

som Spejle, og Bække, som rislede muntre afsted. Solen gød sine uegennyttige Kærtegn ud over Jorden, og Vennerne varmede sig i dens Straaler, mens de talte om, at nu vilde Jorden da snart være saa tør, at de kunde gaa rundt i Landsbyerne og »skyde«. Ofte vækkede »den forhaabningsfulde«, som led af Søvnløshed, ganske tidligt om Morgenen sin Ven med det Udraab:

»Hej du! se at komme op — Raagerne er der!«

»Er Raagerne kommet?«

»Ja, det ved Gud! Kan du da ikke høre, hvor de skriger?«

De kom ud af Hytten, og opmærksomt betragtede de, hvorledes Foraarets sorte Bebudere flettede nye Reder eller udbedrede de gamle, mens de opfyldte Luften med deres høje, klagende Skrig . . .

»Efter dem kommer Lærkerne,« sagde »den forhaabningsfulde« og gav sig til at reparere det gamle, halvraadne Fuglenet.

Og Lærkerne kom! Og Vennerne gik ud i Marken og satte deres Net op, dér hvor Sneen var smeltet; gennemblødte og tilsmudsede gennemkrydsede de Marken og jog de forsultne og trætte Fugle, som søgte efter Æde paa de fugtige, bare Pletter, ind under Nettet. Naar de havde fanget nogle, solgte de dem for fra fem til ti Kopek Stykket. — Saa kom Nelderne frem; dem samlede de og slæbte til Torvs, hvor de fik dem afsat hos Grøntkonerne. Næsten hver Dag i Foraaret bragte dem en ny, om end beskednen Fortjeneste. De forstod at udnytte alt . . . Gæslinger, Syre, Champignons og Jordbær — intet undgik dem. Havde der været Soldater til Skydeøvelse — saa gennemrodede Vennerne efter endt Skydning Voldene for at finde Blykuglerne, som de solgte til 12 Kopek for Pundet. Alle disse forskelligartede Beskæftigelser frelste dem jo nok for at dø af Sult -- men paa den anden Side var det yderst sjældent, at Indtægten af dem var til-

strækkelig til at lade dem føle Nydelsen af at være mætte og at have en Mave, der var stoppet med Mad, som skulde fordøjes.

Det var engang i April Maaned, paa den Tid da Knopperne paa Træerne begynder at svulme, da Skovene ligger i en blaalig Dis, og Græsset paa de fede, brunlige, soloverstraalede Marker begynder at pippe frem — at vore to Venner marscherede ud ad Landevejen, idet de passiarede og røg Cigaretter, som de selv havde rullet af Bondetobak.

»Din Hoste bliver jo værre og værre« . . . sagde Valse-Peter til Kammeraten.

«Blæse være med den! . . . Naar Solen bare vil skinne og give mig Varme i Kroppen, saa lever jeg nok op igen!»

»Hm! eller maaske var det rigtigere, om du gik til Sygehuset?»

»Næ, ved du hvad! Hvad skulde jeg dér? Er det Meningen, at jeg skal krepere, saa kan jeg vel nok gøre det uden dets Hjælp.»

»Det kan der være Mening i!»

De gik i Birketræernes fine, mønstrede Skygger. Spurvenerne kvidrede lystigt omkring dem.

»Du er begyndt at gaa saa daarligt« . . . bemærkede Valse-Peter efter at have tiet i nogen Tid.

»Det er, fordi jeg er ved at kvæles« . . . forklarede »den forhaabningsfulde«. »Luften er nu saa tyk og fugtig og fed, at jeg har Besvær med at synke den . . .«

Han stoppede op og gav sig til at hoste.

Valse-Peter stod ved Siden af ham, dampede paa sin Cigaret og saa tvivlraadig paa ham. »Den forhaabningsfulde« rystede under Hosteanfaldet, mens han trykkede Hænderne mod Brystet; hans Ansigt var blevet helt blaat.

»Det var en svær Omgang, Aandeapparaterne fik,« sagde han, da Hosten var hørt op.

Og de gik videre.

»Nu er vi snart i Muchina,« begyndte Valse-Peter efter at have kastet sin Cigaret og spyttet . . . »Vi lister os gennem Baggaardene og kan maaske dér redde et eller andet . . . saa gaar vi gennem Skoven til Kuznetschicha — drejer saa af til Markova . . . og derfra hjem.«

»Det vil blive en Tur paa tredive Verst,« sagde »den forhaabningsfulde«.

»Ja, hvad har det at sige? . . . Naar vi da ikke gaar helt forgæves.«

Til venstre for Vejen strakte Skoven sig; den saå sort og trist ud; ikke saa meget som én grøn Plet, der kunde fryde Øjet. Ved Skovbrynet gik en lille, laadden og forpjuasket Hest; dens Sider var slunkne, og Ribbenene tegnede sig paa dens Krop som Baandene paa en Tønde. Kammeraterne standsede og saå længe paa, hvorledes den langsomt flyttede sine Ben, bøjede Mulen mod Jorden og afgnavede de visnede Græsstraa, som den omhyggeligt tyggede med de gamle, gule Tænder.

»Den er nok ogsaa bleven mager . . .« bemærkede »den forhaabningsfulde«.

»Hoa, hoa!« Valse-Peter lokkede for den.

Hesten saå op paa ham, rystede afvisende paa Hovedet og sænkede det atter ned mod Jorden.

»Den vil ikke have noget med dig at skaffe,« forklarede »den forhaabningsfulde«.

»Naa kom saa! . . . Men — hør! Om vi tog Dyret med til Tartarerne . . . de gi'r maaske en syv Rubler for den . . .«, kom det tankefuldt fra Valse-Peter.

»Det giver de ikke! Hvad skulde de med den?«

»Huden!«

»Huden! Den gi'r de ikke syv Rubler for; — tre maaske.«

»Aa—aa—«

»Ja, det er jo det bare Juks og ikke Hud . . .«

»Naa—aa, noget gi'er de vel nok!«

»Noget . . . ja det gør de vel . . .«

Valse-Peter så paa Kammeraten, standsede og spurgte:

»Naa?«

»Det bliver forbandet vanskeligt,« svarede »den forhaabningsfulde« noget vagt.

»Ja, hvad skulde der i Grunden være i Vejen.«

»Aa — disse Spor . . . Jorden er fugtig — man vil let kunne følge os.«

»Vi kan give den Sivsko paa . . .«

»Naa, ja — som du vil.«

»Lad gaa! Vi kan trække den ind i Skoven og i Kløften afvente Natten . . . Naar det er blevet mørkt, trækker vi den til Tartarerne . . . Det er kun en tre Verst.«

»Ja, ja« . . . »den forhaabningsfulde« gjorde et Kast med Hovedet . . . »Skal vi forsøge? . . . Naar saadan en stegt Due flyver lige i Munden paa os . . . Bare det ender godt.«

»Hvorfor skulde vi ikke klare den?« spurgte Valse-Peter bevidst.

De drejede af fra Vejen, mens de holdt skarpt Udkig til alle Sider, og nærmede sig Hesten. Denne så paa dem, prustede, baskede med Halen — og gav sig atter i Lag med at bide i det visnede Græs.

Nede paa Bunden af den dybe Skovkløft var der fugtigt, stille og halvmørkt. En Bæks Rislen lød i Stilheden ensformigt og sørgmodigt som en Klagesang. Ned fra Kløftens stejle Sider hang Hasselbuskenes og Dværgkirsebærtræernes Grene; paa flere Steder stak Træernes Rødder frem af Jorden, blottede af Foraarets Regnskyl. Skoven

laa endnu i Dvale, og Aftenens Skumring gjorde den endnu mere livløs, den vemodige Tavshed prægede den med en Kirkegaards mørke og højtidelige Ro.

Vennerne havde allerede siddet længe her i Stilheden og det fugtige Mørke under nogle Aspetræer, der sammen med en uhyre Klump Jord var styrtet ned i Bunden af Kløften. Et lille Baal brændte klart foran dem; de var mede deres Hænder over det og sørgede for at holde det vedlige og at drage Omsorg for, at det brændte jævnt uden at ryge. Tæt ved dem stod Hesten. De havde omviklet dens Mule med et Ærme, som til det Brug var revet af »den forhaabningsfuldes« Pjalter, og bundet den ved Tøjret til en Træstamme.

»Den forhaabningsfulde« sad paa Hug foran Baalet og stirrede tankefuld ind i Ilden, mens han fløjtede paa sin Melodi. Hans Kammerat sad tavs og flettede en Kurv af unge Kviste, som han havde samlet sig.

Bækkens bedrøvelige Melodi og den ulykkeliges Fløjten flød sammen til en Akkord, der lød saa usigelig ynkelig i Aftenens og Skovens Tavshed; af og til knitrede Kvistene i Ilden og hvæsedede — som om de sukke og ynkede over dem, der ikke fik en saa hurtig Død, som de gjorde det i Ilden, men en langsommere og derfor meget pinefuldere.

»Skal vi nu ikke snart se at komme afsted?« spurgte »den forhaabningsfulde«.

»Det er for tidligt endnu . . . det kan ikke vare længe, inden det bliver helt mørkt . . . og saa gaar vi,« svarede Valse-Peter uden at løfte Hovedet fra sit Arbejde.

»Den forhaabningsfulde« sukke og hostede igen.

»Hvad er der med dig . . . fryser du?« spurgte hans Kammerat ham efter en længere Pavse.

»— Næ—æ—, jeg keder mig bare.«

»Sikken en!« Valse-Peter rystede paa Hovedet.

»Det udsuger mit Hjærte . . .«

»Er det Sygdommen?«

»Det maa vel være den . . . Men kanske kan det ogsaa være noget andet?«

Valse-Peter tav lidt, saa sagde han:

»Du skal ikke tænke . . .«

»Paa hvad?«

»Paa nogetsomhelst . . .«

»Ser du!« — den »forhaabningsfulde« blev pludselig livlig, —, »jeg kan ikke lade være med at tænke . . . Nu ser jeg for Eksempel paa Hesten . . . og saa kommer jeg absolut til at tænke paa, at jeg selv har haft saadan en; et grimt Øg er den — men i en fattig Bedrift er den Nummer ét! Engang havde jeg oven i Købet to . . . hvor jeg sled i det paa den Tid.«

»Men hvad fik du ud af det?« spurgte Valse-Peter kort og udeltagende.

»Den forhaabningsfulde« kastede en Haandfuld brækede Kviste ind i Baalet og gav sig til at iagttage, hvorledes Gnisterne fløj til Vejrs og slukkedes i den fugtige Luft. Tidt missede han med Øjnene, og ofte rynkedes hans Pande. Saa vendte han Øjnene hen imod Hesten og så længe paa den.

Den stod ubevægelig med dybt sænket Hovede, som var den gravet ned i Jorden.

»Det er nødvendigt at se ganske nøgternt paa Sagerne,« sagde Valse-Peter indprentende. »Vort Liv er kun fra Haanden til Munden! Har vi Mad, er det godt; har vi ikke . . . kan vi klynke lidt — og saa holde op . . . Men saasnart du begynder . . . det er helt væmmeligt at høre derpaa. Det maa være, fordi du er syg.«

»Ja, det maa det vist . . .« svarede »den forhaabningsfulde; men lidt efter tilføjede han: »Eller maaske kommer det af et for følsomt Hjærte.«

»Ja, se det kommer naturligvis af Sygdommen,« bemærkede Valse-Peter kategorisk.

Han bed en Gren over med Tænderne og slog ud i Luften med den, saa den hvinede, og sagde:

»Se jeg er rask — jeg fejler ikke noget af den Slags.«
Hesten flyttede paa Benene; en Gren knirkede; fra Skrænten rullede nogle Jordklumper ned i Bækken, som lukkede sig boblende over dem, idet den blandede nye Toner ind i sin ensformige Melodi. Saa fløj to Fugle op et Steds og jog uroligt pibende hen over Kløften. »Den forhaabningsfulde« saå efter dem og sagde stille:

»Hvad mon det er for Fugle? — Stære har ikke noget at gøre i Skoven . . . de holder sig til, hvor der er Mennesker . . . Det er nok Drosler . . . det kan vist ikke være andet.«

»Maaske dog Korsnæb . . .« sagde Valse-Peter.

»Nej, det er for tidligt for Korsnæb — og saa holder de ogsaa til i Fyrreskovene. — Her er ikke noget for dem. Det maa være Drosler.«

»Naa, blæse være med det!«

»Ja, naturligvis!« sagde »den forhaabningsfulde« og sukkede tungt.

Arbejdet skred hurtigt frem for Valse-Peter; han havde allerede flettet Bunden og var nu i Færd med Siderne. Han skar Kvistene af Træerne med en Kniv og bed dem saa til med Tænderne, hvorefter hans Fingre behændigt bøjede og flettede dem, mens han støjende trak Vejret gennem Næsen, og Overskægget strittede som Børster.

»Den forhaabningsfulde« saå snart paa Valse-Peter, snart paa Hesten, der var ligesom forstemt over Situationen. Saa saå han op mod Himlen, der næsten var mørk som Natten, uden Stjerner.

»Bonden vil savne sin Hest —« begyndte han med en besynderlig Stemme — »den er borte, og han vil søge den alle Vegne, men hans lille Hest er sporløst forsvunden.«

»Hvordan kommer du paa det?« spurgte Valse-Peter bøst.

»Jeg kom til at tænke paa en Historie . . .« sagde »den forhaabningsfulde« spagt.

»Hvad var det for en?«

»Ja . . . noget lignende . . . det var ogsaa en, som stjal en Hest fra en Bonde, en stor koparret Fyr, som hed Michael.«

»Naa og saa?«

»Ja, man stak af med den — den græssede ude paa Vintersæden — og — væk var den. Da Michael havde forstaaet, at han havde mistet sin Hest, klaskede han om paa Jorden og gav sig til at hyle! Aa, du min Bro'r, hvor han dog hylede! Han faldt om, som om han havde brækket et af sine Ben.«

»Naa og saa?«

»Ja, længe blev han ved med at hyle . . .«

»Men hvad kom det igrunden dig ved?«

Under Kammeratens Krydsforhør flyttede »den forhaabningsfulde« sig længere bort fra ham og svarede frygt-
somt:

»Aa, det var bare saadan — jeg ved ikke — men nu kom jeg til at mindes det . . . For uden en Hest er det rent galt for en Bondemand.«

»Nu skal jeg sige dig noget,« sagde Valse-Peter strengt, idet han saå stift paa »den forhaabningsfulde«. »Hold nu op med det . . . Den Slags Snak fører ikke til noget . . . forstaar du? Denne Michael — hvad rager han dig?«

»Nej, men — det gjorde mig dog ondt for ham,« svarede »den forhaabningsfulde« og trak paa Skuldrene.

»— Ondt? — Os er der saamæn ingen, der ynkes over.«

»Aa, lad os ikke snakke om det . . .«

»Naa, saa holder vi Mund. — Men nu maa vi snart se at komme afsted.«

»Snart?«

»Ja!«

»Den forhaabningsfulde« rykkede sig hen til Baalet, purrede op i det med en Kæp og skottede hen til Valse-Peter, som paany havde fordybet sig i sit Kurvemageri. Saa sagde han frygtsomt og bedende:

»Skal vi ikke hellere lade være?« . . .

»Sikken nederdrægtig Natur du har!« udbrød Valse-Peter bekymret.

»Ja, ved du hvad!« sagde »den forhaabningsfulde« indtrængende . . . »tænk engang over, hvor farligt det er. — Henved fire Verst skal vi trække afsted med den — og saa vil Tartarerne maaske slet ikke købe den — hvad saa?«

»Ja, det bliver min Sag.«

»Som du vil! Men jeg tror nu, at det vilde være bedre at lade den løbe . . . Sikken et Skelet den er.«

Valse-Peter svarede ikke, men hans Fingre bevægede sig hurtigere.

»Hvad tror du, vi vilde faa for den — hvis vi kunde faa noget?« vedblev »den forhaabningsfulde« paastaeligt. »Nu er det den allerbedste Tid paa Dagen . . . Det bliver straks mørkt — saa kunde vi gaa langs med Kløften lige til Dubenki . . . du skal se, dér kunde vi maaske snuppe os en god Bid.«

»Den forhaabningsfuldes« Snakken sammen med Bæk-kens Rislen forstyrrede den flittige Valse-Peter.

Han tav med sammenbidte Tænder, og af lutter Irritation kom han til at knække Grenene mellem sine Fingre.

»Nu bleger Konerne Lærred . . .«

Hesten sukkede og blev urolig. Den så i Halvmørket endnu mere vanskabt og ynkelig ud. Valse-Peter kiggede hen paa den og spyttede ind i Baalet.

»Nu er Hønsene ogsaa ude . . . og Kjærene fulde af Gæs . . .«

»Er du ikke snart færdig — dit Bæst?« spurgte Valse-Peter ondt.

»Men Gud dog . . . bliv dog ikke vred, Stepan . . . Lad det Øg gaa ad Helvede til — det er min oprigtige Mening.«

»Har du maaske faaet noget at æde idag?« raabte Valse-Peter.

»Nej, nej,« svarede »den forhaabningsfulde« helt forskrækket over hans Hidsighed.

»Naa — saa kan Fanden ta' dig. — For mig gærne.«

»Den forhaabningsfulde« saå tavs hen paa Kammeraten. Denne havde samlet sine Kviste sammen i et lille Bundt og snøftede vredt. Baalet kastede sit Lys hen over hans røde og vrede Ansigt med det børsteagtige Overskæg.

»Den forhaabningsfulde« vendte sig bort og sukkede dybt.

»Jeg siger dig, jeg er lige glad, — gør som du vil!« sagde Valse-Peter arrigt og hæst.

»Naa, saadan . . .« lød det sagte fra »den forhaabningsfulde.«

»Bliver du saadan ved — forstaar du? — saa passer mit Selskab dig vist ikke! . . . Lad det derfor være nok nu!«

»Ja, ja da, du løjerlige Menneske.«

»Ikke et Ord mere!«

»Den forhaabningsfulde« krympede sig og hostede, og da Anfaldet var forbi, sagde han med Besvær:

»Ved du, hvorfor det mest var? Fordi det er saa farligt med den . . .«

»Hold Mund!« raabte Valse-Peter vredt.

Han kastede Knippet af Kviste over Skulderen, tog den halvfærdige Kurv under Armen og rejste sig.

»Den forhaabningsfulde« rejste sig ogsaa, saå paa Kammeraten og gik langsomt hen mod Hesten.

»Hoa! . . . God Hest . . . Du skal ikke være bange!«

»Hoa, hoa . . . Saa kom da . . . naa gaa nu din Nar.«

Valse-Peter saå paa, hvorledes Kammeraten havde travlt med Hesten og at han viklede Kluden af dens Mule; den barske Tyvs Overskæg strittede af Utaalmodighed, og han raabte vredt:

»Saa kom dog for Pokker!«

»Nu kommer jeg,« svarede »den forhaabningsfulde«.

Og borende sig gennem Buskadset gik han langs med

Kløften midt i Nattens Mørke, som fyldte den lige til Randen.

Hesten fulgte efter dem.

I den sørgmodige Stilhed lød en sagte Knitren i Buskene fra det Sted, hvor de gloende Kul i Baalet skin- nede som et Uhyres Øjne — ondt og haanligt.

Maanen stod op.

Dens klare Skin lyste op i Kløften; overalt faldt der Skygger — men denne Belysning gjorde Skoven endnu tættere og Stilheden endnu større. Birketræernes hvide Stammer tegnede sig — forsøvede af Maanens Straaler — paa den mørke Baggrund af Eg og Elm og Krat som ranke Voksls.

Vennerne skred med Besvær fremad langs ad Kløften; snart gled deres Fødder, og snart stak de fast i Sølet.

»Den forhaabningsfulde« aandede hastigt, og i hans Bryst peb, rallede og hvinede det, som om det var et gammelt Sejerværk, der stønnede inde i ham. Valse-Peter gik forrest, og Skyggen af hans høje Skikkelse faldt hen over »den forhaabningsfulde«.

»Nu kan man trave omkring . . .« kom det knurrende og fornærmet fra ham . . . »men hvor skal man trave hen? og hvorfor?« . . .

»Den forhaabningsfulde« sukke, men svarede ikke.

»Og Natten er jo kortere end et Spurvenæb, og naar vi kommer til Landsbyen, er det jo næsten lyst — vi driver jo, som var vi Kvindfolk.«

»Aa, det er mig saa forfærdelig besværligt« — stønnede den syge.

»Besværligt!« udbrød Valse-Peter ironisk . . . »Der kan du se! Og hvorfor, om jeg maa spørge?«

»Jeg kan næsten ikke faa Vejret . . .«

»Hvorfor kan du ikke det?«

»Det maa vist komme af Sygdommen.«

»Du lyver — nej det er, fordi du er dum.«

»Ja, ja — saa er det vel det . . .« indrømmede »den forhaabningsfulde« sagtmodigt.

Han vilde sige noget mere, men saa kom der igen et Hosteanfald; han støttede de rystende Hænder mod en Træstamme og hostede længe, mens han trippede paa Stedet, kastede med Hovedet og spærrede Munden vidt op.

Valse-Peter stirrede paa hans Ansigt, der i Maaneskinnet så saa forunderlig indfaldent og graaliggrønt ud.

»Du vækker jo alle Skovens onde Aander,« sagde han fortrædeligt.

Men da »den forhaabningsfulde« var kommet over det værste og igen kunde faa Vejret, tilbød han ham i en bydende Tone:

»Hvil dig lidt . . . lad os sætte os ned!«

Og de satte sig paa den fugtige Jord under nogle Buske. Valse-Peter rullede sig en Cigaret, tændte den, så paa dens Glød og sagde saa langsomt:

»Havde vi nu haft Mad hjemme, — kunde vi være vendt om . . .«

»Ja det er sikkert . . .« »den forhaabningsfulde« nikkede.

Valse-Peter så fra Siden hen paa ham og vedblev:

»Men da vi nu ikke har det — saa er der ikke andet for end gaa videre.«

»Nej, det er der vel ikke?« sukkede den syge.

«Og det tiltrods for, at vi ikke ved, hvor vi skal gaa hen for at hugge noget . . . Vi er nogle Fæhoveder . . .«

Valse-Peters tørre Stemme skar gennem Luften og gjorde »den forhaabningsfulde« endnu mere ængstelig; han sad uroligt og stønnede saa besynderligt.

»Aa — hvor jeg kunde æde . . .« sluttede Valse-Peter sin Strøm af Bebrejdelser.

Med ét rejste »den forhaabningsfulde« sig besluttet op.

»Hvad vil du?« spurgte Valse-Peter.

»Lad os saa gaa!«

»Hvorfor — fôr du saadan op?«

»Lad os bare gaa!»

»Naa, saa gaar vi,« Valse-Peter rejste sig ogsaa. »Vi faar dog ingen Glæde af det.«

»Det er lige meget, lad det gaa, som det bedst kan;« »den forhaabningsfulde« slog ud med Haanden.

»Naa, du er nok bleven modig?«

»Ja det er jeg nok forbandet nødt til at være, saadan som du har pint mig og overøst mig med Bebrejdelser . . . Aa, du gode Gud!«

»Hvorfor er du nu saa ufornuftig?«

»Hvorfor?«

»Naa—ja . . .«

»Jo, for det gjorde mig dog saa ondt.«

»For hvem — og for hvad?«

»For hvem? — For ham Hesten tilhører . . .«

»For ham. — Aa, Herre Gud du . . . du er da en god Sjæl — men dum som en Ulykke . . . Hvad kommer Hestens Ejer dig ved. Han vil tage dig i Kraven og gøre det af med dig som en Loppe . . . Han ynkes saamæn ikke over dig . . . fordi du var saa dum at have Medlidenhed med ham. Han vil pine dig paa alle Maader . . . vikle alle dine Tarme om sin Arm, trække hver en Muskel ud af dig — en Tomme i hver Time . . . Aa, du . . . Medlidenhed . . . Bed du til Gud, at han uden Medlidenhed gør det af med dig . . . Gid Fanden vilde tage dig — Medlidenhed — føj!«

Valse-Peter var vred.

Hans skarpe Stemme, som var fuld af Foragt for Kammeraten, lød gennem Skoven, og Buskenes Grene rørte sig med en sagte Raslen, som om de vilde bekræfte de haarde, men sande Ord.

»Den forhaabningsfulde«, der var som sønderknust af Valse-Peters Bebrejdelser, gik langsomt fremad paa sine rystende Ben; Hænderne havde han trukket ind i Ærmerne, og hans Hoved var sunket helt ned mod Brystet.

»Vent bare« . . . sagde han omsider . . . »Jeg skal nok rette mig igen . . . naar vi nu naar Landsbyen . . . saa skal jeg nok gaa . . . jeg skal gaa alene . . . du behøver ikke at gaa med; jeg skal stjæle det første, jeg træffer paa . . . og saa gaar vi hjem! . . . Naar vi kommer hjem, lægger jeg mig . . . Jeg kan snart ikke mere . . . Nej — sig ikke noget.«

Han talte næppe hørligt, snappede efter Vejret, mens det rallede og klukkede i hans syge Bryst. Valse-Peter saa mistænksomt paa ham . . . standsede, vilde sige noget slog ud med Haanden — men sagde alligevel ikke noget — og gik videre.

Saa gik de længe — tavse og langsomt.

Et Steds nær ved galede Hanerne; en Hund tudede; saa lød sørgmodigt tonende den fjærne Landsbykirkes Klokker gennem Luften og druknede i Skovens dybe Tavshed . . . Som en sort Plet i det uklare Maanelys, fôr en stor Fugl ned fra Toppen af et Træ, og i Afgrunden lød en kort, ynkelig Piben og Basken af Vinger.

»En Krage — eller maaske en Raage« — bemærkede Valse-Peter.

»Ved du hvad?« »den forhaabningsfulde« satte sig tungt ned paa Jorden — »gaa du videre — jeg bliver hér . . . jeg kan ikke mere . . . jeg er ved at kvæles . . . og det svimler for mig . . .«

»Aa, Passiar!« sagde Valse-Peter vrippent. »Er det virkelig dit Alvor?«

»Jeg kan ikke mere!«

»Maa jeg gratulere! Føj!«

»Jeg er aldeles udmattet.«

»Ja, saa mærkeligt er det jo ikke. Lige fra Morgenstunden har vi sjasket omkring uden at faa saa meget som en Krumme i Livet.«

»Aa du, det er sikkert — jeg er færdig! Se dér — det er Blod!«

Og »den forhaabningsfulde« strakte sin Haand hen mod Valse-Peter; den var helt fuld af Blod.

Valse-Peter saå paa Haanden og spurgte hviskende:

»Hvad skal vi gøre?«

»Gaa du . . . jeg bliver . . . maaske gaar det over, naar jeg ligger . . .«

»Hvor skal jeg gaa hen . . . skal jeg gaa til Landsbyen . . . og prøve paa at skaffe Hjælp?«

»Nej, tag dig iagt — dér faar du bare Prygl.«

»Ja, det er sandt — det er ikke godt at komme i deres Kløer.«

»Den forhaabningsfulde« kastede sig tilbage paa Ryggen, hostede frygteligt og spyttede hele Klumper af Blod op.

»Bliver det ved?« spurgte Valse-Peter. Han stod bøjet over ham, men saå til Siden.

»Aa . . . det vælter ud . . .« svarede »den forhaabningsfulde« næppe hørligt og hostede igen voldsomt.

»Kunde man dog bare faa fat paa nogen.«

»Paa hvem skulde det være?« spurgte den syge med et Suk.

»Men maaske kan — du rejse dig og gaa — ganske smaat?«

»Nej, nej, jeg kan ikke . . .«

Valse-Peter satte sig ved Siden af Kammeraten med Hænderne foldede over Knæet og betragtede det ligblege Ansigt. »Den forhaabningsfuldes« Bryst hævede sig uregelmæssigt — med en hul Rallen, Øjnene faldt ind, og Læberne strammede sig saa besynderligt og ligesom klistrede sig til Tænderne. Fra den venstre Mundvig flød Blodet ned over Kinden.

»Bliver det ved med at bløde?« spurgte Valse-Peter sagte, næsten ærbødigt.

»Den forhaabningsfuldes« Ansigt fortrak sig.

»Ja, det bliver ved,« lød det svagt rallende.

Valse-Peter bøjede Hovedet helt ned mod Knæerne og tav.

Over dem løftede Kløftens Sider sig, furede af For-
aarets Regnskyl og belyste af Maanens Straaler.

»Jeg dør!« sagde »den forhaabningsfulde« næppe hør-
ligt — og et Øjeblik efter højt og tydeligt: »Jeg dør,
Stepan!«

Valse-Peter rystede over hele Kroppen, snøftede og
sagde forvirret, idet han løftede Hovedet fra Knæerne:

»Tab nu ikke Modet — du skal se, det har maaske
ingenting at sige . . .«

»Aa . . . vor Herre Jesus Christus . . .« sukkede »den
forhaabningsfulde« tungt.

Valse-Peter bøjede sig over ham.

»Det gaar nok over — det gaar saamæn nok over . . .«

Nu hostede den syge igen — men med en ny Lyd i
Brystet — som om en vaad Klud klaskede mod hans
Ribben. Da Anfaldet var forbi, snappede han efter Vejret
— som ovenpaa et langt, anstrengende Løb. Saa sagde
han omsider:

»Stepan — dersom jeg har gjort dig noget — som
det med Hesten — saa tilgiv mig, lille Bro'r!«

»Og tilgiv du mig . . .« afbrød Valse-Peter ham, og
lidt efter tilføjede han: »Hvor skal jeg dog skaffe Hjælp
. . . hvad skal jeg gøre?« . . .

»Intet! Vorherre være med dig . . .«

Han fik ikke talt ud — Ordene forsvandt i en Stønnen.

Saa begyndte han at ralle . . . derpaa strakte han
Benene — det ene førte han ud til Siden.

Valse-Peter stirrede ufravendt paa ham. Minutterne
sneglede sig afsted, som var de Timer.

»Den forhaabningsfulde« løftede Hovedet; men det
faldt straks kraftesløst tilbage.

»Hvad er der, Bro'r?« — Valse-Peter bøjede sig helt
ned over ham — men nu var der intet Svar — Kamme-
raten var død.

Endnu en kort Stund blev Valse-Peter siddende, saa

rejste han sig, tog Huen af, gjorde Korsets Tegn og gik langsomt langs ad Kløften.

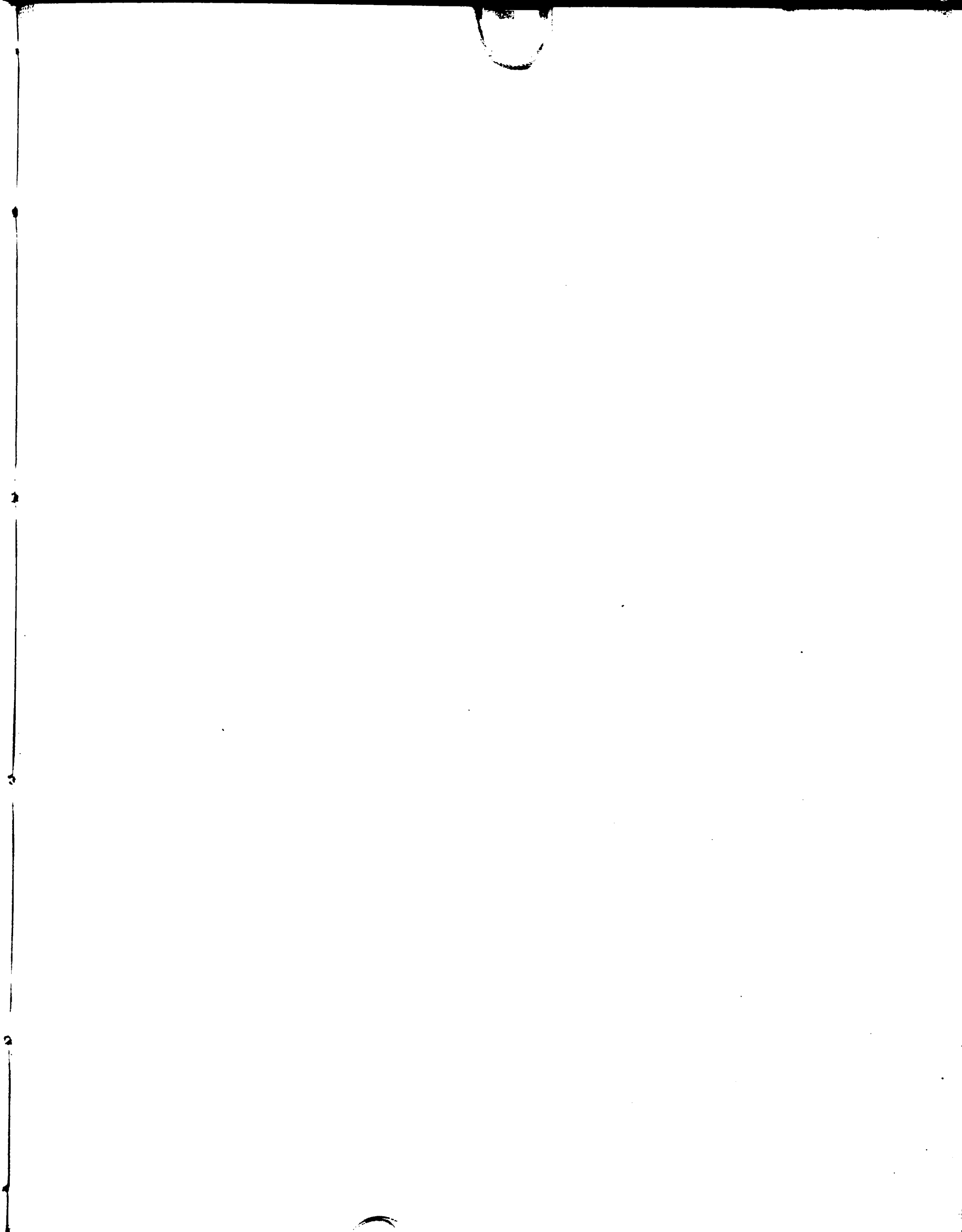
Hans Ansigt var blevet spidst; Brynene og Overskægget strittede som Børster, og han traadte saa fast i Jorden, som om det var for at straffe den.

Dagen begyndte at gry. Himlen var graa og trist, og den knugende Stilhed herskede stadig i Kløften.

Men nu lød en Raslen . . . det var vist en Klump Jord, som rullede ned fra Skrænten; en Raage vaagnede og fløj forskrækket skrigende bort. Saa peb en Mejse.

I Kløftens fugtige, kolde Luft levede Lydene ikke længe — de fødtes og døde med det samme . . .

Tidligere udkom:

MAKSIM GORKI

VARENKA OLESSOV

OG ANDRE FORTÆLLINGER

Autoriseret Oversættelse fra Russisk ved J. WEIHE.

2 Kr. 50 Øre.

»Vi har i vor Literatur gode Fortællere, der henter deres Stof fra Samfundslag, som kommer dem nær, Gorki fremdrager, men vi har ingen, der i inderlig Begriben af Livets Skygge og Jammer staar saa højt som denne unge Russer. Det er en Begivenhed i vor Literatur, at nu en Bog af ham er udkommen paa godt Dansk. Det vil sikkert ikke vare længe, før der maa følge flere efter.«

Politiken.

»Maksim Gorki er i Øjeblikket det unge Ruslands populæreste Forfatter. Man læser med den største Interesse denne varmtskrevne og uforbeholdne Bog, som aander saa megen Sympati for Livets Stedbørn.«

Dannebrog.

»Blandt det yngste Kuld af russiske Forfattere indtager Maksim Gorki en fremragende Plads. Flere af hans Romaner og Noveller ere i de sidste Par Aar blevne oversatte baade paa Fransk og Tysk og have vakt almindelig Interesse for ham og hans Forfattervirksomhed.

Der er neppe nogen Tvivl om, at denne Prøve paa Gorkis Forfatterskab ogsaa vil vække Interesse for ham herhjemme.«

Berl. Tid.

»Med Proletarer har Gorki levet, delt deres Følelser og Tanker, og hvad han i disse Afsnit har oplevet, har han med Mesterhaand givet digterisk Form.«

Dagens Nyheder.

»Hvilke gribende Spejlbilleder af disse, os saa fjærntliggende Forhold og Mennesker — og saa dog, hvor let lykkes det ikke Forfatteren at faa os til at føle med disse underlige Folk, tage Del i deres Sorger og Glæder, glemme os selv en kort Stund for at gaa op i disse, os ganske uvedkommende Menneskers Skæbne, Tankegang, Glæder og Sorger.«

Vort Land.

PAUL HERVIEU

SELVPORTRÆTTER

ROMAN I BREVE

Autoriseret Oversættelse af

C. G. CASSE.

2 Kr. 50 Øre.

MULTATULI

(DOUWES DEKKER)

MAX HAVELAAR

eller

det hollandske Handelsselskabs Kaffeauktioner

Oversat fra Hollandsk af
CARL MICHELSEN.

2 Kr. 50 Øre.

